

MER Omgevingsvisie Nijkerk

Beoordeling van de denkrichtingen ten behoeve van de Omgevingsvisie Nijkerk

projectnummer 0454455.100
definitief
8 maart 2022

Understanding today.
Improving tomorrow.

MER Omgevingsvisie Nijkerk

Beoordeling van de denkrichtingen ten behoeve van de Omgevingsvisie Nijkerk

projectnummer 0454455.100

definitief
8 maart 2022

Auteurs
J. Brécheteau
M.L. Kornet

Opdrachtgever
Gemeente Nijkerk
Kolkstraat 27
3861 AK NIJKERK

datum vrijgave	beschrijving revisie	gecontroleerd	vrijgave
	definitief	M.L. Kornet	J. Fuite

Inhoudsopgave

Blz.

Samenvatting 1

Inleiding 1
Leefomgevingsfoto Nijkerk 2
Samenvatting beoordeling denkrichtingen 3
Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 6
Bevindingen van het MER 8

1 Inleiding 9
1.1 Een visie voor de fysieke leefomgeving 9
1.2 Van milieu naar fysieke leefomgeving 10
1.3 Rol van de m.e.r. bij de omgevingsvisie 11
1.4 Leeswijzer 11

2 Opzet en methodiek van het MER 12
2.1 De start: opstellen en publiceren NRD 12
2.1.1 Ontvangen reacties (zienswijzen) 12
2.1.2 Wijzigingen ten opzichte van de NRD 13
2.2 Opstellen van een leefomgevingsfoto 13
2.3 Beleidsopties / denkrichtingen 14
2.4 Beoordeling van de gemaakte keuzes 15
2.5 Aanzet voor monitoring en evaluatie 15

3 De leefomgevingsfoto van Nijkerk 17
3.1 Wat is een leefomgevingsfoto 17
3.2 Opzet van de leefomgevingsfoto 17
3.3 Samenvatting leefomgevingsfoto 18

4 Ambities voor de fysieke leefomgeving 23
4.1 Van sectoraal beleid naar integrale ambities 23
4.2 Gezonde, veilige leefomgeving 23
4.3 Leefbaarheid 25
4.4 Kwaliteit stedelijk gebied 26
4.5 Kwaliteit landelijk gebied 27
4.6 Duurzaamheid 28

5 Omgevingsvisie gemeente Nijkerk: opgaven en denkrichtingen 30
5.1 Toekomstscenario's op basis van denkrichtingen 30
5.2 Duurzame ontwikkeling 31
5.2.1 Toelichting op de opgave 31

5.2.2 Duurzame ontwikkeling binnen de denkrichtingen 36
5.3 Wonen 36
5.3.1 Toelichting op de opgave 36
5.3.2 Wonen binnen de denkrichtingen 38
5.4 Werken 38
5.4.1 Voldoende werkgelegenheid binnen de gemeente Nijkerk 38
5.4.2 Werken binnen de denkrichtingen 39
5.5 Mobiliteit 40
5.5.1 Toelichting op de opgave voor mobiliteit 40
5.5.2 Denkrichtingen voor de mobiliteit van Nijkerk 41
5.6 Voorzieningen 42
5.6.1 Een passend aanbod aan voorzieningen 42
5.6.2 Denkrichtingen voor voorzieningen in Nijkerk 43
5.7 Landelijk gebied 44
5.7.1 Toelichting op de opgave voor het landelijk gebied 44
5.7.2 Landelijk gebied binnen de denkrichtingen 44

6 Trendmatige ontwikkeling 46
6.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving 46
6.2 Effecten op de leefbaarheid 48
6.3 Effecten op de kwaliteit van het stedelijk gebied 49
6.4 Effecten op de kwaliteit van het landelijk gebied 49
6.5 Effecten op duurzaamheid 50
6.6 Overzicht score op de vijf ambities 50

7 Denkrichting: Groei gericht op recreatie en ontspanning 51
7.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving 51
7.2 Effecten op de leefbaarheid 53
7.3 Effecten op de kwaliteit van het stedelijk gebied 53
7.4 Effecten op de kwaliteit van het landelijk gebied 54
7.5 Effecten op duurzaamheid 55
7.6 Overzicht score op de vijf ambities 55

8 Denkrichting: Sociaal, duurzame groei 56
8.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving 56
8.2 Effecten op de leefbaarheid 57
8.3 Effecten op de kwaliteit van het stedelijk gebied 58
8.4 Effecten op de kwaliteit van het landelijk gebied 59
8.5 Effecten op duurzaamheid 59
8.6 Overzicht score op de vijf ambities 60

9 Denkrichting: Groei van wonen 61
9.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving 61
9.2 Effecten op de leefbaarheid 63
9.3 Effecten op de kwaliteit van het stedelijk gebied 63

9.4 Effecten op de kwaliteit van het landelijk gebied 64
9.5 Effecten op duurzaamheid 65
9.6 Overzicht score op de vijf ambities 65

10 Denkrichting: Groei van wonen en werken 66
10.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving 66
10.2 Effecten op de leefbaarheid 68
10.3 Effecten op de kwaliteit van het stedelijk gebied 69
10.4 Effecten op de kwaliteit van het landelijk gebied 69
10.5 Effecten op duurzaamheid 70
10.6 Overzicht score op de vijf ambities 71

11 Samenvatting beoordeling denkrichtingen 72

12 Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2040 75
12.1 Proces van totstandkoming 75
12.1.1 Van denkrichtingen naar Koers 2040 75
12.1.2 Van Koers 2040 naar ontwerp-Omgevingsvisie 75
12.2 Visie en gemaakte keuzes per thema 78
12.2.1 Duurzame ontwikkeling 78
12.2.2 Wonen 80
12.2.3 Werken 81
12.2.4 Mobiliteit 82
12.2.5 Voorzieningen 84
12.2.6 Landelijk gebied 84

13 Effecten op de leefomgeving 86
13.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving 86
13.1.1 Luchtkwaliteit 86
13.1.2 Geluid 88
13.1.3 Hittestress 89
13.1.4 Stimuleren van gezond gedrag 91
13.1.5 Externe veiligheid 92
13.1.6 Verkeersveiligheid 93
13.1.7 Waterveiligheid 94
13.1.8 Overzicht beoordeling 95
13.2 Effecten op leefbaarheid 95
13.2.1 Sociale veiligheid en levendigheid 95
13.2.2 Voorzieningenniveau 96
13.2.3 Balans in de woningvoorraad 97
13.2.4 Omvang van de werkgelegenheid 98
13.2.5 Recreatiemogelijkheden 100
13.2.6 Multimodale bereikbaarheid 101
13.2.7 Kwaliteit OV en fietsvoorzieningen 103
13.2.8 Overzicht beoordeling 104

13.3 Effecten op kwaliteit stedelijk gebied 104
13.3.1 Kwaliteit woongebied 104
13.3.2 Kwaliteit woningen 106
13.3.3 Stedelijk groen 107
13.3.4 Cultuurhistorische waarden 108
13.3.5 Archeologische waarden 110
13.3.6 Conclusie 111
13.4 Effecten op kwaliteit landelijk gebied 112
13.4.1 Beschermde natuurgebieden 112
13.4.2 Biodiversiteit 114
13.4.3 Landschappelijke waarden 116
13.4.4 Conclusie 117
13.5 Effecten op duurzaamheid 117
13.5.1 Uitstoot broeikasgassen 117
13.5.2 Aandeel duurzame energie 118
13.5.3 Conclusie 119

14 Conclusie 120
14.1 Bevindingen van het MER 120
14.2 Aandachtspunten en aanbevelingen 121
14.3 Monitoring en evaluatie 123

Bijlage I – Foto van de leefomgeving

Bijlage II – Beoordelingskaarten denkrichtingen

Samenvatting

Inleiding

De gemeente Nijkerk is eind 2018 gestart met het opstellen van de omgevingsvisie. In de omgevingsvisie legt de gemeente de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor 2040 vast. Van december 2018 tot februari 2019 heeft de gemeente expertmeetings georganiseerd om de relevante opgaven voor de fysieke leefomgeving in beeld te krijgen. Aan de hand van zes thema's wil de gemeente het beleid voor Nijkerk tot het jaar 2040 verder uitwerken.

Met de omgevingsvisie stelt de gemeente kaders voor toekomstige ontwikkelingen. Voor de omgevingsvisie wordt dan ook de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen en is het voorliggend Milieueffectrapport (MER) opgesteld. In het MER zijn de opgaven van de omgevingsvisie beoordeeld op de effecten op de fysieke leefomgeving.

Doel van het MER

Het MER moet de gemeente Nijkerk helpen om de keuzes te maken richting het vaststellen van de omgevingsvisie. Om uiteindelijk in de omgevingsvisie de koers richting 2040 vast te leggen zijn er onder andere keuzes te maken ten aanzien van de beoogde groei (omvang en locatie) van de gemeente, de verkeersstructuur en de inrichting van de openbare ruimte en het buitengebied.

Het MER maakt deze keuzes inzichtelijk aan de hand van 'denkrichtingen', mogelijke richtingen voor de koers van de gemeente. De beoordeling van de denkrichtingen op de effecten op de leefomgeving heeft de gemeente gebruikt om de koers voor 2040 verder uit te werken. In het licht van het MER kunnen de denkrichtingen gezien worden als 'alternatieven'. Hiermee zijn de mogelijke **opties voor het toekomstige beleid** van de gemeente Nijkerk geschetst.

Opzet van het MER

Leefomgevingsfoto Nijkerk
Als eerste stap van het MER is een leefomgevingsfoto opgesteld. De leefomgevingsfoto geeft een beeld van de staat van de fysieke leefomgeving. Het beschrijft de huidige situatie van de fysieke leefomgeving en geeft een doorkijk naar de verwachte toekomstige staat op basis van trends en ontwikkelingen. De leefomgevingsfoto is als het ware een nulmeting voor de m.e.r.: Het geeft aan hoe het de fysieke leefomgeving er voor staat op het moment dat huidig beleid en autonome ontwikkelingen voortgezet worden, zonder dat het nieuwe omgevingsbeleid in werking treedt.

Beoordeling van de denkrichtingen
In het MER zijn de denkrichtingen beoordeeld op de effecten op de fysieke leefomgeving (zie hoofdstuk 5 t/m 11). Dit is gedaan op basis van vijf ambities voor de leefomgeving:

1. **Gezonde, veilige leefomgeving**

2. **Leefbaarheid**
3. **Kwaliteit stedelijk gebied**
4. **Kwaliteit landelijk gebied**
5. **Duurzaamheid**

Integrale beoordeling gemaakte keuzes
Het MER is nog niet 'af' na het beoordelen van de denkrichtingen. De laatste stap in het MER is de beoordeling van de gemaakte keuzes van de ontwerp-omgevingsvisie op de effecten op de leefomgeving. De effecten worden op hoofdlijnen beschreven en waar nodig worden aanbevelingen en aandachtspunten voor de verdere uitwerking benoemd. Op basis van deze beoordeling is de aanzet voor de monitoring en evaluatie opgesteld.

Leefomgevingsfoto Nijkerk

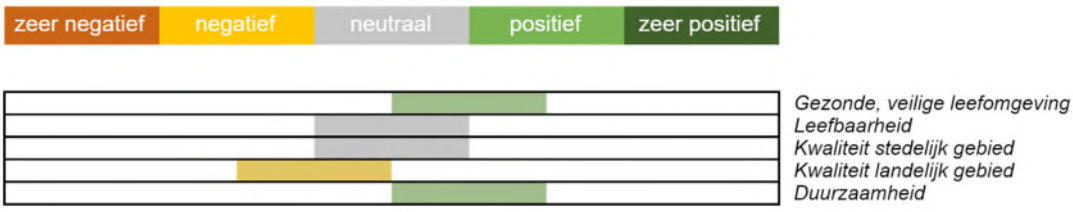
De leefomgevingsfoto is thematisch opgebouwd, volgens de bekende people-planet-prosperity indeling, de drie elementen van duurzaamheid. In onderstaande tabel is het overzicht van de thema's opgenomen. Aan de hand van de indicatoren is de huidige situatie beschreven en aan de hand van cijfers en kaarten in beeld gebracht.

Thema	Samenvatting / aandachtspunten
Gezondheid	Voor het thema gezondheid zijn de milieuaspecten een belangrijk aspect. De luchtkwaliteit en geluidbelasting in de gemeente Nijkerk worden voor een groot deel bepaald door de infrastructuur. Voor luchtkwaliteit (fijnstof) speelt ook de agrarische sector een belangrijke rol, met name in en rond de oostkant van Nijkerk. Naast de milieuaspecten speelt hittestress de laatste jaren een nadrukkelijke rol bij gezondheid. Dit speelt met name in stedelijke gebieden, het hitte-eilandeffect in het centrum van de kern Nijkerk is een aandachtspunt.
Veiligheid	Veiligheid gaat om de bescherming tegen gevaren vanuit de fysieke leefomgeving en de samenleving. Voor de gemeente Nijkerk verdient de 'knoop' van hogedruk aardgasleidingen tussen Nijkerk en Nijkerkerveen aandacht. De hoge dichtheid aan risicobronnen op die locatie kan beperkingen opleggen aan (de mogelijkheden voor) nieuwe kwetsbare functies. Hoogwaterveiligheid speelt aan de westkant de A28 en een klein deel van de oostkant een rol. Bij een dijkdoorbraak kan in dit lager gelegen gebied het water enkele decimeters hoog blijven staan.
Aantrekkelijke leefomgeving	De aandachtspunten voor dit thema zijn het voorzieningenniveau in de kleinere kernen en de hinder van bedrijvigheid in de omgeving door bijvoorbeeld geluid- of geuroverlast. Ook het behoud van de kwaliteiten van het landelijk gebied is van groot belang voor een aantrekkelijke leefomgeving in de gemeente Nijkerk.
Sociaal	De leefomgeving kan bijdragen aan een sociale gemeente, door bijvoorbeeld onderlinge ontmoetingen te stimuleren en ruimte te bieden aan evenementen en sociale voorzieningen. Voor dit thema geldt dat het behoud van een goed voorzieningenniveau van belang is voor de sociale contacten. Voorzieningen zoals scholen, sportparken en winkels brengen mensen 'bij elkaar'. Een goede inrichting en uitstraling van de openbare ruimte nodigt mensen uit tot sociale contacten.
Ecologisch kapitaal	De gemeente Nijkerk heeft een groot en divers buitengebied met veel natuurkwaliteiten. Aan de westkant van de A28 ligt polder Arkemheen, dat aangeduid is als weidevogelgebied (Natura 2000-gebied), aan de oostkant van de kernen liggen waardevolle landschappen en tussen de kernen is een groene buffer aanwezig. Het behoud van natuurwaarden is een grote opgave. Nieuwe ontwikkelingen vragen vaak om ruimte, dat ten koste kan gaan van natuur en/of landschap.

Energie & grondstoffen	Het thema 'energie & grondstoffen' beschrijft (de voortgang van) de energietransitie in de gemeente Nijkerk. De gemeente heeft hier grote stappen voor gezet via de Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050. De opgave voor besparing van energie en het opwekken van duurzame energie is groot.
Historisch kapitaal	De geschiedenis van Nijkerk is nog goed terug te zien in de waardevolle landschappen, zoals het Kampenlandschap en de veenontginning. Ook de Arkemheen polder met het oude stoomgemaal zijn overblijfselen van de ontstaansgeschiedenis van Nijkerk. Behoud en bescherming van waardevolle objecten is een belangrijk aandachtspunt. Voor het landschap vormen ruimteclaims en toenemende activiteiten een bedreiging voor de gaafheid, maar het biedt tegelijkertijd ook kansen om de belevingswaarde te vergroten.
Vestigingsklimaat & werk	In de gemeente Nijkerk zijn ruim 23.000 arbeidsplaatsen aanwezig. Het aanbod aan werk en de werkeloosheid van de inwoners van Nijkerk volgt de landelijke trend. De laatste jaren is het aantal arbeidsplaatsen gestegen en de werkeloosheid gedaald. Voor het winkelaanbod zijn de opkomst van pick-up points en het toenemende aandeel online shoppen belangrijke trends die de vraag naar fysieke winkelruimte af doen nemen.
Wonen	In de leefomgevingsfoto is de vraag en het aanbod aan woongelegenheid in de gemeente Nijkerk in beeld gebracht. In lijn met de landelijke situatie geldt ook voor Nijkerk dat er grote vraag naar starterswoningen en sociale huurwoningen is. Belangrijke items zijn de mate waarin woningen levensloopbestendig zijn en wat de energetische en bouwkundige kwaliteit van woningen is.
Opleiding & inkomen	Voor het onderwijs is de bereikbaarheid een belangrijk aandachtspunt. Goede OV-verbindingen met universiteiten, hoge scholen en middelbare scholen maken de gemeente ook tot een aantrekkelijke woonplaats voor jongeren en studenten. Het beleid van de gemeente kan leiden tot een toename van vaste lasten, zoals de afvalheffing of de WOZ-waarde. Hierdoor kan het vrij besteedbaar inkomen afnemen.
Bereikbaarheid	De stedelijke gebieden van Nijkerk liggen in de nabijheid van het hoofdwegennet. Het aandeel auto is dan ook vrij groot in de gemeente Nijkerk (46% van alle verplaatsingen). Voor OV en fiets zet de gemeente voornamelijk in op een goede bereikbaarheid en passende voorzieningen bij bushaltes en treinstations.

Samenvatting beoordeling denkrichtingen

Denkrichting 'trendmatige ontwikkeling'
De eerste denkrichting gaat uit van verdere ontwikkeling van de gemeente Nijkerk in het huidige tempo en passend bij de huidige schaal zoals de gemeente zich de afgelopen jaren ontwikkeld heeft. Dit is niet helemaal gelijk aan de referentiesituatie, in deze denkrichting zitten ook ontwikkelingen waar nog geen plannen of procedures voor opgestart zijn.

Bij deze denkrichting zijn geen grote effecten op de fysieke leefomgeving te verwachten. Trendmatige ontwikkeling van verduurzaming van de gebouwde omgeving en mobiliteit leidt tot lichte positieve effecten op de gezonde, veilige leefomgeving en duurzaamheid. De licht negatieve effecten op landelijk gebied worden met name veroorzaakt door de inpassing van duurzame energievoorzieningen tussen Nijkerk en Nijkerkerveen. Hiermee worden zonnevelden en windturbines in waardevol landschappelijk gebied geplaatst dat de groene buffer vormt tussen de kernen. Dit leidt tot ruimtebeslag in het landelijk gebied en aantasting van leefgebied van flora en fauna. De beperkte omvang van de uitbreiding biedt wel kansen om waardevolle landschappen en groenstructuren te ontzien.

Denkrichting 'Groei gericht op recreatie en ontspanning'
Deze denkrichting legt het accent op recreatieve voorzieningen. Niet alleen voor de toeristische sector, maar nadrukkelijk ook voor eigen inwoners. De uitbreiding met woningen is beperkt, nieuwe werkgelegenheid richt zich op de recreatieve sector.

Bij deze denkrichting zijn de grootste positieve effecten te verwachten bij de gezonde, veilige leefomgeving en duurzaamheid. De inzet op recreatie en ontspanning stimuleert gezond gedrag van inwoners. Ook het autoluw maken van het centrum zorgt voor een beter leefklimaat door afname van luchtverontreiniging en geluidbelasting. Bij duurzaamheid zorgt de clustering van duurzame energievoorzieningen voor betere kansen voor (snelle) ontwikkeling door dit bijvoorbeeld als een energielandschap op te zetten.

De licht positieve effecten op leefbaarheid komen vanuit de toename van sociale ontmoetingen en levendigheid en de uitbreiding van recreatiemogelijkheden. Voor de kwaliteit van het landelijk gebied kan deze denkrichting zorgen voor een betere belevingswaarde van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten in het buitengebied.

Denkrichting 'Sociaal, duurzame groei'
Groei van de gemeente Nijkerk op sociaal en duurzaam vlak staat in deze denkrichting centraal. Deze denkrichting kent geen uitbreiding van woningen bovenop de reeds geplande voorraad.

Bij deze denkrichting zijn lichte positieve effecten op gezonde, veilige leefomgeving, leefbaarheid en kwaliteit landelijk gebied te verwachten. De beperkte uitbreiding van woningen biedt ruimte om de omvang en kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren en te investering in voorzieningen. Voor de leefbaarheid zijn wel negatieve effecten te verwachten op de balans in de woningvoorraad en de werkgelegenheid, doordat hier nauwelijks aanpassing of uitbreiding plaatsvindt. Deze negatieve scores vallen weg tegen de positieve effecten op onder andere sociale aspecten. Voor het landelijk gebied is de impact op natuur bij deze denkrichting beperkt. Ook hier biedt het juist kansen om de belevingswaarde van het landschap te verbeteren.

Denkrichting 'Groei van wonen'
Deze denkrichting zet maximaal in op de uitbreiding van woningen in de gemeente Nijkerk. Dit betekent ook verder uitbreiding van voorzieningen en passende maatregelen voor mobiliteit. Uitbreiding van het stedelijk gebied is hiervoor noodzakelijk.

Door de forse groei van woningen (en inwoners) stijgt het draagvlak voor voorzieningen, winkels en activiteiten. Dit komt de leefbaarheid ten goede. De grote opgave voor de realisatie van nieuwe woongebieden biedt ook veel kansen om de kwaliteit van de leefomgeving (het stedelijk gebied) te verbeteren. Lichte negatieve effecten zijn te verwachten bij de kwaliteit van het landelijk gebied. Voor de woningbouwopgave is een aanzienlijk ruimtebeslag nodig. Dit kan ten koste gaan van (waardevol) landelijk gebied of leefgebied van flora en fauna. Door nieuwe woonwijken energieneutraal te ontwikkelen leidt dit niet tot een grotere opgave voor de energietransitie.

Denkrichting 'Groei van wonen en werken'
De vijfde denkrichting zet naast uitbreiding van woning ook sterk in op uitbreiding van de werkgelegenheid. Naast een grote woningbouwopgave worden hier ook nieuwe bedrijventerreinen toegevoegd en wordt de ruimte op bestaande bedrijventerreinen benut voor intensivering.

Deze denkrichting heeft de meeste positieve effecten op de leefbaarheid. Door toevoeging van werkgelegenheid en uitgebreide investering in infrastructuur neemt de leefbaarheid toe. Ten opzichte van de denkrichting 'groei van wonen' is de beoordeling hier iets minder positief,

doordat bedrijvigheid negatieve impact kan hebben op de gezonde, veilige leefomgeving en de kwaliteit van het stedelijk gebied.

Deze denkrichting heeft de grootste negatieve impact op de kwaliteit van het landelijk gebied. Het ruimtebeslag voor uitbreiding van het stedelijk gebied is bij deze denkrichting het grootst. Aantasting van waardevolle landschappen en leefgebieden voor flora en fauna lijkt onoverkomelijk. Door de aantasting van de groene buffer gaat dit ook ten koste van de belevingswaarde van het landschap.

Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk

Van denkrichtingen naar Koers 2040

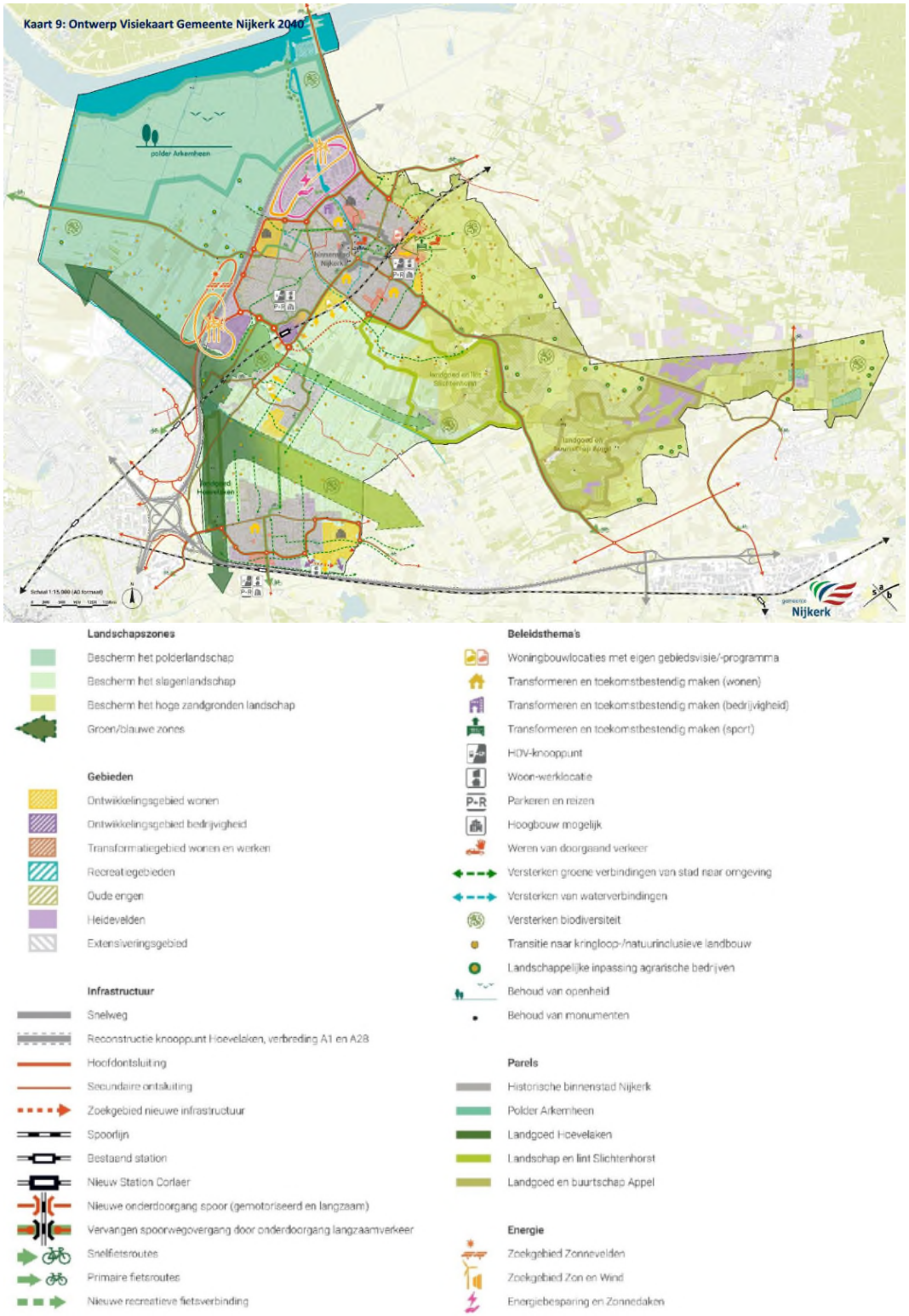
Het Koersdocument Omgevingsvisie 2040 is middels langlopend proces tot stand gekomen. In het proces zijn verschillende stappen doorlopen om een gedragen koersdocument te realiseren. Zowel de beoordeling van de denkrichtingen als de uitkomsten van de vervolgsessies zijn gebruikt bij het opstellen van het koersdocument en het formuleren van de hierin opgenomen kaders. In het Koersdocument zijn de kernwaarden en de ambities voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving gecombineerd, om zo de opgaven en beleidskoers voor de komende jaren te bepalen. De integrale uitwerking van de zes thema's is gedaan binnen drie koersen:

1. Nijkerk, een dynamische gemeente;
2. Nijkerk, een duurzame gemeente;
3. Nijkerk, een groen en gezond landelijk gebied.

Van Koers 2040 naar ontwerp-Omgevingsvisie

Het koersdocument gaf op hoofdlijnen de visie van Nijkerk weer. In februari en maart 2021 is dit document aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners voorgelegd. Op basis van deze gesprekken zijn nog enkele nuances aangebracht en zijn op onderdelen juist stevigere keuzes gemaakt. Het ontwerp van de omgevingsvisie is tot stand gekomen in samenspraak met een groot aantal deskundigen, partners, belangengroepen en bewoners.

De omgevingsvisie geeft richting aan ontwikkelingen over heel het gemeentelijk grondgebied van Nijkerk. Keuzes die zijn opgenomen in de omgevingsvisie gelden tot 2030 en geven een doorkijk tot 2040. In onderstaande figuur is de omgevingsvisie gevisualiseerd, worden de kwaliteiten van de gemeente weergeven en wordt aangegeven waar ruimte ligt voor ontwikkelingen.

Figuur 0.1: Visiekaart gemeente Nijkerk (Bron: Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2040)

Bevindingen van het MER

Met de Omgevingsvisie Nijkerk zet de gemeente de koers en het beleid uit richting 2040. De koers bestaat enerzijds uit ontwikkelingsgerichte opgaven, zoals uitbreiding van de woningvoorraad en nieuwe fietsverbindingen. Anderzijds stelt de omgevingsvisie de kaders voor deze ontwikkelingen door thematische ambities voor bijvoorbeeld groen en water, cultuurhistorie en duurzaamheid vast te leggen.

Effecten op de leefomgeving

De omgevingsvisie is in dit MER beoordeeld op de effecten op de leefomgeving. Hierbij zijn aandachtspunten en aanbevelingen gesignaleerd.

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Luchtkwaliteit	**2,5**	**3**
Geluid	**2,5**	**3,5**
Hittestress	**2**	**2,5**
Gezond gedrag	**4**	**4,5**
Externe veiligheid	**3**	**3,5**
Verkeersveiligheid	**3,5**	**4**
Waterveiligheid	**3**	**3,5**
Sociale veiligheid en levendigheid	**3**	**3**
Voorzieningenniveau	**3,5**	**4**
Balans in de woningvoorraad	**3**	**3,5**
Omvang van de werkgelegenheid	**3,5**	**3,5**
Recreatiemogelijkheden	**4**	**4**
Multimodale bereikbaarheid	**3,5**	**4**
Kwaliteit OV en fietsvoorzieningen	**3**	**3**
Kwaliteit woongebied	**3,5**	**4,5**
Kwaliteit woningen	**2**	**3,5**
Stedelijke groen	**3,5**	**4,5**
Cultuurhistorische waarden	**4**	**4**
Archeologische waarden	**3**	**3**
Uitstoot broeikasgassen	**3,5**	**4**
Aandeel duurzame energie	**n.v.t.**	**n.v.t.**

Bij diverse beoordelingen is geconcludeerd dat er in de verdere uitwerking van het omgevingsbeleid belangrijke keuzes te maken zijn, die de uiteindelijke effecten op de leefomgeving bepalen. Dit is terug te zien in de score voor de aanbevelingen en maatregelen.

1 Inleiding

1.1 Een visie voor de fysieke leefomgeving

De Omgevingswet komt eraan. Met deze nieuwe wet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ordening vereenvoudigen en samenvoegen. Een van de instrumenten van de nieuwe wet is de omgevingsvisie, de vervanger van de structuurvisie(s). De omgevingsvisie moet de strategische visie zijn voor de gehele fysieke leefomgeving. Hierin gaat de gemeente in op de samenhang tussen onder andere ruimte, natuur, water, milieu en infrastructuur.

De gemeente Nijkerk is eind 2018 gestart met het opstellen van de omgevingsvisie. In de omgevingsvisie legt de gemeente de ambities en beleidsdoelen voor 2040 vast. Van december 2018 tot februari 2019 heeft de gemeente expertmeetings georganiseerd om de relevante opgaven voor de fysieke leefomgeving in beeld te krijgen. Aan de hand van zes thema's wil de gemeente het beleid voor Nijkerk tot het jaar 2040 verder uitwerken.

Omgevingsvisie Nijkerk als groeidocument
De gemeente heeft er voor gekozen om in de eerste omgevingsvisie zes hoofdthema's extra aandacht te geven. De gemeente wil hierbij aansluiten bij de filosofie van de omgevingswet, "altijd vers, nooit af". De Nijkerkse omgevingsvisie wordt jaarlijks herijkt én verrijkt met nieuwe onderdelen en blijft daardoor verrassend actueel.

Met de omgevingsvisie stelt de gemeente kaders voor toekomstige ontwikkelingen. Voor de omgevingsvisie wordt dan ook de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen en is het voorliggend Milieueffectrapport (MER)[1] opgesteld. In het MER zijn de opgaven van de omgevingsvisie beoordeeld op de effecten op de fysieke leefomgeving.

De omgevingsvisie is daarmee kaderstellend voor toekomstige ontwikkelingen. In de Wet milieubeheer is vastgelegd dat kaderstellende plannen voor (mogelijk) m.e.r.-plichtige activiteiten de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen moet worden. Het doel van de m.e.r. is het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming mee te nemen. Hiervoor is het voorliggend milieueffectrapport (MER) opgesteld.

[1] Het is gebruikelijk de afkortingen (de) m.e.r. en (het) MER te gebruiken. De afkorting m.e.r. met kleine letters en puntjes ertussen staat voor de volledige procedure, de milieueffectrapportage. MER met hoofdletters, zonder puntjes staat voor het milieueffectrapport, het rapport dat hierbij opgesteld wordt.

Figuur 1.1 Luchtfoto van de gemeente Nijkerk

1.2 Van milieu naar fysieke leefomgeving

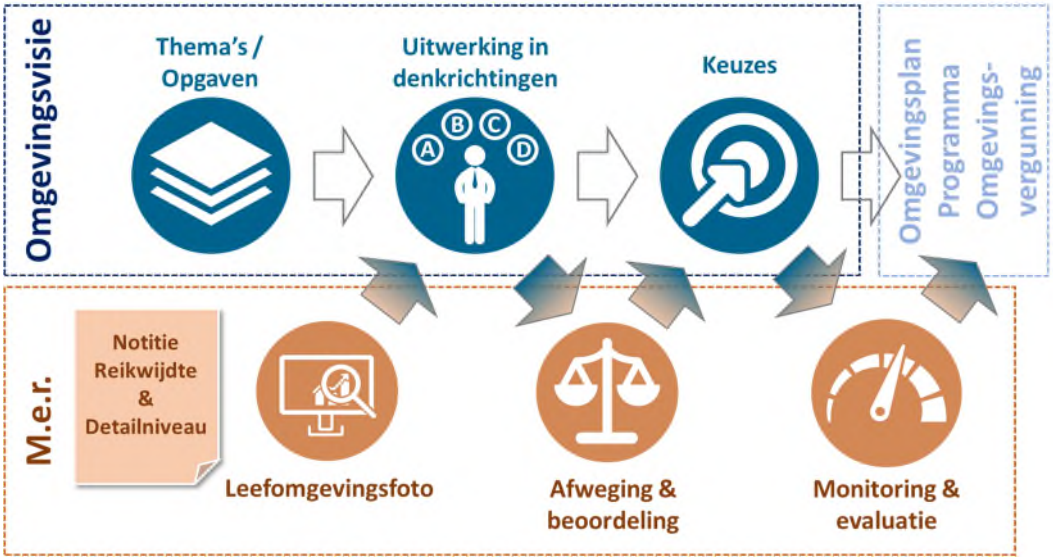
De verplichting tot het opstellen van een MER is opgenomen in de Wet milieubeheer. Het doel van het MER is om de milieubelangen mee te laten wegen in de besluitvorming. Bij de m.e.r. wordt echter al jaren verder gekeken dan alleen de milieueffecten. Onder andere duurzaamheid en gezondheid zijn thema's die steeds urgenter worden en daarom structureel een plaats hebben in de afweging van belangen. De term 'milieu' is daarom eigenlijk te beperkt, maar om aansluiting te houden bij de wettelijke termen komt dit nog wel terug in de titel en soms ook in de teksten.

Dit bredere spectrum van de fysieke leefomgeving sluit ook beter aan bij de omgevingsvisie. In onderstaande tabel staan de thema's die meegenomen zijn in dit MER. De thema's zijn onderverdeeld volgens de bekende people, planet, prosperity indeling.

People	Planet	Prosperity
Gezondheid	**Ecologisch kapitaal**	**Vestigingsklimaat & Werk**
Veiligheid	**Energie en grondstoffen**	**Wonen**
Aantrekkelijke leefomgeving	**Water, bodem en ondergrond**	**Opleiding & Inkomen**
Sociaal	**Historisch kapitaal**	**Bereikbaarheid**

1.3 Rol van de m.e.r. bij de omgevingsvisie

Bij de totstandkoming van de omgevingsvisie zijn de stappen uit de m.e.r. actief betrokken. Het MER is daarom geen toets achteraf, maar vormt de verslaglegging van een interactief proces tussen m.e.r. en omgevingsvisie. In onderstaande schema zijn deze stappen op hoofdlijnen weergegeven.

De m.e.r.-procedure start formeel met de publicatie van de notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De NRD heeft van 10 oktober 2019 tot en met 6 november 2019 ter inzage gelegen en is gepubliceerd op de website van de gemeente. In de NRD zijn de thema's benoemd en is aangegeven hoe het verdere proces van omgevingsvisie en m.e.r. ingestoken wordt.

De eerste stap in het MER is het opstellen van een leefomgevingsfoto. Hierin is de huidige en verwachte toekomstige situatie van de fysieke leefomgeving geanalyseerd. Deze informatie is gebruikt voor de verdere uitwerking van de thema's en opgaven van de omgevingsvisie. De gemeente Nijkerk heeft hiervoor denkrichtingen[2] opgesteld. Deze zijn vervolgens in het MER beoordeeld. De afweging en beoordeling vormt de basis voor de gemaakte keuzes in de omgevingsvisie.

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 de opzet en methodiek van dit MER beschreven. Hoofdstuk 3 betreft (de samenvatting van) de leefomgevingsfoto. In hoofdstuk 4 staan de ambities voor de fysieke leefomgeving beschreven. Hoofdstuk 5 beschrijft de thema's en opgaven van de omgevingsvisie. In dit hoofdstuk is ook beschreven hoe elk thema terugkomt in de denkrichtingen. Hoofdstuk 6 tot en met 10 bevat de beoordeling van de denkrichtingen op de ambities voor de fysieke leefomgeving.

[2] De gemeente Nijkerk gebruikt denkrichtingen om te verkennen in welke richting de gemeente zich kan ontwikkelen naar 2040. Hiermee verkent de gemeente de mogelijke groeiscenario's en de te maken keuzes.

2 Opzet en methodiek van het MER

Dit hoofdstuk beschrijft de opzet en de methodiek van het MER. Per stap is hier de aanpak beschreven en toegelicht hoe hier invulling aan gegeven is.

2.1 De start: opstellen en publiceren NRD

De m.e.r.-procedure start formeel met het opstellen van de NRD. De NRD is bedoeld om het voornemen om de m.e.r.-procedure te starten bekend te maken en aan te geven hoe invulling wordt gegeven aan het MER. De NRD is op 1 oktober 2019 door het college van de gemeente Nijkerk vastgesteld. Van 10 oktober 2019 tot en met 6 november 2019 heeft de NRD ter inzage gelegen en is een ieder in de gelegenheid gesteld zijn of haar zienswijze in te dienen.

2.1.1 Ontvangen reacties (zienswijzen)

Tijdens de inzageperiode zijn er zes reacties op de NRD ontvangen bij de gemeente.

Indiener	Zienswijze
Hengelsportvereniging Hoop op Geluk	Aandacht voor gezondheidsbevordering bij de afwegingen in het MER.
Bewoner Corlaer	Ontsluiting voor autoverkeer van de wijk Corlaer en de beperkte beschikbaarheid van OV-voorzieningen in de wijk verdient aandacht in de omgevingsvisie.
Veiligheid- en gezondheidsregio Gelderland-Midden	Verbreding van het thema veiligheid wordt geadviseerd en daarbij aan te sluiten op de onderscheiden risico's / crisistypen uit het beleidsplan VGGM. Ook wordt geadviseerd om bij de beoordeling van de verschillende thema's het criteria voor het ontwerp van een veilig fysieke leefomgeving toe te passen. Als het om gezondheid gaat, is aandacht voor de gezondheidssituatie gewenst, met daarbij ook een verbinding tussen het fysieke en sociale domein.
Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Gemeente Nijkerk	Vraagt om aandacht voor erfgoed en omgevingskwaliteit in de Omgevingsvisie. In de leefomgevingsfoto wordt daarbij aandacht besteed aan monumentale objecten en gebieden, met specifiek aandacht voor de 'parelgebieden': polder Arkenheem, buurtschap Appel, lint van Slichtenhorst en landgoed Hoevelaken.
Provincie Gelderland	Aandacht voor het Nationaal Landschap Arkenheem – Eemland en het waardevol open gebied binnen de gemeente Nijkerk.
Gemeente Bunschoten	Voor het thema mobiliteit vraagt de gemeente Bunschoten om ook in te zetten op het terugdringen van het ongewenst (sluip)verkeer door het buitengebied. Er rijdt veel verkeer over de n-wegen, dat geen herkomst of bestemming in het gebied heeft.

De reacties op de NRD vragen voornamelijk aandacht voor belangrijke thema's zoals gezondheid en omgevingskwaliteit. Ook worden bestaande knelpunten onder de aandacht gebracht. De gemeente neemt dit mee bij het opstellen van de omgevingsvisie. In het MER zijn deze aandachtspunten ook meegenomen. Bestaande knelpunten komen terug in de

leefomgevingsfoto en bij de afweging op ambities worden gezondheid en omgevingskwaliteit nadrukkelijk betrokken.

2.1.2 Wijzigingen ten opzichte van de NRD

In de periode na de publicatie van de NRD en het opstellen van het MER zijn er verdere stappen gezet in de uitwerking van de denkrichtingen. Met het opstellen van dit MER

Beoordeling op integrale ambities
In het laatste deel van de NRD is het beoordelingskader voor het MER opgenomen. Dit beoordelingskader bestaat uit de twaalf thema's en bijbehorende aspecten van de leefomgevingsfoto. Om beter aan te sluiten bij het doel van de Omgevingswet om een integrale afweging te maken, is er besloten de beoordeling niet op deze sectorale thema's uit te voeren, maar dit samen te voegen tot integrale ambities voor de fysieke leefomgeving. In deze ambities komen de thema's en aspecten wel terug. De 'reikwijdte' van het MER blijft daarom gelijk aan wat er in de NRD opgenomen is. In hoofdstuk 4 is de samenvoeging tot integrale ambities uitgebreid beschreven.

Beoordeling op doelbereik
Voor de beoordeling van het doelbereik zullen ambities gesteld worden. Deze zullen in het vervolgproces bij de ontwerp-omgevingsvisie gedefinieerd worden, als duidelijk is welke gewenste ontwikkelrichting de raad en samenleving voor ogen heeft. De beoordeling op doelbereik is niet in dit deel van het MER opgenomen.

2.2 Opstellen van een leefomgevingsfoto

Een leefomgevingsfoto geeft een beeld van de huidige en verwachte toekomstige staat van de fysieke leefomgeving. Om de staat van de fysieke leefomgeving te beschrijven is het begrip opgedeeld in twaalf thema's. In de leefomgevingsfoto is de staat van elk thema in beeld gebracht aan de hand van enkele aspecten en indicatoren. Zo is bij het thema 'gezondheid' het aspect 'geluidhinder' beschreven aan de hand van de gemiddelde geluidbelasting van (spoor)wegen en de ervaring van geluidoverlast. Indicatoren zijn veelal concrete, meetbare gegevens. Voor het detailniveau voor de omgevingsvisie en het MER zijn deze gegevens misschien wel té gedetailleerd, maar ze zijn wel bruikbaar om een goed beeld te schetsen van de staat van de fysieke leefomgeving.

Hoofdstuk 3 bevat de samenvatting van de leefomgevingsfoto, in de bijlage is de volledige analyse opgenomen. In deze leefomgevingsfoto kan per milieuthema snel inzichtelijk gemaakt worden wat de huidige situatie is binnen de gemeente. Op deze manier komen knelpunten snel aan het licht en kan gestuurd worden op de juiste maatregelen om deze knelpunten te verhelpen. De leefomgevingsfoto schetst als het ware een beeld van de referentiesituatie voor de gemeente. Hoe ziet Nijkerk eruit in 2040 als het huidige beleid en de huidige trends en ontwikkelingen zich voortzetten?

2.3 Beleidsopties / denkrichtingen

De omgevingsvisie voor de gemeente Nijkerk moet uiteindelijk het gewenste eindbeeld voor de gemeente in 2040 schetsen. Hoe dat eindbeeld er precies uitziet en hoe het bereikt wordt staat op dit moment nog niet vast. Het is een doorkijk naar de toekomst, waar veel onzekerheden en variabelen bepalen hoe die toekomst eruit gaat zien. Met de omgevingsvisie wil de gemeente inspelen op die onzekerheden en variabelen door verschillende toekomstscenario's te verkennen. Dit doet de gemeente door middel van **denkrichtingen**: denkbare manieren/richtingen waarin de gemeente zich de komende jaren kan ontwikkelen. Elke denkrichting levert daarmee een ander eindbeeld op.

In het licht van het MER kunnen de denkrichtingen gezien worden als 'alternatieven' voor het MER. Hiermee worden de mogelijke **opties voor het toekomstige beleid** van de gemeente Nijkerk geschetst. De omgevingsvisie zet de hoofdlijnen voor het beleid voor de fysieke leefomgeving uit en deze hoofdlijnen worden bepaald door de richting die de gemeente kiest.

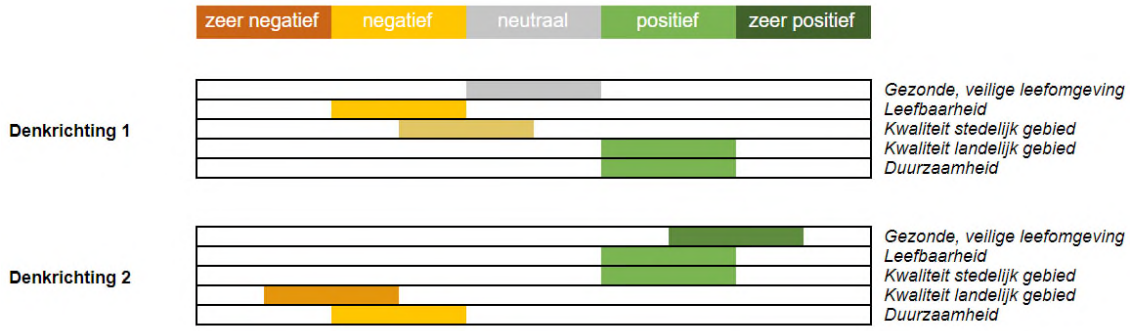
Afwegen en beoordelen van beleidsopties / denkrichtingen
In het MER zijn de denkrichtingen beoordeeld op de effecten op de fysieke leefomgeving. Dit is gedaan op basis van vijf integrale ambities voor de leefomgeving:

6. **Gezonde, veilige leefomgeving**
7. **Leefbaarheid**
8. **Kwaliteit stedelijk gebied**
9. **Kwaliteit landelijk gebied**
10. **Duurzaamheid**

In hoofdstuk 4 is toegelicht wat deze ambities precies inhouden. Ook is hier de relatie met de thema's en aspecten uit de leefomgevingsfoto beschreven. De informatie uit de leefomgevingsfoto is gekoppeld aan de ambities om 1) te bepalen in welke richting aspecten zich moeten ontwikkelen om de ambitie te halen en 2) om de effecten van de denkrichtingen op de ambities te kunnen duiden.

De denkrichtingen zijn beoordeeld op een negenpunt-schaal. De score geeft aan in hoeverre de denkrichting een positieve of negatieve bijdrage levert aan de ambitie voor de leefomgeving. Op basis van 'expert judgement' is het effect van de denkrichting op de relevante aspecten van de fysieke leefomgeving bepaald, ten opzichte van de nulmeting van de leefomgevingsfoto. In onderstaande figuur is de beoordeling van twee fictieve denkrichtingen gevisualiseerd.

Bij de beoordeling is aan elk aspect van de ambitie een score toegekend. Het gemiddelde hiervan vormt de score op de ambitie, die weergegeven wordt in bovenstaande figuur. Er is geen weging toegekend aan aspecten.

2.4 Beoordeling van de gemaakte keuzes

De omgevingsvisie geeft uiteindelijk de kaders voor toekomstige ontwikkelingen. Dit kan gaan om kaders die iets zeggen over de manier waarop ontwikkelingen verder uitgewerkt moeten worden. Het kan ook gaan om kaders die harde grenzen stellen aan ontwikkelingen, zoals een maximaal aantal woningen of een minimale compensatieopgave voor groen en water. Om te komen tot deze kaders dienen keuzes gemaakt te worden. De denkrichtingen en de daarbij behorende effectbeoordeling vormen de basis voor deze keuzes.

Proces

Na positieve besluitvorming door de gemeenteraad van Nijkerk wordt het MER en de bijbehorende denkrichtingen ter consultatie aangeboden aan de samenleving. Op basis van de input van de raad en de samenleving wordt er gewerkt aan de definitieve contouren van de omgevingsvisie. Deze ontwerp-omgevingsvisie wordt voor inspraak aan de samenleving voorgelegd. Voordat dit gebeurt wordt de raad nogmaals betrokken. De wijze waarop is afhankelijk van het proces en de inhoud en wordt op een later moment afgestemd. De verwachting is om de omgevingsvisie eind 2020 aan de gemeenteraad aan te bieden.

Beoordeling ontwerp-omgevingsvisie

Het MER is nog niet ‘af’ na het beoordelen van de denkrichtingen. De leefomgevingsfoto en de beoordeling van de denkrichtingen vormen het eerste deel van het MER. Dit deel wordt door de gemeente gebruikt om de omgevingsvisie verder vorm te geven en in te vullen. Daarin worden keuzes gemaakt. De vervolgstap in het MER is de integrale beoordeling van deze keuzes. Op basis van deze beoordeling wordt ook de aanzet voor de monitoring en evaluatie opgesteld.

2.5 Aanzet voor monitoring en evaluatie

Het MER legt een basis voor monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie en voor de verdere uitwerking van de visie voor de verschillende deelgebieden van Nijkerk. Op verschillende manieren wordt vanuit de m.e.r. input gegeven aan monitoring en evaluatie:

- **Leefomgevingsfoto:** Uit de analyse van de huidige en toekomstige situatie kunnen direct indicatoren naar voren komen die van belang zijn voor de omgevingskwaliteit van Nijkerk. Door deze mee te nemen in een monitoringsprogramma kan dit continue in beeld gebracht worden;
- **Effecten op de leefomgeving:** Vanuit de analyse van effecten op de leefomgeving zijn indicatoren te benoemen die uitdrukking geven aan deze effecten. Door deze indicatoren te monitoren is er zicht op de daadwerkelijke effecten en kan er tijdig bijgestuurd worden, indien nodig.

3 De leefomgevingsfoto van Nijkerk

De term 'Leefomgevingsfoto' is de laatste jaren langzaam tot gemeengoed geworden in de m.e.r.. Het woord geeft al goed weer wat het doel is: een beeld schetsen van de huidige staat van de fysieke leefomgeving. De leefomgevingsfoto dient als nulmeting voor het MER en de omgevingsvisie.

3.1 Wat is een leefomgevingsfoto

De leefomgevingsfoto geeft een beeld van de staat van de fysieke leefomgeving. Het beschrijft de huidige situatie van de fysieke leefomgeving en geeft een doorkijk naar de verwachte toekomstige staat op basis van trends en ontwikkelingen. De leefomgevingsfoto is als het ware een nulmeting voor de m.e.r.: Het geeft aan hoe het de fysieke leefomgeving er voor staat op het moment dat huidig beleid en autonome ontwikkelingen voortgezet worden, zonder dat het nieuwe omgevingsbeleid in werking treedt.

- **Een thematische indeling van de fysieke leefomgeving**
- **Analyse op basis van beleid/input van de gemeente en openbare data**
- **Doel: signaleringsfunctie; aandachtspunten voor de fysieke leefomgeving in beeld brengen; basis/referentie voor de m.e.r.**

3.2 Opzet van de leefomgevingsfoto

De leefomgevingsfoto is thematisch opgebouwd, volgens de bekende people-planet-prosperity indeling, de drie elementen van duurzaamheid. Deze indeling sluit aan bij een van de uitgangspunten voor de omgevingsvisie van de gemeente Nijkerk: 'Balans in de verhouding people, planet en prosperity'. Door deze elementen in balans te brengen of te houden is er sprake van duurzame ontwikkeling. In de leefomgevingsfoto is deze balans ook aangebracht door voor elk van deze drie elementen vier thema's op te nemen. In onderstaande tabel is het overzicht van de thema's opgenomen.

People	Planet	Prosperity
Gezondheid	**Ecologisch kapitaal**	**Vestigingsklimaat & Werk**
Veiligheid	**Energie en grondstoffen**	**Wonen**
Aantrekkelijke leefomgeving	**Water, bodem en ondergrond**	**Opleiding & Inkomen**
Sociaal	**Historisch kapitaal**	**Bereikbaarheid**

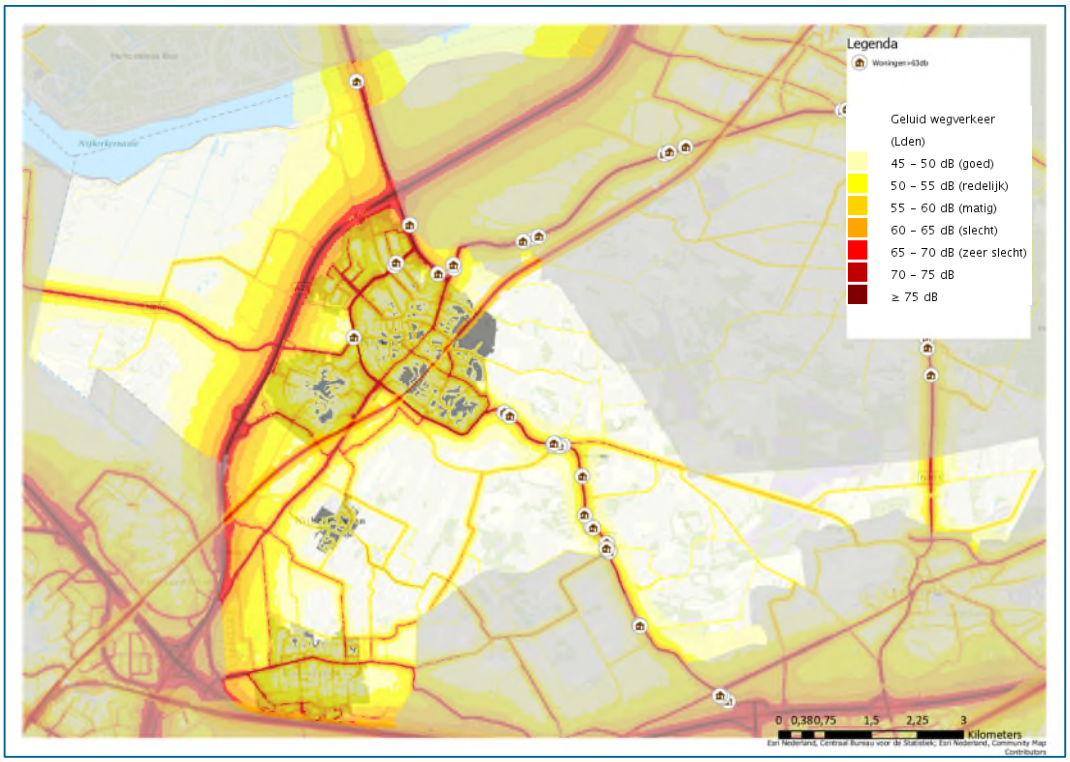
Per thema zijn indicatoren benoemd die uitdrukking geven aan de thema's. Aan de hand van de indicatoren is de huidige situatie beschreven en aan de hand van cijfers en kaarten in beeld gebracht. Dit kan weer gebruikt worden als graadmeter voor de kwaliteit van de leefomgeving.

3.3 Samenvatting leefomgevingsfoto

De leefomgevingsfoto is een uitgebreide analyse van de huidige staat van de fysieke leefomgeving van de gemeente Nijkerk. De leefomgevingsfoto is als bijlage bij dit MER opgenomen. Deze paragraaf bevat de highlights per thema.

Gezondheid

Voor het thema gezondheid zijn de milieuaspecten een belangrijk aspect. De luchtkwaliteit en geluidbelasting in de gemeente Nijkerk worden voor een groot deel bepaald door de infrastructuur. Voor luchtkwaliteit (fijnstof) speelt ook de agrarische sector een belangrijke rol, met name in en rond de oostkant van Nijkerk, waar veel pluimveebedrijven aanwezig zijn.

Figuur 3.1 Geluidbelasting (Lden) van wegverkeer en spoor in de gemeente Nijkerk en woningen met een geluidbelasting bivven de 63 dB(A)

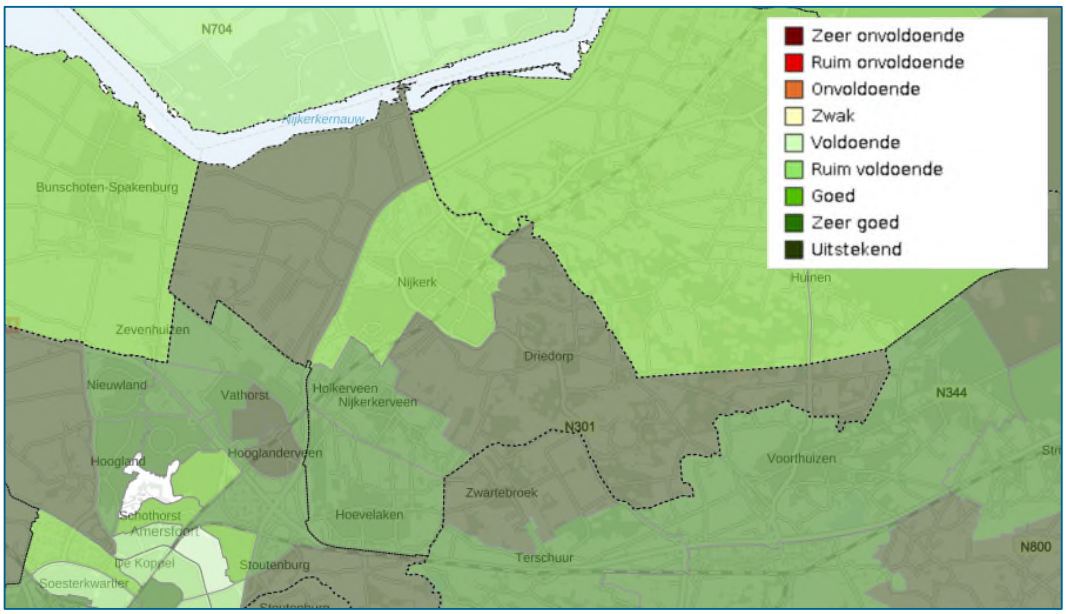
Naast de milieuaspecten speelt hittestress de laatste jaren een nadrukkelijke rol bij gezondheid. Dit speelt met name in stedelijke gebieden, het hitte-eilandeffect in het centrum van de kern Nijkerk is een aandachtspunt.

Veiligheid

Veiligheid is eveneens een belangrijk thema in de Omgevingswet. Veiligheid gaat om de bescherming tegen gevaren vanuit de fysieke leefomgeving en de samenleving. Voor de gemeente Nijkerk verdient de 'knoop' van hogedruk aardgasleidingen tussen Nijkerk en Nijkerkerveen aandacht. De hoge dichtheid aan risicobronnen op die locatie kan beperkingen opleggen aan (de mogelijkheden voor) nieuwe kwetsbare functies. Hoogwaterveiligheid speelt alleen aan de westkant de A28 en een klein deel van de oostkant een rol. Bij een dijkdoorbraak kan in dit lager gelegen gebied het water enkele decimeters hoog blijven staan.

Aantrekkelijke leefomgeving

Hoe beter de 'leefbaarheidssituatie', hoe beter de buurt aansluit bij wat mensen nodig hebben om er te wonen of te werken. Leefbaarheid is een breed begrip; het type huizen, de mensen (jong-oud, arm-rijk, afkomst, opleiding), criminaliteit, parken en voorzieningen in de omgeving.

Figuur 3.2 Score van de leefbaarometer van de gemeente Nijkerk op wijkniveau (www.leefbaarometer.nl; 2018)

De aandachtspunten voor dit thema zijn het voorzieningenniveau in de kleinere kernen en de hinder van bedrijvigheid in de omgeving door bijvoorbeeld geluid- of geuroverlast. Ook het behoud van de kwaliteiten van het landelijk gebied is van groot belang voor een aantrekkelijke leefomgeving in de gemeente Nijkerk.

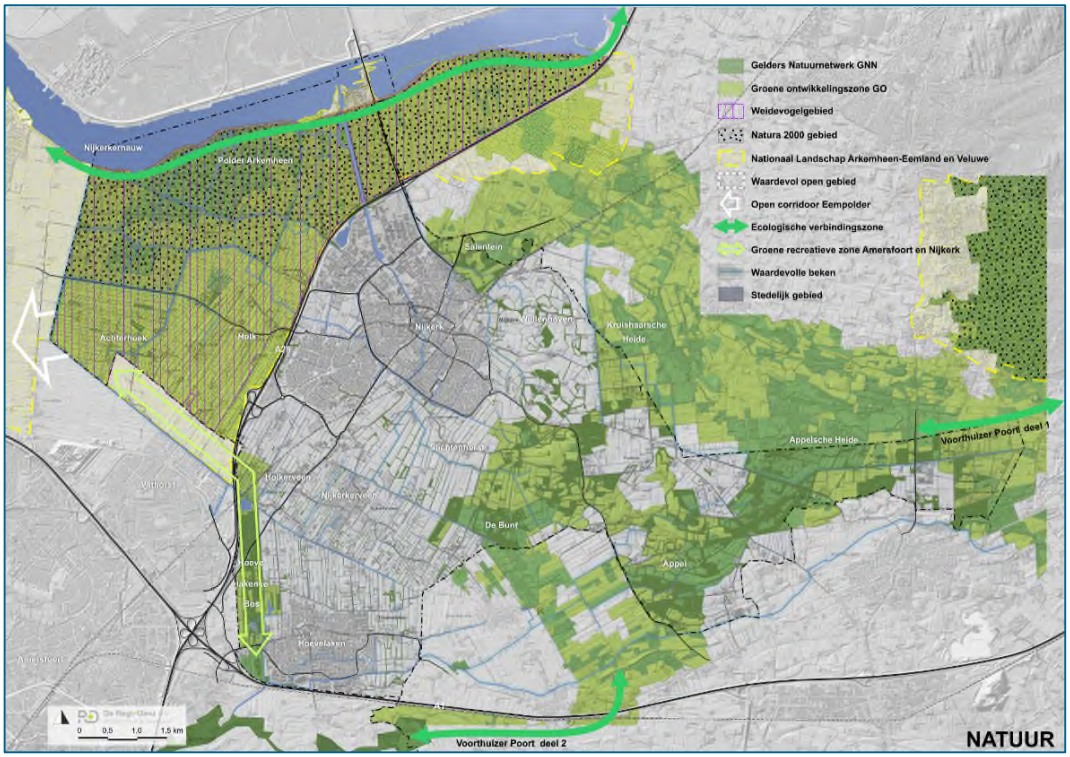
Sociaal

In de leefomgevingsfoto is ook aandacht besteed aan het sociale aspect van de fysieke leefomgeving. De leefomgeving kan bijdragen aan een sociale gemeente, door bijvoorbeeld onderlinge ontmoetingen te stimuleren en ruimte te bieden aan evenementen en sociale voorzieningen. Ook voor dit thema geldt dat het behoud van een goed voorzieningenniveau van belang is voor de sociale contacten. Voorzieningen zoals scholen, sportparken en winkels

brengen mensen ‘bij elkaar’. Een goede inrichting en uitstraling van de openbare ruimte nodigt mensen uit om naar buiten te gaan en draagt bij aan de sociale veiligheid van de gemeente.

Ecologisch kapitaal

De gemeente Nijkerk heeft een groot en divers buitengebied met veel natuurkwaliteiten. Aan de westkant van de A28 ligt polder Arkemheen, dat aangeduid is als weidevogelgebied (Natura 2000-gebied), aan de oostkant van de kernen liggen waardevolle landschappen en tussen de kernen is een groene buffer aanwezig.

Figuur 3.3 Groenkaart van het buitengebied van de gemeente Nijkerk

Het behoud en waar mogelijk de versterking van natuurwaarden binnen de gemeente is een grote opgave. Nieuwe ontwikkelingen vragen vaak om ruimte, dat ten koste kan gaan van natuur en/of landschap. Daarnaast kan door geluidhinder (weidevogelgebied), effecten op grondwater of stikstofdepositie (Habitatrichtlijngebieden in de omgeving) indirecte aantasting van natuur plaatsvinden.

Energie & grondstoffen

Het thema ‘energie & grondstoffen’ beschrijft (de voortgang van) de energietransitie in de gemeente Nijkerk. De gemeente heeft hier grote stappen voor gezet via de Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050. De opgave voor besparing van energie en het opwekken van duurzame energie is groot.

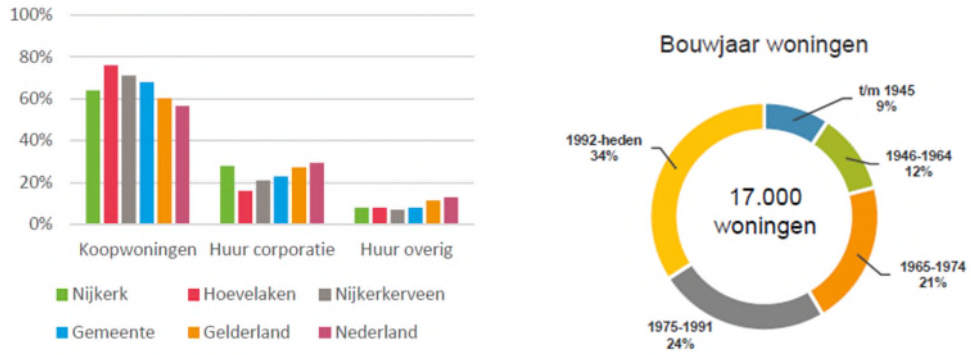
Historisch kapitaal

Dit thema beschrijft de archeologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden van de gemeente Nijkerk. Met name de laatste twee zijn in Nijkerk sterk met elkaar verweven. De geschiedenis van Nijkerk is nog goed terug te zien in de waardevolle landschappen, zoals het Kampenlandschap en de veenontginning. Ook de Arkemheen polder met het oude stoomgemaal zijn overblijfselen van de ontstaansgeschiedenis van Nijkerk. Daarnaast kent de gemeente enkele waardevolle buitenplaatsen en is heeft het centrum van Nijkerk historische waarde, doordat de structuur van de oude stad nog goed herkenbaar is.

Voor dit thema is het behoud en de bescherming van de waardevolle objecten het belangrijkste aandachtspunt. Monumenten verliezen van hun gebruikswaarde, waardoor er gezocht moet worden naar nieuwe invulling, die recht doet aan de historische waarde. Voor het landschap vormen ruimteclaims en toenemende activiteiten een bedreiging voor de gaafheid, maar het biedt tegelijkertijd ook kansen om de belevingswaarde te vergroten.

Wonen

In de leefomgevingsfoto is de vraag en het aanbod aan woongelegenheid in de gemeente Nijkerk in beeld gebracht. Een goede balans in vraag en aanbod is nodig om (nieuwe) inwoners de juiste keuzemogelijkheden te bieden bij de zoektocht naar een woning. In lijn met de landelijke situatie geldt ook voor Nijkerk dat er grote vraag naar starterswoningen en sociale huurwoningen is.

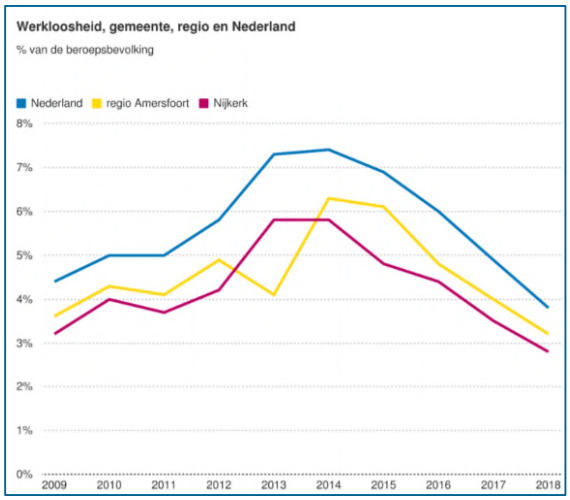
Figuur 3.4: Verdeling van woningtypen (links, bron: CBS, 2019) en de verdeling van het bouwjaar van woningen (rechts, bron: gemeente Nijkerk Aardgasvrij)

Ook de kwaliteit van woningen is in beeld gebracht. Belangrijke items daarvoor zijn de mate waarin woningen levensloopbestendig zijn en wat de energetische en bouwkundige kwaliteit van woningen is. Dat laatste is een belangrijk aandachtspunt voor de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.

Werkgelegenheid

In de gemeente Nijkerk zijn ruim 23.000 arbeidsplaatsen aanwezig. Het aanbod aan werk en de werkeloosheid van de inwoners van Nijkerk volgt de landelijke trend. De laatste jaren is het aantal arbeidsplaatsen gestegen en de werkeloosheid gedaald.

De bedrijventerreinen en het winkelaanbod zijn in de leefomgevingsfoto geïnventariseerd. Voor bedrijventerreinen is een goede, multimodale bereikbaarheid van groot belang. Voor het winkelaanbod zijn de opkomst van pick-up points en het toenemende aandeel online shoppen belangrijke trends die de vraag naar fysieke winkelruimte af doen nemen.

Bedrijfstak	Banen (x 1000)
Alle economische activiteiten	17,62
Landbouw, bosbouw, visserij	0,20
Nijverheid en energie	3,89
Nijverheid (geen bouw) en energie	2,66
Commerciële dienstverlening	10,35
Handel, vervoer en horeca	6,69
Zakelijke dienstverlening	2,54
Overheid en zorg	2,51
Niet-commerciële dienstverlening	3,17
Cultuur, recreatie, overig	0,66

Figuur 3.5 Ontwikkeling van de werkeloosheid landelijk, regionaal en in Nijkerk (links) en de verdeling van de werkgelegenheid per sector (rechts) (bron:Economische monitor regio Amersfoort)

Opleiding & inkomen

Goede opleidingsmogelijkheden in of in de omgeving van Nijkerk zijn van belang voor de gemeente. Hiervoor is het aanbod aan onderwijsvoorzieningen in kaart gebracht. Voor basisscholen is het uitgangspunt van de gemeente om in of in de nabijheid van elke woonwijken een basisschool te hebben. Voor het voortgezet onderwijs is met name de bereikbaarheid een belangrijk aandachtspunt. Goede OV-verbindingen met universiteiten, hoge scholen en middelbare scholen maken de gemeente ook tot een aantrekkelijke woonplaats voor jongeren en studenten. In de leefomgevingsfoto is ook inzicht gegeven in de vaste lasten voor inwoners van de gemeente Nijkerk. Het beleid van de gemeente kan leiden tot een toename van vaste lasten, zoals de afvalheffing of de WOZ-waarde. Hierdoor kan het vrij besteedbaar inkomen afnemen.

Bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid betekent dat er een goede doorstroming op de weg én goede OV- en fietsverbindingen moeten zijn. De gemeente is verantwoordelijk voor de lokale wegen en de aansluiting op het provinciale en landelijk wegennet. De stedelijke gebieden liggen in de directe nabijheid van het hoofdwegennet. Het aandeel van de auto is dan ook vrij groot in de gemeente Nijkerk (46% van alle verplaatsingen). Voor een goede ontsluiting van de stedelijke gebieden en het achterliggende gebied wordt gezocht naar aanpassing en uitbreiding van de ontsluitingsroutes door en langs de kern Nijkerk. Voor OV en fiets zet de gemeente voornamelijk in op een goede bereikbaarheid en passende voorzieningen bij bushaltes en treinstations.

4 Ambities voor de fysieke leefomgeving

De opgaven van de omgevingsvisie zijn geen sectorale opgaven. Er is niet een opgave voor water of cultuurhistorie. De opgaven zijn integraal, ze bevatten meerdere thema's of aspecten. De ambities voor de fysieke leefomgeving zijn dan ook niet per thema van de leefomgevingsfoto geformuleerd, maar vertaald naar integrale ambities voor de fysieke leefomgeving.

4.1 Van sectoraal beleid naar integrale ambities

Een van de redenen dat de Omgevingswet in het leven is geroepen is het feit dat veel aspecten van de fysieke leefomgeving met elkaar samenhangen. Aspecten zoals water en bodem hangen logischerwijs met elkaar samen, maar in het licht van klimaatverandering gaat water ook een rol spelen bij veiligheid (bescherming tegen water) en gezondheid (verkoelend effect van oppervlaktewater). Bij beleidsvorming dient rekening gehouden te worden met deze samenhang. Dit is ook opgenomen in de Omgevingswet, lid 2 van artikel 2.1:

"Het bestuursorgaan houdt daarbij rekening met de samenhang van de relevante onderdelen en aspecten van de fysieke leefomgeving en van de rechtstreeks daarbij betrokken belangen."

De samenhang tussen de verschillende onderdelen en aspecten van de fysieke leefomgeving staat daarom centraal. Die onderdelen en aspecten zijn bij de leefomgevingsfoto afzonderlijk naar voren gekomen. Deze zijn specifiek voor Nijkerk en omgeving in beeld gebracht. Deze onderdelen en aspecten zijn gebundeld tot vijf integrale ambities voor de fysieke leefomgeving.

1. **Gezonde, veilige leefomgeving**
2. **Leefbaarheid**
3. **Kwaliteit stedelijk gebied**
4. **Kwaliteit landelijk gebied**
5. **Duurzaamheid**

In onderstaande paragrafen zijn deze vijf ambities toegelicht. Per ambitie is aangegeven welke thema's en aspecten hier bij horen. Ook is hier toegelicht hoe er beoordeeld wordt op de ambitie. Wat moet toe- of afnemen om te komen tot een verbetering? Wat zijn de aandachtspunten binnen de ambitie?

4.2 Gezonde, veilige leefomgeving

Wat verstaan we onder gezonde, veilige leefomgeving?

Een gezonde en veilige leefomgeving staat centraal in de Omgevingswet. De begrippen 'gezond' en 'veilig' zijn heel breed te interpreteren. Gezond gaat niet alleen om de bekende milieuaspecten zoals geluidhinder en luchtkwaliteit, maar ook om het stimuleren van gezond gedrag of een gezonde levensstijl. Ook veiligheid kan breed gezien worden. Het gaat niet alleen om fysieke veiligheid in de zin van ongevallen en rampen, maar ook om sociale veiligheid en het veiligheidsgevoel van de inwoners. Bij de ambitie *gezonde, veilige leefomgeving* zijn de volgende thema's en aspecten opgenomen:

- Een gezonde leefomgeving

- Luchtkwaliteit
- Geluid
- Hittestress
- Stimuleren van gezond gedrag

- Een veilige leefomgeving
  - Externe veiligheid
  - Verkeersveiligheid
  - Waterveiligheid

Naar een gezonde en veilige leefomgeving

Het doel van deze ambitie is om te komen tot een leefomgeving die gezond is en waar mensen veilig zijn en zich veilig voelen.

Indicator	Gewenste ontwikkeling	Aandachtspunten
Luchtkwaliteit	Een verbetering van de luchtkwaliteit betekent een afname van (uitstoot van) luchtverontreinigende stoffen	• Vestiging van kwetsbare objecten • Houtstook • Veehouderijen
Geluid	Geluidoverlast heeft een negatief effect op de gezondheid. Een lagere geluidbelasting en afname van overlast is het streven. Daarnaast is een goede bereikbaarheid van stiltegebieden een belangrijk aspect.	• Geluidbelasting verkeer • Overlast door evenementen • Bereikbaarheid stiltegebieden
Hittestress	Extreme hitte en warme nachten kunnen leiden tot gezondheidsklachten. De woonomgeving dient daarom zo ingericht te worden dat hittestress voorkomen wordt.	• Groen en water in stedelijk gebied • Groene daken • Verstedelijking / verdichting van centrumgebieden
Stimuleren van gezond gedrag	De fysieke leefomgeving kan zo ingericht worden dat het uitnodigt tot sporten en bewegen. Voldoende openbare ruimte en fiets- en wandelpaden dragen hier aan bij.	• Voorzieningen in de openbare ruimte • Fiets- en wandelpaden
Externe veiligheid	Externe veiligheid zegt iets over de kans op en de impact van ongevallen met gevaarlijke stoffen. Voldoende afstand tussen risicobronnen en kwetsbare objecten is hier van belang.	• Kwetsbare objecten in en rond veiligheids-contouren
Verkeers-veiligheid	Voor een verbetering van de verkeersveiligheid is een veilige inrichting van wegen en kruispunten van belang, met name de plekken waar veel fietsers komen (scholen, stations).	• Veiligheid kruispunten rond basisscholen en het station
Water-veiligheid	Bescherming tegen overstromingen of wateroverlast is een belangrijk issue de laatste jaren. Voor de gemeente zijn het waterbergend vermogen en de hemelwaterafvoer de aspecten waar beleid op gevoerd kan worden.	• Waterbergend vermogen stedelijk gebied • Inrichting rioolstelsel • Klimaatadaptief inrichten stedelijk gebied (onder andere nieuwbouw)

4.3 Leefbaarheid

Met de leefbaarheid worden economische en maatschappelijke aspecten van de fysieke leefomgeving bedoeld. Een positieve beoordeling wordt gegeven als een maatregel leidt tot een betere afstemming van de woningmarkt op de behoefte. Of als deze bijdraagt aan een toekomstbestendige economie, met banen die passen bij het arbeidspotentieel en opleidingen die passen bij de vacatures. Ook keuzes die bijdragen aan de levendigheid, sociale cohesie en een passend voorzieningenniveau worden positief beoordeeld. Het bieden van een betere bereikbaarheid van woon- en werklocaties wordt eveneens positief beoordeeld.

Een negatieve beoordeling wordt gegeven wanneer de toekomst van belangrijke economische sectoren in gevaar wordt gebracht en wanneer keuzes leiden tot knelpunten in de bereikbaarheid, scheve verhoudingen op de woningmarkt of een onvoldoende voorzieningenniveau.

- Sociaal
  - Sociale levendigheid en veiligheid
  - Voorzieningenniveau
- Wonen
  - Balans in de woningvoorraad
- Werk & Recreatie
  - Omvang werkgelegenheid
  - Recreatiemogelijkheden
- Opleiding & Inkomen
  - Vrij besteedbaar inkomen
- Bereikbaarheid
  - Multimodale bereikbaarheid
  - Kwaliteit OV- en fietsvoorzieningen

Indicator	Gewenste ontwikkeling	Aandachtspunten
Sociale levendigheid en veiligheid	Levendigheid in de vorm van markten of evenementen zijn positief voor het sociale leven in de gemeente Nijkerk.	• Aantal (dagen) evenementen
Voorzieningen-niveau	Voorzieningen zoals winkels en buurthuizen dragen bij aan de sociale contacten tussen inwoners. Voldoende voorzieningen die goed bereikbaar zijn voor alle inwoners is het uitgangspunt.	• Omvang voorzieningen • Bereikbaarheid voorzieningen
Balans in de woningvoorraad	De vraag naar en het aanbod van woningen dient in balans te zijn voor een goed functionerende woningmarkt.	• Voldoende starterswoningen • Gevarieerde woning typen
Omvang van de werkgelegenheid	Meer werkgelegenheid binnen de gemeente vergroot de kans op het vinden van een baan en versterkt de economische positie van de gemeente.	• Werkgelegenheid voor jongeren • Focus op de agrofood sector
Recreatie-mogelijkheden	Mogelijkheden om te recreëren zorgen voor levendigheid in de gemeente. Het stimuleert mensen om naar buiten te gaan en elkaar te ontmoeten.	• Fiets- en wandelpaden

		• Recreatie-voorzieningen in het buitengebied • Verbindingen met groen- en blauwstructuur
Multimodale bereikbaarheid	Voor de leefbaarheid is het van belang dat er een goede bereikbaarheid is van, naar en binnen Nijkerk. Niet alleen voor autoverkeer, maar ook via OV-voorzieningen, fiets- en wandelpaden	• Nabijheid van OV-voorzieningen • Aansluiting op het hoofdwegennet
Kwaliteit OV- en fietsvoorzieningen	Goede voorzieningen bij stations of bushaltes vergroten het reisgemak en maken het OV aantrekkelijker. Voldoende fietsenstallingen en horecavoorzieningen kunnen deze locaties verbeteren.	• Fietsenstallingen • Veiligheid bij OV-voorzieningen

4.4 Kwaliteit stedelijk gebied

Voor de kwaliteit van het stedelijk gebied treden positieve effecten op als een maatregel bijdraagt aan een toekomstbestendig natuurlijk systeem, waarbij de fysieke leefomgeving is afgestemd op de aanwezige functie(s) en het klimaat. Maatregelen waarmee verstoring van processen - als gevolg van klimaatverandering – worden voorkomen worden positief beoordeeld. Daarnaast wordt een positieve beoordeling gegeven als de keuze leidt tot meer omgevingskwaliteit. Die kwaliteiten kunnen betrekking hebben op landschap, cultuurhistorie, archeologie, ondergrond, water en natuur.

- Aantrekkelijke leefomgeving
    - Kwaliteit woongebieden
- Wonen
    - Kwaliteit woningen
- Ecologisch kapitaal
    - Stedelijk groen
- Historisch kapitaal
    - Cultuurhistorische waarden (stedelijk gebied)

Een negatieve beoordeling wordt gegeven wanneer de keuze bijdraagt aan toename van risico's als gevolg van klimaatverandering, zoals droogtestress, hittestress en wateroverlast. Ook bij aantasting van historisch en landschappelijk kapitaal of van het opnamevermogen van het natuurlijke milieu, waaronder effecten op de biodiversiteit, de kwaliteit en omvang van natuurgebieden en het watersysteem en (andere) aanwezige waarden in de fysieke leefomgeving wordt een negatieve beoordeling gegeven.

Indicator	Gewenste ontwikkeling	Aandachtspunten
Kwaliteit woongebied	De directe omgeving van de woning moet een goede kwaliteit hebben. Voldoende voorzieningen zoals parkeerplaatsen en speelplaatsen en mooie uitstraling (geen verloedering)	• Openbare ruimte per woonwijk • Stedenbouwkundige kwaliteit

		• Belastende bedrijven in of nabij het woongebied
Kwaliteit woningen	Een goede staat van de woning is niet alleen belangrijk voor de uitstraling, maar kan ook effect hebben op gezondheid.	• Gemiddelde energieverbruik per woning • Bouwjaar woningen
Stedelijk groen	Voldoende groen in de stad heeft meerdere positieve effecten. Het geeft een mooie uitstraling en het is positief voor de gezondheid, doordat groen zorgt voor een betere luchtkwaliteit en het hitte-eiland effect vermindert.	• Aandeel groen per woonwijk
Cultuur-historische waarden	Behoud en beleving van cultuurhistorisch waardevolle aspecten dragen bij aan de kwaliteit van het stedelijk gebied.	• Benutting van monumenten

4.5 Kwaliteit landelijk gebied

De gemeente Nijkerk heeft een uitgebreid en divers landelijk gebied. Aan de oostkant, op de hogere gronden, ligt het Kampenlandschap en de Jonge heide. Aan de westkant ligt het lagergelegen polderlandschap Arkemheen. Tussen de drie kernen is een kenmerkend slagenlandschap aanwezig. Het buitengebied van Nijkerk kent tevens een bloeiende agrarische sector.

De ambities voor de kwaliteit van het landelijk gebied van Nijkerk staan beschreven in het Landschapsontwikkelingsplan Nijkerk (januari 2019). De huidige kwaliteiten die hierin zijn benoemd zijn ook opgenomen in de leefomgevingsfoto. De ambities voor het landelijk gebied komen ook voort uit het coalitieakkoord: het in stand houden en versterken van landschappelijke en cultuurhistorische waarden. In het Landschapsontwikkelingsplan is een streefbeeld benoemd. Dit omvat:

- Versterken van de verschillende landschappen
- ontwikkelen van een sterke landschappelijke structuur
- Versterken en beleefbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed
- versterken en behoud van natuurgebieden
- Verzachten van de stadsranden en verduurzamen van het recreatieve netwerk

Landschap is geen gegeven dat zichzelf in stand houdt en zodoende een decor vormt voor de activiteiten (bijvoorbeeld recreatie) die plaatsvinden. Er moet actief ingezet worden om instandhouding en herstellen hiervan. Recreatieve activiteiten versterken wel de beleving van het landschap maar kunnen een negatieve impact hebben op het landschap. Beschermingsregimes voor waardevolle natuur en landschappen moeten voorkomen dat ontwikkelingen of activiteiten leiden tot aantasting van de kwaliteiten.

Effecten op deze ambitie worden positief beoordeeld indien er een bijdrage wordt geleverd aan het bevorderen van het landschappelijk, ecologisch of cultuurhistorisch kapitaal van het landelijk gebied. Maatregelen die worden genomen om de verstoring van de landelijke kwaliteit te

voorkomen worden positief beoordeeld. Indien de keuzes leiden tot meer kwaliteit van de omgeving in het landelijk gebied dan wordt deze tevens positief beoordeeld.

Een negatieve beoordeling wordt gegeven indien de keuzes de kwaliteit van het landelijk gebied in gevaar brengen. Bij aantasting van natuurwaarden zoals beschermde natuurgebieden of het verstoren van de biodiversiteit krijgt een negatieve beoordeling. Daarnaast leidt verlies of aantasting van historisch kapitaal in het buitengebied ook tot een negatieve beoordeling van de kwaliteit landelijk gebied. Onderstaand de aspecten die worden meegenomen in de beoordeling van kwaliteit landelijk gebied.

- Ecologisch kapitaal
  - Beschermde natuurgebieden
  - Samenhang natuurnetwerk & Biodiversiteit
- Bodem & water
  - Grondwater
- Historisch kapitaal
  - Cultuurhistorische waarden (landelijk gebied)
  - Landschappelijke waarden

Indicator	Gewenste ontwikkeling	Aandachtspunten
Beschermde natuurgebieden	Het beheer en onderhoud van beschermde natuurgebieden is primair een taak van de provincie, maar de gemeente kan bijdragen aan betere natuurgebieden door het voorkomen en verminderen van verstoring van natuur	• Stikstofdepositie • Eco- en hydrologische effecten • Geluid- en lichthinder
Biodiversiteit	Door bij kleine ingrepen of ontwikkelingen maatregelen te treffen die goed zijn voor de flora en fauna kan de gemeente de biodiversiteit positief beïnvloeden.	• Groene verbinding tussen de natuur ten oosten en westen van Nijkerk • Natuurvriendelijke oevers en bermen
Grondwater-voorraad	Voldoende (grond)water is van belang voor de kwaliteit van natuur en landschap. Lokale waterberging en het verminderen van grondwateronttrekking kan hieraan bijdrage.	• Lokale berging van hemelwater • Beregeningsputten
Landschappelijke waarden	Het buitengebied van Nijkerk kent ook veel landschappelijke waarden. Het voorkomen van aantasting en het versterken van de kwaliteiten en de beleving ervan dragen bij aan de kwaliteit van het landelijk gebied.	• Gaafheid en beleving van landschappelijke waarden

4.6 Duurzaamheid

Wanneer keuzes bijdragen aan de energietransitie, de transitie naar een circulaire economie en naar kringlooplandbouw, dan wordt dit positief beoordeeld. Voorbeelden van positieve gevolgen zijn beperking van de CO_2-uitstoot, vergroenen van de energiebalans; reductie van het gebruik van grondstoffen; stimulering van hergebruik en duurzaam en meervoudig ruimtegebruik. In

principe worden maatregelen die bijdragen aan een goede balans tussen de (toekomstige) maatschappelijke behoeften en de draagkracht van de fysieke leefomgeving positief beoordeeld. Een negatieve beoordeling wordt gegeven aan maatregelen die deze balans (verder) in gevaar brengen, bijvoorbeeld doordat deze leiden tot onomkeerbare milieugevolgen, de productie van afvalstoffen of (onevenredige) uitputting van natuurlijke hulpbronnen. Ook wanneer een keuze de mogelijkheid tot duurzaam, doelmatig en meervoudig ruimtegebruik in de toekomst onmogelijk maakt, kan een negatieve beoordeling worden gegeven.

- Energie & grondstoffen
    - Energieverbruik
    - Aandeel duurzame energie
    - Gebruik primaire grondstoffen

Indicator	Gewenste ontwikkeling	Aandachtspunten
Energieverbruik	Energie die niet gebruikt wordt, hoeft ook niet opgewekt te worden. Een afname van het energieverbruik (besparing) is nodig om de opgave van de energietransitie te halen	• Verduurzaming van het stedelijk gebied • Aandacht voor monumenten
Aandeel duurzame energie	Het aandeel duurzame energie moet in 2040 op 100% uitkomen. Dit betekent dat de gemeente in moet zetten op het opwekken van duurzame energie binnen de eigen gemeente.	• Aantasting van landschappelijke kwaliteiten • Impact op de vaste lasten van inwoners
Gebruik primaire grondstoffen	De gemeente kan duurzaamheid bevorderen door in te zetten op hergebruik van grondstoffen (recyclen) en zo afval zoveel mogelijk terug te dringen	• Gescheiden afvalinzameling • Kringloopbouw/ circulair bouwen

5 Omgevingsvisie gemeente Nijkerk: opgaven en denkrichtingen

In dit hoofdstuk zijn de denkrichtingen voor de Omgevingsvisie Nijkerk beschreven. Allereerst is een algemene beschrijving (van het principe) van elke denkrichting gegeven. De inhoud van de denkrichtingen is beschreven aan de hand van de zes thema's van de omgevingsvisie. Per thema is allereerst de opgave toegelicht. Daarna volgt een beschrijving van hoe dit thema terug komt in de vijf denkrichtingen.

5.1 Toekomstscenario's op basis van denkrichtingen

Voor de Omgevingsvisie voor de gemeente Nijkerk verkent de gemeente de mogelijke richtingen waarin de gemeente zich kan ontwikkelen naar 2040. Niet met het doel om uiteindelijk één richting te kiezen, maar om op deze manier de kaders voor de toekomstige ontwikkeling van de gemeente te schetsen. Deze **denkrichtingen** zijn opgesteld op basis van vijf groeiscenario's met wisselende accenten.

- **Trendmatige, autonome groei:** Nijkerk voorziet in voldoende ruimte voor wonen, werken, mobiliteit en voorzieningen ten behoeve van de autonome bevolkingsgroei en op basis van het huidige beleid;
- **Groei gericht op recreatie en ontspanning:** Nijkerk zet in op groei van het ecologisch en historisch kapitaal. Recreatie en ontspanning staan daarbij centraal;
- **Sociale, duurzame groei:** Nijkerk zet in op het vergroten van de onderlinge betrokkenheid van de inwoners en biedt ruimte aan initiatieven uit de samenleving;
- **Groei gericht op wonen:** Nijkerk wil een gemeente zijn die voorziet in een duidelijke extra opgave voor wonen. ;
- **Groei gericht op wonen en werken:** Naast een extra uitbreiding van het woonaanbod, zet Nijkerk ook in op meer werkgelegenheid binnen de eigen gemeente.

Voor het opstellen van de omgevingsvisie zijn deze denkrichtingen verder uitgewerkt. Dit is gedaan aan de hand van zes thema's:

Dit zijn de thema's waar de komende jaren een opgave ligt met grote (ruimtelijke) impact. De denkrichtingen worden gebruikt om te verkennen wat de mogelijkheden zijn om deze opgave in te vullen. In de volgende paragrafen is per thema toegelicht wat de opgave precies is en hoe hier vanuit de denkrichtingen invulling aan gegeven kan worden.

5.2 Duurzame ontwikkeling

5.2.1 Toelichting op de opgave

De ontwikkeling naar een duurzame samenleving is een belangrijk maatschappelijk thema. De omslag naar een duurzame energievoorziening en een circulaire samenleving is een grote opgave. De omgevingsvisie is het instrument om deze opgave te vertalen naar kaders voor de fysieke leefomgeving. De opgave voor duurzame energie is door de gemeente Nijkerk uitgewerkt in de Routekaart Energieneutraal Nijkerk. Hierin staat beschreven dat 2050 energieneutraal het lange termijn doel is. Ook is hierin opgenomen op welke manier de gemeente invulling wil geven aan deze opgave. In de routekaart is een twee sporen beleid opgenomen: **Energiebesparing** en **duurzame opwek**.

Spoor 1: Energiebesparing
Nijkerk zet vol in op energiebesparing. De grootste besparingsmogelijkheden liggen bij de gebouwde omgeving. Tot 2050 moeten bijna 16.000 woningen ‘transitie gereed’ gemaakt worden. Ook het commercieel en maatschappelijk vastgoed (17% van het totale energieverbruik) moet verduurzaamd worden.

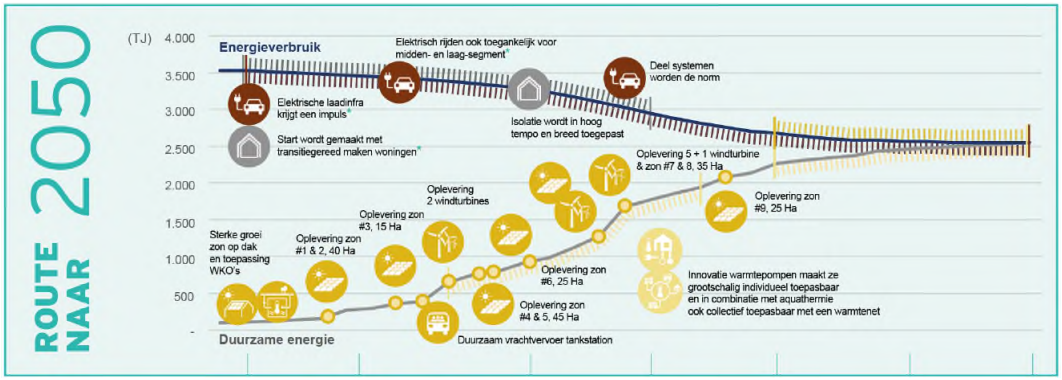
Ook mobiliteit (31% van het totale energieverbruik) wordt meegenomen in deze transitie. Gedragsverandering en technologische vernieuwing zijn de belangrijkste factoren voor energiebesparing bij deze categorie. De gemeente wil met name inzetten op gedragsverandering: mensen stimuleren tot duurzame mobiliteitskeuzes, door bijvoorbeeld de OV- en fietsvoorzieningen uit te breiden of laadpalen aan te leggen of te subsidiëren.

De derde sector waar energiebesparing gerealiseerd moet worden is de landbouw en industrie (22% van het totale energieverbruik). Door bijvoorbeeld de eigen geproduceerde warmte te benutten of de bedrijfsprocessen verder te optimaliseren kan ook in deze sector besparing van energie gerealiseerd worden.

Spoor 2: Duurzame opwek
Ondanks alle inzet op energiebesparing zal er altijd behoefte aan energie zijn. De gemeente wil op een duurzame manier voorzien in de energievraag, door duurzame opwek binnen de eigen gemeentegrenzen. In de Routekaart is hiervoor een aanpak uitgewerkt, waarbij de gemeente in 2050 volledig energieneutraal is. Op basis van de verwachte energiebesparing in spoor 1 is de energievraag voor 2050 berekend op 1.631 TJ/jaar. Om binnen de gemeente te voorzien in deze energiebehoefte wordt ingezet op het benutten van het beschikbaar dakoppervlak in het stedelijk gebied en het realiseren van duurzame energieopwek in het buitengebied door middel van zonnevelden en windturbines. In onderstaande tabel is aangegeven hoe de gemeente deze energievraag in wil vullen en welke fasering daarbij hoort.

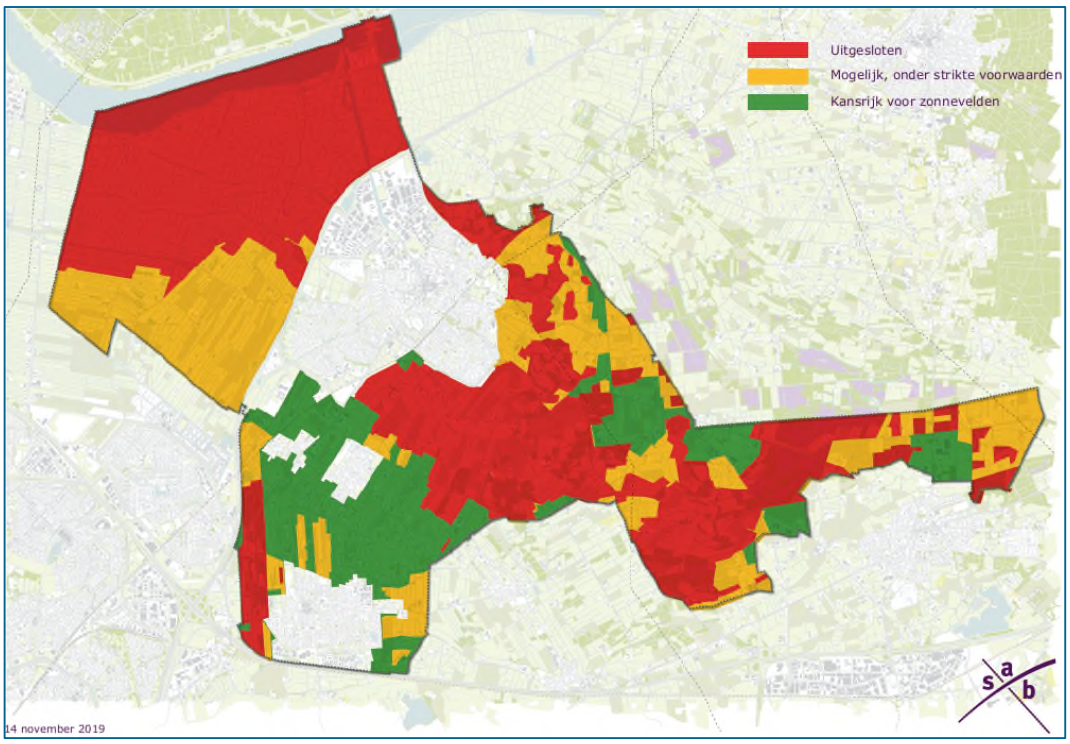
De route van Nijkerk naar energieneutraal in 2050 - opwek van duurzame energie							
	2017	2023	2030	2035	2040	2045	2050
Duurzame energie (TJ)	180	280	900	1.700	2.300	2.500	2.548
Duurzame energie (%)	5%	8%	28%	60%	85%	96%	100%
Energiegebruik (TJ)	3.594	3.400	2.800	2.300	1.900	1.700	1.631
Windturbines (aantal)	-	-	2	8	8	8	8
Zonnevelden (ha)	-	40	134	159	184	184	184
Gebouwen met zonnepanelen	1.200	3.400	7.700	10.800	13.800	16.900	19.958
% van gebouwen met zonnepanelen	6%	17%	39%	54%	69%	85%	100%

De energiebesparing en duurzame opwek zijn samengevoegd in onderstaande Routekaart. Hierin zijn de twee sporen als een tijdlijn weergegeven. De routekaart doelt op energieneutraal in 2050. In 2040, het zichtjaar van de omgevingsvisie zit Nijkerk op 85% van dit gestelde doel in de routekaart.

Figuur 5.1 Routekaart voor de Nijkerkse energietransitie tot 2050

Indicatieve ruimtelijke vertaling
Voor de ruimtelijke vertaling van de denkrichtingen zijn eveneens verschillende invullingen mogelijk. Hiervoor zijn studies uitgevoerd naar de ruimtelijke beperkingen en de kwaliteiten van het gebied. Dit heeft geleid tot verschillende mogelijkheden voor de invulling van de opgave voor duurzame energie. Deze zijn op onderstaande kaarten weergegeven.

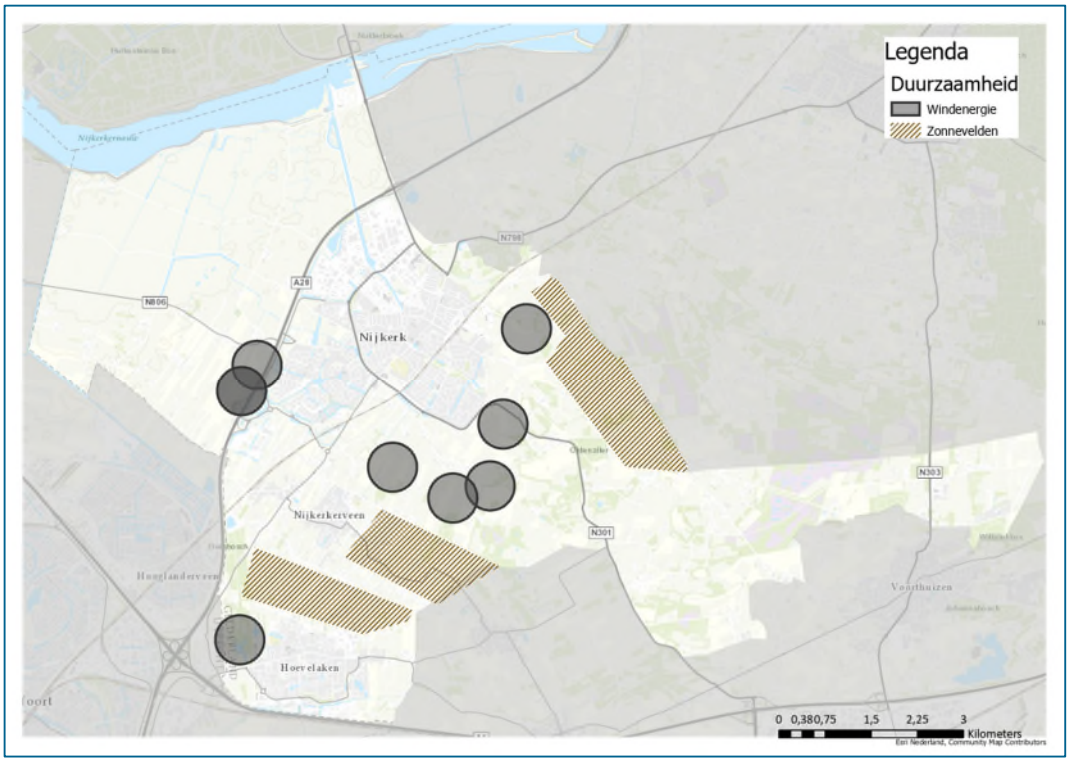

Figuur 5.2 Potentiële locaties voor zonnevelden in de gemeente Nijkerk (bron: SAB, 2019)

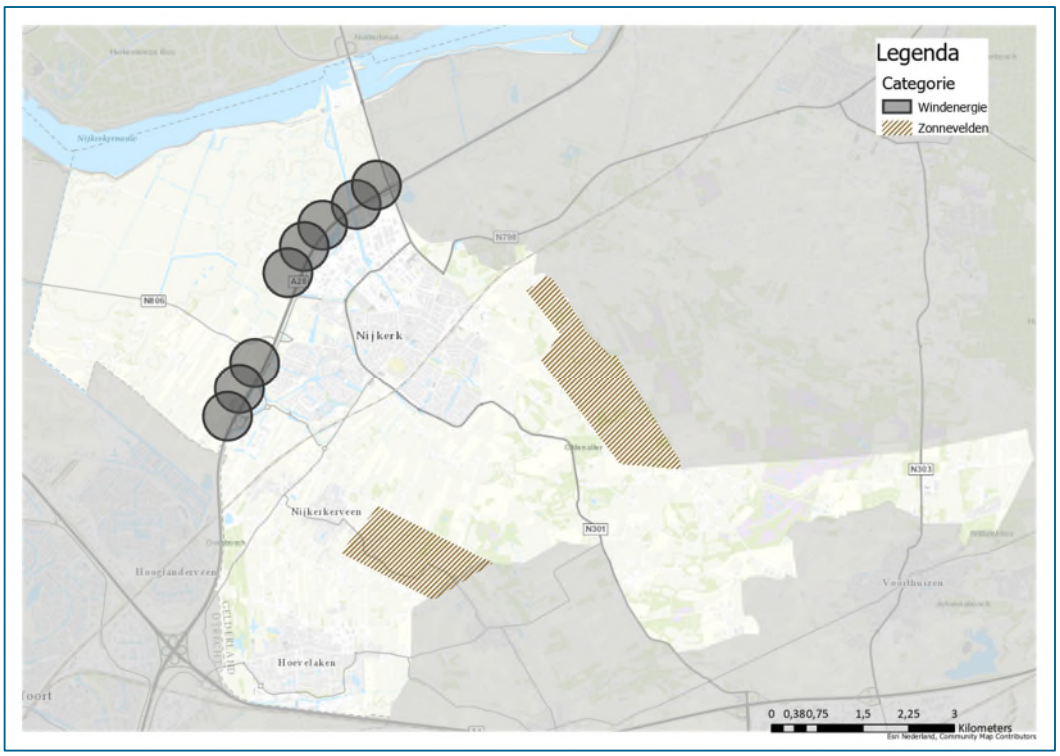
Voor de zonnevelden zijn in de eerste twee invullingen gebieden gearceerd die groter zijn dan de benodigde hectaren voor de opgave. In deze gebieden biedt de gemeente ruimte voor in totaal 184 hectare zonnevelden. Tot 2023 wordt 40 hectare aan zonnevelden voorzien. Dit zal verspreid over deze gebieden gerealiseerd kunnen worden. Waar zonnevelden wel/niet zijn toegestaan in Nijkerk wordt door de gemeente vastgesteld in een zonnekader.

Voor windturbines is het indirecte ruimtebeslag weergegeven. Hierbij is uitgegaan van een hindercontour van 500 meter. Dit wil niet zeggen dat bij meer dan 500 meter negatieve effecten uitgesloten zijn, hier kan ook toename van geluidbelasting of waardedaling optreden. De verwachting is echter dat bij meer dan 500 meter afstand in ieder geval voldaan kan worden aan de wettelijke normen voor slagschaduw en geluidhinder, eventueel met mitigerende maatregelen.

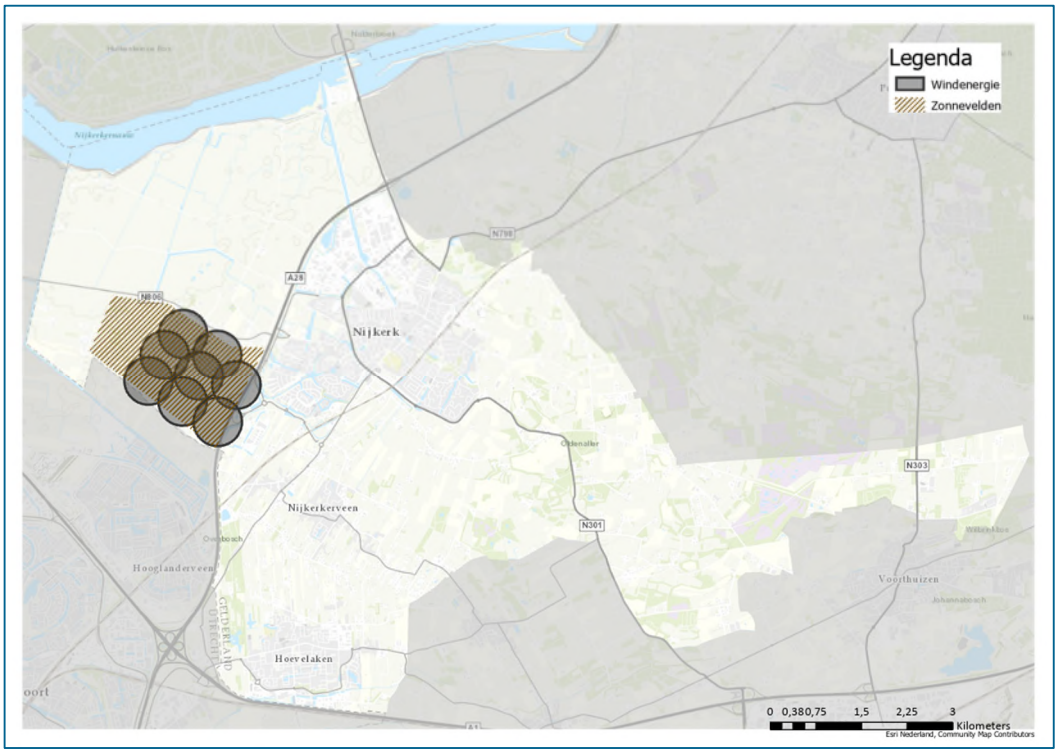
Provinciaal beleid windenergie
De provincie Gelderland heeft beleid opgesteld voor windenergie binnen de provincie. De mogelijkheden en voorkeurslocaties voor windenergie zijn hier verkend. Binnen de gemeente Nijkerk is het gebied aan de westkant van de A28 door de provincie als niet-kansrijk bestempeld. Dit vanwege het weidevogelgebied en de landschappelijke kwaliteiten. De gemeente ziet echter wel kansen in de zone direct langs de snelweg en de zuidelijke hoek van het gebied, ten zuiden van de N806. De zuidhoek maakt ook geen onderdeel uit van het weidevogelgebied en het waardevolle landschap. De gemeente is hierover in gesprek met de provincie.

Figuur 5.3 Verspreide invulling van windturbines en zonnevelden in de gemeente Nijkerk

Figuur 5.4 Verspreide zonnevelden en lijnopstelling van windturbines langs de A28

Figuur 5.5 Geclusterde zonnevelden en windturbines (energielandschap)

5.2.2 Duurzame ontwikkeling binnen de denkrichtingen

Binnen het thema duurzame ontwikkeling zijn al grote stappen gezet. De gemeente heeft een heldere strategie om een energieneutrale gemeente te worden. Maar de gemeente grijpt de omgevingsvisie wel aan om richting te geven aan de verdere uitwerking en uitvoering van de energietransitie. De mogelijke manieren om hier invulling aan te geven zijn vertaald naar de vijf denkrichtingen.

Denkrichting	Invulling van het thema 'duurzame ontwikkeling'
Trendmatige ontwikkeling	De verduurzamingsopgave wordt gekoppeld aan andere ontwikkelingen in de gebouwde omgeving. Voor het opwekken van duurzame energie wordt hier uitgegaan van een verspreide invulling (figuur 5.2)
Groei gericht op recreatie en ontspanning	Ruimte voor de energietransitie wordt voornamelijk gezocht in en rond het bebouwd gebied. In het buitengebied worden waardevolle natuur en landschappen ontzien. De voorzieningen voor duurzame energie worden hier geclusterd aan de zuidwestkant van de A28.
Sociale, duurzame groei	De (financiële) gezondheid en veiligheid van de inwoners van Nijkerk staat hier voorop. Energiebesparing en duurzame energieopwek moeten zo ingevuld worden dat de inwoners hier maximaal van profiteren. De voorzieningen voor duurzame energie worden geclusterd aan de zuidwestkant van de A28.
Groei wonen	Groei van het aantal woningen binnen de gemeente maakt de toekomstige energiebehoefte groter dan nu is berekend. De woningbouwopgave leidt tot uitbreiding of verdichting van het stedelijk gebied, waardoor de mogelijkheden voor duurzame energie af kunnen nemen. De voorzieningen voor duurzame energie worden hier gerealiseerd in de lijnopstelling.
Groei wonen + werken	Deze denkrichting neemt een verdere toename van de energievraag met zich mee. Bovenop de ruimtevraag van de denkrichting wonen, komt hier de uitbreiding van de werkgelegenheid bij. De voorzieningen voor duurzame energie worden hier gerealiseerd in de lijnopstelling langs de westkant van de A28, met geclusterde zonnevelden aan de zuidwestkant van de A28.

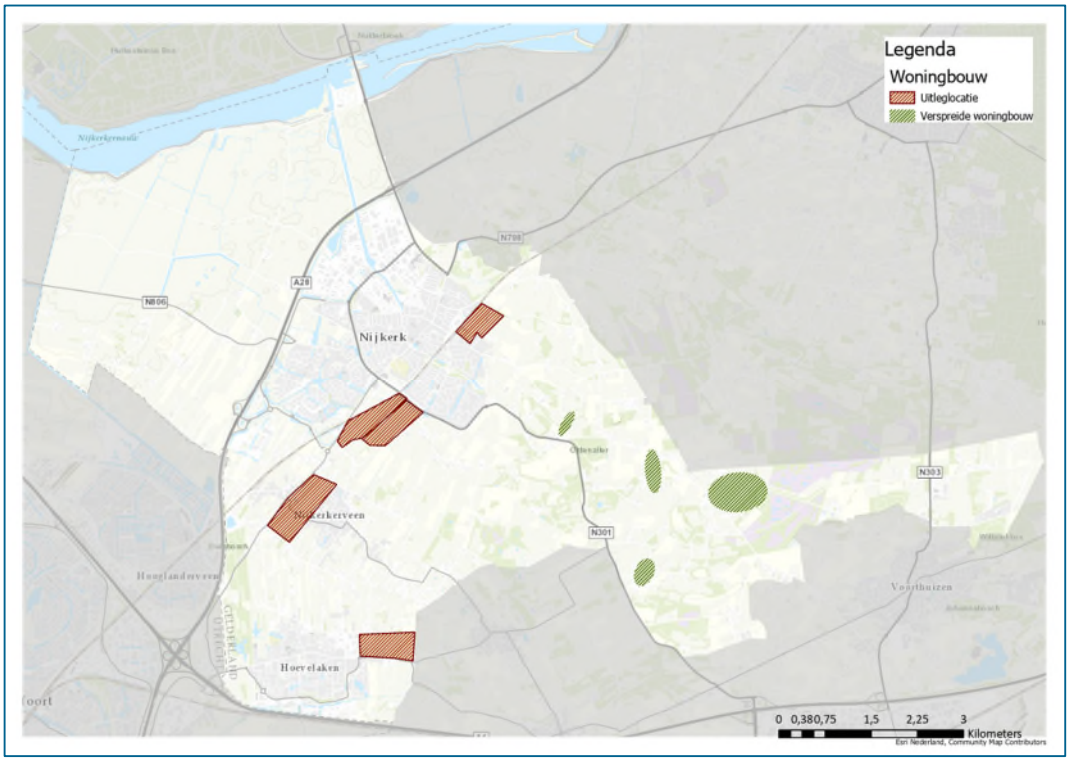
5.3 Wonen

5.3.1 Toelichting op de opgave

Om de gemeente Nijkerk leefbaar en bewoonbaar te houden wordt ingezet op het behoud en het versterken van het woonklimaat. Om voldoende woningen te blijven bieden heeft de gemeente Nijkerk een bruto plancapaciteit van ruim 3.000 te realiseren woningen voor 2030. Door het toevoegen van deze woningen wordt er voorzien in de woningbouwbehoefte van de gemeente maar ook voor een deel van de regionale woningbehoefte. Om het voor iedereen mogelijk te maken om zich in het gebied te vestigen of door te groeien, is een gevarieerd aanbod aan woningen noodzakelijk.

Naast het bieden van voldoende woningen is ook een goede kwaliteit van de woningvoorraad en de woonomgeving noodzakelijk om het gebied leefbaar te houden. Bij de kwaliteit van de woning gaat het over energiegebruik, het gebruik van duurzaam materiaal, de vormgeving en de gebruikskwaliteit. Daarnaast is een kwalitatief goede woonomgeving veilig, schoon en toegankelijk.

Voor een doorkijk naar 2040 zijn er op twee aspecten binnen de opgave keuzes noodzakelijk. Het gaat daarbij om de hoeveelheid woningen. Daarnaast is een keuze te maken in de mate van verstedelijking. Daarbij kan gekozen worden om uit te breiden of binnen het stedelijk gebied te verdichten. De gemeente heeft diverse locaties aan de rand van het stedelijk gebied op het oog, waar eventueel uitbreiding mogelijk is. Ook zijn er locaties in het buitengebied waar verspreide woningbouw in het landelijk gebied mogelijk is.

Figuur 5.6 Potentiële locaties voor woningbouw en gebieden voor wonen in het buitengebied

Verdichting van bestaand stedelijk gebied
De locaties waar verdere verdichting van het bestaand stedelijk gebied mogelijk is, zijn beperkt. De binnenstedelijke locaties waar verdichting mogelijk is, zonder aantasting van de huidige schaal zijn door de gemeente geïnventariseerd. De verwachting is dat het mogelijk is om 300 tot 500 woningen toe te voegen aan het bestaand stedelijk gebied. Het gaat om een tiental kleinschalige locaties in Nijkerk en Hoevelaken. Deze locaties zijn niet op kaart weergegeven.

Een optie is wel om bij uitleglocaties het aantal woningen per hectare te verhogen, zodat er een iets hogere woningdichtheid ontstaat. De huidige woningdichtheden zijn relatief laag. Hiermee

wordt een minder grote claim gelegd op toekomstige uitbreidingslocaties, met minder ruimtebeslag in het buitengebied als gevolg.

5.3.2 Wonen binnen de denkrichtingen

Om het leefklimaat van Nijkerk aantrekkelijk en leefbaar te houden is er voor de komende jaren al rekening gehouden met groei van de gemeente. Zoals aangegeven is daarvoor een bruto plancapaciteit van ruim 3.000 woningen binnen de gemeente Nijkerk. In de verschillende denkrichtingen van de omgevingsvisie worden echter kansen aangegrepen om verdere groei mogelijk te maken binnen Nijkerk. Per denkrichting wordt daarvoor een andere invulling gegeven aan de woningbouwopgave.

Denkrichting	Invulling van het thema 'wonen'
Trendmatige ontwikkeling	Nijkerk groeit naar ca. 52.000 inwoners (toevoeging van ca. 200 woningen / jaar) Dit vraagt om een toevoeging van ca. 1.000 woningen bovenop de huidige plancapaciteit. Hier wordt voornamelijk ingezet op vervanging en verdichting van het stedelijk gebied met slechts beperkt ruimte voor uitbreiding.
Groei gericht op recreatie en ontspanning	Nijkerk groeit naar ca 52.000 inwoners. Hiervoor is een netto toevoeging van 4.000 woningen nodig wat neerkomt op 200 woningen per jaar. Tussen de 300-500 woningen kunnen binnenstedelijk worden gerealiseerd maar daarnaast is ook nog een uitleglocatie benodigd.
Sociale, duurzame groei	Nijkerk groeit naar maximaal 50.000 inwoners, hiervoor is een netto toevoeging van 3.000 woningen nodig wat neerkomt op 150 woningen per jaar. Er is hiervoor geen extra plancapaciteit nodig en ontwikkelingen kunnen binnenstedelijk dan wel op de reeds bekende uitleglocaties (Middelaar-Oost) worden gerealiseerd.
Groei wonen	Nijkerk groeit naar ca. 57.000 inwoners, hiervoor is een netto toevoeging van 6.000 woningen nodig wat neerkomt op 300 woningen per jaar. Voor ten minste 2.500 woningen is een (of meerdere) uitleglocatie(s) nodig.
Groei wonen + werken	Nijkerk groeit naar ca. 54.500 inwoners, hiervoor is een netto toevoeging van 5.000 woningen nodig wat neerkomt op 250 woningen per jaar. Voor ten minste 1.500 woningen is een (of meerdere) uitleglocatie(s) nodig.

5.4 Werken

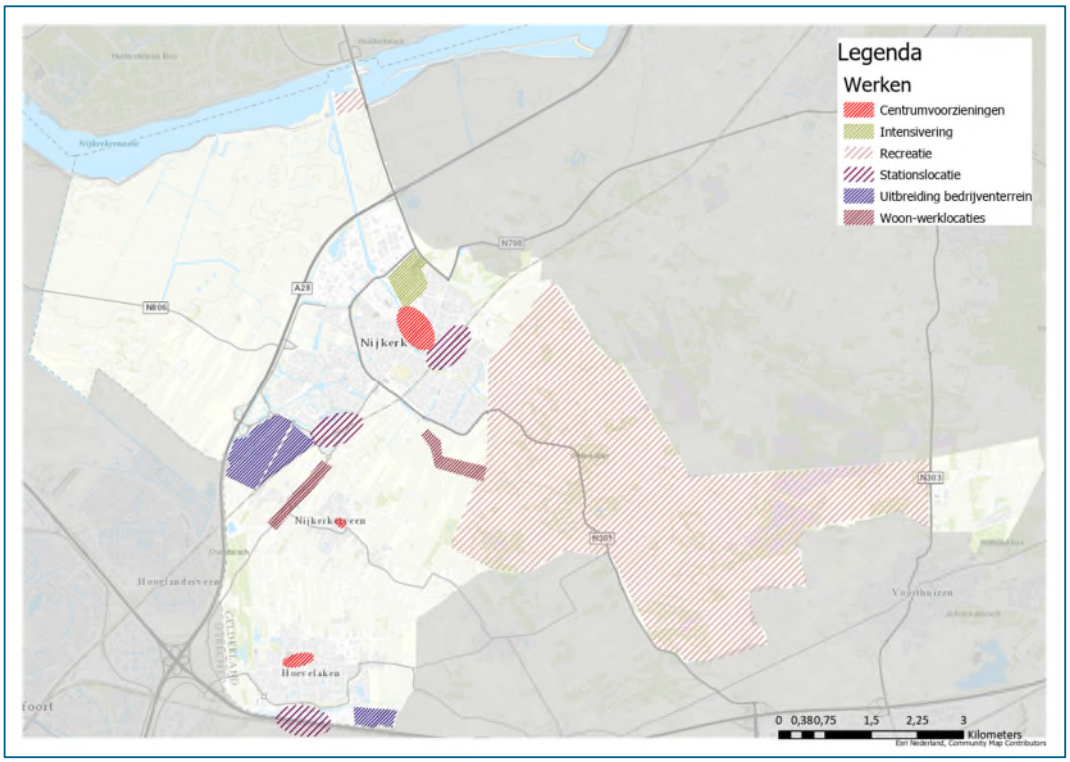
5.4.1 Voldoende werkgelegenheid binnen de gemeente Nijkerk

Een belangrijke opgave voor de gemeente Nijkerk is het voorzien in voldoende werkgelegenheid. Met Amersfoort om de hoek kiezen veel mensen voor wonen in Nijkerk en werken in Amersfoort (en omgeving). Om te voorkomen dat Nijkerk een zo genoemde 'slaapstad' wordt, waar mensen alleen 's avonds en 's nachts aanwezig zijn, wil de gemeente voorzien in voldoende arbeidsplaatsen.

Net als bij de woonopgave zijn op twee aspecten keuzes te maken voor deze opgave. Het gaat hierbij om de keuze voor uitbreidingslocatie(s) of voor gemengd woon-werkgebied. Ook is de profilering van het gebied te sturen. De bedrijvigheid in de gemeente Nijkerk is nu vooral gericht op de agrofoodsector. Er kan gekozen worden om dit verder te ontwikkelen en de profilering te vergroten of een andere richting te kiezen, meer gericht op de diensten en recreatieve sector.

Kleinschalige uitbreiding van werkgelegenheid kan gevonden worden in de recreatieve sector (horeca) of in detailhandel en voorzieningen in de centra en rond de stationslocaties.

Op onderstaande kaart zijn mogelijke uitbreidingslocaties, gebieden voor intensivering en woon-werkgebieden weergegeven.

Figuur 5.7 Mogelijkheden voor uitbreiding van werklocaties in de gemeente Nijkerk

5.4.2 *Werken binnen de denkrichtingen*

In de vijf verschillende denkrichting is ook voor de opgave werken sturing gegeven. Hierin wordt aangegeven in welke sector Nijkerk wil sturen maar ook op welke manier er daarmee een invulling wordt gegeven in de ruimtelijke omgeving.

Denkrichting	Invulling van het thema 'werken'
Trendmatige ontwikkeling	Het toevoegen van extra werklocaties gebeurt met name op inbreidingslocaties. Bestaande bedrijventerreinen worden gerevitaliseerd en er is weinig tot geen ruimte beschikbaar voor grote ruimtevragers. Toevoegen van nieuwe bedrijfslocaties blijft beperkt tot 5 ha tot 2030 en 13 ha tot 2040.
Groei gericht op recreatie en ontspanning	De gemeente zet in op bedrijven gericht op recreatie en ontspanning voor de bevolking uit de regio. Samenwerking wordt gezocht met recreatieondernemers. Er wordt minder ingezet op ontwikkeling van traditionele monofunctionele werklocaties, dit blijft beperkt tot 5 ha tot 2030 plus 8 ha tot 2040.

Sociale, duurzame groei	Werken gebeurt op korte afstand van het wonen om druk op de bevolking te verlichten. Voor zo veel mogelijk sociale interactie wordt er gestuurd op ontwikkeling van gemengd stedelijk gebied, waarin wonen, werken en recreëren gecombineerd wordt. Voor deze denkrichting is uitbreiding van 5 ha bedrijventerrein voorzien.
Groei wonen	Er is een toename aan inwoners dat buiten Nijkerk werkt. De nadruk van werken binnen Nijkerk ligt met name op het versterken van stedelijke economische voorzieningen voor een aantrekkelijk woonmilieu. Er wordt minder ingezet op de ontwikkeling van monofunctionele werklocaties, dit blijft beperkt tot 5 ha tot 2030 plus 8 ha tot 2040.
Groei wonen + werken	Inbreiding gaat voor uitbreiding wanneer nieuwe werklocaties noodzakelijk zijn. De mogelijke groei van bedrijvigheid is gebaseerd op de groei van de bevolking. Een extra accent wordt gelegd op ruimte voor gemengd stedelijke milieus. Uitbreiding van werkgebieden zal toenemen met 5 ha tot 2030 en 13 ha tot 2040 met nog 5 ha extra groeimogelijkheid.

5.5 Mobiliteit

5.5.1 Toelichting op de opgave voor mobiliteit

In 2040 moet de gemeente Nijkerk beschikken over goede mobiliteitsvoorzieningen: goede doorstroming op de wegen, voldoende en goed bereikbare OV-voorzieningen en een uitgebreid netwerk van fiets- en wandelpaden.

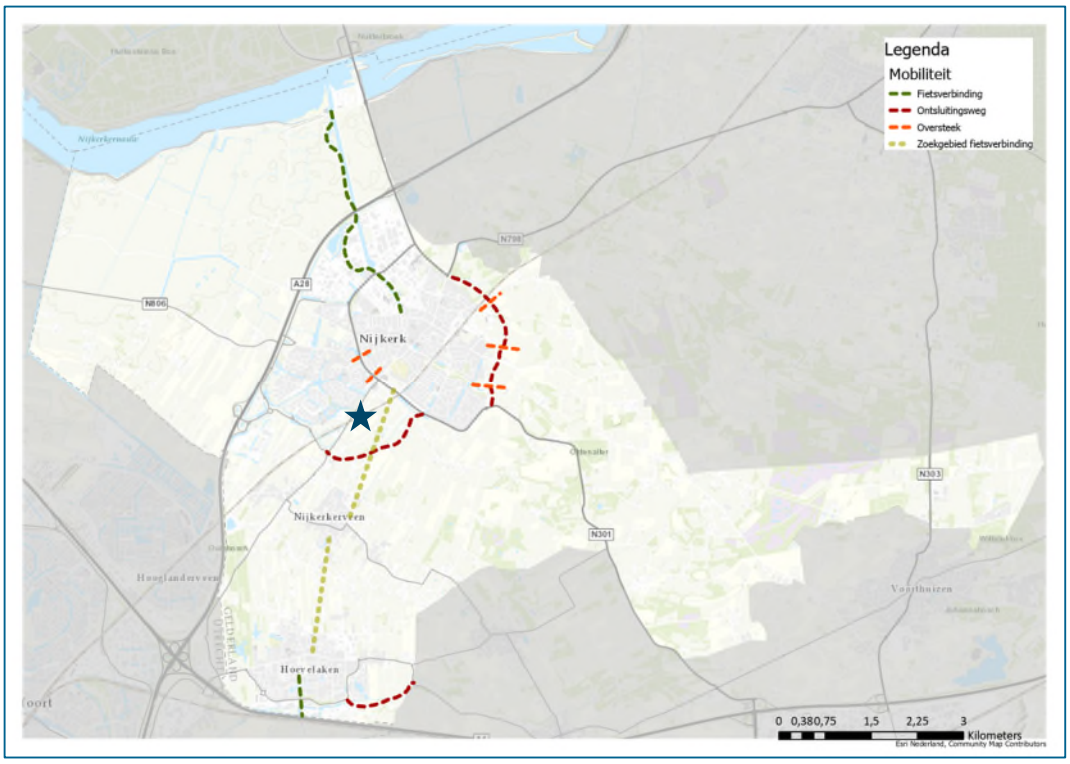
Autoverkeer
Nijkerk wil voor de gehele gemeente inzetten op het terugdringen van het autogebruik en het stimuleren van duurzame vervoersmiddelen. De gemeente zet in op het meer autoluw maken van het centrum van Nijkerk en het meer faciliteren van OV- en fietsvoorzieningen.

Optimalisatie van de ontsluitingswegen is een tweede belangrijke opgave voor het autoverkeer. De huidige ontsluitingswegen zijn niet optimaal ingericht, wat leidt tot hinder van sluipverkeer en drukke wegen door of langs woongebieden. Een nieuwe ontsluitingsroute via de oostkant van Nijkerk is een eerste mogelijke oplossing voor het oplossen van de doorstromingsproblemen. De toenemende verkeersvraag vraagt tevens om aanpassingen op het wegennet om het verkeer veilig en vlot te laten doorstromen. Dit vraagt tevens om een aanpassing van de zuidwestelijke ontsluiting.

Fiets- en wandelpaden
Voor fiets- en wandelpaden bestaat de opgave uit kleine optimalisaties van de voorzieningen in het stedelijk gebied en verbetering van de verbindingen tussen de kernen en de omliggende gemeenten. In het bestaand stedelijk gebied gaat het met name om het verbeteren van de bereikbaarheid van het centrum en de stationslocaties. Fietsen en wandelen moet hier de prioriteit krijgen. Op sommige kruisingen met de ontsluitingswegen kan de oversteek verbeterd worden. Naast de verbindingen met de kernen ligt er ook een opgave om de fiets- en wandelverbindingen met de recreatieve zone langs het Veluwemeer te verbeteren.

OV-voorzieningen
Ook de OV-voorzieningen in Nijkerk moeten meegroeien met de gemeente. Als OV prioriteit krijgt boven het autoverkeer dan vraagt dit om inzet op goede voorzieningen op en rond de

knooppunten. Binnen het stedelijk gebied wil de gemeente de mogelijkheden voor verdere uitbreiding en optimalisatie van buslijnen onderzoeken. Diverse woonwijken zijn op dit moment niet tot slecht ontsloten met busverbindingen en voor de bedrijventerreinen ontbreekt het totaal aan busverbindingen. Voor een impuls in het OV zijn deze verbindingen noodzakelijk. Bij verdere groei wil de gemeente ook kijken naar het toevoegen van een nieuw station op de spoorverbinding tussen Amersfoort en Zwolle, ter hoogte van de wijk Corlaer. De belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen binnen mobiliteit zijn op onderstaande kaart weergegeven.

Figuur 5.8 Mogelijke aanpassingen voor de infrastructuur en de potentiële nieuwe stationslocatie

5.5.2 Denkrichtingen voor de mobiliteit van Nijkerk

De invulling van de denkrichtingen voor het thema mobiliteit hangen sterk samen met de beoogde groei van de gemeente. Een grotere gemeente vraagt om meer en betere infrastructuur en voorzieningen.

Denkrichting	Invulling van het thema 'mobiliteit'
Trendmatige ontwikkeling	In deze denkrichting wordt er voor mobiliteit ingezet op OV en de fiets, de auto volgt. Fietsverbindingen hebben met name extra aandacht nodig richting bedrijventerreinen. Om ook voor de auto bereikbaar te blijven is een ontsluitingsweg in het oosten gewenst.
Groei gericht op recreatie en ontspanning	Investeringen in mobiliteit worden voornamelijk gedaan in de fietsstructuur. Ook andere mobiliteiten dan de auto worden gestimuleerd om een zo natuurlijke en schoon mogelijke omgeving te creëren. De landelijke, natuurlijke omgeving staat hierin centraal. De auto wordt in de binnenstad geweerd.

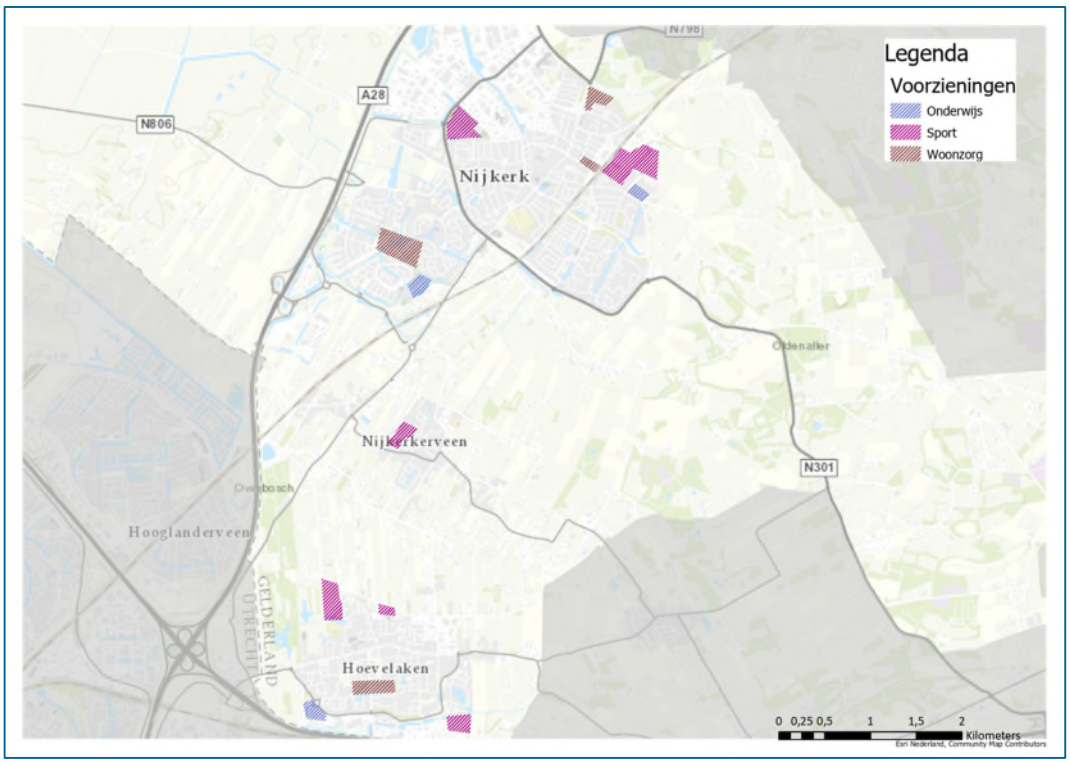
Sociale, duurzame groei	In de binnenstad wordt de auto geweerd, het straatbeeld moet een uitnodigende uitstraling hebben waar men elkaar kan ontmoeten. Er wordt extra geïnvesteerd in de OV-verbindingen tussen de kernen.
Groei wonen	Door de grote groei van het aantal inwoners zijn in dit scenario extra investeringen voor de bereikbaarheid noodzakelijk. Een ontsluitingsweg in het oosten en aanpassing van de weg aan de zuidkant van Nijkerk is noodzakelijk. De gemeente zet in op smart mobility.
Groei wonen + werken	Door de grote groei van zowel inwoners als werkgelegenheid is extra investering voor de bereikbaarheid van het gebied noodzakelijk. Een nieuwe ontsluitingsweg in het oosten en aanpassing van de ontsluiting aan de zuidkant van Nijkerk en de oostkant van Hoevelaken is benodigd. De gemeente zet ook in op smart mobility.

5.6 Voorzieningen

5.6.1 Een passend aanbod aan voorzieningen

Een groeiende gemeente vraagt ook om meer voorzieningen voor zorg, onderwijs en sport. Het is de ambitie van de gemeente dat de inwoners voldoende, kwalitatief goede en duurzame onderwijsvoorzieningen tot hun beschikking hebben en er ruime mogelijkheden zijn om te sporten. Met name de grotere groeiscenario's vragen om verdere uitbreiding van het voorzieningenniveau. Onderwijs- en sportvoorzieningen in de buurt van de woonomgeving is het uitgangspunt voor de gemeente.

Ruimte voor nieuwe voorzieningen wordt daarom gezocht in de directe omgeving van de woongebieden. Aan de randen van de kernen zijn mogelijke locaties voor nieuwe sportvelden of scholen. Daarnaast zijn er ook mogelijkheden om op bestaande locaties de voorzieningen uit te breiden of te verbeteren. Op de kaart zijn enkele kansrijke locaties weergegeven.

Figuur 5.9 Mogelijke uitbreidingslocaties voor onderwijs, sport en zorg, ingezoomd op de kernen van de gemeente Nijkerk.

5.6.2 Denkrichtingen voor voorzieningen in Nijkerk

De omvang van het nieuwe aanbod aan voorzieningen groeit mee met de bevolkingsomvang van de gemeente Nijkerk. Naast extra onderwijsruimte is er behoefte aan extra ruimte voor gymonderwijs, dit betekent dat extra binnensportaccommodatie benodigd is. Daarnaast mag verwacht worden dat een toename van de bevolking leidt tot extra behoefte aan buitensportfaciliteiten zoals sportvelden.

Denkrichting	Invulling van het thema 'voorzieningen'
Trendmatige ontwikkeling	Door groei van de bevolking zijn extra voorzieningen nodig in het gebied. Met name op het gebied van onderwijs is extra ruimte noodzakelijk. Dit bedraagt ca. 3.000 m^2 met daarbij behorende sportvoorzieningen met onder andere ca. 5 ha aan sportvelden.
Groei gericht op recreatie en ontspanning	Door groei van de gemeente Nijkerk zijn er extra voorzieningen nodig in het gebied. Met name op het gebied van onderwijs is extra ruimte noodzakelijk. Dit bedraagt ca. 3000 m^2 met daarbij behorende sportvoorzieningen met onder andere ca. 5 ha aan sportvelden.
Sociale, duurzame groei	Door groei in het gebied zijn er extra voorzieningen nodig in het gebied. Met name op het gebied van onderwijs is extra ruimte noodzakelijk. Dit bedraagt ca. 2.100 m^2 aan primair onderwijs, extra voortgezet onderwijs is minimaal noodzakelijk. Ook hierbij is ruimte nodig voor sportvoorzieningen met onder andere ca. 3 ha aan sportvelden.

Groei wonen	Door groei in het gebied zijn er extra voorzieningen nodig in het gebied. Met name op het gebied van onderwijs is extra ruimte noodzakelijk. Dit bedraagt ca. 7.600 m^2 met onder andere ca. 7 ha aan sportvelden.
Groei wonen + werken	Door groei van de bevolking zijn er extra voorzieningen nodig in het gebied. Met name op het gebied van onderwijs is extra ruimte noodzakelijk. Dit bedraagt ca. 6.200 m^2 met onder andere ca. 6 ha aan sportvelden.

5.7 Landelijk gebied

5.7.1 Toelichting op de opgave voor het landelijk gebied

De gemeente Nijkerk heeft een veelzijdig landelijk gebied, waar diverse functies samenkomen. Het landelijk gebied vormt de contramal van het stedelijk gebied van de gemeente. Het behoud van de kwaliteiten van het gebied en het benutten van de mogelijkheden zijn de belangrijkste opgaven voor dit thema. De uitdaging ligt in de combinatie van die twee aspecten. Het landelijk gebied waar gewerkt en gerecreëerd kan worden, zonder dat de kwaliteiten van het landschap en de natuur aangetast worden. Daarnaast leggen andere ontwikkelingen zoals uitbreiding van het woongebied en de energietransitie om ruimte. Dit kan ten koste gaan van het landelijk gebied.

Agrarische sector
In het landelijk gebied van de gemeente Nijkerk is de agrarische sector nadrukkelijk aanwezig. De agrarische sector is een belangrijke pijler van de Nijkerkse economie. De gemeente wil dit behouden en waar mogelijk versterken, maar dan wel in harmonie met natuur en landschap. Omvorming naar kringlooplandbouw en duurzame vormen van ruimtegebruik in het buitengebied zijn hiervoor nodig.

Groene buffers
De groene buffers tussen de drie kernen zijn een belangrijk onderdeel van het landschap van Nijkerk. Deze buffers zorgen voor een fysieke scheiding tussen de kernen én verbinden het landschappelijk gebied aan de westkant van de A28 met het landschap ten oosten van het stedelijk gebied. Voor de kwaliteiten van het landschap en het stedelijk gebied is het behoud van deze buffers van groot belang.

5.7.2 Landelijk gebied binnen de denkrichtingen

Denkrichting	Invulling van het thema 'Landelijk gebied'
Trendmatige ontwikkeling	Het landelijk gebied aan de westzijde van de A28 en de oostzijde van de kern Nijkerk (kampenlandschap) blijft gevrijwaard van stedelijke claims. Groei van het stedelijk gebied is beperkt mogelijk tussen de kernen, maar met behoud van een groene buffer.
Groei gericht op recreatie en ontspanning	In het buitengebied is ruimte voor de ontwikkeling van recreatieve en toeristische bedrijvigheid.
Sociale, duurzame groei	Binnen deze denkrichting zijn geen grote ontwikkelingen binnen het landelijk gebied voorzien.
Groei wonen	Stedelijke claims ten behoeve van wonen en werken worden niet gelegd op het landelijk gebied aan de westzijde van de A28 en de oostzijde van de kern Nijkerk. De

	drie kernen groeien naar elkaar toe maar blijven gescheiden door een groene, open buffer.
Groei wonen + werken	Stedelijke claims ten behoeve van wonen en werken worden niet gemaakt op het landelijk gebied aan de westzijden van de A28 en aan de oostzijde van de kern Nijkerk. De drie kernen groeien naar elkaar toe maar blijven gescheiden door een groene, open buffer.

6 Trendmatige ontwikkeling

Dit hoofdstuk bevat de beoordeling van de denkrichting 'trendmatige ontwikkeling' op de ambities voor de fysieke leefomgeving. In onderstaande tabel is de denkrichting per thema samengevat.

Thema	Invulling van de denkrichting 'Trendmatige ontwikkeling'
Duurzame ontwikkeling	De verduurzamingsopgave wordt gekoppeld aan andere ontwikkelingen in de gebouwde omgeving. Voor het opwekken van duurzame energie wordt hier uitgegaan van een verspreide invulling (figuur 5.2)
Wonen	Nijkerk groeit naar ca. 52.000 inwoners (toevoeging van ca. 200 woningen / jaar). Dit vraagt om een toevoeging van ca. 1.000 woningen bovenop de huidige plancapaciteit. Hier wordt voornamelijk ingezet op vervanging en verdichting van het stedelijk gebied met slechts beperkt ruimte voor uitbreiding.
Werken / ondernemen	Het toevoegen van extra werklocaties gebeurt met name op inbreidingslocaties. Bestaande bedrijventerreinen worden gerevitaliseerd en er is weinig tot geen ruimte beschikbaar voor grote ruimtevragers. Toevoegen van nieuwe bedrijfslocaties blijft beperkt tot 5 ha tot 2030 en 13 ha tot 2040.
Mobiliteit	In deze denkrichting wordt er voor mobiliteit ingezet op OV en de fiets, de auto volgt. Fietsverbindingen hebben met name extra aandacht nodig richting bedrijventerreinen. Om ook voor de auto bereikbaar te blijven is een ontsluitingsweg in het oosten gewenst.
Voorzieningen	Uitbreiding van voorzieningen, passend bij de groei van de bevolking. Dit betreft ca. 3.000 m^2 onderwijsvoorzieningen en ca. 5 ha sportvoorzieningen.
Landelijk gebied	Het landelijk gebied aan de westzijde van de A28 en de oostzijde van de kern Nijkerk (kampenlandschap) blijft gevrijwaard van stedelijke claims. Groei van het stedelijk gebied kan beperkt tussen de kernen, maar met behoud van een groene buffer.

6.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving

Indicator	Effecten	Score
Luchtkwaliteit	De uitbreiding van wonen en werken zal leiden tot een toename van activiteiten (verkeer, bedrijvigheid). Zeker op korte termijn zal groei van activiteiten ook een toename van luchtverontreiniging met zich mee brengen, voornamelijk door de verkeersaantrekkende werking. Bij de keuze voor een uitleglocatie is het aan te bevelen de lokale luchtkwaliteit mee te wegen (zie kaartbijlage figuur 1 en 2). Het uitgangspunt is dat nieuwe ontwikkelingen duurzaam (energie-neutraal) ontwikkeld worden. Bij vervangingsopgaven leidt dit tot een afname van de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen. Uitbreidingslocaties hebben dit effect niet, tenzij hier agrarische bedrijven voor gesaneerd worden (zie kaartbijlage figuur 8).	3,5

Geluid	De toename van verkeer als gevolg van de uitbreiding voor wonen en werken is niet dermate groot, dat dit op grote wegen tot toename van geluid leidt. Alleen in de directe nabijheid van nieuwe ontwikkelingen kan de toename van verkeer leiden tot hoorbare toename van wegverkeerslawaai. Bij de keuze voor een uitleglocatie is het aan te bevelen de lokale geluidbelasting van spoor- en wegverkeer mee te wegen (zie kaartbijlage figuur 3). Bij uitbreiding van wonen door verdichting kan ter plaatste de geluidbelasting (door toenemende activiteiten) wel toenemen. Aan de andere kant biedt dit kansen om woningen met een slechte isolatie aan te pakken en een beter binnenklimaat te creëren.	3
Hittestress	Verdere verdichting van het stedelijk gebied leidt tot een toename van het hitte-eilandeffect. Met name het centrumgebied van Nijkerk is een gebied waar, door een laag aandeel groen en water, hittestress een aandachtspunt is. Wanneer bij de vervangingsopgave het aandeel groen en water niet vergroot wordt, zal dit alleen maar toenemen. De beperkte uitbreiding van het stedelijk gebied zal slechts een beperkt negatief effect op hittestress opleveren.	2,5
Stimuleren van gezond gedrag	Deze denkrichting voorziet in uitbreiding van de sportvoorzieningen, maar dit is volgend op de groei van de bevolking. Het aanbod aan sportvoorzieningen per inwoner blijft hierdoor gelijk. De beoogde ontwikkelingen bieden wel kansen om gezond gedrag te stimuleren. Uitbreiding of vervanging van woongebieden biedt de kans om uitnodigende openbare ruimtes te realiseren. Bij de inzet binnen het thema mobiliteit kunnen nieuwe voorzieningen mensen stimuleren om vaker de fiets te pakken én de bereikbaarheid van recreatiegebieden vergroten.	4
Externe veiligheid	De risicobronnen in het stedelijk gebied zijn beperkt. Uitbreiding van wonen en nieuwe zorg- en onderwijsinstellingen dienen rekening te houden met de veiligheidsafstanden van de risicobronnen (kaartbijlage figuur 5). Tussen Nijkerk en Nijkerkerveen is het verdeelstation van de Nederlandse Gasunie een belangrijk aandachtspunt. (Nieuwe) kwetsbare en zeer kwetsbare objecten rond dit station en de leidingen zijn vanuit veiligheidsoogpunt niet aan te bevelen (zie kaartbijlage, figuur 6).	3
Verkeers-veiligheid	Op basis van de ongevallendata blijkt dat op de N301 een relatief hoog aantal ongevallen plaatsvindt. Verkeersdrukte is een van de oorzaken. De nieuwe oostelijke ontsluitingsroute kan deze druk verminderen. Ook in het centrum van Nijkerk is verkeersveiligheid een aandachtspunt. Herinrichting van het centrumgebied kan hier een positieve bijdrage aan leveren, door een betere scheiding van verkeersstromen of door prioriteit te geven aan fietsen en wandelen.	3,5
Water-veiligheid	Verschillende delen van het stedelijk gebied liggen in een overstromingsgevoelig gebied. Toenemende verstedelijking in deze gebieden is een risico, maar de herontwikkeling biedt ook kansen om hier maatregelen voor te treffen. Gescheiden rioolsystemen en voldoende ruimte voor lokale waterberging kunnen de waterveiligheid verbeteren. De locaties waar hemelwater op straat blijft staan bij hevige neerslag zijn in beeld gebracht in de bijlagen (zie kaartbijlage, figuur 4)	4
	Gemiddeld:	**3,5**

6.2 Effecten op de leefbaarheid

Indicator	Effecten	Score
Sociale levendigheid en veiligheid	Met de trendmatige groei van de gemeente zal het sociale karakter van de gemeente niet sterk veranderen. De uitbreiding van voorzieningen en woningbouwontwikkeling bieden wel kansen om -in samenwerking met de inwoners- het gebied zo in te richten dat hierin stappen gezet kunnen worden. Herinrichting van bestaand stedelijk gebied geeft kansen om met de inrichting van openbare ruimte de levendigheid en veiligheid te verbeteren.	3,5
Voorzieningen-niveau	Bij deze denkrichting volgt het voorzieningenniveau de groei van de gemeente. De huidige trend is echter dat in dorpen en kleine steden een daling in de omvang van voorzieningen per inwoner te zien is. Ondanks de uitbreiding van voorzieningen, gekoppeld aan de uitbreiding van woongebieden, is de verwachting dat het gemiddelde voorzieningenniveau per inwoner de landelijke trend volgt en licht daalt.	2,5
Balans in de woningvoorraad	Met de trendmatige groei van de woningvoorraad wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de marktbehoefte, maar het is de vraag of deze beperkte uitbreiding voldoende is om in de (veranderende) marktvraag te voorzien. De uitbreiding of aanpassing van de woningvoorraad is in dit scenario te beperkt om op korte termijn aan de (kwalitatieve) vraag te voldoen.	2
Omvang van de werkgelegenheid	Bij deze denkrichting ligt de focus met name op het revitaliseren en verdichten van huidig bedrijventerrein. Over het algemeen daalt de omvang van bedrijfsoppervlakte per inwoner, waardoor hier een lichte afname van werkgelegenheid verwacht wordt.	2,5
Recreatie-mogelijkheden	De denkrichting trendmatige groei richt zich in mindere mate op recreatiemogelijkheden. Er is geen sprake van toe- of afname van recreatiemogelijkheden.	3
Multimodale bereikbaarheid	Deze denkrichting zet in op OV en fiets, met de auto op de derde plaats. Door uitbreiding van buslijnen en -haltes kan de multimodale bereikbaarheid vergroten. De oostelijke ontsluitingsroute biedt met name voor de bewoners van het oostelijke buitengebied een betere ontsluitingsroute van en naar de snelweg.	4
Kwaliteit OV- en fietsvoorzieningen	Bij de inzet op OV- en fietsvoorzieningen is het aan te bevelen om te investeren in de kwaliteit van bestaande voorzieningen. Door bijvoorbeeld voldoende (fiets)parkeergelegenheid bij OV-knooppunten te bieden en bestaande knelpunten in het fietsnetwerk aan te pakken.	4
	Gemiddeld:	**3**

6.3 Effecten op de kwaliteit van het stedelijk gebied

Indicator	Effecten	Score
Kwaliteit woongebied	De inzet op herontwikkeling en revitalisering van bestaand stedelijk gebied kan de kwaliteit van het woongebied sterk verbeteren. Zeker als woongebieden met mindere ruimtelijke kwaliteit als eerste aangepakt worden. Bij nieuwe woongebieden is er volop kans om kwaliteit toe te voegen. Er kunnen stedenbouwkundige eisen en randvoorwaarden gesteld worden. Voldoende openbare ruimte met groen en water kunnen bijdragen aan een hoge kwaliteit van het woongebied.	3,5
Kwaliteit woningen	De kwaliteit van de ontwikkelingen staan in deze denkrichting centraal. Door ook (hoge) eisen te stellen aan de bouwkundige en energetische kwaliteit van nieuwe of gerenoveerde woningen kan de woningkwaliteit sterk verbeterd worden.	3,5
Stedelijk groen	Het verdichten van het bestaand stedelijk gebied kan de beschikbare openbare ruimte onder druk zetten. Het (aandeel) stedelijk groen kan hierdoor afnemen. Doordat bij deze denkrichting slechts een beperkte uitbreiding van het stedelijk gebied nodig is, kan er meer ruimte vrijgemaakt worden voor groen in de nieuwe woonwijk(en).	3,5
Cultuur-historische waarden	De aanwezige cultuurhistorische waarden in het gebied blijven in deze denkrichting ongestoord. Er vinden geen wijzigingen plaats waardoor een positief of negatief effect op de cultuurhistorische waarden kan optreden. Hiermee is het effect op de cultuurhistorische waarden in deze denkrichting neutraal.	3
Archeologische waarden	De benodigde uitbreiding van het stedelijk gebied zal bij deze denkrichting voornamelijk aan de westkant van de kernen plaatsvinden. Hier geldt over het algemeen een middelhoge archeologische verwachting (zie kaartbijlage, figuur 9). Aanvullend archeologisch onderzoek kan hierdoor noodzakelijk zijn.	2,5
	Gemiddeld:	**3**

6.4 Effecten op de kwaliteit van het landelijk gebied

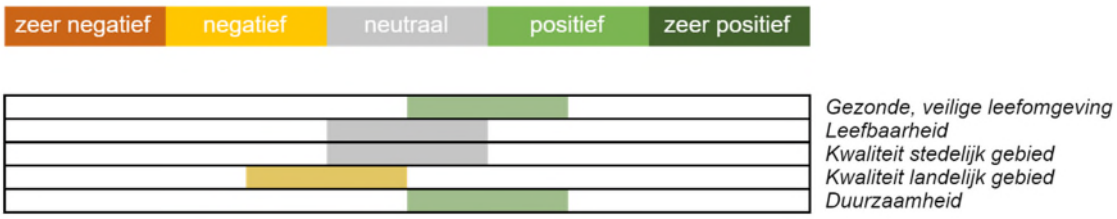
Indicator	Effecten	Score
Beschermde natuurgebieden	Bij deze denkrichting vinden geen ontwikkelingen plaats in de directe omgeving van beschermde natuurgebieden. De inrichtingen voor duurzame energie zijn op relatief grote afstand van de beschermde natuurgebieden gesitueerd.	2,5
Biodiversiteit	De verspreide invulling van duurzame energie kan negatieve effecten op de het leefgebied van flora en fauna hebben. De windturbines zijn gesitueerd in de groene zone tussen de stedelijke gebieden, die de verbinding vormt tussen de natuurgebieden aan de oost- en westkant van de kernen.	2
Grondwater-voorraad	De ontwikkelingen binnen deze denkrichting hebben geen effecten op grondwaterstanden.	3
Cultuur-historische waarden (landelijk gebied)	Het ruimtebeslag voor stedelijke ontwikkelingen leidt in deze denkrichting niet tot aantasting van cultuurhistorisch waardevolle gebieden.	2

	Door de situering van duurzame voorzieningen aan de oost- en zuidkant van Nijkerk wordt de zichtbaarheid en belevingswaarde van cultuurhistorische waarden in dit gebied aangetast.	
Landschappelijke waarden	In deze denkrichting vinden geen stedelijke ontwikkelingen plaats die belangrijke landschappelijke waarden direct aantasten. De voorzieningen voor duurzame energie zijn gesitueerd in de zone tussen het stedelijk gebied van Nijkerk en het waardevolle landschap richting het oosten. De uitstraling van het kampenlandschap ten oosten en het slagenlandschap ten westen van Nijkerk zal hierdoor aangetast worden. De landschappelijke belevingswaarde wordt hierdoor negatief beïnvloed.	2
	Gemiddeld:	**2,5**

6.5 Effecten op duurzaamheid

Indicator	Effecten	Score
Uitstoot broeikasgassen	De omvang van nieuwe ontwikkelingen is in deze denkrichting beperkt. Dit leidt daardoor niet tot een grote toename van de uitstoot van broeikasgassen. Met de inzet op herontwikkeling en revitalisering van het bestaand stedelijk gebied (wonen + werken) kan juist vermindering mogelijk gemaakt worden door grote vervuilers (industrie, oude woningen) als eerste aan te pakken.	3,5
Aandeel duurzame energie	De herontwikkeling van het bestaand stedelijk gebied biedt goede kansen om duurzame energie vormen zoals zonnepanelen of warmtepompen of –netten in te passen. De verspreide invulling van de duurzame energie vraagt voor de verdere uitwerking mogelijk om meerdere, losse plannen en processen. Het is niet aannemelijk dat dit in één plan uitgewerkt kan worden. Dit kan er toe leiden dat de realisatie langer op zich laat wachten.	3
	Gemiddeld:	**3,5**

6.6 Overzicht score op de vijf ambities

7 Denkrichting: Groei gericht op recreatie en ontspanning

Dit hoofdstuk bevat de beoordeling van de denkrichting 'Groei gericht op recreatie en ontspanning' op de ambities voor de fysieke leefomgeving. In onderstaande tabel is de denkrichting per thema samengevat.

Thema	Invulling van de denkrichting 'Groei gericht op recreatie en ontspanning'
Duurzame ontwikkeling	Ruimte voor de energietransitie wordt voornamelijk gezocht in en rond het bebouwd gebied. In het buitengebied worden waardevolle natuur en landschappen ontzien. De voorzieningen voor duurzame energie worden hier geclusterd aan de zuidwestkant van de A28.
Wonen	Nijkerk groeit naar ca 52.000 inwoners. Hiervoor is een netto toevoeging van 4.000 woningen nodig, wat neerkomt op 200 woningen per jaar. Tussen de 300-500 woningen kunnen binnenstedelijk worden gerealiseerd maar er zijn ook een of twee uitleglocaties benodigd. Daarnaast wordt er ruimte geboden aan verspreide woningbouw in het buitengebied.
Werken / ondernemen	De gemeente zet in op bedrijven gericht op recreatie en ontspanning voor de bevolking uit de regio. Samenwerking wordt gezocht met recreatieondernemers. Er wordt minder ingezet op ontwikkeling van traditionele monofunctionele werklocaties. Er is ruimte voor maximaal 8 ha uitbreiding, gericht op eerder genoemde functies.
Mobiliteit	Investeringen in mobiliteit worden voornamelijk gedaan in de fietsstructuur. Andere mobiliteiten dan de fiets worden gestimuleerd om een zo natuurlijke en schoon mogelijke omgeving te creëren. De landelijke, natuurlijke omgeving staat hierin centraal. De auto wordt in de binnenstad geweerd.
Voorzieningen	Door groei van de gemeente Nijkerk zijn er extra voorzieningen nodig. Met name op het gebied van onderwijs is extra ruimte noodzakelijk. Dit bedraagt ca. 3000 m^2 met daarbij 5 ha aan sportvoorzieningen.
Landelijk gebied	In het buitengebied is ruimte voor de ontwikkeling van recreatieve en toeristische bedrijvigheid.

7.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving

Indicator	Effecten	Score
Luchtkwaliteit	De ontwikkelingen die in dit scenario zijn voorzien leiden niet tot significante toename van luchtverontreiniging. De inzet op schone mobiliteit kan juist zorgen voor een verbetering van de luchtkwaliteit. Het autoluw maken van het centrum kan de luchtkwaliteit ter plaatse verbeteren. Bij de keuze voor nieuw woongebied is het van belang de lokale luchtkwaliteit mee te nemen in de afweging. (zie kaartbijlage, figuur 1 en 2)	3,5

Geluid	Door terugdringen van autoverkeer in het centrum wordt meer rust gecreëerd. Daarentegen kan het aanleggen van nieuwe woonwijken lokaal zorgen voor een sterke toename van verkeer en daardoor geluidsoverlast veroorzaken. De verwachting is dat het verkeer afkomstig van nieuwe woongebieden met name zijn weg zoekt naar de snelweg. Uitleglocaties met een kortere afstand tot de snelweg zorgen voor minder (overlast van) verkeer door of langs bestaand stedelijk gebied. Bij de keuze voor nieuw woongebied is het van belang de lokale geluidsbelasting mee te nemen in de afweging (zie kaartbijlage, figuur 3). Uitbreiding van toerisme en recreatie maakt het omliggende landschap minder stil en rustig. Door de clustering van windmolens op één locatie is de ruimtelijke impact voor de gemeente Nijkerk beperkt.	4
Hittestress	Er is in deze denkrichting slechts beperkte verdichting door de toevoeging van maximaal 500 woningen in bestaand stedelijk gebied. De uitleglocatie zorgt niet voor een significante uitbreiding van het stedelijk gebied en zal daarom niet leiden tot significante toename van hittestress. Door het autoluw maken van het centrum is er minder ruimte nodig voor parkeerplaatsen en wegdek. Dit biedt mogelijkheid om meer groen en water toe te voegen in plaats van de verharding.	4
Stimuleren van gezond gedrag	Deze denkrichting zet met de uitbreiding van fietsnetwerken en recreatieve voorzieningen maximaal in op het stimuleren van gezond gedrag. Er is maar beperkte uitbreiding van woongebieden noodzakelijk, het verdient aanbeveling om hier bij nieuwe woonwijken extra ruimte voor speelplekken en openbare buitvoorzieningen te realiseren. Door het beperkte ruimtebeslag in het buitengebied blijft er meer ruimte beschikbaar voor sport en recreatie.	4,5
Externe veiligheid	De risicobronnen in het stedelijk gebied zijn beperkt. Bij uitbreiding van wonen en nieuwe zorg- en onderwijsinstellingen dient rekening gehouden te worden met de veiligheidsafstanden van de risicobronnen. Tussen Nijkerk en Nijkerkerveen is het verdeelstation van de Nederlandse Gasunie een belangrijk aandachtspunt. (Nieuwe) kwetsbare en zeer kwetsbare objecten rond dit station en de leidingen zijn vanuit veiligheidsoogpunt niet wenselijk. Bij de keuze voor nieuw woongebied is het van belang de externe veiligheid van het gebied af te wegen (zie kaartbijlage, figuur 5). Door de clustering van windturbines op één locatie is de ruimtelijke impact voor de gemeente Nijkerk beperkt. De clustering van de windturbines zorg voor minder ruimte beslag van de risicocontouren.	4,5
Verkeers-veiligheid	Vanwege de beperkte omvang van nieuwe ontwikkelingen is er weinig toename van verkeer te verwachten. Ook het autoluw maken van het centrum zorgt voor een verbetering van de verkeersveiligheid. Om die nieuwe fietsverbinding verkeersveilig in te richten is het mogelijk nodig om kruispunten aan te passen, gezien het huidig gebruik van het gebied.	3,5
Water-veiligheid	De overstromingsrisico's in de gemeente zijn zeer beperkt en spelen daarom geen rol bij de locatiekeuzes. De inzet op verdichting van het stedelijk gebied kan wel leiden tot meer wateroverlast bij hevige regenval (zie kaartbijlage, figuur 4).	2,5
	Gemiddeld:	**4**

7.2 Effecten op de leefbaarheid

Indicator	Effecten	Score
Sociale levendigheid en veiligheid	Een autoluw centrum waar langzaam verkeer prioriteit heeft, stimuleert ontmoetingen en sociale buitenactiviteiten. Dit zorgt voor een toename van de sociale levendigheid en de sociale veiligheid. Door bij nieuwe woonwijken uitnodigende buitenruimte te creëren, wordt eveneens de sociale levendigheid bevorderd.	4
Voorzieningen-niveau	In deze denkrichting wordt ruimte geboden aan uitbreiding van recreatieve voorzieningen binnen de gemeente Nijkerk. Dit heeft een aantrekkende werking voor toerisme wat tevens extra draagvlak voor voorzieningen zoals winkels vergroot.	3,5
Balans in de woningvoorraad	Door met nieuwe uitbouwlocaties aan te sluiten op de vraag van de markt komt er balans in de woningvoorraad. Er is echter beperkte uitbreiding bovenop de huidige planvoorraad in dit scenario. Hierdoor wordt er weinig invloed uitgeoefend op de balans in de woningvoorraad van de gehele gemeente.	3
Omvang van de werkgelegenheid	De uitbreiding van werkgelegenheid vindt met name plaats in de recreatieve sector. Het aanbod aan personeel in deze sector is echter beperkt. Dit kan ertoe leiden dat de beoogde uitbreiding van de recreatieve voorzieningen niet van de grond komt, vanwege het ontbreken van beschikbaar personeel. De groei van de bevolking van de gemeente betekent echter uitbreiding van het arbeidspotentieel. Voor jongeren of minder hoog opgeleid personeel biedt dit kansen om in de recreatieve sector aan de slag te gaan.	3
Recreatie-mogelijkheden	Bij deze denkrichting zet de gemeente vol in op de recreatieve voorzieningen.	5
Multimodale bereikbaarheid	In deze denkrichting wordt voornamelijk ingezet op de fiets. Er vindt geen aanpassing van de huidige OV-voorzieningen plaats. De locaties waar uitbreiding van wonen in het buitengebied mogelijk gemaakt worden, zijn met name voor autoverkeer goed bereikbaar. Voor deze nieuwe woningen is de multimodale bereikbaarheid beperkt (zie kaartbijlage, figuur 7).	2,5
Kwaliteit OV- en fietsvoorzieningen	Het fietsgebruik wordt uitgebreid en het centrum wordt meer geschikt gemaakt voor fietsers. De kwaliteit van de fietsvoorzieningen gaat hiermee vooruit.	3,5
	Gemiddeld:	**3,5**

7.3 Effecten op de kwaliteit van het stedelijk gebied

Indicator	Effecten	Score
Kwaliteit woongebied	De inzet op herontwikkeling en revitalisering van bestaand stedelijk gebied kan de kwaliteit van het woongebied sterk verbeteren. Zeker wanneer woongebieden met mindere kwaliteit als eerste aangepakt worden. De uitbreiding met nieuwe woongebieden is beperkt in deze denkrichting	3,5

Kwaliteit woningen	In deze denkrichting wordt ingezet op herontwikkeling van bestaand stedelijk gebied. Dit stimuleert ook het aanpassen van de huidige woningen. Bij de verduurzaming van het stedelijk gebied kan veel winst behaald worden voor de kwaliteit van woningen door prioriteit te geven aan energetisch laagwaardige woningen.	4
Stedelijk groen	Er is beperkte verdichting door de toevoeging van maximaal 500 woningen in bestaand stedelijk gebied. De ruimte voor groen kan hierdoor onder druk komen te staan. Door het autoluw maken van het centrum is er minder ruimte nodig voor parkeerplaatsen en wegdek. Dit biedt mogelijkheid om meer groen en water toe te voegen in plaats van de verharding.	3
Cultuur-historische waarden	Deze denkrichting heeft geen effecten op de cultuurhistorische waarden van het stedelijk gebied.	3
Archeologische waarden	De gebieden met hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde liggen voornamelijk buiten het stedelijk gebied. In deze denkrichting zijn hier weinig ontwikkelingen voorzien. Alleen de verspreide woningbouw in het oosten van de gemeente bevindt zich in een gebied met hoge archeologische verwachtingen. (zie kaartbijlage, figuur 9).	2,5
	Gemiddeld:	**3**

7.4 Effecten op de kwaliteit van het landelijk gebied

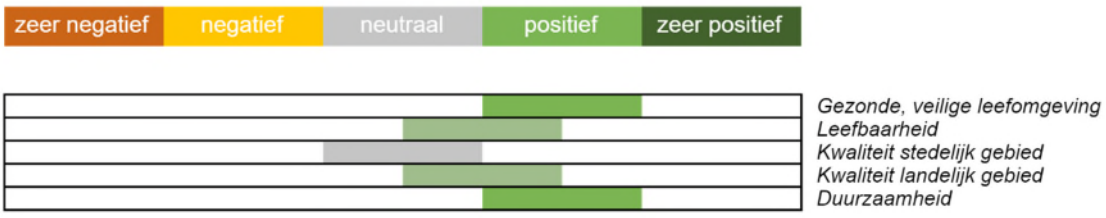
Indicator	Effecten	Score
Beschermde natuurgebieden	De recreatieve voorzieningen zijn voorzien in de directe omgeving van het weidevogelgebied. De druk op het gebied en de verstoring neemt hierdoor toe. Ook fiets- en wandelpaden door of rond het gebied leiden tot verdere verstoring van vogels. De mate van verstoring kan beperkt worden door ontwikkelingen en nieuwe voorzieningen zoveel mogelijk buiten of aan de randen van beschermde gebieden te situeren. De uitbreiding van woningen en voorzieningen is qua omvang beperkt. Er vindt echter verspreide woningbouw plaats in het buitengebied in de buurt van de Veluwe (stikstofgevoelig) wat kan leiden tot toename van stikstofdepositie. Stikstofdepositie is een aandachtspunt voor de realisatiefase van vrijwel alle ontwikkelingen binnen de gemeente Nijkerk. Salderingsmogelijkheden door bedrijfsbeëindiging van agrariërs zijn hier beperkt (zie kaartbijlage, figuur 8).	2
Biodiversiteit	De realisatie van windturbines kan negatieve effecten hebben op de vogelpopulatie, met name gezien de nabijheid van het weidevogelgebied bij deze geclusterde invulling. Nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied kunnen leefgebied van flora en fauna aantasten, maar bieden ook kansen om hiervoor maatregelen te treffen en het leefgebied te verbeteren. Dit kan bijvoorbeeld door bij toevoeging van nieuwe functies in het buitengebied als randvoorwaarde te stellen dat de randen of de directe omgeving natuurvriendelijk in gericht moet worden.	3
Grondwater-voorraad	Er is nauwelijks impact op de grondwatervoorraad. Door bij nieuwe functies in het buitengebied lokale infiltratie verplicht te stellen kan hemelwater in het gebied blijven.	3,5

Cultuur-historische waarden (landelijk gebied)	In deze denkrichtingen zijn geen grootschalige ontwikkelingen in cultuurhistorisch waardevolle gebieden voorzien. Het is gericht op kleinschalige (recreatieve) voorzieningen. Dit biedt kansen om de belevingswaarde van waardevolle elementen te vergroten. Door informatievoorzieningen over de historie van Nijkerk, in combinatie met recreatiemogelijkheden in het landschap kan de belevingswaarde vergroot worden, niet alleen voor toeristen, maar ook voor de eigen inwoners.	4,5
Landschappelijke waarden	De belevingswaarde van het landschap wordt in deze denkrichting bevorderd, door het toevoegen van recreatieve voorzieningen en wonen in het buitengebied. Dit kan echter ook verrommeling tot gevolg hebben. Om dit te voorkomen is het van belang dat de gemeente regie houdt op waar recreatieve functies en verspreide woningbouw plaatsvindt. Een bepaalde mate van clustering van nieuwe woningen of voorzieningen is vanuit landschappelijk oogpunt meer gewenst.	3,5
	Gemiddeld:	**3,5**

7.5 Effecten op duurzaamheid

Indicator	Effecten	Score
Uitstoot broeikasgassen	De prioriteit van deze denkrichting ligt bij het verduurzamen van het bestaand stedelijk gebied. Dit betekent dat de huidige uitstoot van woningen, bedrijven en verkeer sneller aangepakt wordt. Sanering van agrarische bedrijven ten behoeve van nieuwe woon- of werklocaties is in deze denkrichting zeer beperkt.	3,5
Aandeel duurzame energie	De clustering van duurzame energie voorziening op één locatie maakt deze ontwikkeling aantrekkelijker voor private of semi-private partijen om in te stappen. Dit kan de realisatie van de duurzame energievoorzieningen versnellen en vereenvoudigen. Het aandeel duurzame energie kan hierdoor sneller stijgen.	4
	Gemiddeld:	**4**

7.6 Overzicht score op de vijf ambities

8 Denkrichting: Sociaal, duurzame groei

Dit hoofdstuk bevat de beoordeling van de denkrichting 'Sociale, duurzame groei' op de ambities voor de fysieke leefomgeving. In onderstaande tabel is de denkrichting per thema samengevat.

Thema	Invulling van de denkrichting 'Sociaal, duurzame groei'
Duurzame ontwikkeling	De (financiële) gezondheid en veiligheid van de inwoners van Nijkerk staat hier voorop. Energiebesparing en duurzame energieopwek moeten zo ingevuld worden dat de inwoners hier maximaal van profiteren. De voorzieningen voor duurzame energie worden hier geclusterd aan de zuidwestkant van de A28.
Wonen	Nijkerk groeit naar maximaal 50.000 inwoners, hiervoor is een netto toevoeging van 3.000 woningen nodig wat neerkomt op 150 woningen per jaar. Dit sluit aan bij de huidige plancapaciteit. De ontwikkelingen kunnen binnenstedelijk dan wel op de reeds bekende uitleglocaties (Middelaar-Oost) worden gerealiseerd.
Werken / ondernemen	Werken gebeurt op korte afstand van het wonen om druk op de bevolking te verlichten. Voor zo veel mogelijk sociale interactie wordt er gestuurd op ontwikkelen van gemixt stedelijk gebied, waarin wonen, werken en recreëren gecombineerd wordt. Voor deze denkrichting is uitbreiding van 5 ha bedrijventerrein voorzien.
Mobiliteit	In de binnenstad wordt de auto geweerd, het straatbeeld moet een uitnodigende uitstraling hebben waar men elkaar kan ontmoeten. Er wordt extra geïnvesteerd in OV-verbindingen tussen de kernen.
Voorzieningen	Door groei in het gebied zijn er extra voorzieningen nodig in het gebied. Met name op het gebied van onderwijs is extra ruimte noodzakelijk. Dit bedraagt ca. 2.100 m^2 aan primair onderwijs, extra voortgezet onderwijs is minimaal noodzakelijk. Ook is ruimte nodig voor binnen- en buitensport (ca. 3 ha).
Landelijk gebied	Er is ruimte om aanpassingen door te voeren voor toekomstbestendig gebruik van woningen. Voor de agrarische sector wordt sterk ingezet op meet circulair werken.

8.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving

Indicator	Effecten	Score
Luchtkwaliteit	De ontwikkelingen die in deze denkrichting mogelijk worden gemaakt leiden niet tot negatieve effecten op de luchtkwaliteit. Het ontmoedigen van het autoverkeer en het inzetten op de fiets, de bus en de trein (toevoeging van station Corlear) kan zelfs positieve effecten hebben op de luchtkwaliteit in het bestaand stedelijk gebied. Er wordt in deze denkrichting niet ingezet op nieuwe woonlocaties aangezien de huidige plancapaciteit voldoet voor de beoogde omvang van het woningaanbod.	3,5

Geluid	Door terugdringen van autoverkeer in het centrum wordt meer rust gecreëerd. De toename van verkeer of van andere activiteiten die geluidoverlast kunnen veroorzaken is beperkt in deze denkrichting. Alleen in het gebied rond het nieuwe station Corlaer kan door drukte de geluidbelasting toenemen. De positionering van de windturbines langs de A28 zorgt nauwelijks voor (toename van) geluidoverlast. Het aantal geluidgevoelige objecten in de omgeving is zeer beperkt (zie kaartbijlage, figuur 6).	3,5
Hittestress	Door beperkte toevoeging van woningen zal er geen significant effect zijn in de toename van hittestress in het gebied. Door het autoluw maken van het centrum is er minder ruimte nodig parkeerplaatsen en wegdek. Dit biedt mogelijkheid om meer groen en water toe te voegen in plaats van de verharding. Wat leidt tot een positief effect.	3
Stimuleren van gezond gedrag	In deze denkrichting wordt ingezet op gebruik van OV en de fiets. Hierdoor wordt gezond gedrag gestimuleerd. Van en naar de OV-haltes zal meer worden gelopen en gefietst. Ook wordt er richting werklocaties aandacht gegeven aan het fietsnetwerk en het optimaliseren hiervan.	4
Externe veiligheid	De risicobronnen in het stedelijk gebied zijn beperkt. Bij het ontwikkelen van de plancapaciteit en bij nieuwe zorg- en onderwijsinstellingen dient rekening gehouden te worden met de veiligheidsafstanden van de risicobronnen. Tussen Nijkerk en Nijkerkerveen is het verdeelstation van de Nederlandse Gasunie een belangrijk aandachtspunt. (Nieuwe) kwetsbare objecten rond dit station en de leidingen zijn vanuit veiligheidsoogpunt niet aan te bevelen (zie kaartbijlage, figuur 5). De positionering van de windturbines langs de A28 zorgt nauwelijks voor (toename van) geluidoverlast. Het aantal kwetsbare objecten in de omgeving is zeer beperkt (zie kaartbijlage, figuur 6).	4
Verkeers-veiligheid	In deze denkrichting is weinig tot geen toename van autoverkeer, in de binnenstad worden auto's geweerd door het gebied autoluw te maken. Ook buiten het stedelijk gebied wordt autogebruik in dit scenario ontmoedigd. Dit zorgt voor een verbetering van de verkeersveiligheid.	4,5
Water-veiligheid	De overstromingsrisico's in de gemeente zijn zeer beperkt. De inzet op verdichting van het stedelijk gebied kan wel leiden tot meer wateroverlast bij hevige regenval (zie kaartbijlage, figuur 4).	2,5
	Gemiddeld:	**3,5**

8.2 Effecten op de leefbaarheid

Indicator	Effecten	Score
Sociale levendigheid en veiligheid	Een autoluw centrum waar fietsen en wandelen prioriteit heeft, stimuleert ontmoetingen en sociale buitenactiviteiten. Dit is positief voor de sociale levendigheid en veiligheid. Daarnaast wordt in deze denkrichting geïnvesteerd in creatieve, maatschappelijke voorzieningen die bevorderlijk zijn voor de sociale activiteiten in de gemeente.	4,5
Voorzieningen-niveau	In deze denkrichting wordt ingezet op maatschappelijk voorzieningen. Daarnaast wordt er gestuurd op functiemenging in de	4

	centrumgebieden. Door deze functiemenging wordt het makkelijker om gebruik te maken van verschillende voorzieningen. Het totale aanbod aan voorzieningen neemt hierdoor niet toe, maar het draagvlak voor voorzieningen kan hierdoor wel positief beïnvloed worden.	
Balans in de woningvoorraad	Er vindt bij deze denkrichting geen extra uitbreiding bovenop de huidige planvoorraad plaats. Hierdoor wordt er weinig tot geen invloed uitgeoefend op de balans in de woningvoorraad.	2
Omvang van de werkgelegenheid	Bij deze denkrichting vooral ingezet op creatieve en recreatieve ondernemingen. Het aanbod aan personeel in deze sector is beperkt, wat ertoe kan leiden dat de beoogde uitbreiding van dit soort voorzieningen niet van de grond komt.	2
Recreatie-mogelijkheden	Recreatieve voorzieningen kunnen ook profiteren van de inzet op sociale, maatschappelijke voorzieningen. Er ontstaat hiermee ook ruimte en draagvlak voor meer horeca in de kernen.	4
Multimodale bereikbaarheid	In deze denkrichting wordt gestuurd op het verminderen van het autogebruik. Binnenstedelijk gebied wordt minder toegankelijk gemaakt voor deze modaliteit. Daarentegen wordt er extra geïnvesteerd in OV-voorzieningen, zoals een treinstation en busbanen tussen woon-werkgebied. De multimodale bereikbaarheid kan dan ook verbeteren in deze denkrichting.	4
Kwaliteit OV- en fietsvoorzieningen	Er worden extra investeringen gedaan in OV- en fietsvoorzieningen. Dit komt de kwaliteit van de voorzieningen ten goede.	4
	Gemiddeld:	**3,5**

8.3 Effecten op de kwaliteit van het stedelijk gebied

Indicator	Effecten	Score
Kwaliteit woongebied	Deze denkrichting is niet gericht op uitbreiding maar op verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving. Eventuele extra te bouwen woningen, bovenop de huidige planvoorraad, worden binnenstedelijk gerealiseerd. Toevoegingen van woningen in bestaand stedelijk gebied biedt de kans om minder aantrekkelijke woonomgeving te verbeteren. Er is daarbij aandacht voor een gevarieerd aanbod aan woningen.	4
Kwaliteit woningen	In deze denkrichting wordt ingezet op bestaand stedelijk gebied, maar dan met name op het uitbreiden van (maatschappelijke) voorzieningen. Aanpassingen aan woningen is hier afhankelijk van de vervangingsopgave.	2,5
Stedelijk groen	Door het autoluw maken van het centrum is er minder ruimte nodig parkeerplaatsen en wegdek. Dit biedt mogelijkheid om meer groen en water toe te voegen in plaats van de verharding. Wel wordt er in deze denkrichting, ondanks de beperkte toevoeging van woningen, ingezet op verdichten van stedelijk gebied. Dit blijft echter beperkt.	3,5
Cultuur-historische waarden	Deze denkrichting heeft beperkt tot geen invloed op de aanwezige cultuurhistorische waarden in het gebied. Bij aanpassingen in het centrum van Nijkerk dient rekening gehouden te worden met de cultuurhistorische waarde van het centrum.	3
Archeologische waarden	Deze denkrichting heeft beperkt tot geen invloed op de aanwezige archeologische (verwachtings)waarden in het gebied (zie kaartbijlage, figuur 9).	3
	Gemiddeld:	**3**

8.4 Effecten op de kwaliteit van het landelijk gebied

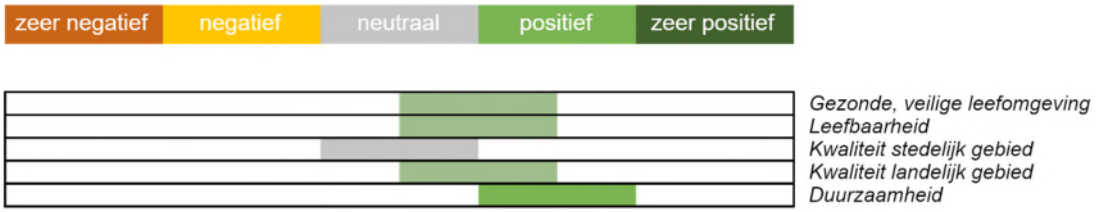
Indicator	Effecten	Score
Beschermde natuurgebieden	De impact van deze denkrichting op beschermde natuurgebieden is zeer beperkt. Nieuwe ontwikkelingen zijn met name gericht op het bestaand stedelijk gebied en de oostkant van de gemeente. De inzet op meer circulaire landbouw kan de verstoring van beschermde natuurwaarden door stikstofdepositie of grondwateronttrekking verminderen. De geclusterde opstelling van duurzame energievoorzieningen vindt wel plaats in de nabijheid van weidevogelgebied. Het gebied zelf wordt niet aangetast, maar de verstoring kan hierdoor wel toenemen.	3,5
Biodiversiteit	Kleinschalige ontwikkelingen in het buitengebied bieden kansen om positieve effecten op de biodiversiteit te bereiken. Door bijvoorbeeld het inrichten van natuurvriendelijke oevers of het plaatsen nestkasten kan het leefgebied voor flora en fauna verbeterd worden. Bij de inzet op meer circulaire agrarische sector kunnen ook maatregelen getroffen worden die positief zijn voor de biodiversiteit. Denk hierbij aan het terugdringen van bestrijdingsmiddelen of het aanleggen van kruidenrijke akkerranden. De realisatie van windturbines en zonnevelden tast leefgebied en mogelijk de vogelpopulatie aan. In deze denkrichting zijn de voorzieningen gesitueerd in de nabijheid van weidevogelgebied. Aantasting van de vogelpopulatie is niet uit te sluiten. Ook zonnevelden kunnen leiden tot aantasting van leefgebied.	2,5
Grondwater-voorraad	Doordat in deze denkrichting geen grote ontwikkelingen plaatsvinden, worden er nauwelijks effecten op het grondwater verwacht. In het gebied waar de duurzame energievoorziening gesitueerd wordt geen grondwater onttrokken (zie kaartbijlage, figuur 10).	3
Cultuur-historische waarden (landelijk gebied)	In deze denkrichtingen zijn geen ontwikkelingen in cultuurhistorisch waardevolle gebieden voorzien. Het verbeteren van de verbindingen tussen de kernen biedt kansen om de belevingswaarde van het cultuurhistorische landschap tussen Nijkerk en Nijkerkerveen te verbeteren. Fiets- en wandelroutes kunnen hieraan bijdragen.	4
Landschappelijke waarden	De ontwikkelingen in deze denkrichting hebben weinig tot geen invloed op de landschappelijke waarden van het gebied. Ook de belevingswaarde wordt weinig tot niet beïnvloed. Door de clustering van duurzame energievoorzieningen is de impact op het landschap beperkt.	3,5
	Gemiddeld:	**3,5**

8.5 Effecten op duurzaamheid

Indicator	Effecten	Score
Uitstoot broeikasgassen	De prioriteit van dit scenario ligt op het verduurzamen van het bestaand stedelijk gebied. Dit betekent dat de huidige uitstoot van woningen, bedrijven en verkeer sneller aangepakt wordt. Met de inzet op verduurzaming van de agrarische sector (transitie naar kringlooplandbouw) kan de uitstoot van broeikasgassen verminderd	3,5

	worden. De mogelijkheden en middelen voor de gemeente zijn hiervoor echter beperkt. Veel taken en bevoegdheden, die nodig zijn voor deze transitie, liggen bij het Rijk of de provincie.	
Aandeel duurzame energie	De clustering van duurzame energie voorziening op één locatie maakt deze ontwikkeling aantrekkelijker voor private of semi-private partijen om in te stappen. Dit kan de realisatie van de duurzame energievoorzieningen versnellen en vereenvoudigen. Het aandeel duurzame energie kan hierdoor sneller stijgen.	4
	Gemiddeld:	**4**

8.6 Overzicht score op de vijf ambities

9 Denkrichting: Groei van wonen

Dit hoofdstuk bevat de beoordeling van de denkrichting 'Groei van wonen' op de ambities voor de fysieke leefomgeving. In onderstaande tabel is de denkrichting per thema samengevat.

Thema	Invulling van de denkrichting 'Groei van wonen'
Duurzame ontwikkeling	Groei van het aantal woningen binnen deze denkrichting maakt de toekomstige energiebehoefte groter dan nu is berekend. Dit leidt tot uitbreiding of verdichting van het stedelijk gebied, waardoor de mogelijkheden voor duurzame energie af kunnen nemen. De voorzieningen voor duurzame energie worden hier gerealiseerd in de lijnopstelling langs de westkant van de A28.
Wonen	Nijkerk groeit naar ca. 57.000 inwoners, hiervoor is een netto toevoeging van 6.000 woningen nodig wat neerkomt op 300 woningen per jaar. Voor ten minste 2.500 woningen is een (of meerdere) uitleglocatie(s) nodig.
Werken / ondernemen	Er is een toename aan inwoners dat buiten Nijkerk werkt. De nadruk van werken binnen Nijkerk ligt met name op het versterken van stedelijke economische voorzieningen voor een aantrekkelijk woonmilieu. Er wordt minder ingezet op de ontwikkeling van monofunctionele werklocaties.
Mobiliteit	Door grote groei in het aantal inwoners is in dit scenario extra investering voor de bereikbaarheid van het gebied noodzakelijk. Een ontsluitingsweg in het oosten en aanpassing van de weg aan de zuidkant van Nijkerk is noodzakelijk. De gemeente zet in op smart mobility.
Voorzieningen	Door groei in het gebied zijn er extra voorzieningen nodig in het gebied. Met name op het gebied van onderwijs is extra ruimte noodzakelijk. Dit bedraagt ca. 7.600 m^2 met ca. 7 ha aan sportvoorzieningen.
Landelijk gebied	Het landelijk gebied aan de westzijde van de A28 en de oostzijde van de kern Nijkerk (kampenlandschap) blijft gevrijwaard van stedelijke claims. Groei van het stedelijk gebied kan tussen de kernen, maar met behoud van een groene buffer.

9.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving

Indicator	Effecten	Score
Luchtkwaliteit	Ondanks dat autogebruik in deze denkrichting in binnenstedelijk gebied wordt ontmoedigd, zorgt de grote woningbouwontwikkeling voor meer verkeer in de gemeente. Dit zorgt voor een toename van luchtverontreinigende stoffen. Het autoluw maken van het centrum kan wel de luchtkwaliteit ter plaatse verbeteren. Het toevoegen van extra ontsluitingswegen zorgt er daarnaast voor dat verkeer zoveel mogelijk om de centra heen geleid wordt. Voor deze denkrichtingen zijn vrijwel alle mogelijke uitleglocaties nodig. De lokale luchtkwaliteit is een aandachtspunt bij sommige locaties (zie kaartbijlage, figuur 1 en 2). De ruimte die nodig is voor de uitleglocaties gaat wel ten koste van enkele agrarische bedrijven. Als dit leidt tot bedrijfsbeëindiging zal de uitstoot van fijnstof hierdoor afnemen (zie kaartbijlage, figuur 8).	3,5

Geluid	Door terugdringen van autoverkeer in het centrum wordt meer rust gecreëerd. Daarin tegen kan het aanleggen van nieuwe woonwijken lokaal zorgen voor een sterke toename van verkeer en kan daardoor geluidsoverlast veroorzaken. De verwachting is dat het verkeer met name zijn weg zoekt naar de snelweg, uitleglocaties met een kortere aanloop naar de snel weg zorgen voor minder verkeer door/langs bestaand stedelijk gebied. Extra aansluitingen richting de A28 en de A1 helpen het verkeer om de centra heen te leiden. Bij de keuze voor nieuw woongebied is het van belang de lokale geluidsbelasting mee te nemen in de afweging (zie kaartbijlage, figuur 3). De positionering van de windturbines langs de A28 zorgt nauwelijks voor (toename van) geluidoverlast. Het aantal geluidgevoelige objecten in de omgeving is zeer beperkt.	3,5
Hittestress	Het bestaand stedelijk gebied wordt beperkt verdicht met maximaal 500 woningen. Daarnaast zorgt het autoluw maken van centrum gebieden dat er minder ruimte benodigd is voor parkeerplaatsen en wegdek. Dit biedt mogelijkheid om meer groen en water toe te voegen in plaats van verharding. Buiten het huidig stedelijk gebied vind echter wel op alle mogelijke uitleglocaties verharding plaats. Dit leidt in nu nog open gebieden tot meer hittestress. Indien bij de inrichting rekening wordt gehouden met voldoende groen en water is hittestress te beperken.	3
Stimuleren van gezond gedrag	In deze denkrichting wordt autogebruik in het centrum ontmoedigd. Er wordt extra geïnvesteerd in fietspaden naar OV-voorzieningen. Dit stimuleert gezond gedrag. De realisatie van nieuwe woongebieden biedt veel kansen om openbare ruimte te creëren waar buiten zijn en sporten gestimuleerd wordt. Doordat deze locaties vrijwel allemaal tussen het huidig stedelijk gebied en het landschap liggen, verdient het ook aanbeveling om bij deze ontwikkelingen fietsverbindingen met het buitengebied te realiseren of te optimaliseren.	5
Externe veiligheid	De risicobronnen in het stedelijk gebied zijn beperkt. Uitbreiding van wonen en nieuwe zorg- en onderwijsinstellingen dienen rekening te houden met de veiligheidsafstanden van de risicobronnen. Tussen Nijkerk en Nijkerkerveen is het verdeelstation van de Nederlandse Gasunie een belangrijk aandachtspunt. (Nieuwe) kwetsbare en zeer kwetsbare objecten rond dit station en de leidingen zijn vanuit veiligheidsoogpunt niet aan te bevelen. Bij de keuze voor nieuw woongebied is het van belang de externe veiligheid van het gebied mee te wegen. (zie kaartbijlage, figuur 5). Met de realisatie van windturbines worden nieuwe risicobronnen mogelijk gemaakt. In deze denkrichting zijn er nauwelijks kwetsbare objecten aanwezig in de buurt van de windturbines (zie kaartbijlage, figuur 6).	2
Verkeers-veiligheid	Binnenstedelijk autogebruik wordt in deze denkrichting ontmoedigd. Door extra in te zetten op fietspaden en OV-voorzieningen verbetert de verkeersveiligheid. Voor bussen worden busbanen ingezet waardoor er een scheiding van verkeer (rustiger wegbeeld) ontstaat. Door de grote mate van bevolkingsgroei in deze denkrichting zijn er extra verbindingswegen nodig. Deze worden zo aangelegd dat het verkeer om de kernen heen geleid wordt. Dit is bevorderlijk voor de verkeersveiligheid van het gebied, doordat het autoverkeer in het woongebied hiermee afneemt.	4

Water-veiligheid	De overstromingsrisico's in de gemeente zijn zeer beperkt en spelen daarom geen rol bij de locatiekeuzes. De uitleglocaties zijn voornamelijk gesitueerd in gebieden waar het overstromingsrisico klein is. Door bij nieuwe woongebieden een gescheiden watersysteem aan te leggen kan wateroverlast bij hevige neerslag voorkomen worden. Op sommige locaties in het bestaand stedelijk gebied is dit wel een aandachtspunt (zie kaartbijlage, figuur 4).	3
	Gemiddeld:	**3,5**

9.2 Effecten op de leefbaarheid

Indicator	Effecten	Score
Sociale levendigheid en veiligheid	Het aantrekken van meer voorzieningen door de focus op stedelijke groei geeft een positief effect op de sociale levendigheid. Echter heeft de grote groei ook invloed op de sociale veiligheid. Meer mensen kan leiden tot meer sociale conflicten. Met een ruime, open inrichting van het gebied kan dit effect beperkt worden.	4
Voorzieningen-niveau	Door de grote bevolkingsgroei bij deze denkrichting ligt de nadruk op het versterken van het voorzieningenniveau. Het draagvlak voor meer detailhandel alsmede meer leisure en horecagelegenheden. Dit geeft een positief effect op het huidige voorzieningenniveau.	4,5
Balans in de woningvoorraad	Deze denkrichting zet maximaal in op het toevoegen van woningen. In het stedelijk gebied wordt op kleine schaal verdicht. Daarbuiten worden meerdere uitleglocaties aangewezen voor woningbouw. Hierdoor groeit de woningvoorraad in de gemeente. Door in te zetten op verschillende typen woningen die aansluiten op de marktbehoefte, is er een positief effect op de balans in de woningvoorraad.	5
Omvang van de werkgelegenheid	In deze denkrichting ligt de focus op het aantrekken van voorzieningen die het gebied aantrekkelijk maken om te wonen. Er wordt in mindere mate ingezet op de ontwikkeling van traditionele monofunctionele werklocaties. Het aandeel van de inwoners dat buiten de gemeente werkt neemt in deze denkrichting toe. Nijkerk wordt in dit scenario meer een 'slaapstad'.	2
Recreatie-mogelijkheden	Deze denkrichting zet niet expliciet in op nieuwe recreatiemogelijkheden. De groei van de bevolking kan wel leiden tot verdere druk op de recreatiegebieden en voorzieningen.	2,5
Multimodale bereikbaarheid	Het gebruik van de auto wordt in het binnenstedelijk gebied ontmoedigd. Daartegenover staan extra investeringen op het gebied van fietsverkeer en het OV-netwerk. Buiten de kernen wordt ingezet op extra verbindingswegen die zorgen voor voldoende ontsluitingen naar de rijkswegen. Dit geeft een positief effect op de multimodale bereikbaarheid van het gebied.	4
Kwaliteit OV- en fietsvoorzieningen	Er worden extra investeringen gedaan in OV- en fietsvoorzieningen. De kwaliteit hiervan gaat dan ook omhoog in deze denkrichting.	4
	Gemiddeld:	**4**

9.3 Effecten op de kwaliteit van het stedelijk gebied

Indicator	Effecten	Score
Kwaliteit woongebied	De denkrichting zet volledig in op uitbreiding van wonen. Daarbij is de kwaliteit van het woongebied van groot belang. De uitleglocaties worden	5

	optimaal ingericht en ook het verdichten in bestaand stedelijk gebied biedt mogelijkheid om kwaliteitsverbetering te realiseren. De druk om veel woningen te realiseren kan ook ten koste gaan van de kwaliteit van het woongebied. Meer woningen kunnen ten koste gaan van openbare ruimte of de ruimte voor voorzieningen.	
Kwaliteit woningen	Er wordt in deze denkrichting ingezet op wonen, waarbij de nieuwe uitleglocaties kwalitatief goede woningen krijgen. Dit stimuleert namelijk ook het aanpassen van de huidige woningen. Bij de verduurzaming van het stedelijk gebied kan veel winst behaald worden voor de kwaliteit van de woningen door prioriteit te geven aan energetisch laagwaardige woningen.	5
Stedelijk groen	Bij de inrichting van de uitleglocaties wordt aandacht gegeven aan ruimte voor groenvoorzieningen. De kernen Nijkerk, Nijkerkerveen en Hoevelaken groeien door de uitleglocaties naar elkaar toe maar blijven van elkaar gescheiden door groene buffers om de gebieden heen.	4
Cultuur-historische waarden	Deze denkrichting heeft weinig tot geen invloed op de cultuurhistorische waarden in het gebied. Deze blijven behouden zoals deze nu zijn.	3
Archeologische waarden	De uitbreidingslocaties in deze denkrichting raken diverse gebieden met middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Aanvullend archeologisch onderzoek zal nodig zijn om de daadwerkelijke archeologische waarde in beeld te brengen (zie kaartbijlage, figuur 9).	2,5
	Gemiddeld:	**4**

9.4 Effecten op de kwaliteit van het landelijk gebied

Indicator	Effecten	Score
Beschermde natuurgebieden	De beschermde natuurgebieden in de gemeente Nijkerk worden in deze denkrichting gevrijwaard van stedelijke claims. Hierdoor is er geen directe aantasting van de beschermde natuurgebieden. De grote woningbouwopgave leidt wel tot stikstofuitstoot als gevolg van de verkeerstoename en de realisatiefase. Doordat de uitbreidingslocaties ten koste gaan van bestaande agrarische bedrijven zijn er mogelijkheden voor interne saldering voor stikstof, met mogelijk afname van stikstofdepositie als gevolg (zie kaartbijlage, figuur 8).	3,5
Biodiversiteit	Door realisatie van meerdere uitleglocaties in de groene buffers tussen de kernen, neemt het leefgebied voor flora en fauna af. De situering van de duurzame energievoorzieningen langs de westkant van de A28 kan negatieve effecten op de vogelpopulatie hebben. De lijnopstelling in de directe nabijheid van het weidevogelgebied zal leiden tot aantasting van de vogelpopulatie.	2
Grondwater-voorraad	De nieuwe woongebieden gaan naar verwachting ten koste van enkele agrarische bedrijven. Als dit leidt tot bedrijfsbeëindiging wordt er minder grondwater onttrokken uit het gebied. Door bij nieuwe stedelijk ontwikkelingen het hemelwater gescheiden af te voeren en lokaal te infiltreren, kan de grondwatervoorraad ter plaatse toenemen. (zie kaartbijlage, figuur 10).	3,5
Cultuur-historische waarden (landelijk gebied)	De uitbreiding voor woongebieden vindt gedeeltelijk plaats in gebieden waar (zeer) hoge cultuurhistorische waarde. Dit ruimtebeslag leidt tot een directe aantasting van deze waarden.	2

Landschappelijke waarden	Door de uitbreiding van stedelijk gebied veranderen de landschappelijke waarden. De verhoudingen verschuiven waarbij er meer stedelijk gebied bij komt en er met name meer slagenlandschap en een klein deel van het kampenlandschap verdwijnt. Dit effect op de landschappelijke waarden is negatief.	2
	Gemiddeld:	**2,5**

9.5 Effecten op duurzaamheid

Indicator	Effecten	Score
Uitstoot broeikasgassen	In deze denkrichting ligt de focus op de groei van het stedelijk gebied. Het uitgangspunt is dat nieuwe woon- en werklocaties energieneutraal worden. De toename van verkeer, als gevolg van deze ontwikkelingen leidt echter nog wel tot een toename van broeikasgassen. De focus ligt bij deze denkrichting op buiten stedelijke groei waardoor bestaand stedelijke gebied in mindere mate energieneutraal wordt. De huidige uitstoot van het stedelijk gebied daalt hierdoor minder snel. De nieuwe woningbouwlocaties gaan naar verwachting ten koste van enkele agrarische bedrijven. Als dit leidt tot bedrijfsbeëindiging daalt de uitstoot van broeikasgassen, met name wanneer het gaat om intensieve veehouderijen (zie kaartbijlage, figuur 8).	3,5
Aandeel duurzame energie	De omvangrijke groei van woningen in deze denkrichting zorgt voor een toenemende vraag naar energie. Door nieuwe woonlocaties energieneutraal te ontwikkelen gaat dit niet ten koste van de duurzame energie. De lijnopstelling van windturbines langs de westkant van de A28 zorgt ervoor dat enkele turbines gesitueerd zijn op locaties die niet passen binnen het provinciaal beleid. De haalbaarheid hiervan is hierdoor onzeker en kan meer tijd in beslag nemen.	2,5
	Gemiddeld:	**3**

9.6 Overzicht score op de vijf ambities

10 Denkrichting: Groei van wonen en werken

Dit hoofdstuk bevat de beoordeling van de denkrichting 'Groei van wonen en werken' op de ambities voor de fysieke leefomgeving. In de tabel is de denkrichting per thema samengevat.

Thema	Invulling van de denkrichting 'Groei van wonen en werken'
Duurzame ontwikkeling	Deze denkrichting neemt een verdere toename van de energievraag met zich mee. Bovenop de ruimtevraag van de denkrichting wonen komt hier nog de uitbreiding van de werkgelegenheid bij. De voorzieningen voor duurzame energie worden hier gerealiseerd in de lijnopstelling langs de westkant van de A28, met geclusterde zonnevelden aan de zuidwestkant van de A28.
Wonen	Nijkerk groeit naar ca. 54.500 inwoners, hiervoor is een netto toevoeging van 5.000 woningen nodig wat neerkomt op 250 woningen per jaar. Voor ten minste 1.500 woningen is een (of meerdere) uitleglocatie(s) nodig.
Werken / ondernemen	Inbreiding gaat voor uitbreiding wanneer nieuwe werklocaties noodzakelijk zijn. De mogelijke groei van bedrijvigheid is gebaseerd op de groei van de bevolking. Een extra accent wordt gelegd op ruimte voor gemengd stedelijke milieus.
Mobiliteit	Door grote groei van zowel inwoners als extra banen is extra investering voor de bereikbaarheid van het gebied noodzakelijk. Een nieuwe ontsluitingsweg in het oosten en aanpassing van de ontsluiting aan de zuidkant van Nijkerk en de oostkant van Hoevelaken is benodigd. Ook het nieuwe station Corlaer hoort bij deze denkrichting. De gemeente zet daarnaast in op smart mobility.
Voorzieningen	Door groei in het gebied zijn er extra voorzieningen nodig in het gebied. Met name op het gebied van onderwijs is extra ruimte noodzakelijk. Dit bedraagt ca. 6.200 m^2 met daarbij ca. 6 ha aan sportvoorzieningen.
Landelijk gebied	Het landelijk gebied aan de westzijde van de A28 en de oostzijde van de kern Nijkerk (kampenlandschap) blijft gevrijwaard van stedelijke claims. Groei van het stedelijk gebied kan tussen de kernen, maar met behoud van een groene buffer.

10.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving

Indicator	Effecten	Score
Luchtkwaliteit	Ondanks dat autogebruik in deze denkrichting in binnenstedelijk gebied wordt ontmoedigd, zorgt de ontwikkeling van woningen en werkgelegenheid voor een toename van verkeer. Het autoluw maken van het centrum kan de luchtkwaliteit ter plaatse verbeteren, maar met name op de ontsluitingswegen zal juist een toename van verkeer te verwachten zijn. De nieuwe ontsluitingswegen gaan niet meer door het stedelijk gebied, maar liggen wel in de nabijheid van (nieuwe) woongebieden. De ruimte die nodig is voor met name nieuwe woongebieden en werklocaties gaat wel ten koste van enkele agrarische bedrijven. De lokale uitstoot van fijnstof zal hierdoor afnemen (zie kaartbijlage, figuur 8).	4

Geluid	Door terugdringen van autoverkeer in het centrum wordt meer rust gecreëerd. Daarentegen kan het aanleggen van nieuwe woonwijken lokaal zorgen voor een sterke toename van verkeer en kan daardoor geluidsoverlast veroorzaken. Daarnaast kunnen nieuwe bedrijventerreinen geluidhinder veroorzaken. De positionering van de windturbines langs de A28 zorgt nauwelijks voor (toename van) geluidoverlast. Het aantal geluidgevoelige objecten in de omgeving is zeer beperkt.	2
Hittestress	Het autoluw maken van centrum gebieden dat er minder ruimte benodigd is voor parkeerplaatsen en wegdek. Dit biedt mogelijkheid om meer groen en water toe te voegen in plaats van verharding. Buiten het huidig stedelijk gebied vindt echter wel op meerdere uitleglocaties verharding plaats. Dit leidt in nu nog open gebieden tot meer hittestress. Indien bij de inrichting rekening wordt gehouden met voldoende groen en water is hittestress te beperken.	2
Stimuleren van gezond gedrag	In deze denkrichting wordt autogebruik in het centrum ontmoedigd. Er wordt extra geïnvesteerd in fietspaden naar poorten voor het OV en in het OV zelf. Dit stimuleert gezond gedrag. Nieuwe fietsverbindingen naar bedrijventerreinen moeten ook het woon-werkverkeer verleiden om de fiets te pakken.	3,5
Externe veiligheid	De risicobronnen in het stedelijk gebied zijn beperkt. Uitbreiding van wonen en nieuwe zorg- en onderwijsinstellingen dienen rekening te houden met de veiligheidsafstanden van de risicobronnen. Tussen Nijkerk en Nijkerkerveen is het verdeelstation van de Nederlandse Gasunie een belangrijk aandachtspunt. (Nieuwe) kwetsbare en zeer kwetsbare objecten rond dit station en de leidingen zijn vanuit veiligheidsoogpunt niet aan te bevelen. Vanaf dit punt lopen de buisleidingen in verschillende richtingen, ook door of langs nieuwe woongebieden (zie kaartbijlage, figuur 5). Met de realisatie van windturbines worden nieuwe risicobronnen mogelijk gemaakt. In deze denkrichting zijn er nauwelijks kwetsbare objecten aanwezig in de buurt van de windturbines (zie kaartbijlage, figuur 6).	1,5
Verkeers-veiligheid	Binnenstedelijk autogebruik wordt in deze denkrichting ontmoedigd. Door extra in te zetten op fietspaden en OV wordt hierdoor de verkeersveiligheid verbeterd. Voor bussen worden busbanen ingezet waardoor er een scheiding van verkeer ontstaat en er meer overzicht is. Door de grote bevolkingsgroei in deze denkrichting zijn er extra verbindingswegen of aanpassing van bestaande wegen nodig in de gemeente. Deze worden zo aangelegd dat autoverkeer om de kernen heen geleid wordt. Dit is bevorderlijk voor de verkeersveiligheid van het bestaand stedelijk gebied.	3,5
Water-veiligheid	De overstromingsrisico's in de gemeente zijn zeer beperkt en spelen daarom geen rol bij de locatiekeuzes.	3
	Gemiddeld:	**3**

10.2 Effecten op de leefbaarheid

Indicator	Effecten	Score
Sociale levendigheid en veiligheid	In deze denkrichting wordt voornamelijk ingezet op wonen en werken. De groei van inwoners en werkgelegenheid in de gemeente zorgt wel voor meer levendigheid in de gemeente. Het weren van de auto uit de binnenstedelijke gebieden zorgt er voor dat mensen meer wandelen en fietsen, wat de levendigheid verbetert. Nijkerk	4
Voorzieningen-niveau	In deze denkrichting wordt niet specifiek ingezet op uitbreiding van voorzieningen, maar door de groei van het aantal inwoners en de werkgelegenheid zal het draagvlak voor voorzieningen wel toenemen.	4,5
Balans in de woningvoorraad	Deze denkrichting zet in op wonen en werken binnen de gemeente. In het stedelijk gebied wordt er op kleine schaal verdicht en daarnaast worden meerdere uitleglocaties aangewezen voor woningbouw. Hierdoor groeit de woningvoorraad in het gebied. Door in te zetten op verschillende typen woningen, is er een positief effect op de balans in de woningvoorraad. De toevoeging van meer werkgelegenheid kan wel leiden tot een veranderende vraag naar (type) woningen.	4,5
Omvang van de werkgelegenheid	In deze denkrichting wordt in hoge mate ingezet op uitbreiding van de werkgelegenheid. De omvang van de nieuwe werklocaties wordt gerelateerd aan de groei van de bevolking. Op deze manier wordt het niveau van lokale werkgelegenheid gehandhaafd. De totale omvang van de werkgelegenheid in de gemeente stijgt hierdoor.	4,5
Recreatie-mogelijkheden	In deze denkrichting wordt niet extra ingezet op recreatiemogelijkheden. Door de groei van het aantal inwoners en werknemers neemt het draagvlak voor horeca wel toe.	3,5
Multimodale bereikbaarheid	Het gebruik van de auto wordt in het binnenstedelijk gebied ontmoedigd. Daartegenover staan extra investeringen op het gebied van fietsverkeer en het OV-netwerk. Buiten de kernen wordt ingezet op extra verbindingswegen die zorgen voor voldoende ontsluitingen naar de rijkswegen. Dit heeft een positief effect op de multimodale bereikbaarheid van het gebied.	5
Kwaliteit OV- en fietsvoorzieningen	In deze denkrichting wordt geïnvesteerd in OV- en fietsvoorzieningen. Door groei van het aantal inwoners en werknemers in de gemeente zal de vraag sterk toenemen.	4
	Gemiddeld:	**4,5**

10.3 Effecten op de kwaliteit van het stedelijk gebied

Indicator	Effecten	Score
Kwaliteit woongebied	De denkrichting zet in op uitbreiding van wonen. Daarbij is de kwaliteit van het woongebied van groot belang. De uitleglocaties worden optimaal ingericht en ook het verdichten in bestaand stedelijk gebied biedt mogelijkheid om kwaliteitsverbetering te realiseren. Nieuwe werklocaties worden deels gerealiseerd in de nabijheid van (nieuwe) woongebieden. Om de kwaliteit van de woongebieden niet aan te tasten is juiste zonering van de bedrijventerreinen van belang. Eventueel dienen mitigerende maatregelen als randvoorwaarde opgenomen te worden, om geluid- of geurhinder te voorkomen.	4,5
Kwaliteit woningen	Er wordt in deze denkrichting ingezet op wonen en werken. Ten opzichte van de denkrichting 'wonen' is de uitbreiding van de woningvoorraad hier iets kleiner. Maar ook voor deze denkrichting geldt dat bij de verduurzaming van het stedelijk gebied veel winst behaald kan worden voor de kwaliteit van de woningen door prioriteit te geven aan energetisch laagwaardige woningen.	4,5
Stedelijk groen	Bij de inrichting van uitleglocaties wordt aandacht geschonken aan ruimte voor groenvoorzieningen. De extra ruimtevraag voor werklocaties kan er wel toe leiden dat openbare ruimte, waaronder stedelijk groen, toch minder ruimte krijgt.	3,5
Cultuur-historische waarden	Deze denkrichting heeft weinig tot geen invloed op de cultuurhistorische waarden in het gebied.	3
Archeologische waarden	De uitbreidingslocaties in deze denkrichting raken diverse gebieden met middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Aanvullend archeologisch onderzoek zal nodig zijn om de daadwerkelijke archeologische waarde in beeld te brengen (zie kaartbijlage, figuur 9).	2
	Gemiddeld:	**3,5**

10.4 Effecten op de kwaliteit van het landelijk gebied

Indicator	Effecten	Score
Beschermde natuurgebieden	Bij deze denkrichting vindt de grootste uitbreiding van stedelijk gebied plaats. De ontwikkelingen tasten de beschermde natuurgebieden niet direct aan, maar indirecte hinder is niet uit te sluiten. Verkeerstoename en de bouwfase van de ontwikkelingen kunnen leiden tot stikstofdepositie. De groei van het aantal inwoners en werknemers kan leiden tot toenemende recreatiedruk en verstoring van het weidevogelgebied. De nieuwe woon- en werklocaties gaan naar verwachting ten koste van enkele agrarische bedrijven. Als dit leidt tot bedrijfsbeëindiging daalt de uitstoot van stikstofoxiden, met name wanneer het gaat om intensieve veehouderijen (zie kaartbijlage, figuur 8). Deze saldering kan resulteren in een daling van de stikstofdepositie op de beschermde natuurgebieden in de omgeving.	3

Biodiversiteit	Door de uitbreiding van stedelijk gebied met meerdere uitleglocaties en de plaatsing van werklocaties in de groene buffers tussen de kernen, neemt het leefgebied voor flora en fauna in het gebied af. De groene verbinding tussen de natuur aan de oost- en de westkant van de kernen wordt hiermee vrijwel geheel doorbroken. De situering van de duurzame energievoorzieningen kan negatieve effecten op de vogelpopulatie hebben. De lijnopstelling in de directe nabijheid van het weidevogelgebied zal leiden tot aantasting van de vogelpopulatie.	1,5
Grondwater-voorraad	De nieuwe woon- en werklocaties gaan naar verwachting ten koste van enkele agrarische bedrijven. Als dit leidt tot bedrijfsbeëindiging wordt er minder grondwater onttrokken uit het gebied. Nieuwe werklocaties kunnen echter vragen om nieuwe grondwateronttrekkingen ter plaatse. Door bij nieuwe stedelijk ontwikkelingen het hemelwater gescheiden af te voeren en lokaal te infiltreren, kan de grondwatervoorraad ter plaatse toenemen. (zie kaartbijlage, figuur 10).	3,5
Cultuur-historische waarden (landelijk gebied)	In deze denkrichting zorgen de uitleglocaties en werkgebieden voor een groot ruimtebeslag, ten koste van het landelijk gebied.	2
Landschappelijke waarden	Door de uitbreiding van stedelijk gebied veranderen de landschappelijke waarden. De verhoudingen verschuiven waarbij er stedelijk gebied bij komt en er met name meer slagenlandschap verdwijnt. De uitbreidingen vinden deels plaats in de groene buffer tussen de kernen van Nijkerk. Voor de huidige inwoners kan hierdoor ook de belevingswaarde van het landschap afnemen.	1,5
	Gemiddeld:	**2**

10.5 Effecten op duurzaamheid

Indicator	Effecten	Score
Uitstoot broeikasgassen	In deze denkrichting ligt de focus op de groei van het stedelijk gebied. Het uitgangspunt is dat nieuwe woon- en werklocaties energieneutraal worden. De toename van verkeer, als gevolg van deze ontwikkelingen leidt echter nog wel tot een toename van broeikasgassen. De focus ligt bij deze denkrichting op buiten stedelijke groei waardoor bestaand stedelijke gebied in mindere mate energieneutraal wordt. De huidige uitstoot van het stedelijk gebied daalt hierdoor minder snel. De nieuwe woon- en werklocaties gaan naar verwachting ten koste van enkele agrarische bedrijven. Als dit leidt tot bedrijfsbeëindiging daalt de uitstoot van broeikasgassen, met name wanneer het gaat om intensieve veehouderijen (zie kaartbijlage, figuur 8).	4

Aandeel duurzame energie	De omvangrijke groei van woningen en werkgelegenheid in deze denkrichting zorgt voor een toenemende vraag naar energie. Door nieuwe woon- en werklocaties energieneutraal te ontwikkelen gaat dit niet ten koste van de duurzame energie. Op bedrijventerreinen is mogelijk ruimte om meer duurzame energie op te wekken dan nodig is voor het terrein zelf. De lijnopstelling van windturbines langs de westkant van de A28 zorgt ervoor dat enkele turbines gesitueerd zijn op locaties die niet passen binnen het provinciaal beleid. De haalbaarheid hiervan is hierdoor onzeker en de ontwikkeling kan meer tijd in beslag nemen.	2
	Gemiddeld:	**3**

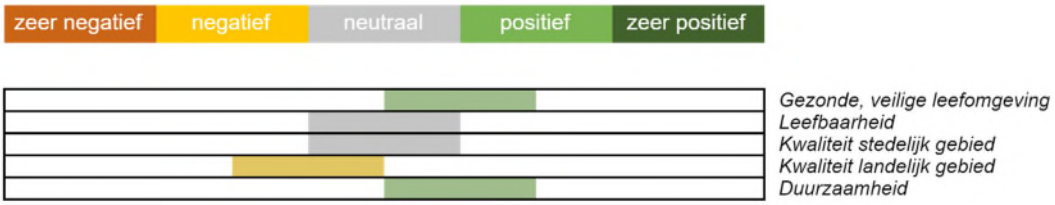
10.6 Overzicht score op de vijf ambities

11 Samenvatting beoordeling denkrichtingen

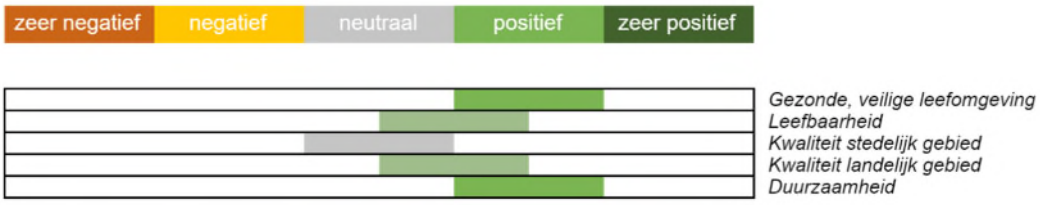
In dit hoofdstuk zijn de beoordeling van de vijf denkrichtingen onder elkaar gezet en kort toegelicht.

Denkrichting 'trendmatige ontwikkeling'
Deze denkrichting gaat uit van verdere ontwikkeling van de gemeente Nijkerk in het huidige tempo en passend bij de huidige schaal. Dit is niet helemaal gelijk aan de referentiesituatie, in deze denkrichting zitten ook ontwikkelingen waar nog geen plannen of procedures voor opgestart zijn.

Bij deze denkrichting zijn geen grote effecten op de fysieke leefomgeving te verwachten. Trendmatige ontwikkeling van verduurzaming van de gebouwde omgeving en mobiliteit leiden tot lichte positieve effecten op de gezonde, veilige leefomgeving en duurzaamheid. De lichte negatieve effecten op landelijk gebied worden met name veroorzaakt door de inpassing van duurzame energievoorzieningen tussen Nijkerk en Nijkerkerveen. Hiermee worden zonnevelden en windturbines in waardevol landschappelijk gebied geplaatst dat de groene buffer vormt tussen de kernen. Dit leidt tot ruimtebeslag in het landelijk gebied en aantasting van leefgebied van flora en fauna. De beperkte omvang van de uitbreiding biedt wel kansen om waardevolle landschappen en groenstructuren te ontzien.

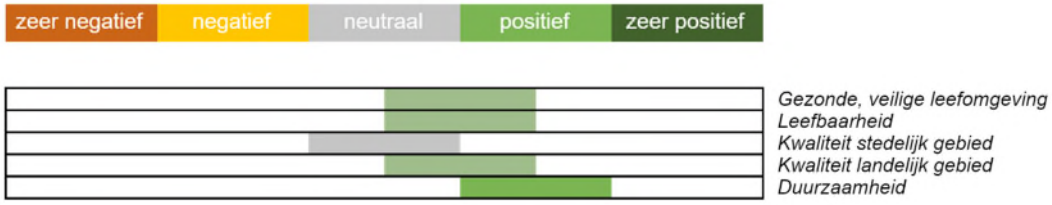
Denkrichting 'Groei gericht op recreatie en ontspanning'
Deze denkrichting legt het accent op recreatieve voorzieningen. Niet alleen voor de toeristische sector, maar nadrukkelijk ook voor eigen inwoners. De uitbreiding met woningen is beperkt, nieuwe werkgelegenheid richt zich op de recreatieve sector.

Bij deze denkrichting zijn de grootste positieve effecten te verwachten bij de gezonde, veilige leefomgeving en duurzaamheid. De inzet op recreatie en ontspanning stimuleert gezond gedrag van inwoners. Ook het autoluw maken van het centrum zorgt voor een beter leefklimaat door afname van luchtverontreiniging en geluidbelasting. Bij duurzaamheid zorgt de clustering van duurzame energievoorzieningen voor betere kansen voor (snelle) ontwikkeling door dit bijvoorbeeld als een energielandschap op te zetten.

De lichte positieve effecten op de leefbaarheid komen vanuit de toename van sociale ontmoetingen en levendigheid en de uitbreiding van recreatiemogelijkheden. Voor de kwaliteit van het landelijk gebied kan deze denkrichting zorgen voor een betere belevingswaarde van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten in het buitengebied.

Denkrichting 'Sociaal, duurzame groei'
Groei van de gemeente Nijkerk op sociaal en duurzaam vlak staat in deze denkrichting centraal. Deze denkrichting kent geen uitbreiding van woningen bovenop de reeds geplande voorraad.

Bij deze denkrichting zijn lichte positieve effecten op gezonde, veilige leefomgeving, leefbaarheid en kwaliteit landelijk gebied te verwachten. De beperkte uitbreiding van woningen biedt ruimte om de omvang en kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren en te investering in voorzieningen. Voor de leefbaarheid zijn wel negatieve effecten te verwachten op de balans in de woningvoorraad en de werkgelegenheid, doordat hier nauwelijks aanpassing of uitbreiding plaatsvindt. Deze negatieve scores vallen weg tegen de positieve effecten van deze denkrichting op onder andere sociale aspecten. Voor het landelijk gebied is de impact op natuur bij deze denkrichting beperkt. Ook hier biedt het juist kansen om de belevingswaarde van het landschap te verbeteren.

Denkrichting 'Groei van wonen'
Deze denkrichting zet maximaal in op de uitbreiding van woningen in de gemeente Nijkerk. Dit betekent ook verder uitbreiding van voorzieningen en passende maatregelen voor mobiliteit. Uitbreiding van het stedelijk gebied is hiervoor noodzakelijk.

Door de forse groei van woningen (en inwoners) stijgt het draagvlak voor voorzieningen, winkels en activiteiten. Dit komt de leefbaarheid ten goede. De grote opgave voor de realisatie van nieuwe woongebieden biedt ook veel kansen om de kwaliteit van de leefomgeving (het stedelijk gebied) te verbeteren. Lichte negatieve effecten zijn te verwachten bij de kwaliteit van het landelijk gebied. Voor de woningbouwopgave is een aanzienlijk ruimtebeslag nodig. Dit kan ten koste gaan van (waardevol) landelijk gebied of leefgebied van flora en fauna. Door nieuwe woonwijken energieneutraal te ontwikkelen leidt dit niet tot een grotere opgave voor de energietransitie.

Denkrichting 'Groei van wonen en werken'
De vijfde denkrichting zet naast uitbreiding van woning ook sterk in op uitbreiding van de werkgelegenheid. Naast een grote woningbouwopgave worden hier ook nieuwe bedrijventerreinen toegevoegd en wordt de ruimte op bestaande bedrijventerreinen benut voor intensivering.

Deze denkrichting heeft de meeste positieve effecten op de leefbaarheid. Door toevoeging van werkgelegenheid en uitgebreide investering in infrastructuur neemt de leefbaarheid toe. Ten opzichte van de denkrichting 'groei van wonen' is de beoordeling hier iets minder positief, doordat bedrijvigheid negatieve impact kan hebben op de gezonde, veilige leefomgeving en de kwaliteit van het stedelijk gebied.

Deze denkrichting heeft de grootste negatieve impact op de kwaliteit van het landelijk gebied. Het ruimtebeslag voor uitbreiding van het stedelijk gebied is bij deze denkrichting het grootst. Aantasting van waardevolle landschappen en leefgebieden voor flora en fauna lijkt onoverkomelijk. Door de aantasting van de groene buffer gaat dit ook ten koste van de belevingswaarde van het landschap.

12 Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2040

12.1 Proces van totstandkoming

12.1.1 Van denkrichtingen naar Koers 2040

Het Koersdocument Omgevingsvisie 2040[3] is middels langlopend proces tot stand gekomen. In het proces zijn verschillende stappen doorlopen om een gedragen koersdocument te realiseren. Zo zijn in de periode van december 2018 tot begin maart 2019 gesprekken gevoerd met belanghebbenden en deskundigen. Daarnaast is er in dezelfde periode een enquête afgenomen onder de inwoners en bedrijven uit de drie kernen. Op basis van de uitkomsten van deze gespreken en de enquête is in de periode van april 2019 tot juni 2019 gewerkt aan de bouwstenen voor de Omgevingsvisie. Op basis van de bouwstenen zijn vijf denkrichtingen uitgewerkt en beoordeeld in het MER (zie voor de beoordeling van de denkrichtingen hoofdstuk 7 t/m 11). De denkrichtingen en de effectbeoordeling hiervan vormen de basis voor keuzes die zijn gemaakt in het koersdocument. Daarnaast hebben twee vervolgsessies plaatsgevonden met de raad, waarin een aantal strategische vraagstukken centraal stonden.

Zowel de effectbeoordeling en de uitkomsten van de vervolgsessies zijn gebruikt bij het opstellen van het koersdocument en het formuleren van de hierin opgenomen kaders. Ook de uitkomsten van de participatie zijn opgenomen in de bijlage van het koersdocument. Deze uitkomsten zijn in lijn met het eerder vastgestelde koersdocument, dit blijkt zowel uit de enquête resultaten alsmede uit de gevoerde gesprekken met de deskundigen.

In het Koersdocument zijn de kernwaarden en de ambities voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving gecombineerd, om zo de opgaven en beleidskoers voor de komende jaren te bepalen. De uitwerking hiervan is gedaan middels de zes onderscheidende thema's: wonen, werken, mobiliteit, voorzieningen, landelijk gebied en duurzame ontwikkeling. De integrale uitwerking van deze thema's wordt gedaan onder de volgende drie koersen:

4. Nijkerk, een dynamische gemeente;
5. Nijkerk, een duurzame gemeente;
6. Nijkerk, een groen en gezond landelijk gebied.

In paragraaf 12.2 is verder ingegaan op de belangrijkste uitgangspunten die Nijkerk dynamisch, duurzaam, groen en gezond moeten maken.

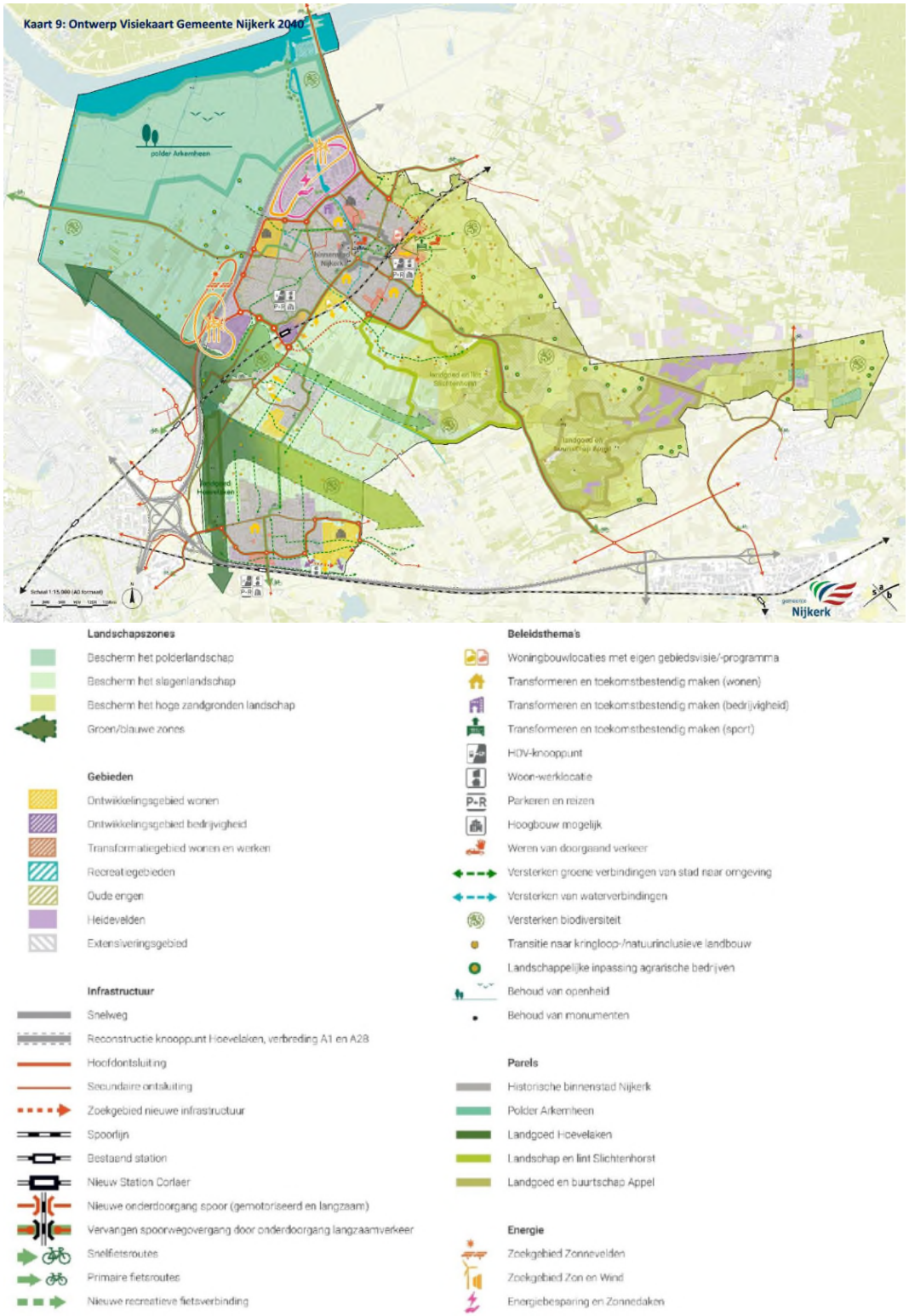
12.1.2 Van Koers 2040 naar ontwerp-Omgevingsvisie

Het koersdocument gaf op hoofdlijnen de visie van Nijkerk weer. In februari en maart 2021 is dit document aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners voorgelegd. Op basis van deze gesprekken zijn nog enkele nuances aangebracht en zijn op onderdelen juist stevigere keuzes gemaakt. Zo is bijvoorbeeld op de woningbouwopgave een prioritering gekomen. Het koersdocument, inclusief de notitie en het verslag 'Resultaten participatie Koersdocument', is op 27 mei 2021 door de gemeenteraad vastgesteld als basis voor de omgevingsvisie.

[3] Gemeente Nijkerk; Koersdocument Omgevingsvisie 2040; september 2020

Het ontwerp van de omgevingsvisie is dan ook tot stand gekomen in samenspraak met een groot aantal deskundigen, partners, belangengroepen en bewoners. Alle inbreng en uitkomsten uit de participatie komen in de omgevingsvisie samen.

De omgevingsvisie geeft richting aan ontwikkelingen over heel het gemeentelijk grondgebied van Nijkerk. Keuzes die zijn opgenomen in de omgevingsvisie gelden tot 2030 en geven een doorkijk tot 2040. In Figuur 12.1 is de omgevingsvisie gevisualiseerd, worden de kwaliteiten van de gemeente weergeven en wordt aangegeven waar ruimte ligt voor ontwikkelingen. In de volgende paragraaf is per thema ingegaan op de visie en de keuzes die gemaakt zijn in de Omgevingsvisie.

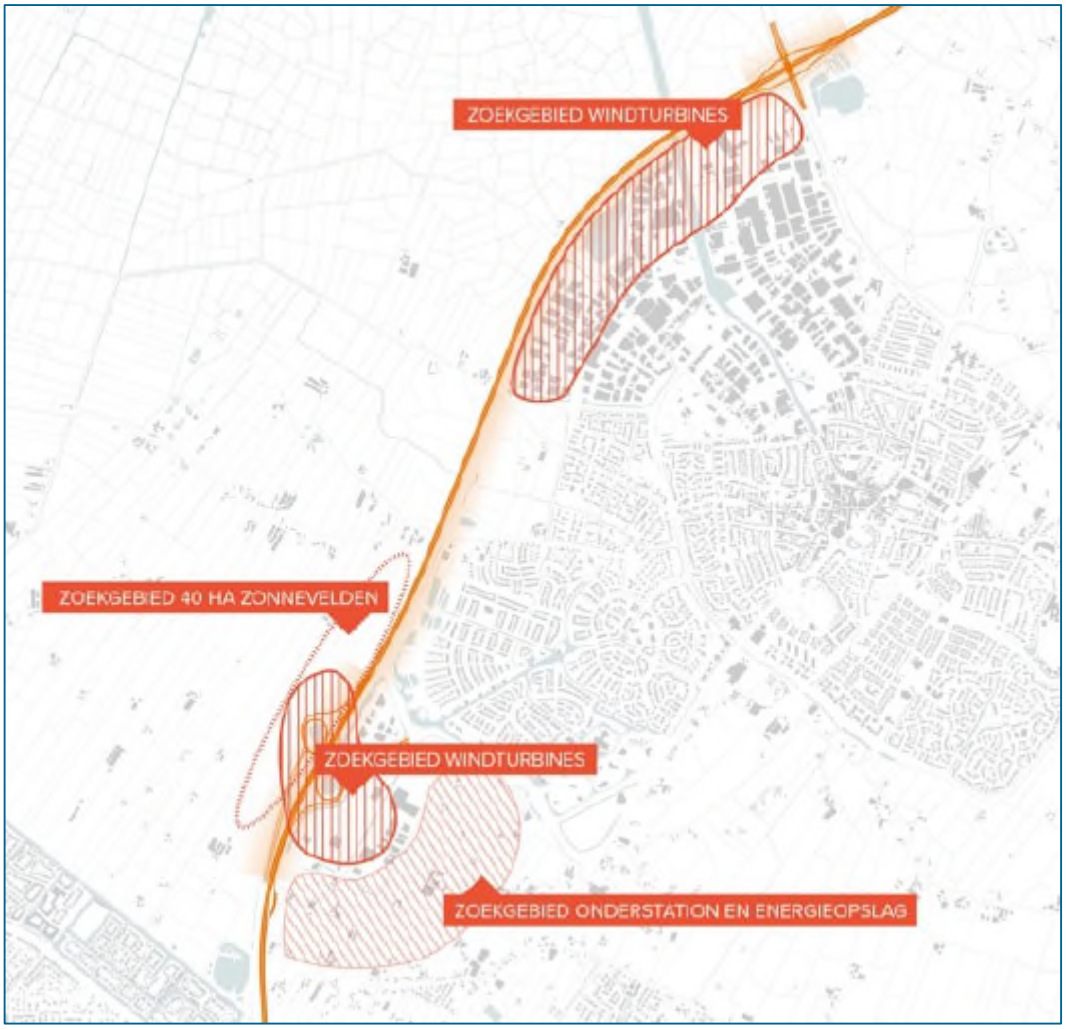

Figuur 12.1: Visiekaart gemeente Nijkerk (Bron: Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2040)

12.2 Visie en gemaakte keuzes per thema

12.2.1 Duurzame ontwikkeling

Het uitgangspunt voor het thema ‘duurzame ontwikkeling van Nijkerk’ is een energieneutraal Nijkerk in 2050. Dit is opgenomen in de Routekaart Nijkerk Energieneutraal 2050. Door zowel de energievraag te verkleinen en over te stappen op aardgasvrij wordt in de gebouwde omgeving het energiegebruik verkleind. Daartegenover staat het vergroten van de opwek van duurzame energie binnen de gemeente Nijkerk.

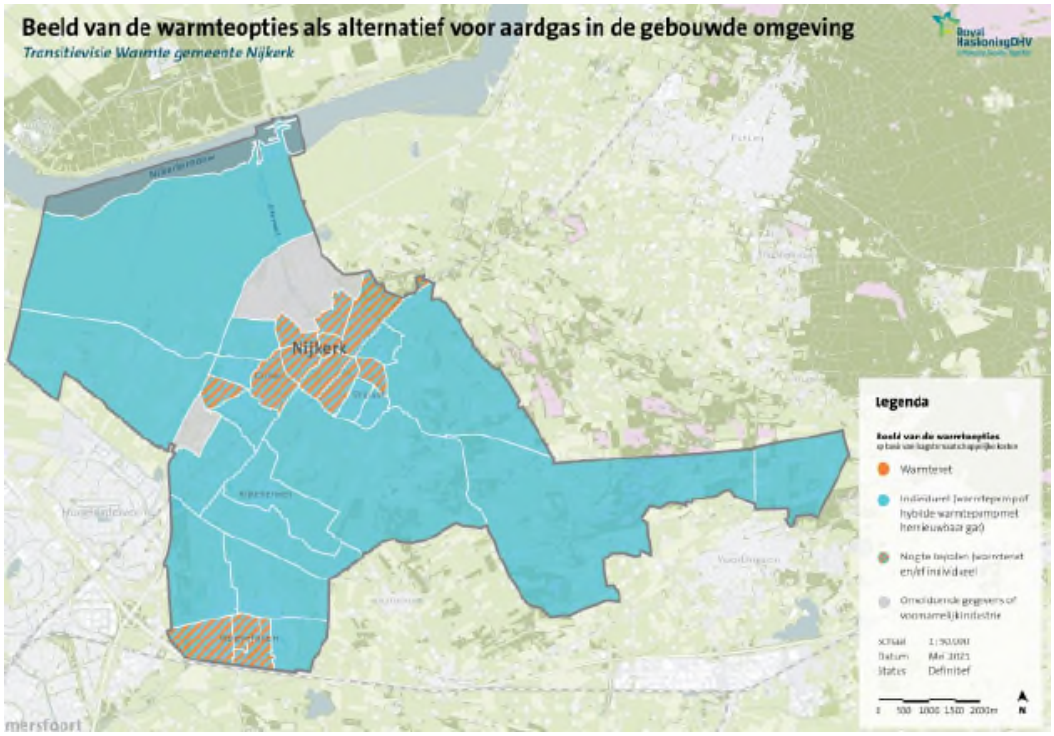
Figuur 12.2: Zoeklocaties zonnevelden en windturbines (Bron: Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2040)

Uit onderzoek blijkt dat de potentie voor duurzame energie op daken en restgronden maximal 260 TJ bedraagt. Dit moet tot 2030 geleidelijk gerealiseerd worden. De gemeente streeft ernaar om in 2030 in ieder geval 280 TJ extra energie op te wekken door middel van twee windturbines en maximaal 40 hectare aan zonnevelden. Hiermee wordt gestreefd naar een totaal van circa 640 TJ aan duurzame elektriciteit in de gemeente Nijkerk in 2030. In Figuur 12.2 zijn de zoeklocaties voor zonnevelden en windturbines opgenomen.

M.e.r.-procedure windturbines en zonnevelden
Voor de plannen met betrekking tot de energietransitie (de bouw van een tweetal windturbines en het realiseren van een zonneveld) loopt een separaat MER traject. Deze ontwikkeling worden dan ook niet beoordeeld in het MER bij de omgevingsvisie. In de omgevingsvisie is wel rekening gehouden met het ruimtebeslag dat deze ontwikkelingen vragen.

Warmtetransitie

De overstap naar een aardgasvrije gebouwde omgeving vraagt om een andere omgang met warmte. Omdat dit een langere periode beslaat is de ‘Transitievisie Warmte’ opgesteld. Hierin is opgenomen hoe Nijkerk de komende dertig jaar aan de slag gaat om gebouwen in de gemeente aardgasvrij te maken. Verschillende warmteoplossingen zijn in deze visie opgenomen (zie Figuur 12.3). Specifieke keuzes zijn hierin echter nog niet vastgelegd, daarvoor is verder onderzoek naar potentie en haalbaarheid noodzakelijk.

Figuur 12.3: Warmteopties als alternatief voor aardgas in de gemeente Nijkerk (Bron: Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2040)

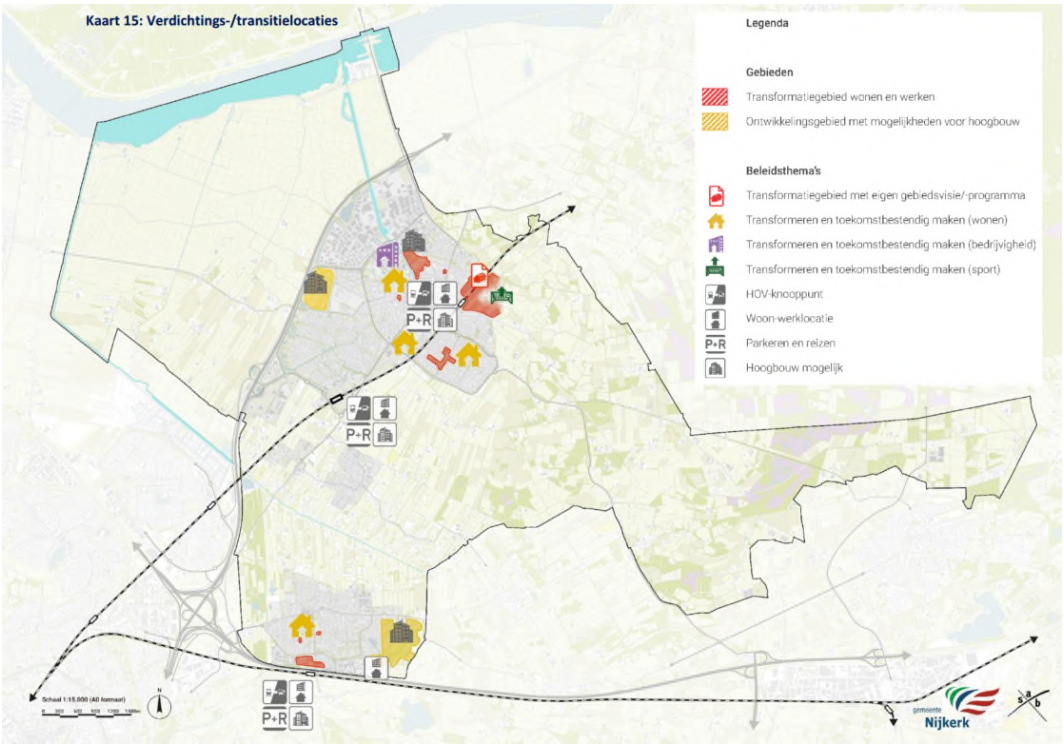
12.2.2 Wonen

Landelijk is er een grote druk op de woningmarkt, zo ook in Nijkerk. Een oplossing om deze druk te verminderen is het bouwen van meer woningen. De gemeente wil daarom het vastgestelde (autonome) bouwtempo van 200 woningen per jaar verhogen naar 250 woningen per jaar. Omdat de verwachting is dat na 2030 nog steeds sprake is van een tekort aan woningen wordt dit bouwtempo tot 2040 aangehouden. Daarbij worden de aantallen te bouwen woningen afgestemd op de verhouding van de kernen waar de woningen worden gerealiseerd. Kwaliteit gaat voor kwantiteit en de identiteit van de kernen blijft centraal staan. In de reeds vastgestelde Woonvisie gemeente Nijkerk 2020+ is dit verhoogde bouwtempo opgenomen. In de woonvisie is tevens opgenomen in welke type woningen wordt voorzien en hoeveel woningen er nodig zijn. In de Omgevingsvisie wordt ingegaan op de locaties voor deze woningen en in welke dichtheden deze woningen worden gebouwd.

	Inbreidingslocaties	**Uitbreidingslocaties**	**Aantal woningen**
Vanaf 2022 tot 2032	300- 500	1.850- 2.250	2.150 -2.750
Vanaf 2032 tot 2042	400-700	1.000- 1.900	1.400- 2.600
Totaal	**700-1.200**	**2.850- 4.150**	**3.550- 5.350**

Tot 2030 bieden de huidige ontwikkellocaties nog ruimte om in het aangepaste bouwtempo te voorzien. Voor de periode na 2030 zijn nieuwe uitleglocaties benodigd. Voor het zoeken naar nieuwe woonlocaties is zorgvuldig ruimtegebruik het uitgangspunt (zie figuur 12.4).

Naast uitbreiding biedt inbreiding mogelijkheden om in de woningvraag te voorzien. Op basis van een schets van gebiedstypen wordt een verdichting in bepaalde gebieden mogelijk gemaakt, waarbij deze maximaal kan groeien naar 25 – 30 woningen per hectare. Rondom de stations (Nijkerk en Hoevelaken) is daarbij hoogbouw (van beperkte hoogte) mogelijk. Ook wordt bij inbreiding aandacht besteed aan functiemenging die stedenbouwkundig en sociaal aanvaardbaar is.

Figuur 12.4: Verdichtings-/transitielocaties gemeente Nijkerk (Bron: Omgevingsvisie Gemeente Nijker 2040)

12.2.3 Werken

Nijkerk wil voldoende werkgelegenheid en werklocaties bieden, passend bij de uitbreiding van 250 woningen per jaar. Daarbij wil Nijkerk de komende jaren vooral inzetten op het versterken van de bestaande bedrijvigheid. Daarbij wil de gemeente ruimte bieden voor groei- en innovatiemogelijkheden. De beperkte uitbreidingsvraag die hiermee gepaard kan gaan wordt aansluitend bij bestaande werklocaties gezocht (zie figuur 12.4).

De gemeente blijft actief sturen op de kwalitatieve uitgifte van bedrijfskavels. Dit versterkt de kwaliteit van het bedrijvenportfolio binnen Nijkerk. Zo wordt zorgvuldig omgegaan met de schaarse ruimte. Tot 2030 is er nog ruimte voor nieuwe kantoren en bedrijvigheid, maar als gevolg van autonome ontwikkelingen blijft het noodzakelijk te beschikken over voldoende uitbreidingsmogelijkheden.

Voor de periode na 2030 wordt gezocht naar nieuwe uitleglocaties, voor zowel woningbouw als ook voor bedrijvigheid. Voor werklocaties wordt echter eerst ingezet op het revitaliseren, transformeren en optimaliseren van de bestaande locaties. Hergebruik van bestaande werklocaties gaat voor de ontwikkeling van nieuwe terreinen. Wanneer nieuwe werklocaties worden gerealiseerd moeten deze direct aansluiten op bestaande werklocaties. Naar verwachting is er tot 2030 behoefte aan vijf hectare bovenop de huidige voorraad, dit is inclusief de vervangingsvraag/herontwikkeling van leegstaande panden.

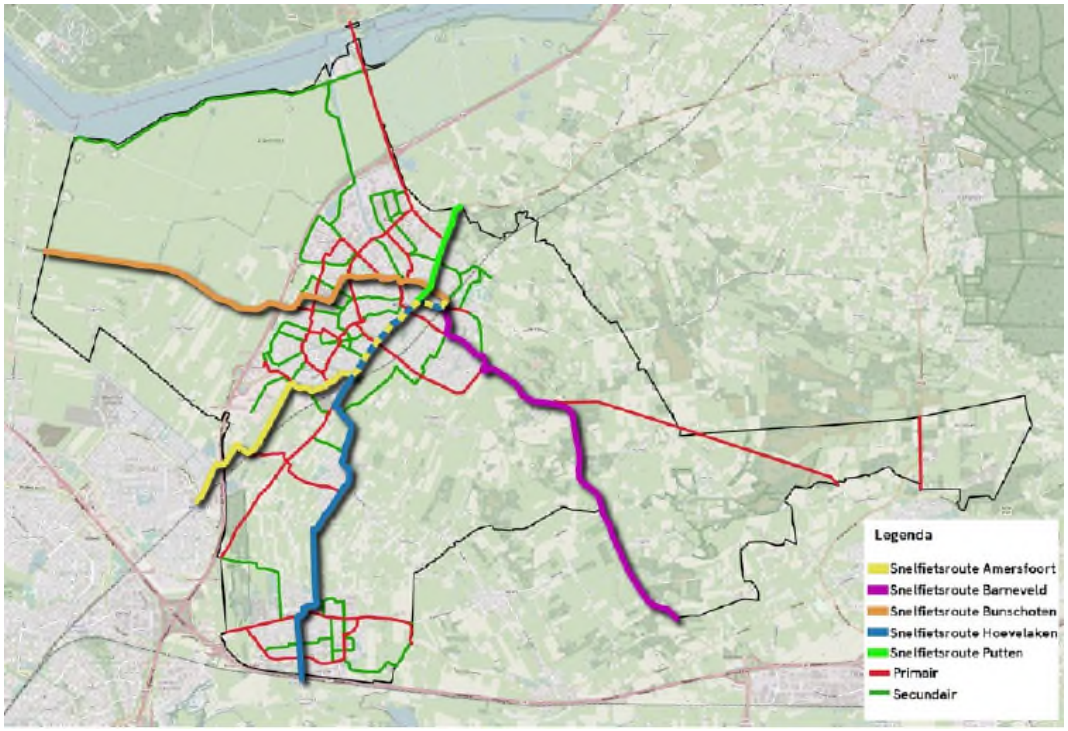
12.2.4 Mobiliteit

Voor het thema 'mobiliteit' heeft de gemeente een mobiliteitsvisie opgesteld die gelijktijdig met de ontwerp-omgevingsvisie (maart 2022) is vrijgegeven voor inspraak. De uitgangspunten voor mobiliteit zijn gebaseerd op vier principes:

- *Duurzame mobiliteit:* toekomstbestendigheid van verkeer en vervoer staat centraal, verplaatsingen mogen geen nadelige invloed hebben op milieu.
- *Veiligheid van het verkeer en vervoer:* veiligheid is voorwaarde bij de aanleg van nieuwe of herinrichting van bestaande infrastructuur.
- *Leefbaarheid:* binnen de bebouwde kom ligt de focus op lage snelheden en autoluwe gebieden.
- *Bereikbaarheid:* betere bereikbaarheid voor hulpdiensten, optimaliseren van de verbinding tussen Hoevelaken, Nijkerkerveen en Nijkerk en verbeteren van de doorstroming op de aansluiting A1/A30 en op de N301.

Ondanks dat de focus in Nijkerk ligt op het verduurzamen van de mobiliteit, zorgt de verwachte groei van de gemeente ook voor een toename van autoverkeer. Om Nijkerk goed en veilig bereikbaar te houden voor autoverkeer, zijn aanpassingen aan de hoofdwegenstructuur niet uit te sluiten. Onder andere de ontsluitingsstructuur van Nijkerk en Hoevelaken vragen om versterking. Voor Nijkerk is in het ontwikkelperspectief daarom een nieuwe oostelijke verbindingsweg meegenomen die de transformatiegebieden moet ontsluiten. In Hoevelaken houdt dit een versterking van de ontsluiting in langs de zuidzijde.

Nijkerk wil een grotere focus krijgen op de fiets en wandelvoorzieningen. Optimalisatie van de verbindingen tussen de kernen en met de omliggende gemeenten is een belangrijke opgave. Met name de verkeersveiligheid van deze paden en verbindingen zijn daarbij een aandachtspunt. In de kernen zelf is voornamelijk de bereikbaarheid van werklocaties met de fiets een aandachtspunt. In de mobiliteitsvisie wordt onderscheid gemaakt tussen het primair en secundair netwerk voor fietsverplaatsingen. Waarbij het primair netwerk wordt ingericht voor de grote stromen van fietsverplaatsingen. Het secundaire netwerk ontsluit de overige gebieden en bestemmingen met elkaar en is tevens geschikt als recreatieve fietsroutes. In Figuur 12.5 is het wensbeeld voor het fietsnetwerk weergeven zoals deze is opgenomen in de mobiliteitsvisie.

Figuur 12.5: Wensbeeld fietsnetwerk, inclusief snelfietsroutes (Bron: Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2040)

Openbaar vervoer
Met het oog op het openbaar vervoer netwerk richt de gemeente zich in de omgevingsvisie met name op de grote overstappunten. Deze ziet de gemeente als een belangrijke schakelingen in verschillende modaliteitsvormen, de verbindingen van deze punten worden daarom verbeterd ook met betrekking tot de fietsverbinding en daarnaast voorzieningen voor fietsparkeren. Ter verbetering van de veiligheid gaat de gemeente in overleg met ProRail kijken welke spoorwegovergangen kunnen worden vervangen voor tunnels.

Nieuwe wegverbinding
Met de beoogde ontwikkeling neemt de druk op de mobiliteit toe, daarom is het ondanks dat het autogebruik teruggedrongen moet worden belangrijk om de doorstroming te behouden. Hiervoor wordt daarom de rondweg Arkemheen vanaf de rotonde aan de Amersfoortseweg richting rotonde Barneveldseweg/Chopinlaan doorgetrokken. Op andere wegen kan hierdoor het verkeer geremd worden en kunnen autoluwe buurten gecreëerd worden. Aan de noordzijde wordt tevens voorzien in een nieuwe verbinding, deze heeft aansluiting op de A28. Door deze twee nieuwe verbindingen niet met elkaar te verbinden wordt voorkomen dat doorgaand verkeer van deze route gebruik gaat maken.

Duurzame mobiliteit
Duurzame mobiliteit is in de omgevingsvisie opgenomen als een van de richtinggevende keuzes voor het aanwijzen van nieuwe woon-/ en of werklocaties. Daarnaast is het terugdringen van het

autoverkeer in de centrumgebieden onderdeel van het verbeteren van de duurzame mobiliteit en het bevorderen van de verkeersveiligheid en de leefbaarheid van de centra.

Het gebruik van elektrische auto's neemt toe. Daarom wil de gemeente Nijkerk voldoende mogelijkheden bieden om deze groei te kunnen blijven stimuleren, door voldoende oplaadpalen te realiseren, en ook het gebruik van deelauto's te promoten.

12.2.5 Voorzieningen

Om een prettig woon- werk en leefklimaat te kunnen voorzien zijn ook voldoende kwalitatieve voorzieningen benodigd in de gemeente op het gebied van onderwijs, sport, cultuur, zorg en overige maatschappelijke functies. Er moet in de gemeente dan ook sprake zijn van een evenwichtige spreiding van voorzieningen, met een voldoende divers aanbod in alle drie de kernen. Het uitgangspunt in de omgevingsvisie is dan ook dat alle kernen in de gemeente Nijkerk in de basis beschikken over een compleet en aantrekkelijk voorzieningenniveau.

De kernen moeten beschikken over een compleet en aantrekkelijk basisvoorzieningenniveau. Dit houdt in dat een basisschool, één of meerdere sportvoorzieningen en ook voldoende maatschappelijke en culturele voorzieningen per kern aanwezig moeten zijn. In nieuwe (grotere)woonwijken is er de noodzaak tot het bouwen van nieuwe basisscholen. Wanneer woonwijken aansluiten op bestande kleinere woonwijken zal moeten worden afgewogen of een nieuwe school, uitbreiding van of verplaatsen van een school benodigd is.

De aanpak om een goed basisvoorzieningenniveau te hebben en houden in de kernen wordt gedaan op basis van sturen en steunen. Waarbij de gemeente stuurt op de basisvoorzieningen en steunt bij initiatieven die bijdragen aan een prettige, veilige en gezonde leefomgeving, zonder daarbij afbreuk te doen aan de basisinfrastructuur.

12.2.6 Landelijk gebied

De drie kernen van Nijkerk zijn zelfstandige kernen die niet aan elkaar mogen vastgroeien. Tussen de kernen zijn groene buffers aanwezig die de landschappelijke waarden tussen de kernen behouden en versterken. In de groene buffer zijn voldoende mogelijkheden aanwezig voor recreatie en sport, zo wordt het de groene buffer multifunctioneel ingericht.

Binnen Nijkerk is tevens ruimte voor landelijke ontwikkelingen mits dit een duurzame ruimtelijke ontwikkeling is. De kernkwaliteiten van het landschap moet daarbij centraal staan. Bij de transitie van landbouw naar een duurzame wijze van produceren wordt de huidige diversiteit van de agrarische sector binnen Nijkerk als uitgangspunt genomen.

Landbouw is voor het landelijk gebied van Nijkerk van groot belang. Als onderdeel van de Foodvalley maar ook als beheerder en beeldbepalende drager van het landschap. binnen de sector spelen grote vraagstukken en uitdagingen waarbij de gemeente in beginsel voldoende ruimte wil bieden aan de sector met bestaande agrarische diversiteit om zich te ontwikkelen op een economisch rendabele en duurzame wijze. De voorkeur gaat daarbij wel uit naar grondgebonden landbouw. Het beleid wordt dan ook voortgezet waarbij nieuwvestiging van niet-grondgebonden agrarische bedrijven of het starten van een neventak niet mogelijk is. Ook uitbreiding van bebouwing voor de niet- grondgebonden veehouderijtak wordt in de visie niet

toegestaan, tenzij dit noodzakelijk is voor de aanwezige dieren om aan de welzijnseisen te voldoen. Buiten de extensiveringgebieden is deze uitbreiding wel nodig mits het aan gestelde voorwaarden voldoet. Initiatieven ten behoeve van de omslag naar kringloop- of natuurinclusieve landbouw worden gestimuleerd.

De gemeente Nijkerk biedt met name landelijk, maar ook stedelijk kansen voor (dag)recreatie en toerisme, als uitloopgebied van Amersfoort. De groei van de gemeente en ook omliggend gebied vraagt om uitbreiding van recreatie. Dit wordt gedaan in de vorm van nieuw groen, recreatief aantrekkelijke verbindingen, goede zwemwaterlocaties, nieuw vrijetijdsaanbod etc.

13 Effecten op de leefomgeving

13.1 Effecten op de gezonde, veilige leefomgeving

13.1.1 Luchtkwaliteit

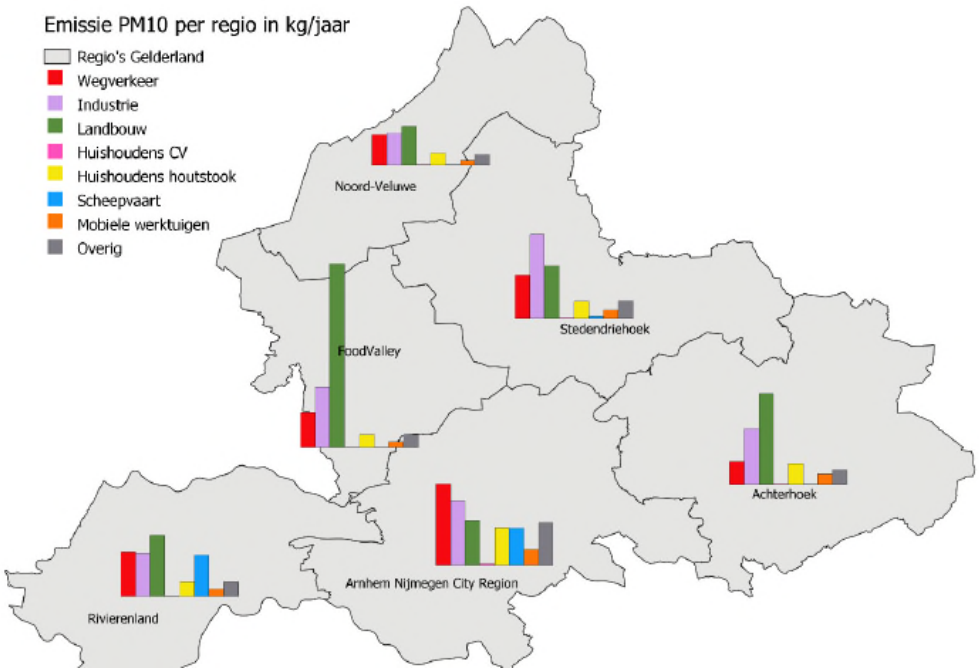
Indicator	Gewenste ontwikkeling	Aandachtspunten
Luchtkwaliteit	Een verbetering van de luchtkwaliteit betekent een afname van (uitstoot van) luchtverontreinigende stoffen	• Vestiging van kwetsbare objecten • Houtstook • Veehouderijen

Uitgangspunten Omgevingsvisie
Gemeente Nijkerk streeft naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit. Dit wordt onder andere gedaan door in samenwerking met Regio Foodvalley te committeren aan de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord.

Referentiesituatie
Uit de leefomgevingsfoto blijkt dat de concentraties luchtverontreiniging in de referentiesituatie onder de landelijke normen blijven. De aangescherpte advieswaarden van de WHO worden wel overschreden.

	Wettelijke normen	WHO advieswaarden
PM_{10}	40 µg/m^3	20 µg/m^3
$PM_{2,5}$	20 µg/m^3	5 µg/m^3
NO_2	40 µg/m^3	10 µg/m^3

De luchtkwaliteit wordt voor een groot deel bepaald door achtergrondconcentraties (verontreinigingen van buiten de gemeente). Lokale bronnen hebben echter op leefniveau wel veel impact op de lokale gezondheidssituatie. Figuur 13.1 toont per regio de verdeling van concentraties fijn stof naar brontype. Hieruit blijkt dat voor Nijkerk landbouw, industrie en wegverkeer de voornaamste bronnen zijn.

Figuur 13.1 Verdeling naar bron van fijnstof (PM_{10}) per regio in de provincie Gelderland (bron: Onderzoek Luchtkwaliteit Gelderland – GGD, december 2019)

Effecten Omgevingsvisie

De effecten van de omgevingsvisie zijn in twee categorieën onder te verdelen:

1. Ontwikkelingen met (mogelijke) effecten op luchtkwaliteit
2. Maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren

Ontwikkelingen met (mogelijke) effecten op luchtkwaliteit

Nieuwe ontwikkelingen kunnen leiden tot toename van uitstoot van luchtverontreiniging door de activiteiten zelf of door de verkeersaantrekkende werking van de ontwikkeling. Voor activiteiten wordt uitstoot van luchtverontreiniging beperkt door het uitgangspunt van gasloos bouwen en verdere duurzaamheidseisen voor de gebouwde omgeving. Voor verkeer geldt het uitgangspunt dat verkeer geen negatieve bijdrage mag leveren aan de milieukwaliteit. Door technologische ontwikkeling en het groeiende aandeel elektrisch vervoer wordt de uitstoot door verkeer wel minder, maar toename van verkeer zal -ook in de nabije toekomst- nog leiden tot toename van luchtverontreiniging. Om dit uitgangspunt waar te maken zijn ingrijpende maatregelen of regels nodig, zoals het instellen van autoluwe of -vrije gebieden en strikt parkeerbeleid. Deze maatregelen ontbreken in de omgevingsvisie.

Maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren

De gemeente Nijkerk heeft zich aangesloten bij het Schone Luchtakkoord. Dit akkoord moet vertaald worden naar maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Zoals uit figuur 13.1 blijkt ligt er voor Nijkerk een grote opgave bij de landbouw, industrie en verkeer. In de visie zijn (nog) geen maatregelen voor de aanpak van belangrijke bronnen beschreven, dit wordt nog uitgewerkt. De omgevingsvisie is wel het document om hiervoor de ambities vast te leggen.

Aandachtspunten

Aanpak van lokale bronnen van luchtverontreiniging

Lokale bronnen van luchtverontreiniging kunnen grote effecten hebben op de luchtkwaliteit in de woon- en leefomgeving. Houtstook is hiervan een bekend voorbeeld. Houtstook bestaat uit de verbranding van hout(skool) ten behoeve van houtkachels, palletkachels en barbecues. Het aandeel luchtverontreiniging in de leefomgeving dat afkomstig is van houtkachels is hieronder per stof weergeven:

- Roet: 18,9 %
- Fijnstof: 11,9 %
- Benzeen: 29,2 %
- PAK's: 71,4 %

Houtstook heeft een negatief effect op de luchtkwaliteit en daarmee op de gezondheid van mensen. Met name mensen met luchtwegproblemen (astma, bronchitis, etc.) hebben last van de verslechterde luchtkwaliteit in de buurt van houtstookkachels. Het effect treedt lokaal op, maar kan in een gebied waar veel houtstook plaatsvindt tot zeer matige luchtkwaliteit cumuleren.

Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft berekend dat de volledige uitfasering van houtkachels in 2030 een twaalfmaal groter effect op de fijnstofblootstelling heeft dan de volledige uitfasering van de nog actieve dieselpersonenauto's en -bestelauto's zonder roetfilter[4]. Dit maakt deze maatregel doeltreffend en draagt in zeer positieve mate bij aan de verbetering van de (lokale) luchtkwaliteit. In de omgevingsvisie ontbreekt beleid voor vermindering van overlast.

Beoordeling

1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5

	Toelichting	Score
Luchtkwaliteit	De effecten van de ontwikkelingen uit de Omgevingsvisie op luchtkwaliteit zijn beperkt. Toename van verkeer leidt tot een lichte verslechtering van de luchtkwaliteit, duurzaamheidsmaatregelen leiden tot een lichte verbetering.	**2,5**

	Omgevingsvisie 2040	Aanbevelingen / maatregelen
Luchtkwaliteit	**2,5**	**3,5**

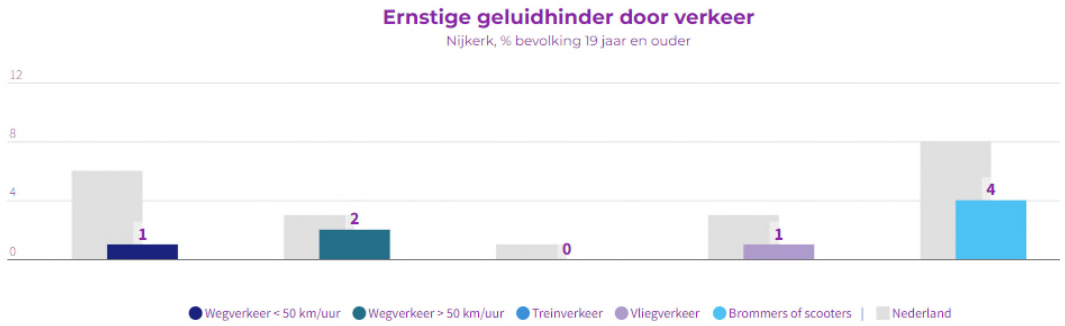
13.1.2 Geluid

Referentiesituatie

Uit de leefomgevingsfoto blijkt dat in Nijkerk wegverkeer en spoor de voornaamste geluidbronnen zijn. Uit cijfers van het RIVM blijkt echter dat het percentage inwoners dat geluidhinder ervaart in Nijkerk laag ligt (zie figuur 13.2). Langs het spoor worden de komende

[4] Nieuwsbericht PBL: https://www.pbl.nl/nieuws/2019/maatregelen-houtstook-en-verkeer-meest-effectief-voor-verbetering-luchtkwaliteit-tot-2030

jaren op verschillende plekken geluidsschermen geplaatst, wat leidt tot afname van de geluidbelasting door spoorweglawaai.

Figuur 13.2 Ervaren geluidhinder door verkeer (bron: waarstaatjegemeente.nl)

Effecten Omgevingsvisie

De ontwikkeling van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen leidt tot een toename van verkeer. Dit kan leiden tot toename van wegverkeerslawaai. Aangezien de ontwikkelingen voornamelijk langs de randen van het bestaand stedelijk gebied voorzien zijn, is de verwachting dat de toename van verkeer in de buurt van bestaande geluidgevoelige objecten beperkt is. Dit leidt naar verwachting niet tot significante toename van de geluidbelasting. Met de aanleg van nieuwe (geluidgezoneerde) wegen worden nieuwe geluidbronnen gecreëerd. Bij de verdere uitwerking van deze plannen dienen de effecten op geluidgevoelige objecten onderzocht te worden. Effecten van windturbines op geluidgevoelige objecten worden in de m.e.r.-procedure voor duurzame energie onderzocht en beoordeeld.

Aandachtspunten

Voor dit aspect zijn geen aandachtspunten.

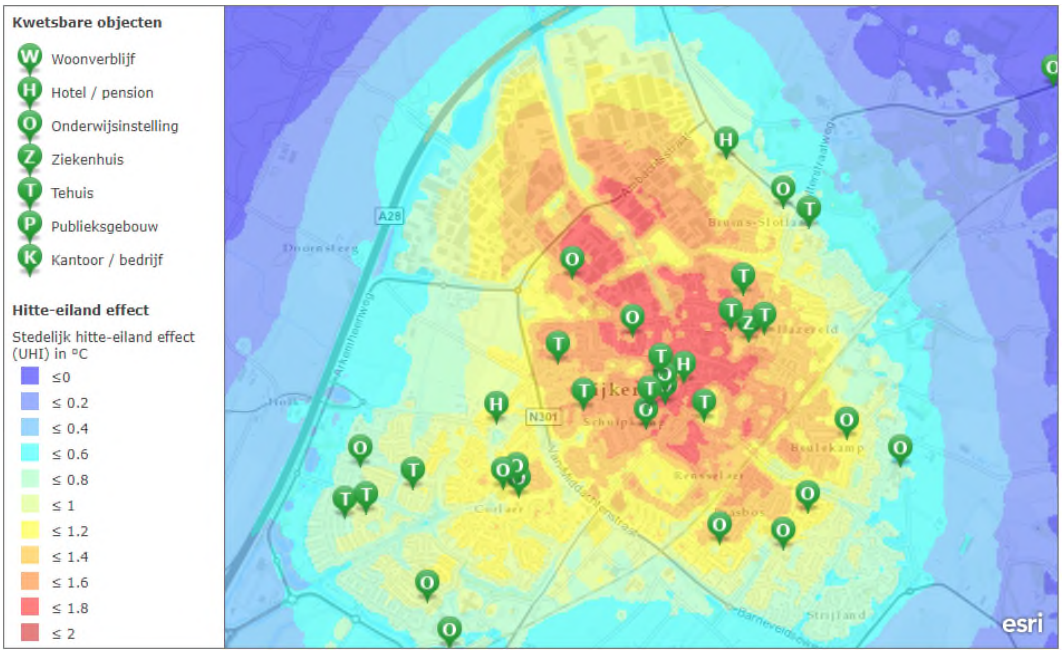
Beoordeling

	Toelichting	Score
Geluid	De ontwikkelingen uit de omgevingsvisie leiden naar verwachting niet tot significante toename van geluidbelasting binnen Nijkerk.	**3**

13.1.3 Hittestress

Referentiesituatie

Hittestress speelt een negatieve rol voor gezondheid van mensen in stedelijke gebieden. Dit geldt met name voor de kern Nijkerk de omvang van verharding en het aantal mensen en activiteiten het grootst is. Figuur 13.3 toont het hitte-eilandeffect in de kern Nijkerk. Door klimaatverandering neemt het risico op hittestress toe, doordat temperaturen stijgen en perioden met extreme hitte vaker en langduriger voorkomen.

Figuur 13.3 Hitte-eilandeffect en de kwetsbare objecten in de kern Nijkerk

Effecten Omgevingsvisie

De ontwikkeling van nieuwe woongebieden en bedrijventerreinen en de verdichting van bestaand stedelijk gebied kan leiden tot toename van hittestress. Nieuwe woongebieden aan de randen van bestaand stedelijk gebied vergroten het 'hitte-eiland'. Bij verdichting neemt de omvang van gebouwen en het aantal mensen en activiteiten toe. In de omgevingsvisie is opgenomen dat door inrichtingsmaatregelen voor zowel gebouwen als de omgeving hittestress voorkomen moet worden. Deze maatregelen zijn in de visie niet verder beschreven, uitwerking hiervan vormt een belangrijk aandachtspunt.

Aandachtspunten

In de omgevingsvisie constateert de gemeente terecht dat gebouwen en openbare ruimte een functie kunnen vervullen in het tegengaan van hittestress. Bij de inrichting van nieuwe woonwijken of herontwikkeling van bestaande wijken kan de gemeente diverse maatregelen treffen om hittestress tegen te gaan:

- Vergroenen van de buitenruimte, daken en gevels, tevens ter bevordering van hemelwateropvang. De aanwezigheid van bomen werkt daarbij extra verkoelend
- Hittebestendig bouwen en inrichten als eis meegeven bij het ontwerpen van nieuwe gebouwen (bijvoorbeeld naast vergroenen, beperken van steen en reflecterend glas in gebouwen) en de buitenruimte (bijvoorbeeld wegdekken die minder warmte absorberen, watervoorzieningen en watertappunten aanleggen)
- Natuurlijke koeling van woningen, bijvoorbeeld veranda's en zonneschermen in plaats van airconditioning.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Hittestress	Uitbreiding en intensivering van stedelijk gebied leidt tot toename van hittestress. Maatregelen om hittestress te beperken zijn in de omgevingsvisie niet benoemd.	**2**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Hittestress	2	3,5

13.1.4 Stimuleren van gezond gedrag

Referentiesituatie

De fysieke leefomgeving draagt bij aan het stimuleren van de gezondheid en gezond gedrag van bewoners. De gemeente Nijkerk scoort op de beweegvriendelijkheid van de omgeving net onder het landelijk gemiddelde. De score is met name onder gemiddeld door de beschikbaarheid van speelplekken. De bereikbaarheid van de sportvoorzieningen is wel goed. Het wandel en fietsnetwerk draagt bij aan deze bereikbaarheid.

Effecten Omgevingsvisie

Om ook in de toekomst te kunnen blijven voorzien in voldoende sportvoorzieningen is het mogelijk noodzakelijk om het aantal sporthallen te vergroten. Hiervoor wordt een behoeftebepaling gedaan om te zien welke sportvraag er ligt en aan welke voorzieningen te zijner tijd behoefte is. Ook wordt gekeken naar de vervangingsopgave en uitbreidingsmogelijkheden van de huidige sporthallen.

Voor buitensport wordt ingezet op het intensiveren van de sportcomplexen. Wanneer dit onvoldoende ruimte biedt voor de vraag wordt extra ruimte gezocht voor een nieuw sportcomplex aan de zuidwestzijde van Nijkerk. Hiermee wil de gemeente voldoen aan de behoefte aan sportterreinen. De keuzes voor uitbreiding worden gemaakt op basis van de groei van de bevolking en op basis van de groei van de kernen zal richting geven aan de spreiding van de sportvoorzieningen. Het aanleggen van beweegpleinen, hardlooproutes, sportveldjes, stedelijke sportfaciliteiten, wandelpaden en speelplekken wordt een integraal onderdeel van gebiedsontwikkeling voor zowel nieuwbouw als in bestaande wijken. Op deze manier zet de gemeente in op het stimuleren van gezond gedrag.

Het fiets en wandelnetwerk wordt uitgebreid. Zo worden (snel)fietsroutes aangelegd en wordt een nieuwe recreatieve fietsverbinding aangelegd. Belangrijk aandachtspunt daarbij is een veilige inrichting en ontwerp ook met het oog op het toenemende gebruik van e-fietsen.

Aandachtspunten

Het inzetten op voldoende speelvoorzieningen voor (jonge)kinderen kan de beweegvriendelijkheid van de buitenruimte nog verder stimuleren. Hiermee worden ook kinderen voldoende gestimuleerd om te bewegen en in de buitenlucht te verblijven. Dit vraagt om ruimte in zowel bestaande als nieuwe woongebieden. Bij herontwikkelingsplannen en

uitbreidingslocaties van het woongebied dient dit meegenomen te worden bij de inrichting van de openbare ruimte.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Stimuleren gezond gedrag	De omgevingsvisie zet in op het garanderen van voldoende beweegruimte en sportfaciliteiten. De keuzes hiervoor worden gemaakt op basis van de groei van de kernen. Door ook extra recreatieroutes aan te leggen worden inwoners gestimuleerd om meer te bewegen in de buitenlucht.	**4**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Stimuleren gezond gedrag	4	4,5

13.1.5 Externe veiligheid

Referentiesituatie

Activiteiten die risico's voor mens en milieu kunnen veroorzaken moeten goed worden afgestemd met andere kwetsbare functies om de risico's te beperken. Voor de gemeente Nijkerk geldt dit voor meerdere risicobronnen, namelijk de hoogspanningslijnen, buisleidingen en vervoer en opslag van gevaarlijke stoffen. Voor verschillende risicobonnen geldt een risicocontour.

Effecten omgevingsvisie

De omgevingsvisie heeft verschillende ontwikkelingen op het oog, zowel op uitbreidingslocaties als doormiddel van inbreiding. Met name langs de uitbreidingslocaties voor woningbouw zijn verschillende risicobronnen aanwezig zoals de A28 of buisleidingen. Op deze locaties kan het veiligheidsrisico toenemen. Doordat bij verdere uitwerking van deze plannen voldaan moet worden aan richtafstanden en indien nodig het groepsrisico verantwoord moet worden, neemt het risico naar verwachting niet significant toe.

In de omgevingsvisie wordt niet ingegaan op het vaststellen van nieuwe normen met betrekking tot omgevingsveiligheid of het aanwijzen van aandachtsgebieden en voorschriftengebieden. Dit dient bij het omgevingsplan verder uitgewerkt te worden.

Aandachtspunten

Behoud van afstand tot risicovolle bronnen is bij nieuwe ontwikkelingen zoals woningen en andere kwetsbare objecten van belang. Hieraan kan richting worden gegeven door aandachtsgebieden aan te wijzen. In deze gebieden is extra aandacht nodig voor bescherming van mens en milieu. Het aanwijzen van aandachtsgebieden en voorschriftengebieden in een omgevingsveiligheidsbeleid is in lijn met de Omgevingswet.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Externe veiligheid	Met de toevoeging van nieuwe woningen langs risicobronnen kan het veiligheidsrisico toenemen. De mogelijke toename van het risico moet verantwoord worden, daarnaast moet worden voldaan aan de richtafstanden tot deze bronnen waardoor een eventuele toename van het risico niet significant negatief toeneemt. Maatregelen voor het beperken van het risico of het aanwijzen van aandachtsgebieden is in de omgevingsvisie niet benoemd.	**3**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Externe veiligheid	3	3,5

13.1.6 Verkeersveiligheid

Referentiesituatie

Door een toename van verkeer neemt de verkeersveiligheid op bestaande knelpunten zoals de A28 en de N301 naar verwachting verder toe. Door toename van verkeersbewegingen van verschillende modaliteiten die elkaar kruisen is de kans op verkeersonveilige situaties in de referentiesituatie groter. Met name rond de kern van Nijkerk en bij de op- en afritten van de rijkswegen neemt het verkeersveiligheidsrisico toe.

Effecten omgevingsvisie

De gemeente wil de komende jaren gaan groeien, deze groei leidt ook tot een toename van verkeersbewegingen in en rond de gemeente. Met de huidige verkeerstructuur kan een verkeersveilige omgeving niet gegarandeerd worden. Om de verkeersveiligheid in Nijkerk te verbeteren en ook met de beoogde groei een verkeersveilig Nijkerk te kunnen bieden zet de gemeente Nijkerk in de omgevingsvisie in op het gebruik van de hoofdroutes voor gemotoriseerd verkeer. Verkeerstromen van gemotoriseerd verkeer worden zoveel mogelijk om de woonwijken, kernen en andere verblijfsgebieden heen geleid. Voor nieuwe woonwijken is het noodzakelijk om deze goed te ontsluiten. Daar waar het niet mogelijk is om het gemotoriseerd verkeer om te leiden krijgen de wegen een verblijfsfunctie.

Het voornemen is om het langzaam verkeer te faciliteren en stimuleren door veilige, comfortabele en snelle routes te realiseren. Door de verkeersbewegingen van het gemotoriseerde verkeer meer naar de randen van de gemeente te verplaatsen en goede oversteeklocaties te realiseren verbetert de verkeersveiligheid. Fietsverbindingen worden zoveel mogelijk conflictvrij gemaakt. Daar waar niet te voorkomen is dat gemotoriseerd verkeer en langzaamverkeer elkaar kruisen zijn veilige oversteekvoorzieningen het uitgangspunt. Rondom scholen, zorginstellingen en in centra zijn veilige wandelvoorzieningen voorzien en is extra aandacht voor de verkeersveiligheid. Daarnaast is een veilige inrichting van belang, zoals een breed fietspad gezien de breedte van de voertuigen toeneemt. Hoe hier invulling aan wordt gegeven is uitgewerkt in de mobiliteitsvisie.

Aandachtspunten

Maatregelen voor verkeer zijn in de mobiliteitsvisie verder uitgewerkt. Voor de stedelijke ontwikkelingsopgave uit de omgevingsvisie is het van belang dat vroegtijdig duidelijkheid komt over verkeerskundige maatregelen. Keuzes voor autoluw of -vrij inrichten van centrumgebieden of woonwijken zijn bepalend voor de inrichting van de openbare ruimte. Door de omvang van autoverkeer te beperken wordt ruimte bespaard op wegprofielen en parkeerruimte. Deze mobiliteitskeuzes dienen daarom vooruit te lopen op de uitwerking van de verstedelijkingsopgaven.

	Toelichting	Score
Verkeersveiligheid	Met de toevoeging van nieuwe woningen neemt het aantal verkeersbewegingen toe. Om een goede en veilige doorstroming van het gemotoriseerd verkeer te kunnen bieden zet de omgevingsvisie in op het verplaatsen van de verkeersbeweging naar de randen van de kernen. Hierdoor neemt het aantal verkeersbewegingen binnen de verblijfsgebieden af waardoor een verkeersveiligere situatie ontstaat.	**3,5**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Verkeersveiligheid	3,5	4

13.1.7 Waterveiligheid

Referentiesituatie

Klimaatverandering zorgt voor een toenemende kans op wateroverlast. De intensiteit van regenbuien neemt toe wat zowel in stedelijk gebied als in landelijk gebied kan leiden tot wateroverlast. Risico's door overstromingen spelen een rol bij Hoevelaken en aan de westkant van Nijkerk.

Effecten omgevingsvisie

In de omgevingsvisie wordt met name aandacht besteed aan het klimaatadaptief inrichten van de omgeving door de toevoeging van groen en water. Op verschillende schaalniveaus wordt gewerkt aan het verstevigen van de waterstructuur. Naast de klimaatverandering maakt de keuze voor het verdichten van wijken het noodzakelijk om hier aandacht aan te besteden. De ambitie per kern is reeds opgenomen in de omgevingsvisie. Daarbij is vooral aandacht voor het verbinden van de huidige waterstructuren en het bieden van meer ruimte voor groen.

De aandachtsgebieden voor wateroverlast door hevige regenval liggen in het stedelijk gebied van Nijkerk, zowel in de woongebieden als bij de bedrijventerreinen. Het verstevigen van de groen- en waterstructuur is hier een uitdaging vanwege de beperkte ruimte en de ambities voor verdichting. De ambities voor de groen- en waterstructuur dienen vertaald te worden naar concrete uitgangspunten voor de stedelijke ontwikkelingsopgave om de versteviging van groen en water te borgen.

Aandachtspunten

Om binnen het (toekomstig) stedelijk gebied de ambities voor versteviging van de groen- en waterstructuur waar te maken dienen maatregelen verder uitgewerkt te worden. Maatregelen

dienen meegenomen te worden bij de inrichting van gebieden en de ontwerpen van gebouwen en bouwwerken.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Waterveiligheid	De omgevingsvisie zet per kern in op het verstevigen van de waterstructuur. Door de verdere verdichting van de kernen en de toename van verharding is dit noodzakelijk om voldoende ruimte voor water te blijven bieden. Dit leidt hierdoor niet tot een verbetering van de waterveiligheid.	**3**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Waterveiligheid	3	3,5

13.1.8 Overzicht beoordeling

	Koers 2040	Aanbevelingen / maatregelen
Luchtkwaliteit	2,5	3
Geluid	2,5	3,5
Hittestress	2	2,5
Gezond gedrag	4	4,5
Externe veiligheid	3	3,5
Verkeersveiligheid	3,5	4
Waterveiligheid	3	3,5

13.2 Effecten op leefbaarheid

13.2.1 Sociale veiligheid en levendigheid

Referentiesituatie
Onder sociale levendigheid wordt de organisatie van evenementen en andere sociale activiteiten beschouwd. Evenementen en activiteiten zorgen voor levendigheid in de gemeente en hebben naast een maatschappelijke betekenis een economische waarde. Jaarlijks wordt reeds een aantal evenementen gesubsidieerd door de gemeente Nijkerk. De gemeente beschikt over twee jongerencentra.

Het begrip sociale veiligheid kan in twee componenten worden opgedeeld; de mate waarin mensen de (on)veiligheid ervaren of beleven (subjectief) en aan de andere kant de kans dat er daadwerkelijk een delict zal plaatsvinden (objectief), de leefbaarheid en attractiviteit van de omgeving draagt bij aan deze aspecten. Het aantal misdrijven in Nijkerk liggen beneden het gemiddelde van Nederland. Het gevoel van veiligheid lig boven het gemiddelde van Nederland.

Effecten omgevingsvisie

De omgevingsvisie zet het reeds opgestelde beleid (Visie op de Vrijetijdseconomie 2021 – 2030) voort met betrekking tot vrijetijdseconomie. Dit beleid richt zich op het in stand houden van voorzieningen in de gemeente die onder andere zorgen voor ontspanning, ontmoeting, beleving van bewoners. Er wordt ingezet op de samenwerking tussen Nijkerk, Nijkerkerveen, Hoevelaken en de kleinere kernen om te kunnen faciliteren en ontwikkelen van het vrijetijdsaanbod. Initiatieven met als belangrijke doelstelling: levendigheid en ontmoeting, worden ondersteund door de gemeente. Zowel binnen de kernen als tussen de kernen onderling neemt de sociale levendigheid hierdoor toe. Meer sociale levendigheid leidt tevens tot betere sociale controle doordat het saamhorigheidsgevoel toeneemt.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Sociale veiligheid en levendigheid	De omgevingsvisie zet huidig beleid voort met betrekking tot de vrijetijdseconomie. Huidige voorzieningen en evenementen worden in stand gehouden om de levendigheid te behouden en versterken. Zowel in de kernen als tussen de kernen wordt de verbinding gezocht.	**3**

13.2.2 Voorzieningenniveau

Referentiesituatie

Door autonome groei van de gemeente neemt de druk op de voorzieningen toe. Met name voorzieningen voor jongeren en kinderen en culturele voorzieningen zijn steeds meer gewenst. Maar ook de druk op onderwijsvoorzieningen neemt toe.

Effecten omgevingsvisie

De omgevingsvisie wil het aanbod aan voorzieningen behouden maar daarnaast ook faciliteren in nieuwe voorzieningen. Dit is vastgelegd in verschillende beleidstukken zoals de ‘Nota maatschappelijk vastgoed 2013-2025’, ‘Sportnota 2013-2025’ en het ‘Integraal huisvestingsplan primair en voortgezet onderwijs 2019-2035’. Een belangrijk uitgangspunten in het beleid is een evenwichtige spreiding van voorzieningen over de gemeente. Bij nieuwbouw van wijken worden maatschappelijke voorzieningen gerealiseerd die passend zijn bij de behoefte. Hiermee wordt gegarandeerd dat er binnen aanzienlijke afstand alle basisvoorzieningen bereikbaar zijn en dat het aanbod in voorzieningen voldoende blijft voor de hoeveelheid inwoners.

Het aanbod aan voorzieningen met betrekking tot kunst en cultuur is voornamelijk aan de markt. De gemeente zet wel in op het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan de levendigheid. De gewenste groei van de gemeente in woningen en werkgelegenheid vraagt om ruimte voor voorzieningen, hiervan is de gemeente zich bewust in de omgevingsvisie.

Aandachtspunten

De omgevingsvisie heeft een duidelijk beeld voor hoe de komende jaren wordt omgegaan met het voorzieningenaanbod in de gemeente. Deze moet passen bij de behoefte in de verschillende kernen en wijken. Twee punten zijn daarbij echter wel van belang om in beeld te houden:

- Het voorzieningenaanbod wordt afhankelijk van de behoefte vergroot. Daarbij is een tijdspad van belang zodat het aanbod aan voorzieningen niet achter de vraag aanloopt.

Zeker bij het realiseren van nieuwe woonwijken dient de fasering van maatschappelijke voorzieningen goed aan te sluiten op de groei.

- Voorzieningen moeten ook goed bereikbaar zijn, daarbij dient gelet te worden op inclusiviteit en de doelgroep.

Beoordeling

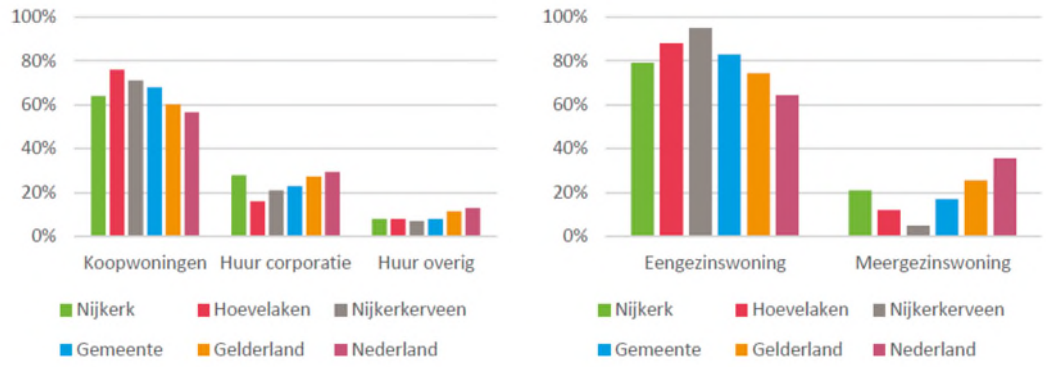
	Toelichting	Score
Voorzieningenniveau	Een belangrijk uitgangspunten in het beleid is een evenwichtige spreiding van voorzieningen over de gemeente. Bij nieuwebouw van wijken worden maatschappelijke voorzieningen gerealiseerd die passend zijn bij de behoefte. Hiermee wordt gegarandeerd dat er binnen aanzienlijke afstand alle basisvoorzieningen bereikbaar zijn en dat het aanbod in voorzieningen voldoende blijft voor de hoeveelheid inwoners.	**3,5**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Voorzieningenniveau	3,5	4

13.2.3 *Balans in de woningvoorraad*

Referentiesituatie

De woningvoorraad in Nijkerk bestaat voor het grootste gedeelte uit koopwoningen. Met name in Hoevelaken is het aandeel corporatiewoningen laag. In de referentiesituatie is dit niet significant anders dan in de huidige situatie.

Figuur 13.4: Verdeling woningvoorraad per woonker (CBS 2019)

Effecten omgevingsvisie

In de komende tien jaar worden 2.500 woningen gebouwd die voor een groot deel in de bestaande kernen worden gerealiseerd. Hiermee wordt niet voldoende gebouwd om in 2030 om ook aan de regionale woningbehoefte bij te dragen. De vraag en de ontwikkelmogelijkheden voor woningbouw wordt daarom goed gemonitord. Wanneer het bouwtempo verhoogd kan worden dan zal dit worden benut.

Het type woningen dat wordt gerealiseerd wordt divers, waarbij minder wordt ingezet op één gezinshuishoudens en meer gecombineerd met werken. De invulling hiervan varieert per kern. De invulling voor de woonmilieus is verder uitgewerkt in de Woonvisie 2020+. De omgevingsvisie zet onverminderd voort op deze visie, waarbij vooral behoefte is aan woningen voor starters, ouderen en huishoudens met een laag of middeninkomen. Er zijn geen maatregelen opgenomen in de omgevingsvisie hoe hierop wordt gestuurd.

Aandachtspunten
Het bereiken van een goede balans van vraag en aanbod van woningen wordt niet behaald op basis van de beoogde woningbouwopgave voor de komende tien jaar. Een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente is om te monitoren of de bouwopgave kan worden versneld zodat meer woningen worden gerealiseerd. Naast het monitoren van de bouwopgave en mogelijke versnelling hiervan zijn ook de monitoring van de volgende aspecten belangrijke aandachtspunten om een goede balans in de woningvoorraad te realiseren:

- De diversiteit van type woningen, zoals starterswoningen en seniorenwoningen etc,
- De spreiding van woningen per kern,
- Verhouding van koop- en huurwoningen

Door monitoring kan tijdig worden bijgestuurd.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Balans in de woningvoorraad	In de komende tien jaar worden 2.500 woningen gebouwd die voor een groot deel in de bestaande kernen worden gerealiseerd. Hiermee wordt niet voldoende gebouwd om in 2030 om ook aan de regionale woningbehoefte bij te dragen.	**3**

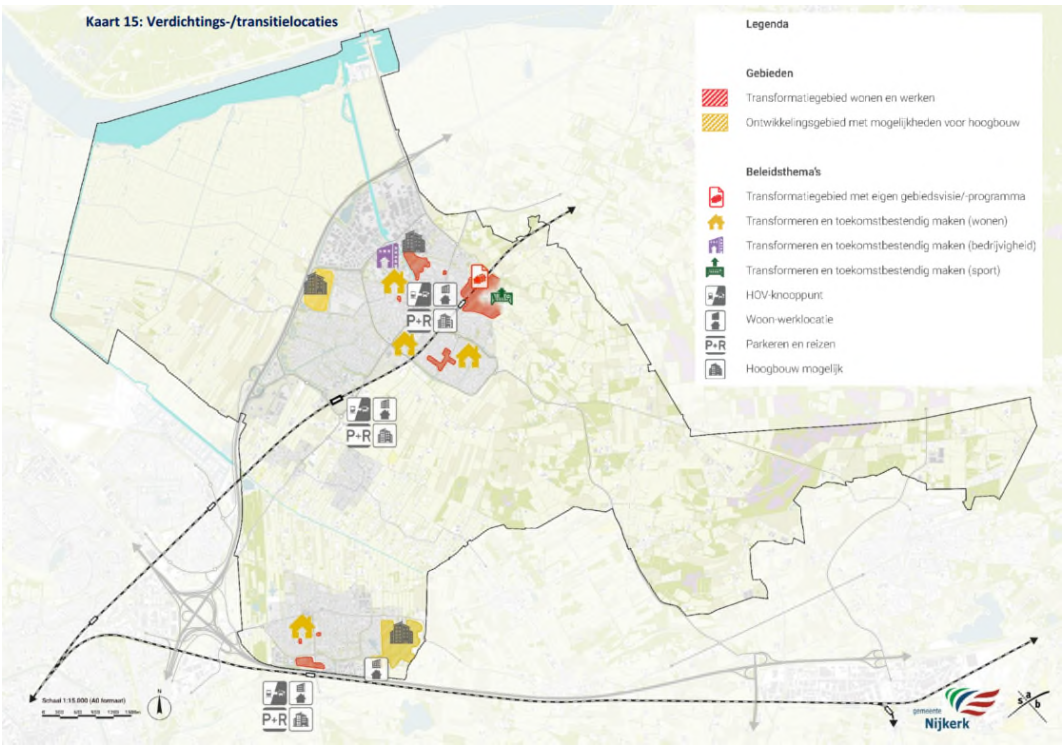
	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Balans in de woningvoorraad	3	3,5

13.2.4 Omvang van de werkgelegenheid

Referentiesituatie
De huidige trend in de toename van het aantal arbeidsplaatsen in Nijkerk zet door, net als de afname van het percentage werkloosheid. De grootste sector van werkgelegenheid is de commerciële dienstverlening.

Effecten omgevingsvisie
Ruim de helft van de werkgelegenheid bevindt zich op de bedrijventerreinen van de gemeente Nijkerk. In het economisch beleid van de gemeente wordt daarom ingezet op de toekomstbestendigheid van deze terreinen. Daarnaast wordt er voldoende ruimte geboden voor groei van het bedrijfsleven om zo de Nijkerkse economie en arbeidsmarkt te versterken. De ‘Visie Werklocaties Foodvalley 2021’ vormt de basis voor het kader waarbinnen Nijkerk in de regio werkt aan het bieden van voldoende werklocaties die zowel kwalitatief als kwantitatief voldoen.

Binnen de gemeente wordt beperkt ruimte geboden voor het uitbreiden van werklocaties. Op de bestaande bedrijventerreinen en werklocaties zoals De Flier, Arkerpoort, Spoorkam, Overhorst en Horstbeek is naar verwachting niet meer genoeg ruimte voor de inmiddels opgelopen vervangingsvraag en uitbreidingsvraag. Er is tussen de 5 en 18 hectare aan uitbreidingslocaties nodig. Dit ziet de gemeente als passend binnen de maat en schaal van de Nijkerkse economie. Zoeklocaties voor het invullen van deze uitbreidingslocaties worden gezocht in aansluiting op bestaande werklocaties (zie Figuur 13.5).

Figuur 13.5: Ontwikkelgebieden wonen en bedrijventerreinen (bron: Omgevingsvisie gemeente Nijkerk 2040)

Voor de periode 2030-2040 is naar verwachting nog meer ruimte benodigd voor reguliere vervangings-, schuif- en uitbreidingsruimte nodig voor (lokale) bedrijvigheid. Hiervoor is nog geen invulling gegeven in de omgevingsvisie, wel zijn er leidende principes opgesteld die richting moeten geven aan de verdere uitwerking hiervan. Dit wordt op een later moment via behoefte onderzoek beter inzichtelijk gemaakt worden.

Aandachtspunten

Er zijn voor dit aspect geen aandachtspunten.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Omvang werkgelegenheid	De 'Visie Werklocaties Foodvalley 2021' vormt de basis voor het kader waarbinnen Nijkerk in de regio werkt aan het bieden van voldoende werklocaties die zowel kwalitatief als kwantitatief voldoen. Deze ruimte wordt in eerste instantie gezocht in de uitbreiding van een bedrijventerrein in Nijkerk. Hier moet nog verdere invulling aan worden gegeven. Op een later moment wordt de noodzaak voor verder uitbreiding in Hoevelaken onderzocht. In de Omgevingsvisie wordt tevens ingezet op het zoeken van aansluiting met onderwijsinstanties en overige relaties in de regio zodat vraag en aanbod van werkgelegenheid beter op elkaar aansluiten.	**3,5**

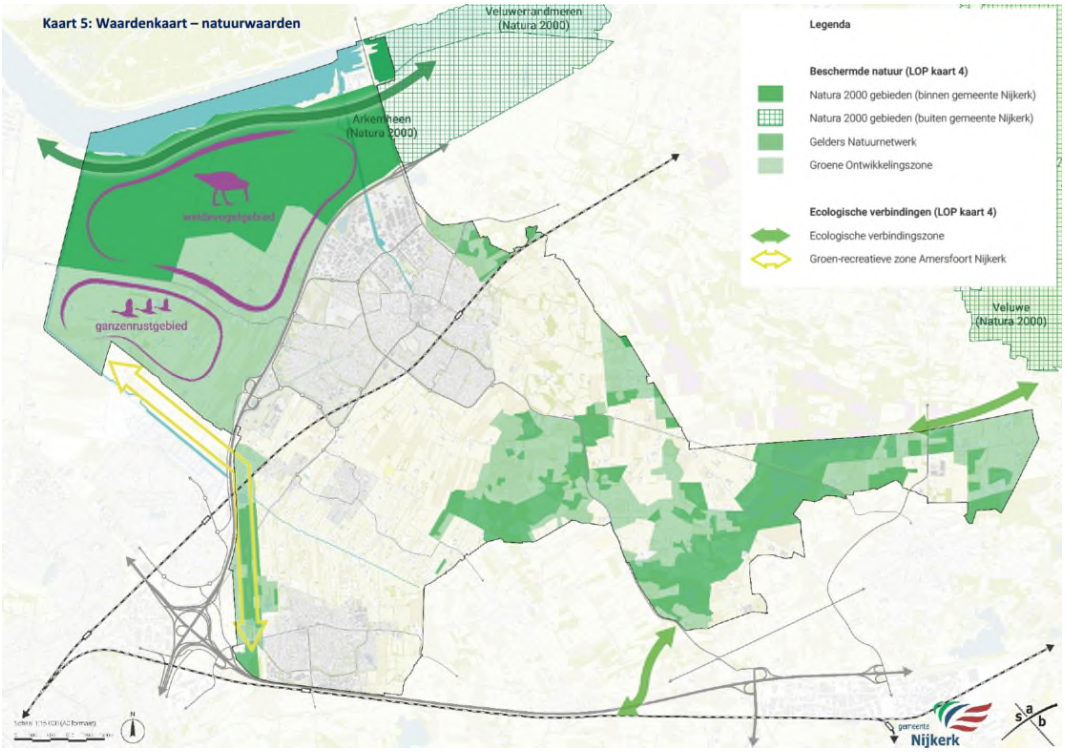
13.2.5 Recreatiemogelijkheden

Referentiesituatie

De autonome groei van inwoners zorgt voor een toenemende druk op de huidige recreatiegebieden en mogelijkheden. Binnen de gemeente zijn meerder recreatieve gebieden aanwezig, zowel aan de westkant van de kernen met Polder Arkenheem als aan de oostkant met de Veluwe.

Effecten omgevingsvisie

Met de beoogde groei van Nijkerk neemt de druk op de huidige recreatiegebieden toe. Om deze druk te verminderen is er in de omgevingsvisie aandacht voor het vergroten van het recreatieve aanbod. Zo wordt er ingezet op een recreatieve verbinding tussen Nijkerk en Hoevelaken en worden er een aantal nieuwe recreatiegebieden gerealiseerd verspreid over de gemeente. Daarnaast wordt in de omgevingsvisie ruimte gezocht voor het verbinden van de groen- en blauwstructuren (zie Figuur 12.1 en Figuur 13.6).

Figuur 13.6: Waardekaart natuurwaarden (bron: Omgevingsvisie gemeente Nijkerk 2040)

Het aanbod aan voorzieningen met betrekking tot kunst en cultuur is voornamelijk aan de markt. De gemeente zet wel in op het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan de levendigheid en ontmoetingsplekken bieden voor de inwoners.

Aandachtspunten
Er zijn voor dit aspect geen aandachtspunten.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Recreatiemogelijkheden	Verschillende recreatiegebieden worden met de omgevingsvisie mogelijk gemaakt. Daarnaast worden deze goed verbonden met de woonomgeving middels wandel en fietspaden. Ook zet de gemeente in op het realiseren van groen- en blauwverbindingen.	**4**

13.2.6 Multimodale bereikbaarheid

Referentiesituatie
Multimodale bereikbaarheid geeft inwoners en bezoekers van de gemeente de mogelijkheid om verschillende vervoersmiddelen te kiezen om zich te verplaatsen. In de referentiesituatie beschikt de gemeente over twee treinstations en zijn de kernen met elkaar verbonden middels een busverbinding. Deze buslijnen rijden voornamelijk langs de kernen. Door de langere afstanden tot

OV-haltes kiezen inwoners nog steeds voor de auto. Hierdoor is het autogebruik in de gemeente Nijkerk relatief hoog.

Naast het OV-netwerk beschikt de gemeente over een fietsnetwerk dat goed is aangesloten op OV-voorzieningen. Er zijn zowel in Nijkerk als in Hoevelaken doorfietsroutes aanwezig en is er een snelfietsroute tussen Amersfoort en Nijkerk.

Effecten omgevingsvisie

Om de multimodale bereikbaarheid van Nijkerk te verbeteren wordt er in de omgevingsvisie ingezet op het optimaliseren van verbindingen tussen Hoevelaken, Nijkerkerveen en Nijkerk. Onder andere door de doorstroming en aansluiting op de A1/A28 en op de N301 te verbeteren.

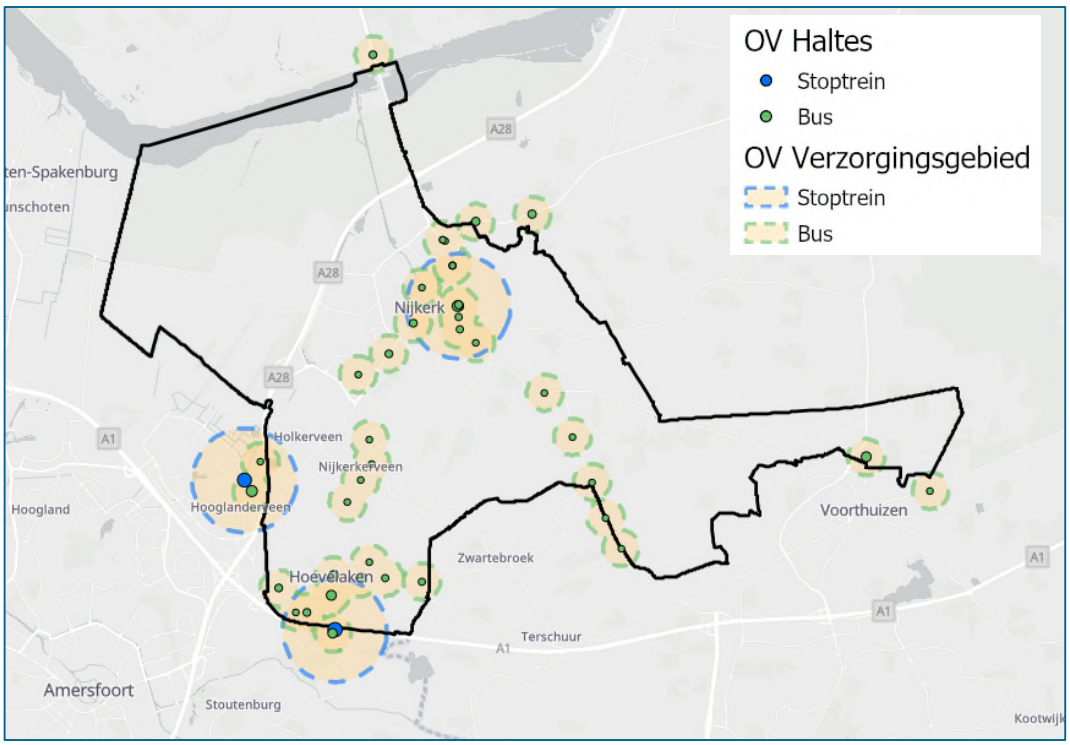
Rondom de stations worden nieuwe milieus voor wonen, werken en voorzieningen gerealiseerd zodat deze locaties goed met het OV bereikbaar zijn. Locatiekeuze van woningbouw wordt sterk afhankelijk van hoe goed deze te verbinden is met een hoogwaardig openbaar vervoersknooppunt. Daarnaast houdt de gemeente een ruimte reservering voor een nieuw OV-station ter hoogte van de wijk Corlaer.

Het langzaamverkeer krijgt voorrang in het beleid. Dit leidt tot een veiliger fietsnetwerk en stimuleert het gebruik van de fiets. De toename van elektrische fietsen zorgt ervoor dat er aandacht moet zijn voor de inrichting van de fietspaden, deze dienen breed en overzichtelijk te zijn. Hiervoor is aandacht in de omgevingsvisie. Ook de overige voorzieningen voor het langzaam verkeer en de verbindingen hiervoor naar de kernen en omliggende gemeente staan centraal. Hierdoor wordt de fiets een steeds aantrekkelijker alternatief voor het gebruik van de auto.

Aandachtspunten

De omgevingsvisie beschrijft diverse aandachtspunten en maatregelen voor het verbeteren van de multimodale bereikbaarheid. De visie zet in verdichting op bij stationsgebieden en uitbreiding van en uitbreiding van buslijnen. Uitbreiding van buslijnen levert een belangrijke bijdrage aan de bereikbaarheid van OV-voorzieningen, met name in het buitengebied. De gemeente is hiervoor echter wel afhankelijk van OV-concessies.

De maatregelen voor OV vragen om een goede vertaling en borging in de mobiliteitsvisie.

Figuur 13.7 OV-dekkingsgraad van de gemeente Nijkerk

Beoordeling

	Toelichting	Score
Multimodale bereikbaarheid	De keuze voor uitbreidingslocaties en overige ontwikkelingen hangen sterk samen met de mogelijkheid voor een goede ontsluiting op bestaande (H)OV-knooppunten en op de tweede plaats ook met de bestaande hoofdwegenstructuur.	**3,5**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Multimodale bereikbaarheid	3,5	4

13.2.7 *Kwaliteit OV en fietsvoorzieningen*

Referentiesituatie

De beschikbaarheid van voorzieningen zoals horeca en detailhandel en de uitstraling van deze knooppunten dragen bij aan de kwaliteit van de knooppunten.

Station Nijkerk biedt de mogelijkheden om zowel over te stappen op een OV-fiets, de bus of de NS zonetaxi. Daarnaast is er een P+R-locatie en zijn er fietskluizen aanwezig. Zo kan men makkelijk gebruik maken van verschillende modaliteiten om op de bestemming te komen. Het station is ook aantrekkelijk gemaakt doordat het beschikt over een kiosk, een watertap en een wachtruimte.

Station Hoevelaken biedt de mogelijkheid om de fiets te parkeren in een fietskluis of bij een onbewaakte fietslocatie. Daarnaast kan men overstappen op de bus of de NS zonetaxi. Er is geen wachtruimte of kiosk aanwezig, wel is het station toegankelijk voor mindervaliden.

Effecten omgevingsvisie

In de kernen wil de gemeente het fietsgebruik stimuleren door onder andere aantrekkelijke fietsvoorzieningen te bieden. Zo wil de gemeente voldoende veilige en brede afgeschermde fietsvoorzieningen. Verdere maatregelen voor het verbeteren van de kwaliteit van de OV- en fietsvoorzieningen zijn niet in de omgevingsvisie opgenomen.

Met de inzet op een meer multimodale bereikbaarheid van Nijkerk is het noodzakelijk dat er aandacht is voor de OV- en fietsvoorzieningen, zoals stallingen, toiletten en horeca rondom stations. Maar ook in de kernen en woongebieden is voldoende ruimte voor fietsparkeren noodzakelijk.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Kwaliteit OV en fietsvoorzieningen	De gemeente wil het fietsgebruik stimuleren door aantrekkelijk fietsvoorzieningen te bieden zoals brede en veilige fietspaden. Verdere specifieke maatregelen voor het bieden van goede OV- en fietsvoorzieningen worden niet genoemd.	**3**

13.2.8 Overzicht beoordeling

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Sociale veiligheid en levendigheid	**3**	**3**
Voorzieningenniveau	**3,5**	**4**
Balans in de woningvoorraad	**3**	**3,5**
Omvang van de werkgelegenheid	**4**	**4**
Recreatiemogelijkheden	**4**	**4**
Multimodale bereikbaarheid	**3,5**	**4**
Kwaliteit OV en fietsvoorzieningen	**3**	**3**

13.3 Effecten op kwaliteit stedelijk gebied

13.3.1 Kwaliteit woongebied

Referentiesituatie

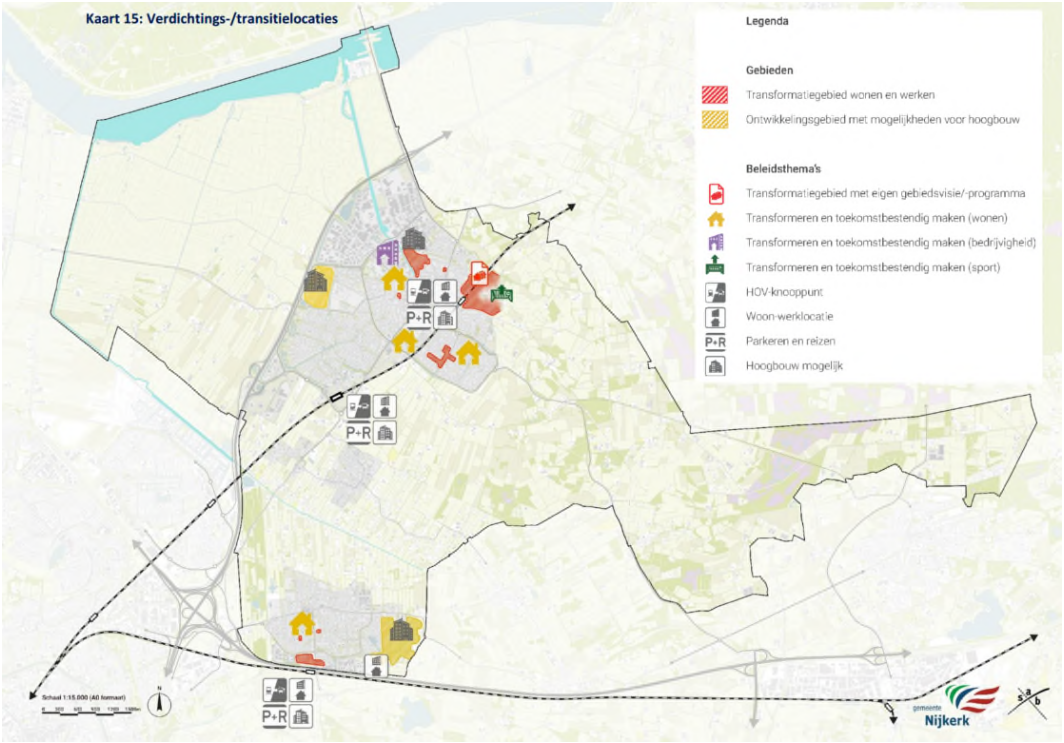
De druk op de woongebieden neemt door de autonome groei toe, het bieden van voldoende groen en ruimte om elkaar te ontmoeten is van belang om een kwalitatief goed woongebied te kunnen bieden.

Effecten omgevingsvisie

Het huidige woonbeleid ‘Woonvisie 2020+’ wordt voortgezet om tot duurzame, gevarieerde en aantrekkelijke woonmilieus te komen. Er wordt daarbij zoveel mogelijk aangesloten op de vraag van jongeren, alleenstaanden en ook ouderen. In de woonomgeving moet voldoende ruimte zijn om elkaar te ontmoeten, te bewegen en te spelen. De implementatie van de Leidraad Inrichting

Openbare Ruimte zorgt voor een goede toetsing van stedenbouwkundig ontwerp om de ruimtelijke kwaliteit van woongebieden te waarborgen.

In de verdichting- en transitielocatiekaart zijn tevens locaties aangewezen waar ingezet wordt op het transformeren en toekomstbestendig maken van woongebied (Figuur 13.8). Dit leidt tot een kwaliteitsimpuls in verscheidenen woonwijken.

Figuur 13.8: Verdichtings-/transitielocaties gemeente Nijkerk (Bron: Omgevingsvisie Gemeente Nijker 2040)

Daarnaast heeft de omgevingsvisie veel aandacht voor het bieden van voldoende stedelijk groen om zo een openbare ruimte in woonwijk tie bieden die van kwalitatief goede kwaliteit is.

Aandachtspunten

Met de verdichtingslocaties, ambities voor voorzieningen, mobiliteit, groen en water liggen er veel opgaven binnen het stedelijk gebied. Opgaven en ambities die vragen om ruimte die maar beperkt beschikbaar is. De kwaliteit van het stedelijk gebied is uiteindelijk sterk afhankelijk van de uitwerking van deze opgaven.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Kwaliteit woongebied	De implementatie van de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte zorgt voor een goede toetsing van stedenbouwkundig ontwerp om de ruimtelijke kwaliteit van woongebieden te waarborgen.	**3,5**

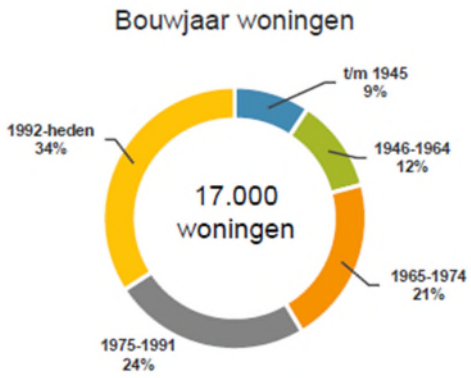
	In de verdichting- en transitielocatiekaart zijn tevens locaties aangewezen waar ingezet wordt op het transformeren en toekomstbestendig maken van woongebied.	

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Kwaliteit woongebied	3,5	4,5

13.3.2 Kwaliteit woningen

Referentiesituatie
Een gezond en aangenaam binnenklimaat is van groot belang. De energetische kwaliteit zegt iets over de energieprestaties van de woningen en de mogelijkheid voor besparing. Daarnaast is de levensloopbestendigheid van woningen een twee belangrijk aspect voor de woningkwaliteit. Het gaat hierbij om de mate waarin de woningvoorraad geschikt is voor meerdere levensfasen van bewoners.

Hoe recenter een buurt ontwikkeld is, hoe energiezuiniger het vastgoed van deze buurt is.

Figuur 13.9: Bouwjaar woningen (bron: Rapport gemeente Nijkerk Aardgasvrij, maart 2019).

Meer dan één derde van de woningen is jonger dan 30 jaar, dit is gunstig voor de verduurzamingsopgave van de gemeente Nijkerk.

Effecten omgevingsvisie
In de omgevingsvisie is naast het aanwijzen van verschillende woongebieden voor transformatie en toekomstbestendig maken van woningen geen specifieke aandacht voor de verbetering van de kwaliteit van woningen.

Aandachtspunten
De kwaliteit van de woningen wordt steeds belangrijker voor het bieden van een prettig woon- en leefklimaat. Mensen willen steeds langer thuis blijven wonen en hiervoor is het ook noodzakelijk dat woningen hiervoor geschikt zijn. Ook het energiezuiniger maken van de huidige woningvoorraad draagt bij aan het bieden van een gezond en aangenaam woonmilieu.

Een belangrijk aandachtspunt voor de omgevingsvisie is daarom de omgang met de bestaande woningvoorraad en het bieden van voldoende levensbestendige woningen. Zowel voor de steeds ouder wordende bevolking maar ook voor een klimaatbestendige omgeving dient hierin een kwaliteitsimpuls gegeven te worden. Er zijn gebieden aangegeven waar het toekomstbestendig maken van woningen is beoogd. Om deze ambitie haalbaarder te maken wordt geadviseerd hier een ambitie en fasering aan te koppelen, op die manier kan gemonitord worden of het gewenste doel behaald word of dat er moet worden bijgestuurd.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Kwaliteit woningen	In de omgevingsvisie is naast het aanwijzen van verschillende woongebieden voor transformatie en toekomstbestendig maken van woningen weinig specifieke aandacht op de verbetering van de kwaliteit van woningen.	**2**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Kwaliteit woningen	2	3,5

13.3.3 Stedelijk groen

Referentiesituatie
Naast dat het stedelijk groen zorgt voor een mooie uitstraling heeft het een positief effect op de gezondheid. Door de autonome groei van Nijkerk en door klimaatverandering neemt de druk op het stedelijk groen toe.

Effecten omgevingsvisie
In de omgevingsvisie is opgenomen dat er voor de realisatie van circa 5.000 woningen in de komende twintig jaar, tussen de tien tot vijftien hectare aan groenvoorziening benodigd is. Daarnaast heeft de gemeente Nijkerk momenteel de norm vastgelegd dat voor de bouw van één woning 25 m^2 benodigd is voor groen. Met het vastleggen van de norm zorgt de gemeente voor voldoende groen in de stad wat leidt tot positieve effecten op de gezondheid, de luchtkwaliteit en het verminderen van het hitte-eiland effect.

De Leidraad Inrichting Openbare Ruimte gemeente Nijkerk (LIOR) is het kader voor stedenbouwkundige ontwerpen waaraan de gemeente toetst bij de inrichting van de openbare ruimte.

Aandachtspunten
De haalbaarheid van deze ambitie ten opzichte van de verdichtingsopgaven en overige ambities voor het stedelijk gebied is afhankelijk van keuzes in de uitwerking. Maatregelen om deze ruimte te bieden zijn nog niet benoemd.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Stedelijk groen	De gemeente voorziet in voldoende groen per woning. Dit zorgt voor een verbeterde kwaliteit van de leefomgeving en bevorderd het gezond gedrag van inwoners. Dit kaders zijn vastgelegd in een aparte leidraad.	**3,5**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Stedelijk groen	3,5	4,5

13.3.4 Cultuurhistorische waarden

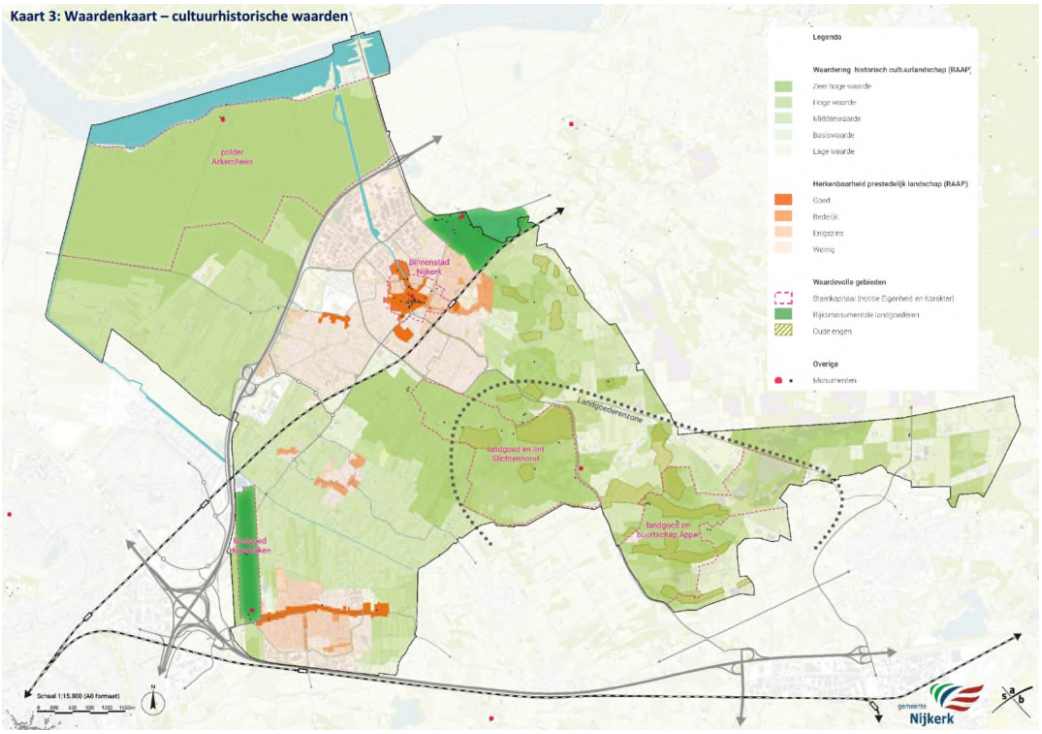
Referentiesituatie

In de gemeente Nijkerk kent meerde gebieden met bovengemiddeld hoge cultuurhistorische waarden omdat de inrichting van deze gebieden al eeuwen vrij constant is. De oude opzet met historische ontginningstypen is nog vrij goed als zodanig herkenbaar omdat deze niet onder invloed van ruilverkaveling hebben gestaan. De historische kwaliteiten zijn in de huidige situatie als dusdanig gedefinieerd dat deze in de referentiesituatie niet zijn gewijzigd.

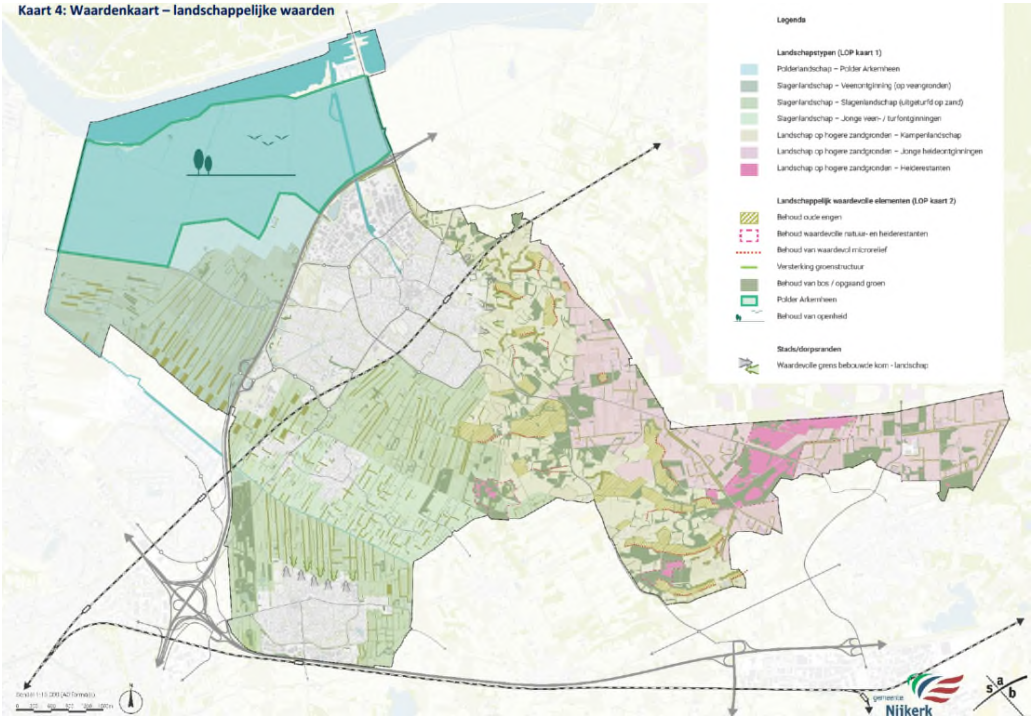
Effecten omgevingsvisie

Het behouden en versterken van het cultuurhistorisch erfgoed van Nijkerk is het uitgangspunt in de omgevingsvisie. De historische-, belevings- en identiteitswaarde zijn zowel voor de inwoners als voor bezoekers van groot belang voor Nijkerk.

Door het erfgoed in te zetten als één van de leidende en inspirerende principes bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving worden de waardevolle monumenten, archeologische waarden, stedenbouwkundige en landschappelijke structuren en overige waardevolle objecten niet alleen in stand gehouden maar versterkt (zie Figuur 13.10).

Figuur 13.10: Cultuurhistorische waarden (bron: Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2040)

Figuur 13.11: Landschappelijke waarden (bron: Omgevingsvisie gemeente Nijkerk 2040)

In de omgevingsvisie zijn vijf cultuurhistorische parels aangewezen waarbij niet alleen de parels zelf maar ook het landschap eromheen als waardevol wordt geacht. Deze parels worden mogelijk in het omgevingsplan aangewezen als stadsgezicht en/of cultuurhistorisch landschap en daarmee beschermd. Het betreft de volgende parels (Figuur 13.11):

- De historische binnenstad van Nijkerk;
- De polder Arkemheen;
- Landgoed Hoevelaken;
- Buurtschap Appel;
- Landgoed en lint Slichtenhorst.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen direct aansluitend aan de historische kern wordt gestuurd op samenhang. Dit versterkt niet enkel de waarde van de cultuurhistorische panden en structuren maar versterkt ook de ruimtelijke kwaliteit in de binnenstad.

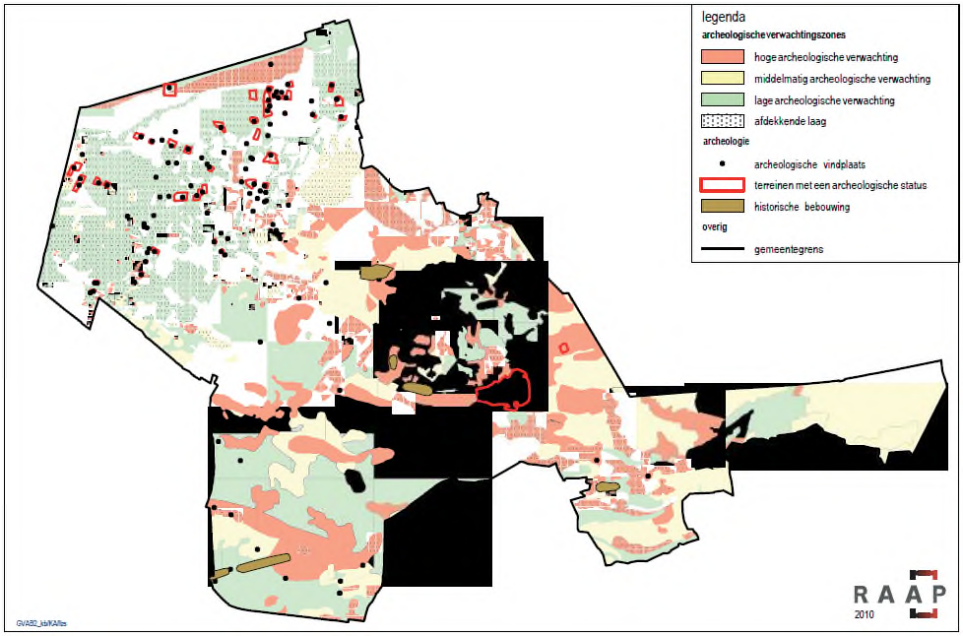
Aandachtspunten
Er zijn voor dit aspect geen verdere aandachtpunten voor de omgevingsvisie.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Cultuurhistorische waarden	Het behouden en versterken van het cultuurhistorisch erfgoed van Nijkerk is het uitgangspunt in de omgevingsvisie. Door het erfgoed in te zetten als één van de leidende en inspirerende principes bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving worden de waardevolle monumenten, archeologische waarden, stedenbouwkundige en landschappelijke structuren en overige waardevolle objecten niet alleen in stand gehouden maar versterkt.	**4**

13.3.5 Archeologische waarden

Referentiesituatie
De referentiesituatie van dit aspect is gelijk aan de huidige situatie. In Figuur 13.12 is zijnde archeologische waarden van de gemeente Nijkerk weergeven.

Figuur 13.12: Archeologische waarden gemeente Nijkerk (bron: Raap, 2014)

Effecten omgevingsvisie

De rijks- en gemeentelijke archeologische monumenten maken onderdeel uit van het cultuurhistorisch erfgoed. In de omgevingsvisie is opgenomen dat het cultuurhistorische erfgoed in stand moet worden gehouden al dan niet versterkt moet worden. Op welke manier deze waarden eventueel versterkt kunnen worden wordt niet benoemd.

Aandachtspunten

Er zijn geen specifieke aandachtspunten voor dit aspect.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Archeologische waarden	De rijks- en gemeentelijke archeologische monumenten maken onderdeel uit van het cultuurhistorisch erfgoed. In de omgevingsvisie is opgenomen dat het cultuurhistorische erfgoed in stand moet worden gehouden al dan niet versterkt moet worden.	**3**

13.3.6 *Conclusie*

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Kwaliteit woongebied	3,5	4,5
Kwaliteit woningen	2	3,5
Stedelijke groen	3,5	4,5
Cultuurhistorische waarden	4	4
Archeologische waarden	3	3

13.4 Effecten op kwaliteit landelijk gebied

13.4.1 Beschermde natuurgebieden

Referentiesituatie
In en nabij de gemeente Nijkerk bevinden zich meerdere beschermde natuurgebieden. Dit betreft zowel Natura 2000-gebied als gebied aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het Natura 2000-gebied Arkemheen ligt bijvoorbeeld binnen de gemeente Nijkerk met daaraan grenzend het gebied de 'Veluwerandmeren'. En net ten oosten van de gemeente bevind zich het Natura 2000-gebied 'de Veluwe'. Deze gebieden worden met elkaar verbonden middels het NNN.

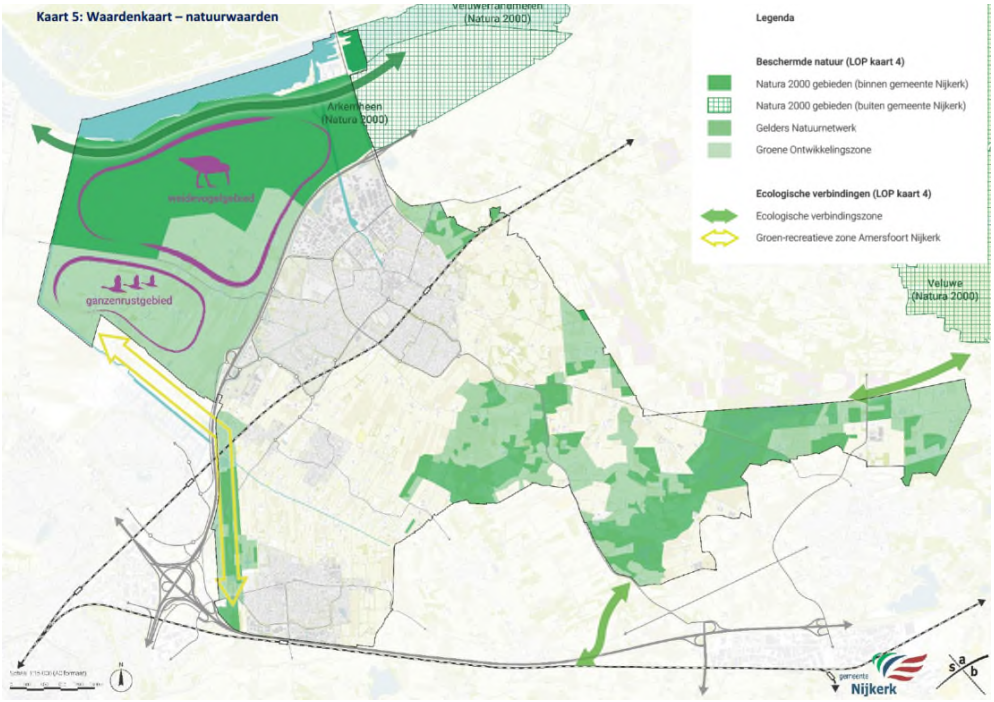
Door de autonome groei van de gemeente neemt de druk op de beschermde natuurgebieden toe. Dit komt onder andere door een toename aan autoverkeer maar ook door een toenemende druk op de buitenruimte om te recreëren maar ook door ruimtebeslag zoals benodigd is voor energie-opwek.

Effecten omgevingsvisie
Het beheer en onderhoud van beschermde natuurgebieden is primair een taak van de provincie, maar de gemeente kan bijdragen aan betere natuurgebieden door het voorkomen en verminderen van verstoring van natuur. Dit doet de gemeente door de beschermde gebieden in ieder geval zo veel mogelijk te ontzien van nieuwe ontwikkelingen en specifieke gebieden aan te wijzen die geschikt zijn voor recreatie.

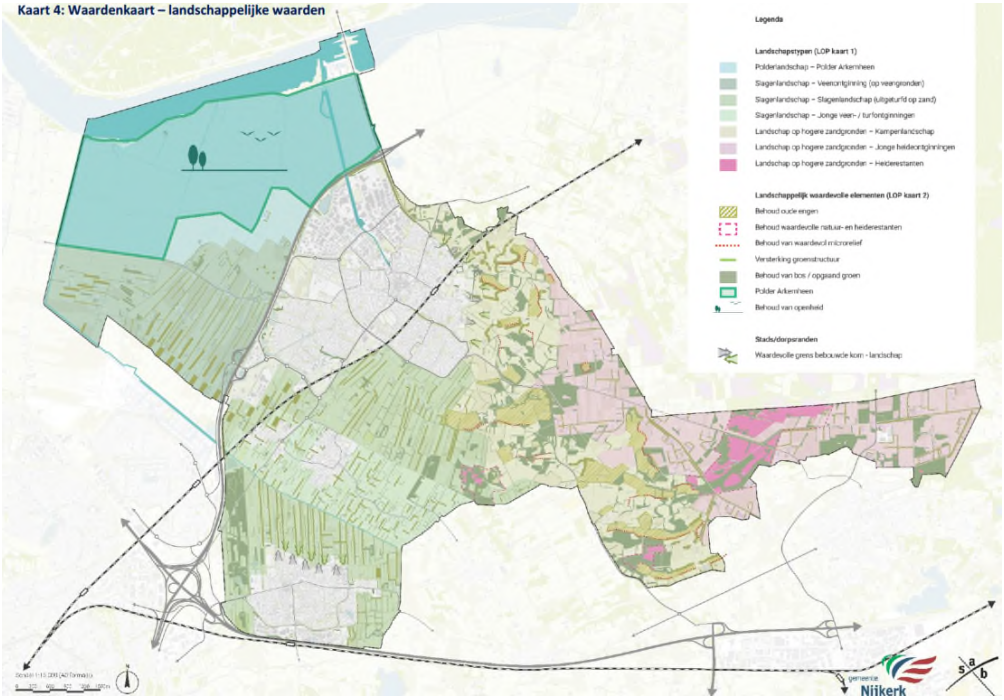
De omgevingsvisie zet in op het behoud van de waardevolle natuur, zowel de heide(restanten) en bos/opgaand groen en andere natuur in de gemeente. Op verschillende waarde kaarten (zie Figuur 13.13 en Figuur 13.14) zijn daarvoor specifieke aanduidingen opgenomen. Op de uiteindelijke visiekaart resulteert dit in het aanwijzen van verschillende beschermde gebieden. Hiermee worden directe effecten op beschermde natuur voorkomen.

Ruimteclaims voor woningbouw en bedrijvigheid worden geconcentreerd buiten de natuurgebieden, zo dicht mogelijk bij bestaand bebouwd gebied. Doordat er reeds verstoring plaatsvindt door het huidige bebouwde gebied zullen (indirecte) effecten zoals geluid-, lichthinder, optische verstoringen niet significant toenemen. De groei van de bevolking kan leiden tot verdere toename van de recreatiedruk. Door binnen de gemeente passende recreatiemogelijkheden te bieden kan dit ondervangen worden.

De verkeersaantrekkende werking van de nieuwe ontwikkelingen leiden naar verwachting tot toename van stikstofdepositie. In de omgevingsvisie worden geen maatregelen benoemd om dit te mitigeren.

Figuur 13.13: Waardekaart natuurwaarden (bron: Omgevingsvisie gemeente Nijkerk 2040)

Figuur 13.14: Waardekaart landschappelijke waarden (bron: Omgevingsvisie gemeente Nijkerk 2040)

Aandachtspunten

Het is nog onduidelijk in welke hoedanigheid ontwikkelingen gaan plaatsvinden waardoor de werkelijke effecten op beschermde natuurgebieden niet bekend zijn. In verdere uitwerking van de plannen dient een onderzoeksplicht te worden uitgevoerd. Indien hieruit randvoorwaarden of mitigerende maatregelen naar voren komen dienen deze te worden meegenomen om zo significant negatieve effecten op natuur te voorkomen en mogelijk de natuurwaarden te verbeteren.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Beschermde natuurgebieden	De omgevingsvisie zet in op het behoud van de waardevolle natuur, zowel de heide(restanten) en bos/opgaand groen en andere natuur in de gemeente. Directe effecten op beschermde natuur worden daarmee voorkomen. Echter kunnen effecten zoals geluid-, lichthinder en optische verstoring niet geheel worden uitgesloten. Ook effecten van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen kunnen door de uitbreiding van bedrijvigheid en wonen en de daarbij behorende verkeersgeneratie niet worden uitgesloten.	**2**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Beschermde natuurgebieden	**2**	**3**

13.4.2 Biodiversiteit

Referentiesituatie

Er is toenemende aandacht voor het behoud en versterken van de biodiversiteit. Onder andere door een ontwikkeling naar een meer natuurinclusieve leefomgeving wordt de biodiversiteit al versterkt.

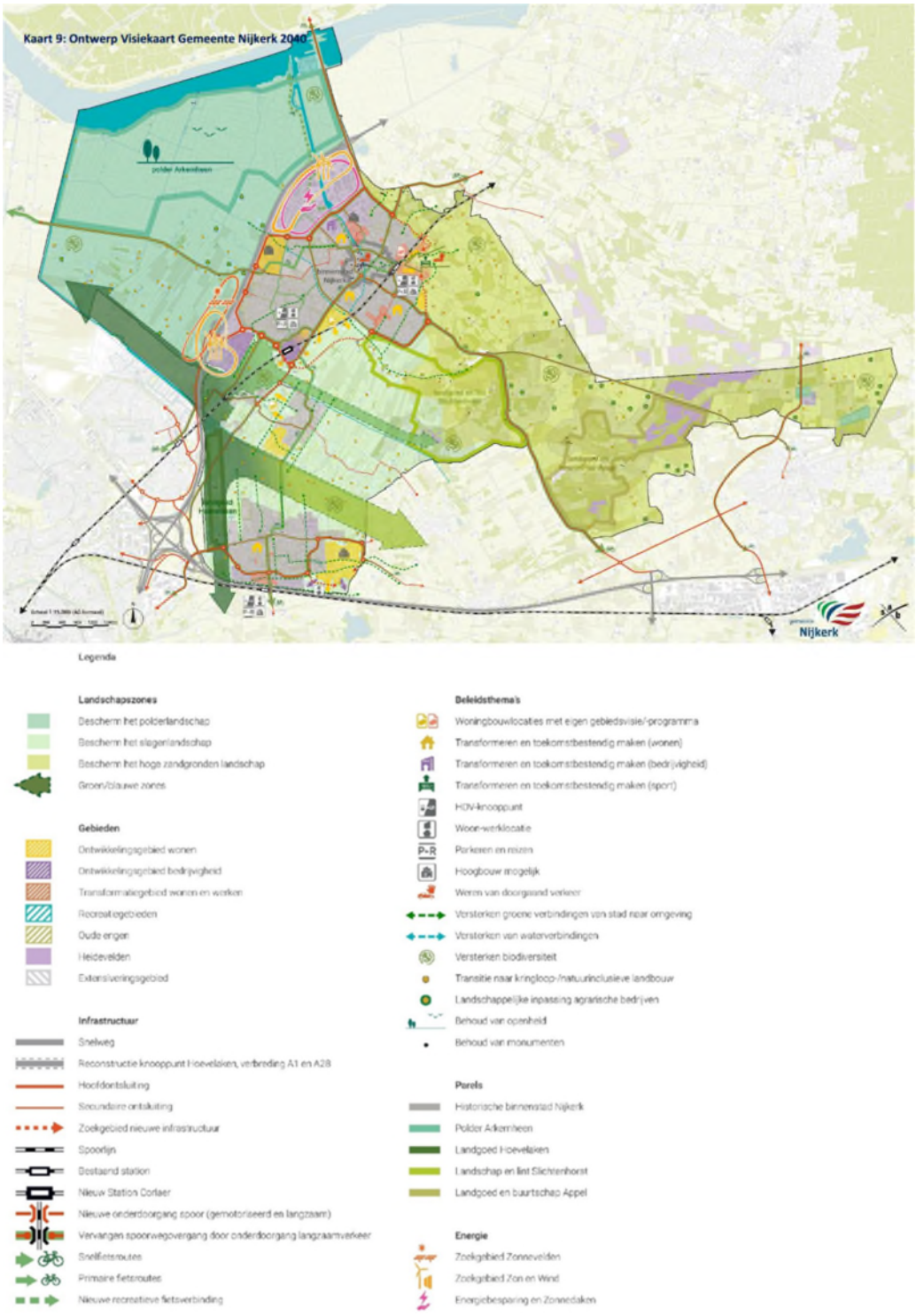
Effecten omgevingsvisie

Op verschillende schaalniveaus werkt de gemeente aan het versterken van de groen/blauwe structuur. Zowel in wijken en buurten in de kernen maar ook door groen/blauwe zones te realiseren tussen verschillende natuurgebieden. Met name rondom Hoevelaken worden deze groen/blauwe zones gerealiseerd. Het verbeteren van de verbinding tussen natuurgebieden heeft een positief effect op de aanwezige flora en fauna.

Daarnaast gaat de gemeente werken aan ‘Impuls biodiversiteit 2020-2024’, waarbij biodiversiteitsplannen worden opgesteld, bijenoases worden gerealiseerd langs spoor en recreatiewater, bedrijventerreinen en weilanden. Meer bijen in de omgeving leidt tevens tot meer fauna doordat betere verstuiving plaatsvindt.

Door ook in de agrarische sector meer aandacht te hebben voor natuurinclusieve landbouw wordt een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de biodiversiteit. Bijvoorbeeld door ander gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, ander maaibeheer of uitbreiding van groenstructuren in het agrarisch landschap.

Op de visiekaart van de omgevingsvisie (zie Figuur 13.15) zijn specifieke gebieden opgenomen waar extra aandacht is voor het versterken van de biodiversiteit.

Figuur 13.15: Visiekaart omgevingsvisie Nijkerk (bron: Omgevingsvisie gemeente Nijkerk 2040)

Aandachtspunten

De groei van de gemeente heeft op veel vlakken een ruimtelijke claim waardoor ruimte voor flora en fauna verloren kan gaan. Extra aandacht bij nieuwe ontwikkelingen is het bieden van voldoende ruimte voor groen en het behoud van de biodiversiteit. In het omgevingsplan kunnen hier normen voor worden opgenomen.

Beoordeling

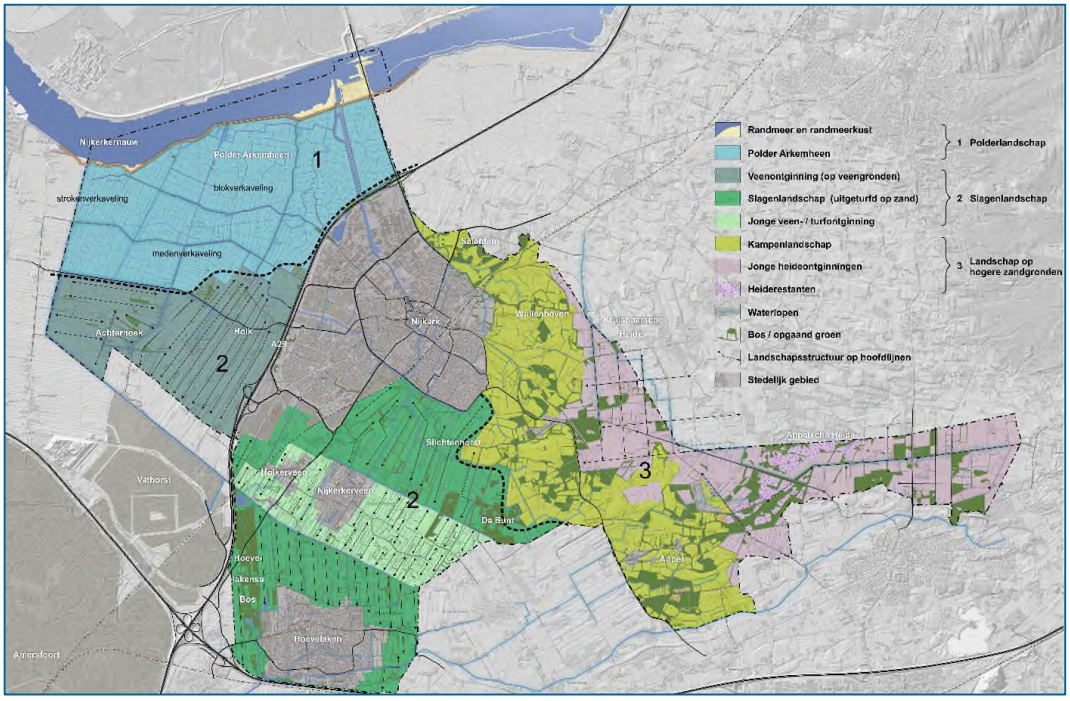
	Toelichting	Score
Biodiversiteit	Op verschillende schaalniveaus werkt de gemeente aan het versterken van de groen/blauwe structuur. Met name rondom Hoevelaken worden deze groen/blauwe zones gerealiseerd. Daarnaast gaat de gemeente werken aan 'Impuls biodiversiteit 2020-2024', waarbij biodiversiteitsplannen worden opgesteld, bijenoases worden gerealiseerd langs spoor en recreatiewater, bedrijventerreinen en weilanden.	**3,5**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Biodiversiteit	3,5	4,5

13.4.3 *Landschappelijke waarden*

Referentiesituatie

Het buitengebied van Nijkerk heeft een bovengemiddeld hoge cultuurhistorische waarde omdat de inrichting van deze gebieden al vrijwel eeuwen vrij constant is. In de referentiesituatie is dit niet gewijzigd (Figuur 13.16).

Figuur 13.16: Aanwezige landschapstypen

Effecten omgevingsvisie

De landschappelijke waarden zijn belangrijk voor Nijkerk. De drie landschapszones die de gemeente rijk is vormen dan ook de basis voor de visiekaart die bij de omgevingsvisie is opgesteld (zie Figuur 13.15). Voor elk van de drie gedefinieerde landschappen is een ontwikkelperspectief opgenomen dat het uitgangspunt vormt voor de ontwikkelingen in deze gebieden landschapszones. Daarmee wordt de gaafheid en de beleving van de landschappelijke waarden behouden.

Aandachtspunten

Er zijn geen verdere aandachtspunten voor dit aspect.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Landschappelijke waarden	De landschappelijke waarden van Nijkerk vormen de basis voor de omgevingsvisie. Elk van de landschappen heeft een eigen ontwikkelperspectief die als uitgangspunt dient voor ontwikkelingen binnen deze zones.	**4**

13.4.4 Conclusie

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Beschermde natuurgebieden	**2,5**	**3**
Biodiversiteit	**4**	**4**
Landschappelijke waarden	**4**	**4**

13.5 Effecten op duurzaamheid

13.5.1 Uitstoot broeikasgassen

Effecten omgevingsvisie

De gemeente Nijkerk groeit in de komende jaren, zowel in aantal woningen als in aanwezige bedrijvigheid. Dit kan leiden tot een toename van uitstoot van broeikasgassen. Nijkerk heeft als ambitie om de werklocaties toekomstbestendig te maken. Verduurzaming is daarbij een belangrijk onderdeel. Nieuwbouw van woningen is volgens de landelijke normen uitstootvrij waardoor dit nauwelijks tot een toename van uitstoot van broeikasgassen leidt.

Bij de aanleg van nieuwe en de herinrichting van bestaande infrastructuur staat de toekomstbestendigheid centraal. Voor verkeer en vervoer in de toekomst geldt dan ook dat dit erop gericht is dat de CO_2-uitstoot vermindert. Het exacte effect van de maatregelen in het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen is onduidelijk.

Bij nieuwbouw en vervangingsopgave van maatschappelijk vastgoed wordt uitgegaan van (Bijna) Energie Neutrale Gebouwen (BENG). Hierdoor neemt de uitstoot van broeikasgassen van de bebouwde omgeving af.

Aandachtspunten

Er wordt met name gericht op nieuwbouw in de omgevingsvisie maar de bestaande gebouwde omgeving levert de uitstoot op. Een belangrijk aandachtspunt is het energieneutraal maken van de bestaande gebouwen. De warmtetransitievisie speelt hierin een belangrijke rol. Verdere uitwerking van deze visie en vertaling naar maatregelen is nodig om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

Beoordeling

	Toelichting	Score
Uitstoot broeikasgassen	Verduurzaming en het beperken van de uitstoot is een belangrijk onderdeel voor de ontwikkelingen in Nijkerk voor de komende jaren. Nieuwbouw en de vervangingsopgave van maatschappelijk vastgoed leidt enkel tot een vermindering van de uitstoot uit de bebouwde omgeving. De groei van Nijkerk kan wel leiden tot een toename van verkeer, die in eerste instantie nog niet uitstootvrij is.	**3,5**

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Uitstoot broeikasgassen	**3,5**	**4**

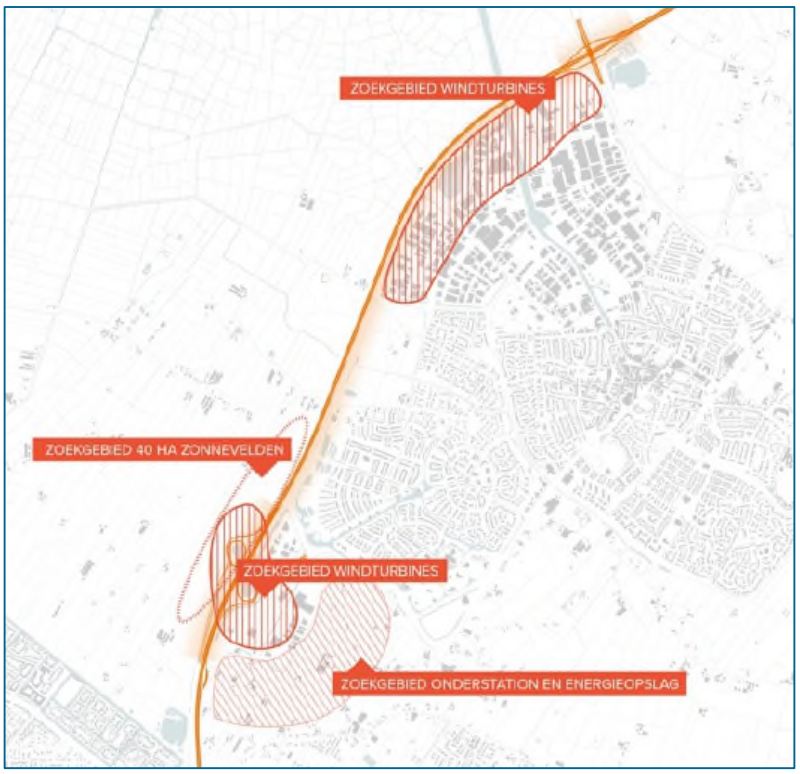
13.5.2 Aandeel duurzame energie

Referentiesituatie

Een 100% duurzame energievoorziening wordt met de huidige voorzieningen voor energie-opwek in de referentiesituatie niet behaald. Voor Nijkerk is daarom een opgave voorzien vanuit de Regionale Energie Strategie (RES).

Effecten omgevingsvisie

Voor de duurzame opwek van energie wordt door de gemeente Nijkerk ingezet op wind en zon als bron. Daken van bedrijven, woningen en maatschappelijke gebouwen bieden hiervoor ruimte. De inzet van deze ruimte voor de energieopgave wordt dan ook gestimuleerd door de gemeente. Dit is echter niet voldoende om een volledige duurzame energie-opwek te realiseren. Met het plan ‘Duurzame verbinding A28’ wordt voorzien in de ontwikkeling van twee windturbines en een 40 hectare zonneveld. Hiervoor loopt een apart m.e.r.-traject. Deze ontwikkeling worden dan ook niet beoordeeld in het MER bij de omgevingsvisie. In de omgevingsvisie is wel rekening gehouden met het ruimtebeslag dat deze ontwikkelingen vragen (zie Figuur 13.17). Daarnaast worden ook de mogelijkheden voor zonnevelden bij P&R terreinen, de geluidswal en het voormalig zwembadterrein Luxool onderzocht.

Figuur 13.17: Zoeklocaties zonnevelden en windturbines (Bron: Omgevingsvisie Gemeente Nijkerk 2040)

Aandachtspunten

Er worden vanuit het MER voor de omgevingsvisie geen aandachtspunten aangedragen, dit volgt uit het m.e.r.-traject dat wordt uitgevoerd voor de ontwikkeling van de windturbines en het zonneveld.

Beoordeling

Beoordeling op dit aspect is niet van toepassing gezien een separaat MER-traject doorlopen wordt voor de energietransitie en de beoogde ontwikkelingen die hieronder vallen.

13.5.3 Conclusie

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Uitstoot broeikasgassen	**3,5**	**4**
Aandeel duurzame energie	**n.v.t.**	**n.v.t.**

14 Conclusie

14.1 Bevindingen van het MER

Met de Omgevingsvisie Nijkerk zet de gemeente de koers en het beleid uit richting 2040. De koers bestaat enerzijds uit ontwikkelingsgerichte opgaven, zoals uitbreiding van de woningvoorraad en nieuwe fietsverbindingen. Anderzijds stelt de omgevingsvisie de kaders voor deze ontwikkelingen door thematische ambities voor bijvoorbeeld groen en water, cultuurhistorie en duurzaamheid vast te leggen.

Voor de keuzes van de ontwikkelingsgerichte opgaven zijn in dit MER vijf denkrichtingen opgesteld en afgewogen. Deze beoordeling is meegenomen in het proces om te komen tot het ontwerp van de omgevingsvisie.

Effecten op de leefomgeving

De omgevingsvisie is in dit MER beoordeeld op de effecten op de leefomgeving. Hierbij zijn aandachtspunten en aanbevelingen gesignaleerd.

	Omgevingsvisie	Aanbevelingen / maatregelen
Luchtkwaliteit	**2,5**	**3**
Geluid	**2,5**	**3,5**
Hittestress	**2**	**2,5**
Gezond gedrag	**4**	**4,5**
Externe veiligheid	**3**	**3,5**
Verkeersveiligheid	**3,5**	**4**
Waterveiligheid	**3**	**3,5**
Sociale veiligheid en levendigheid	**3**	**3**
Voorzieningenniveau	**3,5**	**4**
Balans in de woningvoorraad	**3**	**3,5**
Omvang van de werkgelegenheid	**3,5**	**3,5**
Recreatiemogelijkheden	**4**	**4**
Multimodale bereikbaarheid	**3,5**	**4**
Kwaliteit OV en fietsvoorzieningen	**3**	**3**
Kwaliteit woongebied	**3,5**	**4,5**
Kwaliteit woningen	**2**	**3,5**
Stedelijke groen	**3,5**	**4,5**
Cultuurhistorische waarden	**4**	**4**
Archeologische waarden	**3**	**3**
Uitstoot broeikasgassen	**3,5**	**4**
Aandeel duurzame energie	**n.v.t.**	**n.v.t.**

Bij diverse beoordelingen is geconcludeerd dat er in de verdere uitwerking van het omgevingsbeleid belangrijke keuzes te maken zijn, die de uiteindelijke effecten op de leefomgeving bepalen. Dit is terug te zien in de score voor de aanbevelingen en maatregelen.

14.2 Aandachtspunten en aanbevelingen

In hoofdstuk 13 zijn per aspect aandachtspunten en aanbevelingen benoemd. Veel aanbevelingen zijn samen te brengen binnen de uitwerking van de opgave voor binnenstedelijke ontwikkelingen. De opgaven en ambities komen hier samen: ze 'botsen' of kunnen elkaar juist versterken. De mogelijke effecten op beschermde natuur geven aanleiding om hiervoor maatregelen te onderzoeken en mogelijk nieuw of aanvullend beleid te ontwikkelen.

Uitwerking van binnenstedelijke opgaven

Op de binnenstedelijke ontwikkellocaties komen diverse opgaven zoals woningbouw, mobiliteit en groen en water bij elkaar. Hier zijn keuzes te maken ten aanzien van het woningbouwprogramma en het ruimtebeslag. De verschillende opgaven vragen om ruimte die slechts beperkt beschikbaar is. Welke ruimte nodig is voor woningbouw is onder andere afhankelijk van het woningbouwprogramma (aantal en typen woningen) en de bouwhoogte die mogelijk gemaakt wordt.

Hoogbouw

Hoogbouw biedt voordelen ten opzichte van laagbouw met betrekking tot functiemenging. In hoogbouwflats kan de woonfunctie gemengd worden met andere voorzieningen, door voorzieningen in de plint te realiseren. Daarnaast bieden hoogbouwflats een relatief goede potentie voor het realiseren van collectieve warmte-installaties ten opzichte van laagbouw. Tot slot hoeft het kwantitatieve aandeel groen in de bebouwde omgeving niet te dalen, wanneer ingezet wordt op hoogbouw.

Het nadeel van hoogbouw is dat het drukker zal worden in de openbare ruimte. Zo beschikken woningen in hoogbouwflats bijvoorbeeld niet over een tuin (eventueel een balkon of dakterras) waardoor meer gebruik gemaakt wordt van openbaar groen. Tot slot heeft hoogbouw impact op de 'skyline' van een gebied.

Ruimte voor groen en water

De keuzes voor het woningbouwprogramma en hoogbouw kunnen de mogelijkheden voor groen en water beïnvloeden. Binnen het bestaand stedelijk gebied is uitbreiding van groen en water een van de opgaven. Om te voorkomen dat door woningbouw de gewenste ruimte voor groen en water verdwijnt is het aan te bevelen deze ruimte vast te leggen in het Omgevingsplan of gemeentebreed met behulp van een programma.

Ruimte voor mobiliteit

Infrastructurele voorzieningen nemen een aanzienlijk deel van de ruimte in beslag. Inzet op minder auto(verkeer)'s in de woongebieden kan ruimte vrijmaken voor meer woningen of meer groen en water, bijvoorbeeld door autovrije straten of autoluwe wijken te creëren. Om geen parkeeroverlast te creëren is het nodig om centrale parkeergelegenheden te realiseren. Dit kan door aan de randen van straten of wijken grotere parkeervoorzieningen aan te leggen, in de vorm van parkeerhofjes of pleinen. Bij de verdere uitwerking in het omgevingsplan kan dit vastgelegd worden. Aan de randen van centrumgebieden kan een P+R-voorziening (mobiliteitshub) inwoners stimuleren om (een deel van) de reis met het OV of de fiets te doen. De parkeerdruk in het woongebied kan hierdoor verminderen.

Om deze aspecten integraal uit te werken dienen op gemeenteniveau duidelijke kaders opgesteld te worden. Per ontwikkelopgave kunnen deze verder uitgewerkt worden.

Aanpak (mogelijke) effecten op natuur: Programma natuur

Negatieve effecten op beschermde natuurgebieden door stikstofemissies en toename van recreatiedruk zijn niet op voorhand uit te sluiten. De aanpak van stikstofemissies is nodig om negatieve effecten op natuur door de verkeersaantrekkende werking van nieuwe ontwikkelingen te mitigeren. Tegelijkertijd benoemt de omgevingsvisie diverse ontwikkelingen die als doel hebben om natuurkwaliteiten te verbeteren. Zo zet de gemeente in op uitbreiding van groen en water en het realiseren van groene verbindingen in het landelijk gebied. Deze ontwikkelingen hebben juist positieve effecten op de natuur.

Ook de ontwikkeling van alternatieve recreatiemogelijkheden voor de inwoners van Nijkerk kan positief bijdragen aan de natuur. Nieuwe recreatievoorzieningen in de polder bieden de inwoners een alternatief voor recreatie in kwetsbare (beschermde) natuurgebieden. De recreatiedruk op de Veluwe kan hierdoor afnemen.

Saldering van stikstofdepositie

De toename van stikstofdepositie kan gemitigeerd worden door maatregelen te treffen waardoor stikstofemissies afnemen. Dit kan gaan om het beperken van de emissies van de voorgenomen ontwikkeling of het wegnemen van stikstofbronnen in de huidige situatie. Dit wordt ook wel salderen genoemd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen intern en extern salderen. Bij intern salderen wordt gebruik gemaakt van bestaande bronnen binnen het plangebied van de ontwikkeling, bij extern salderen liggen de bronnen buiten het plangebied. Voor extern salderen geldt dat 30% van de saldering ten goede moet komen aan de natuur en niet ingezet kan worden om toename van stikstofdepositie te mitigeren.

Intern salderen is mogelijk bij herontwikkeling van gebieden waar op dit moment activiteiten met stikstofemissies plaatsvinden. Voor de ontwikkelingen uit de Omgevingsvisie geldt dit voor enkele locaties waar oude woningen met gasaansluiting vervangen worden door nieuwbouw. Voor de aanleg van de nieuwe weg en ontwikkelingen op braakliggende terreinen of in het landelijk gebied zijn niet direct salderingsmogelijkheden voor handen. Voor deze ontwikkelingen zijn salderingsmogelijkheden buiten het plan nodig. Een gemeentebrede aanpak van stikstofdepositie kan helpen om ook ontwikkelingen zonder (interne) salderingsmogelijkheden mogelijk te maken.

Programma Stikstofdepositie

De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om een (vrijwillig) programma op te stellen. Het programma is een instrument om beleid en maatregelen op te stellen om een bepaalde omgevingskwaliteit te bereiken. In dit geval betreft de omgevingskwaliteit de stikstofdepositie als gevolg van ontwikkelingen van de omgevingsvisie. Door maatregelen die leiden tot afname van stikstofdepositie op te nemen in een programma, kan een stikstofsaldo gecreëerd worden. Door 70% van dit saldo in te zetten voor nieuwe ontwikkelingen wordt rekening gehouden met externe saldering.

Het opzetten van een programma voor stikstofdepositie vraagt om een goede ‘boekhouding’. Het bijhouden van de stikstofdepositie op alle hexagonen waar toe- of afnames berekend worden, is nodig om negatieve effecten te voorkomen.

Stappen voor de opzet van het stikstofprogramma:
1. Bepalen van maatregelen voor afname van stikstofdepositie
2. Berekenen van afname stikstofdepositie met 30% afroming
3. Vastleggen van afname stikstofdepositie

14.3 Monitoring en evaluatie

De omgevingsvisie is een beleidsstuk dat actueel moet zijn en eigenlijk nooit 'af' is. De omgevingsvisie moet om kunnen gaan met actuele ontwikkeling en tijdig bij sturen als dat nodig is. Het monitoren van (de effecten van) het beleid is daarom een belangrijk aspect. Vanuit het MER komen ook aspecten naar voren waarvoor het aan te bevelen is monitoring in te zetten om de voortgang te bewaken en tijdig bij te sturen. Monitoring kan zich richten op het doelbereik, het monitoren of en in hoeverre de ambities gehaald worden, of de effecten op de leefomgeving.

Monitoren van het doelbereik

In de omgevingsvisie beschrijft de gemeente de opgaven aan de hand van zes thema's. De ontwikkelingen binnen deze thema's zijn in dit MER beoordeeld op de effecten op de leefomgeving. Voor de zes thema's is monitoring aan te bevelen om te bepalen of de ambities voor deze opgaven worden gehaald.

Opgave	Te monitoren aspecten
Duurzame ontwikkeling	• Percentage duurzame energie • Aandeel elektrisch vervoer
Wonen	• Aantal nieuw gebouwde woningen • Actuele vraag naar woningen (kwalitatief)
Werken	• Behoefte aan bedrijfslocaties
Mobiliteit	• Modal split
Voorzieningen	• Aanbod speelplaatsen per wijk
Landelijk gebied	• N.v.t.

Effecten op de leefomgeving

Vrijwel alle aspecten van de fysieke leefomgeving worden op een bepaalde manier beïnvloed door ontwikkelingen uit de omgevingsvisie. Enkele aspecten springen eruit en verdienen de aanbeveling om bij de verdere uitwerking van het beleid gemonitord te worden:

- Omvang groen en water: De gemeente heeft een streefwaarde voor het percentage groen en water benoemd. Dit aspect draagt positief bij aan onder andere klimaatadaptatie, biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Vanwege de diverse binnenstedelijke ontwikkelingen is het van belang dit goed te monitoren om deze streefwaarde per wijk of buurt te halen.
- Stikstofdepositie: ontwikkelingen kunnen zowel leiden tot toename als afname van stikstofemissies. Maatregelen om stikstofemissies te verminderen zijn nodig om negatieve effecten op beschermde natuurgebieden te voorkomen. Door dit te monitoren kan voorkomen worden dat natuurkwaliteiten aangetast worden en ontwikkelingen geen doorgang kunnen vinden.

Bijlage I – Foto van de leefomgeving

Leefomgevingsfoto Nijkerk

Analyse van de fysieke leefomgeving t.b.v. het MER Omgevingsvisie Nijkerk

projectnummer 0456543.100
definitief
4 februari 2020

Understanding today.
Improving tomorrow.

Leefomgevingsfoto Nijkerk

Analyse van de fysieke leefomgeving t.b.v. het MER Omgevingsvisie Nijkerk

projectnummer 0456543.100

definitief
4 februari 2020

Auteurs
J. Brécheteau
A.G. Bouman

Opdrachtgever
Gemeente Nijkerk
Kolkstraat 27
3861 AK NIJKERK

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
	definitief	M.L. Kornet	T. Artz

Inhoudsopgave

		Blz.
1	Inleiding	2
2	Nijkerk algemeen	4
3	Gezondheid	10
4	Veiligheid	20
5	Aantrekkelijke leefomgeving	25
6	Sociaal	29
7	Ecologisch kapitaal	34
8	Energie & grondstoffen	40
9	Water, bodem & ondergrond	44
10	Historisch kapitaal	51
11	Wonen	56
12	Werkgelegenheid	61
13	Opleiding & Inkomen	66
14	Bereikbaarheid	69

1 Inleiding

1.1 Context

De gemeente Nijkerk is gestart met het opstellen van de omgevingsvisie. De omgevingsvisie bevat de strategisch lange termijn visie voor de gemeente. Bij de omgevingsvisie wordt een MER opgesteld. In het MER zijn de opgaven van de omgevingsvisie beoordeeld op de effecten op de fysieke leefomgeving. De gemeente Nijkerk heeft hiervoor denkrichtingen opgesteld. Deze zijn toegelicht in het hoofdrapport.

Om de denkrichtingen te kunnen beoordelen op de effecten op de fysieke leefomgeving is het allereerst nodig om een goed beeld te krijgen van de huidige en verwachte staat van de fysieke leefomgeving. Wat zijn de aanwezige waarden binnen de fysieke leefomgeving? Welke ontwikkelingen verwachten we de komende jaren? En hoe ziet de toekomstige leefomgeving eruit en welke inzichten en aandachtspunten levert dat op? We noemen dat ook wel de leefomgevingsfoto.

De leefomgevingsfoto is thematisch opgebouwd. De hoofdthema's volgen de bekende people-planet-prosperity indeling. Een indeling die aansluit bij de accenten die de gemeente legt in de omgevingsvisie. Onder elk hoofdthema hangen vier thema's. In onderstaande tabel is het overzicht van de thema's opgenomen.

People	Planet	Prosperity
Gezondheid	**Ecologisch kapitaal**	**Vestigingsklimaat & Werk**
Veiligheid	**Energie & grondstoffen**	**Wonen**
Aantrekkelijke leefomgeving	**Water, bodem & ondergrond**	**Opleiding & Inkomen**
Sociaal	**Historisch kapitaal**	**Bereikbaarheid**

1.2 Aanpak

De leefomgevingsfoto is gemaakt door een bundeling, samenvatting en analyse van (openbaar) beschikbare informatie. Op basis van bestaande beleidsstukken, verkenningen en databronnen van onder andere de gemeente Nijkerk en de provincie Gelderland zijn de volgende onderdelen behandeld:

- De huidige situatie;
- De relevante trends en ontwikkelingen voor het betreffende vraagstuk en
- Een beschrijving van de aandachtspunten in de toekomstige situatie.

De huidige situatie is beschreven aan de hand van cijfers en kaartbeelden. In de tekst en de kaarten zijn de relevante indicatoren in beeld gebracht, die in het MER gebruikt zijn als graadmeter voor de kwaliteit van de leefomgeving.

Per thema is een beschrijving gegeven van de trends en ontwikkelingen die een rol spelen. Dit zijn niet alleen de ontwikkelingen 'binnen' het thema, maar ook de gevolgen van (externe) factoren die niet direct tot het thema behoren. Uiteindelijk ontstaat er een beeld van hoe het er naar verwachting in de toekomst voor staat met het betreffende thema. Hieruit komen ook de aandachtspunten naar voren voor de verdere beoordeling en uitwerking van de omgevingsvisie.

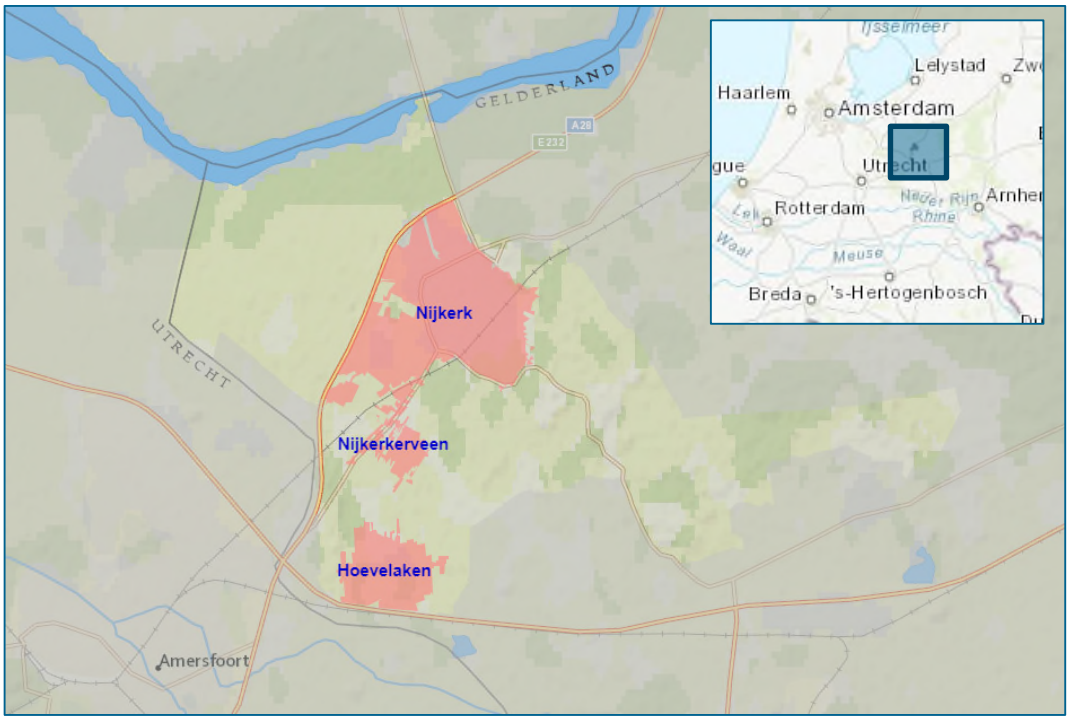
De aandachtspunten zijn meegenomen in het MER. In het MER komt de thematische indeling van deze leefomgevingsfoto niet direct terug, maar zijn de relevante aandachtspunten per aspect gekoppeld aan integrale ambities voor de fysieke leefomgeving. Dit is beschreven in hoofdstuk 4 van het hoofdrapport.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat allereerst een beschrijving van enkele algemene kenmerken van de gemeente Nijkerk. Informatie over de geschiedenis, de regio en het aantal inwoners is hier te vinden. Daarna volgen de hoofdstukken voor de twaalf thema's. Elk hoofdstuk bevat een beschrijving van de huidige situatie en kijkt naar de relevante trends en ontwikkelingen binnen het thema. Van hieruit zijn aandachtspunten voor de omgevingsvisie en het MER meegegeven.

2 Nijkerk algemeen

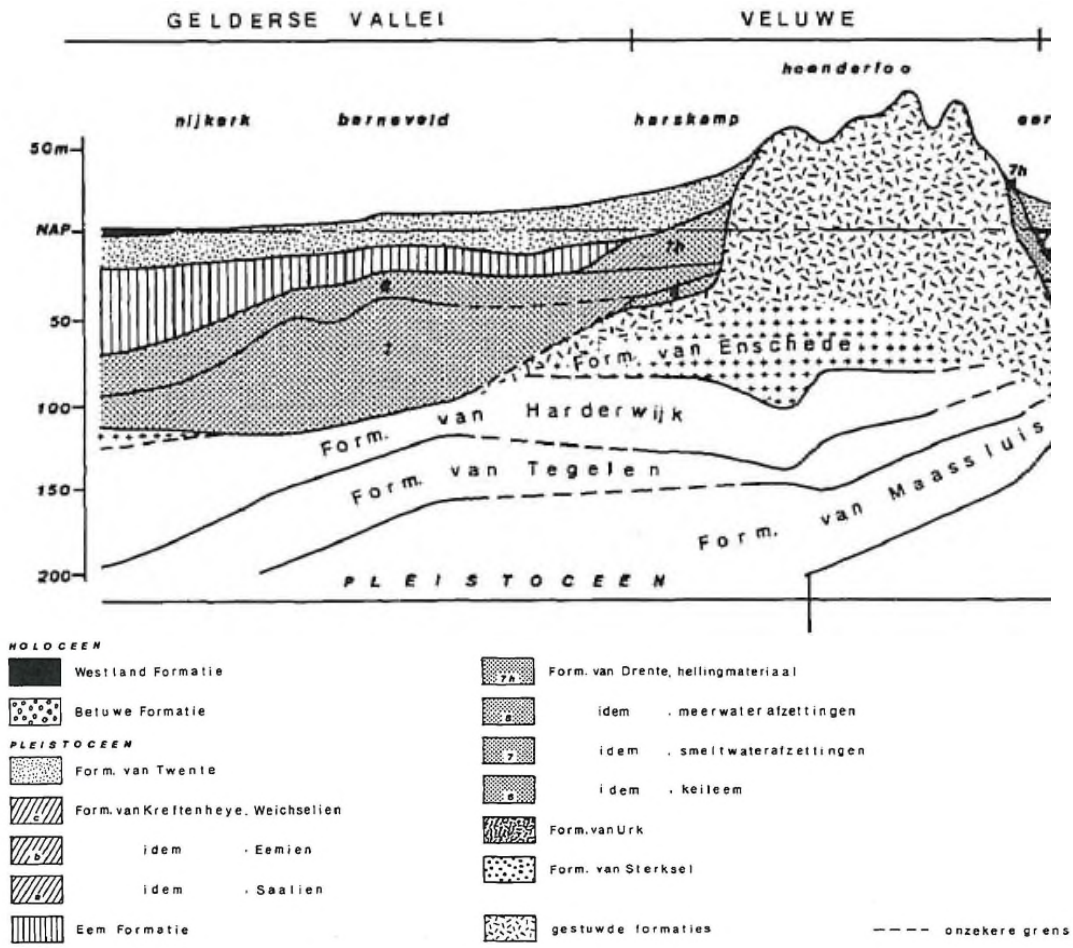
De gemeente Nijkerk bestaat uit drie kernen: Nijkerk, Nijkerkerveen en Hoevelaken. De gemeente ligt aan de rand van de provincie Gelderland en grenst aan de provincies Utrecht en Flevoland. De gemeente Nijkerk telde op 1 januari 2019 circa 43.000 inwoners met een bevolkingsdichtheid van ruim 600 inwoners per km^2.

2.1 Geschiedenis van Nijkerk

Nijkerk is gelegen in de Gelderse Vallei, een dekzandvlakte tussen twee stuwwallen (Veluwe en Utrechtse Heuvelrug). De geologische opbouw is weergegeven in figuur 2.1. De betekenis van deze geologische ligging volgt uit het hiermee samenhangende hoogteverloop van het landschap.

In het moerassige lage land van de Gelderse vallei verbleven in vroege perioden alleen periodiek mensen. In de middensteenstijd waren hier jagers-verzamelaars actief en in het begin van de jonge steentijd mensen die jagen en vissen combineerden met kleinschalige akkerbouw (Swifterbantcultuur). Door vernatting en veenvorming werd het natte hart van de Gelderse Vallei daarna grotendeels verlaten. Pas in de loop van de late Middeleeuwen raakte dit gebied vanaf de randen weer bewoond.

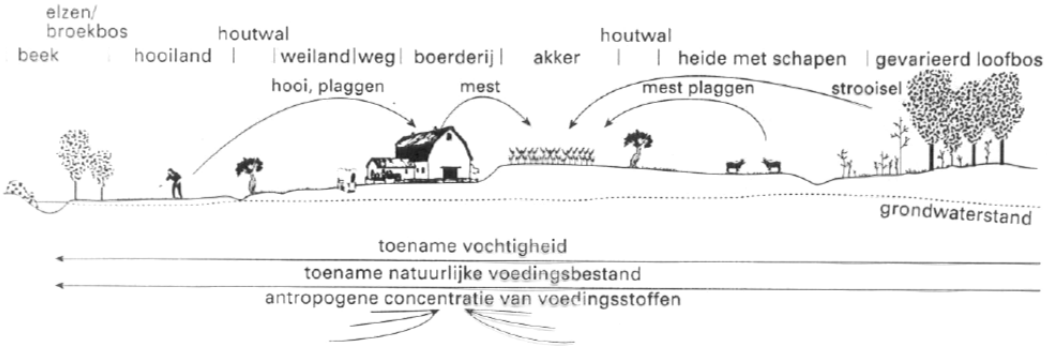
Figuur 2.1: Geologische opbouw Gelderse Vallei/Veluwe

Na de Romeinse tijd was het gebied nagenoeg onbewoond (en bestond voor een goed deel uit veen). De ontginning van het gebied heeft plaatsgevonden in de periode 700-1000. Vanaf de flanken van de Heuvelrug en de Veluwe is de regio ontgonnen. De gemeente Nijkerk is op regionaal schaalniveau atypisch gevestigd op een lager gelegen dekzandrug. De meeste dorpen ontwikkelden zich op de flank van de Utrechtse Heuvelrug of Veluwe.

Figuur 2.3 geeft de landschappelijke ligging in de Gelderse Vallei weer. Te zien is dat Nijkerk op de flank van hoger gelegen kampontginningen en lager gelegen broekontginningen gelegen is. De wijze waarop het landschap gebruikt werd is weergegeven in figuur 2.2. Kenmerken van kampontginningen zijn:

- Boomsingels, heggen en houtwallen, (naald)bos en lanen
- Verspreide bebouwing
- Blokvormige verkaveling
- Beken en vennen als oppervlakte water
- Matig tot intensieve akkerbouw, veeteelt en houtteelt.

Wat het gebied bijzonder maakt is dat dankzij het grootgrondbezit het gebied weinig is veranderd in de afgelopen eeuwen en er geen ruilverkaveling heeft plaatsgevonden. Afgezien van enkele ruimtelijke veranderingen door een klein aantal grote inrichtingsprojecten geeft het gebied een vrij gave indruk en zijn de vormen in het landschap zichtbaar en terug te leiden naar het verleden.

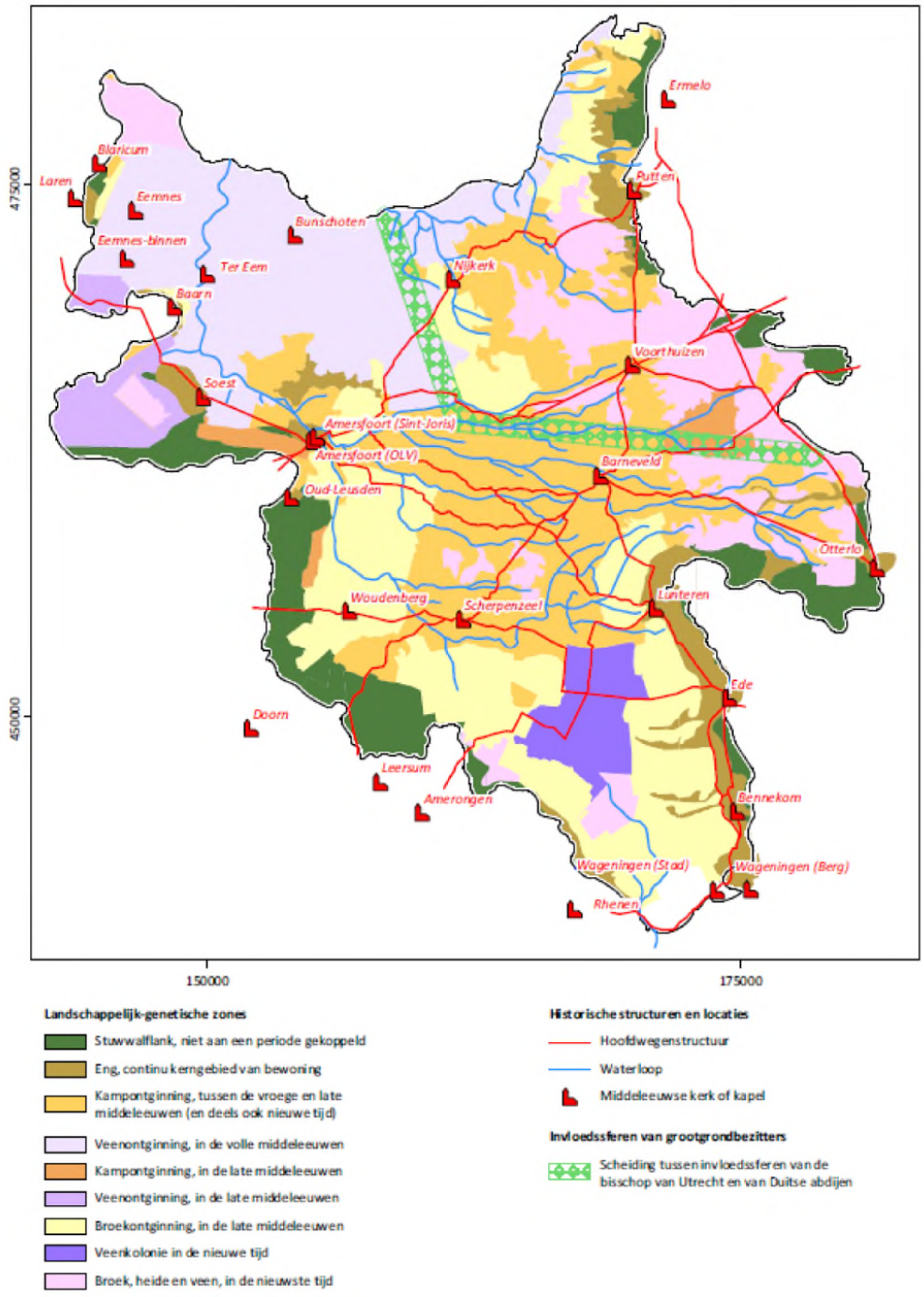

Figuur 2.2: Doorsnede landschappelijk gebruik kampontginningen zoals aanwezig in gemeente Nijkerk.

Nijkerk werd gesticht op de grens van bouw- en weiland. In de 13e eeuw brandde een kapel of kerk af, waarna een nieuwe kerk (“Nije kercke”) gebouwd werd. In de 18e eeuw brak een bloeiperiode voor Nijkerk aan. Dit was mede te danken aan de sterke tabaksteelt, handel en glasblazerijen. De historische architectuur in de stad is voornamelijk aan deze periode te danken. Nijkerk had een grote regionale veemarkt waardoor de stad jarenlang van grote betekenis was voor de agrarische regio.

Het dorp Hoevelaken ontwikkelde zich op een ontginning in een moerassig gebied. In 1800 werd de Dorpstraat in opdracht van Napoleon Bonaparte verhard. Deze werd later vervangen door de autosnelweg A1 (De karakteristiek van Nijkerk, 2013). Nijkerkerveen werd rond 1900 als zodanig benoemd, als dorp op veengronden.

Alle kernen in de gemeente kenden een explosieve groei na de tweede wereldoorlog. Dat heeft geresulteerd in een veelheid aan naoorlogse wijken (Oranjewijk, Beulekamp, Paasbos en Rensselaer). De naoorlogse ontwikkeling van de gemeente is weergegeven in onderstaande figuren.

Figuur 2.3: De Gelderse Vallei met – in groen – de scheiding tussen de twee gebieden met uiteenlopende grondbezitsverhoudingen (bron: Scholte Lubberink, H.B.G. en L.J. Keunen (2015), Op het kruispunt van de vier windstreken).

Figuur 2.4: Gemeente Nijkerk omstreeks 1940. Relatief kleine steden en dorpen in een agrarisch landschap (het onregelmatige kampenlandschap en heide in het oosten en de lager gelegen broek- en veenontginningen in het westen. Bron: Kadaster).

Figuur 2.5: Gemeente Nijkerk rond 2000. Sterk verstedelijkte plaatsen met relatief intact agrarisch cultuurlandschap daaromheen. Ruilverkaveling heeft hier maar zeer beperkt plaatsgevonden.

2.2 Positie in de regio

De gemeente Nijkerk maakt onderdeel uit van de Regio FoodValley. De Foodvalley is een regio binnen de provincie Gelderland. De voedselvoorziening is hier de 'core business'. De Regio Foodvalley wil het vestigingsklimaat bevorderen voor het ondernemen, wonen, werken en studeren in dit gebied. Dat deze focus in de regio is, blijkt ook uit werkgelegenheidscijfers van het gebied, deze zijn hoger dan gemiddeld in Gelderland. Banen liggen voornamelijk in de Foodcluster en Agro-complex sectoren.

De voorheen sterk aanwezige relatie van de stad met het ommeland is niet veel meer zichtbaar. Enkele landwegen die de stad in voerden zijn nog zichtbaar, zoals de Holkerstraat en de Brink, de Venestraat, de Kleterstraat en de Vetkamp. Door deze verbindingen was de stad nauw verbonden met het omliggende landschap. Door de aanleg van de A28 en de verstedelijking van Nijkerk in noordelijke richting is de verbinding met het open landschap verminderd.
De verbinding met het water is daarnaast ook minder zichtbaar geworden. Naast de verstedelijking in noordelijke richting heeft Nijkerk ook sterke groei doorgemaakt in westelijke richting (Corlaer, Doornsteeg) en in oostelijke richting (Paasbos en Strijland). De A28 en de A1 zorgen tevens voor een goede connectie met de omliggende grote steden. Via de A28 zijn Amersfoort, Zwolle en ook Utrecht goed verbonden en via de A1 zijn Amsterdam en Apeldoorn ook goed bereikbaar. Naast de ontsluiting via de rijkswegen loopt ook de provinciale weg N301 door Nijkerk. Via deze weg kan men vanuit Nijkerk rechtstreeks naar Flevoland over het Nuldernauw. Via het spoor is Nijkerk verbonden met de grotere stations van Zwolle en Amersfoort, waarbij Amersfoort in circa 10 minuten te bereiken is. De Arkervaart zorgt tevens voor een route naar Nijkerk over het water. Met name voor de bedrijven is dit een belangrijke aanvoerroute van goederen.

3 Gezondheid

Het thema gezondheid is een belangrijk onderwerp in de Omgevingswet. Hierbij gaat het niet alleen om de bekende milieuaspecten lucht en geluid. Hittestress en het stimuleren van gezondheid zijn aspecten die steeds nadrukkelijker op de agenda staan. De omgevingsvisie is een goed instrument om gezondheid -als belangrijk thema van de fysieke leefomgeving- mee te laten wegen in de keuzes en de verdere uitwerking.

In dit hoofdstuk is het thema gezondheid beschreven aan de hand van de aspecten luchtkwaliteit, geluidbelasting, hittestress en stimuleren van gezond gedrag.

3.1 Huidige situatie

3.1.1 Luchtkwaliteit

De kwaliteit van de lucht wordt bepaald door de aanwezigheid van luchtverontreinigende stoffen. Door onder andere verbrandingsmechanismen en bestrijdingsmiddelen komen verontreinigende stoffen in de atmosfeer. De overheid heeft daarom normen gesteld aan de concentraties en aan het aantal dagen in het jaar dat deze normen overschreden mogen worden. De belangrijkste luchtverontreinigende stoffen zijn fijnstof (PM10 en PM2,5) en stikstofdioxide (NO2). De belangrijkste bronnen van uitstoot van luchtverontreinigende stoffen zijn industrie, landbouw en verkeer.

Hoge concentraties van luchtverontreinigende stoffen kunnen luchtwegklachten en hart- en vaatziekten veroorzaken. Vooral kinderen, ouderen of mensen met luchtwegaandoeningen of hart en vaatziekte, lopen meer risico op het krijgen van gezondheidsklachten. Een betere luchtkwaliteit levert gezondheidswinst op, ook als de concentraties luchtvervuilende stoffen onder de landelijke norm liggen. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft daarom ook advieswaarden voor de concentraties luchtverontreinigende stoffen aangegeven. In onderstaande tabel zijn de wettelijke normen en de WHO advieswaarden opgenomen.

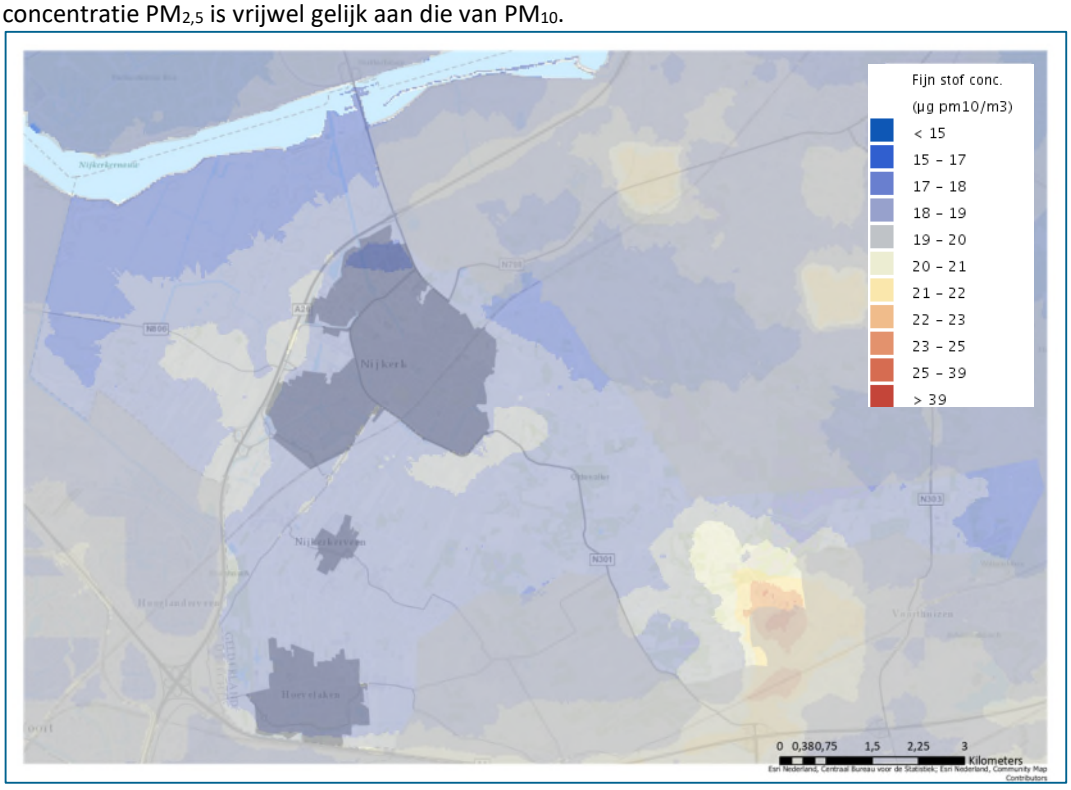
	Wettelijke normen	WHO advieswaarden
PM_{10}	40 µg/m^3	20 µg/m^3
$PM_{2,5}$	20 µg/m^3	10 µg/m^3
NO_2	40 µg/m^3	40 µg/m^3

Het overgrote deel van de concentraties luchtverontreinigende stoffen komt van bronnen van buiten de gemeentegrenzen (achtergrondconcentraties). De belangrijkste bronnen voor luchtverontreiniging zijn verkeer, industrie, landbouw en houtstook. Met name de laatst genoemde bron is relevant voor de gemeentelijke omgevingsvisie. Uit de enquête van de Omgevingsvisie is ook een opmerking geplaatst omtrent de luchtverontreiniging in gemeente Nijkerk. Een respondent noemt het volgende:

''Luchtkwaliteit is in Hoevelaken erg slecht door houtstook, daar moeten echt op korte termijn maatregelen voor genomen worden. Invloed houtstook is vaker en erger dan van verkeer'' (Bijlage 2: Suggesties van respondenten pagina 2)

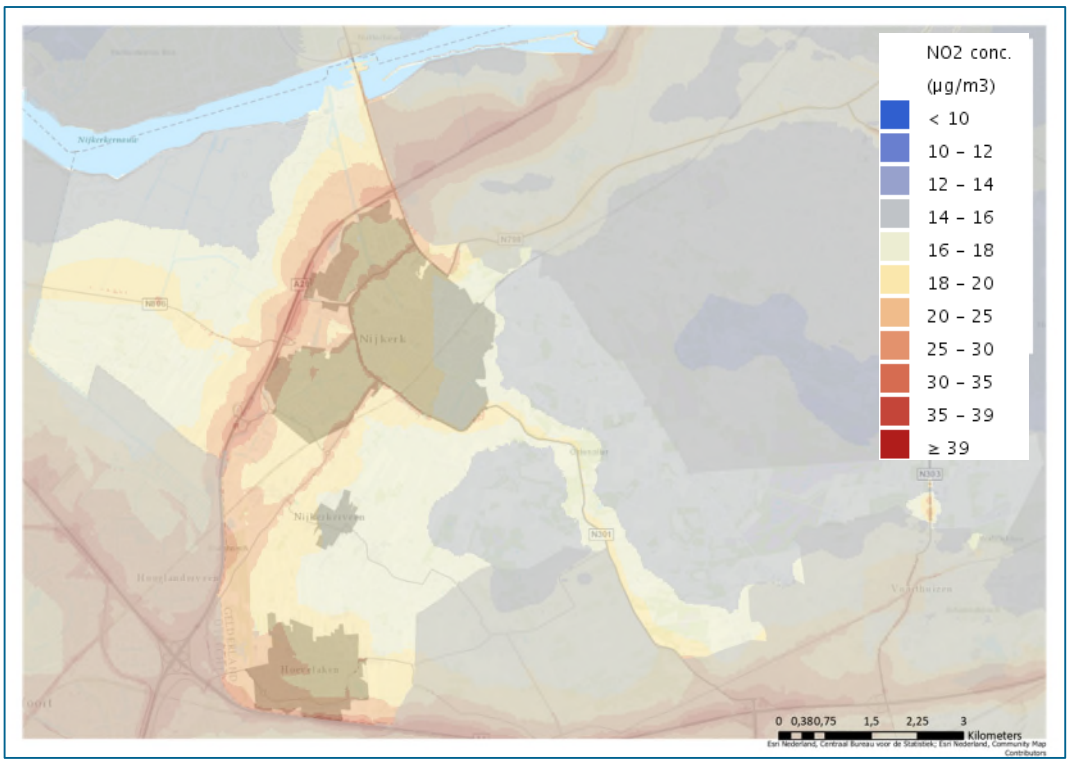
Aangezien het gebruik van haarden en houtkachels in de laatste jaren toeneemt, heeft de gemeente er via de gemeentelijke website aandacht aan besteed.

Jaargemiddelde concentraties luchtverontreinigende stoffen
Onderstaande figuur toont de jaargemiddelde concentratie PM_{10} (2017). Hier is duidelijk te zien dat de concentraties langs de grote wegen hoger liggen. De pieken verder naar het oosten worden veroorzaakt door de omvang van de agrarische sector (pluimveebedrijven). De concentraties liggen net op of onder de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO advieswaarden PM_{10}: 20 ug/m^3). $PM_{2,5}$ is een fractie van PM_{10}. De verdeling van de concentratie $PM_{2,5}$ is vrijwel gelijk aan die van PM_{10}.

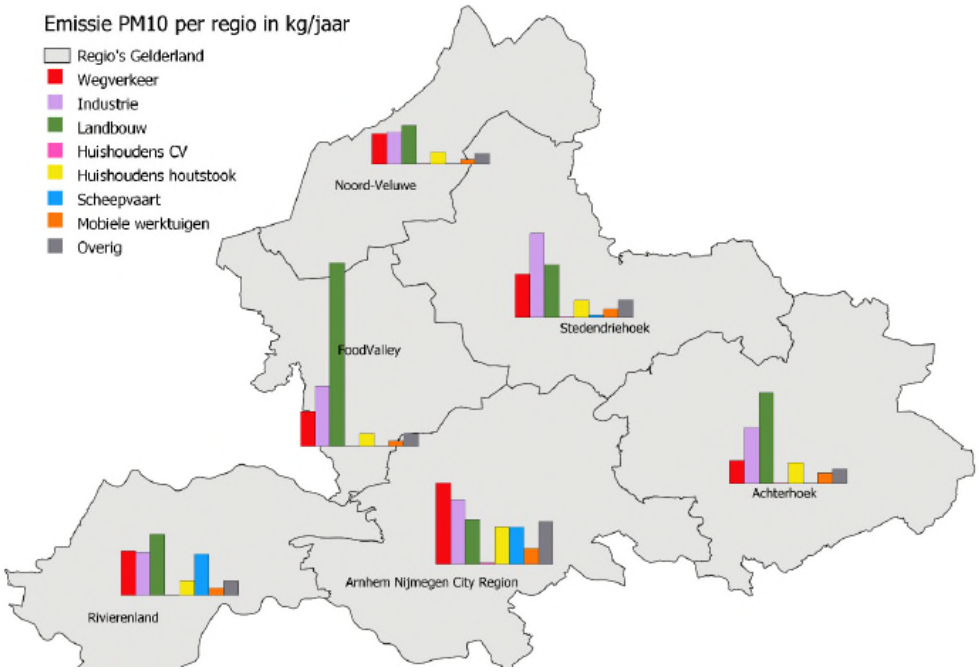

Figuur 3.1 Jaargemiddelde fijnstofconcentratie (PM_{10}) (bron: RIVM, 2017)

Op de kaart met de jaargemiddelde concentraties NO_2 is goed te zien dat verkeer de voornaamste bron is (figuur 3.2). De hoogste concentraties zijn dicht langs de grote wegen te vinden. Daarnaast liggen de concentraties in het stedelijk gebied beduidend hoger dan in het landelijk gebied. De GGD heeft recent nader onderzoek uitgevoerd naar de bronnen van luchtverontreiniging en de mogelijke maatregelen binnen de provincie Gelderland. Hierin is nader onderzoek gedaan naar de bronnen van luchtverontreiniging, de blootstelling aan luchtverontreinigende stoffen en de maatschappelijke kosten hiervan. De verdeling naar bron is in figuur 3.3 weergegeven. Het volledige onderzoek is te vinden op de website van de GGD.

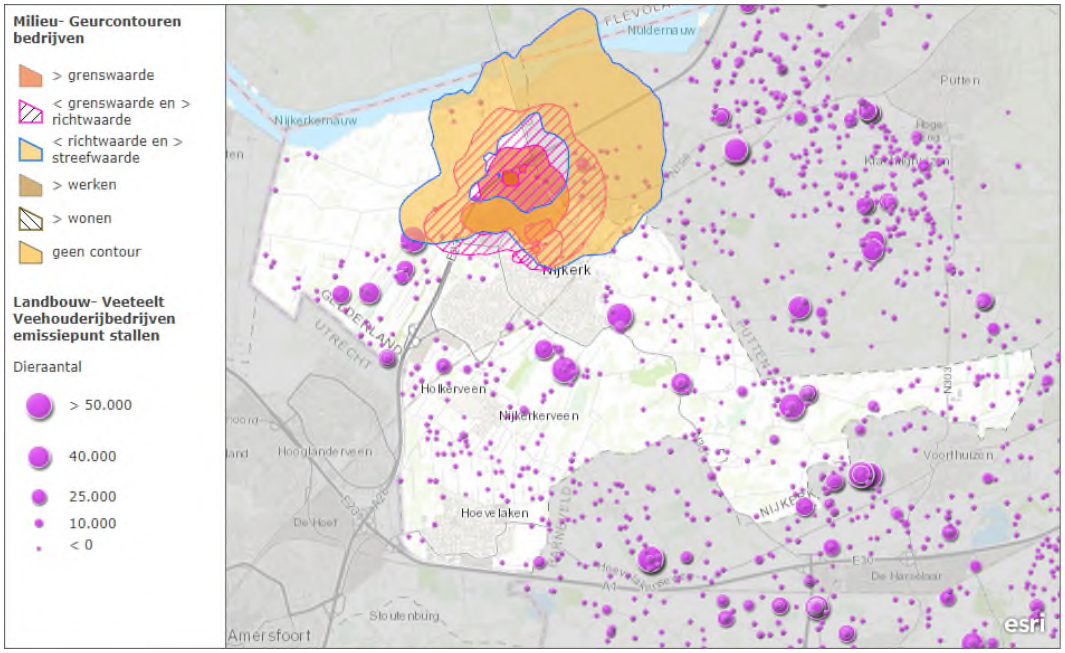
Figuur 3.2 Jaargemiddelde concentraties stikstofdioxide (NO_2) (Bron: RIVM, 2017)

Figuur 3.3 Verdeling naar bron van fijnstof (PM_{10}) per regio in de provincie Gelderland (bron: Onderzoek Luchtkwaliteit Gelderland – GGD, december 2019)

Geurhinder
Geur zelf is niet schadelijk voor de gezondheid, maar de stank kan wel een slechte invloed hebben op gezondheid. Stoffen kunnen geïrriteerde slijmvliezen of hoofpijn veroorzaken en geurhinder kan invloed hebben op de kwaliteit van de nachtrust. Van de inwoners van Nijkerk geeft 2-3% aan dat er ernstige geurhinder door agrarische bedrijven wordt ondervonden. Geurhinder wordt op provinciaal niveau aangepakt. Provincie Gelderland beschikt over een geurhinder beleid (Gelders geurbeleid 2017).

Op figuur 3.3 zijn de emissiepunten van geur van landbouw en veeteelt weergegeven. Deze zijn met name verspreid over het landelijk gebied van Nijkerk. Hierdoor zal geuroverlast in mindere mate aanwezig zijn in het stedelijke gebied. De kaart geeft ook de geurcontouren van bedrijven. Daarbij is te zien dat deze deels over de kern van Nijkerk liggen. Het gaat hierbij om de geurcontouren van de dierenvoedingsbedrijven De Heus, ABZ Diervoeding en de Asfalt Centrale Nijkerk. Deze contouren zijn gebaseerd op de vergunde geuremmissies van de bedrijven en zijn op kaart gezet door de provincie Gelderland. De bedrijven liggen tegen het stedelijk gebied aan en kunnen in Nijkerk geurhinder veroorzaken.

Figuur 3.3 Geurcontouren van bedrijventerreinen en de veehouderijen naar aantal dieren (bron: Provincie Gelderland)

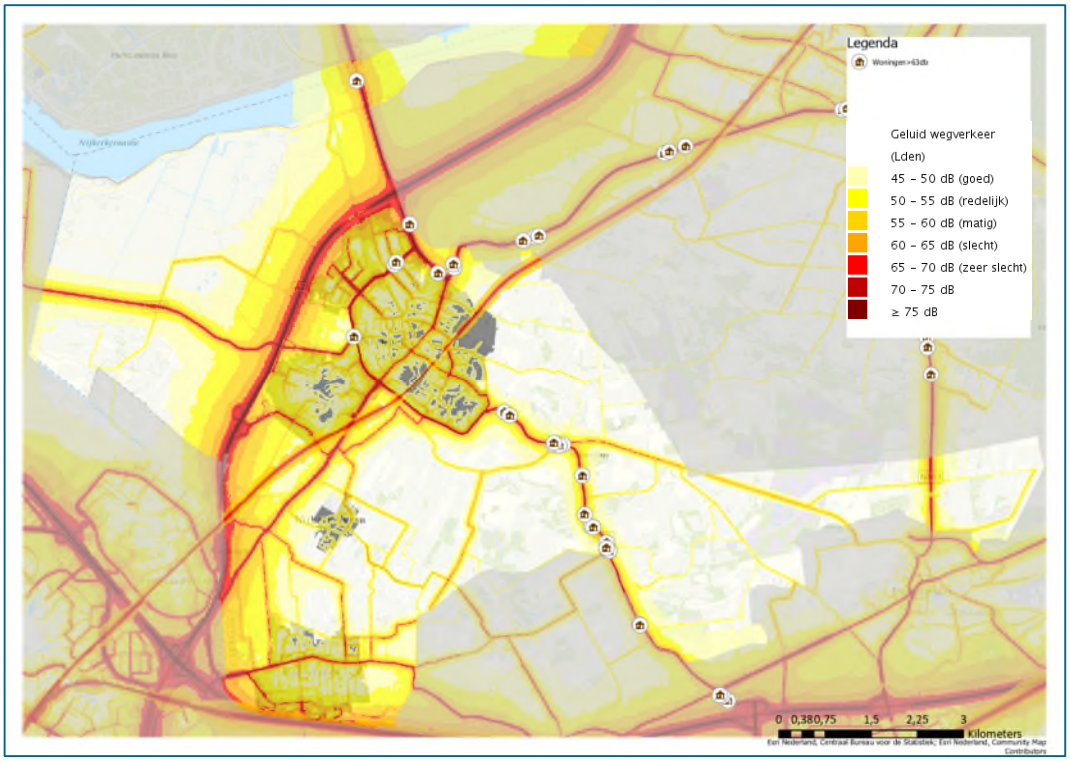
3.1.2 Geluid

Overlast als gevolg van geluid kan uiteindelijk leiden tot gezondheidsklachten. Industrie en transport zijn de voornaamste ‘lawaaimakers’. Daarnaast kunnen tijdelijke activiteiten zoals evenementen of buurtfeesten overlast in de omgeving veroorzaken.

Omgevingslawaai

De voornaamste geluidbelasting van verkeer is afkomstig van de rijkswegen, provinciale wegen en het spoor. Deze bronnen geven een structurele geluidbelasting in en rond Nijkerk.

Ook de bedrijven op het bedrijventerrein zorgen voor geluidbelasting. Op de bedrijventerreinen bevinden zich enkele bedrijfswoningen, waarbij een hogere geluidbelasting (boven de voorkeursgrenswaarde) aanvaard wordt. Naast de bedrijven zorgen echter ook het spoor en de N301 voor enige geluidsbelasting. Daarbij hebben een aantal woningen een geluidsbelasting hoger dan 63 dB. Deze zijn voornamelijk gelegen langs de N301, in het buitengebied.

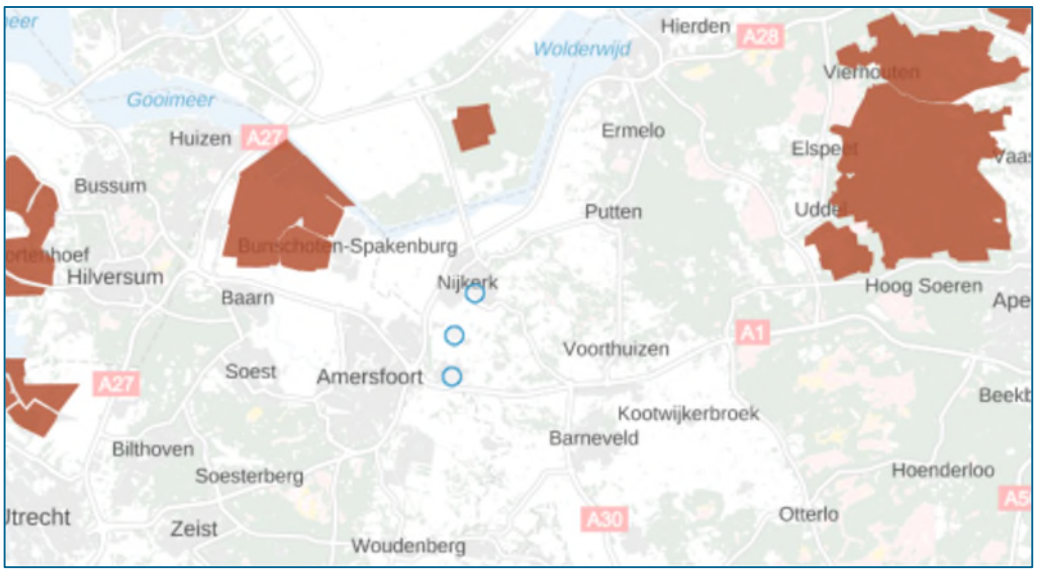

Figuur 3.4 Geluidbelasting van wegverkeer en spoor en de ligging van woningen met een geluidbelasting boven de 63 dB(A) (bron: provincie Gelderland)

Stiltegebieden

Nederland wordt steeds drukker en voller, met als gevolg dat ‘stilte’ steeds schaarser wordt. Uit onderzoek blijkt dan ook dat mensen meer behoefte krijgen aan plekken waar nog rust heerst. Stille en groene gebieden dragen ook positief bij aan de gezondheid van mensen. In Nederland zijn er een aantal stiltegebieden aangewezen. In deze gebieden wordt gestreefd naar een maximale geluidbelasting van 40 dB(A). Activiteiten die de rust en stilte verstoren zijn hier niet toegestaan.

Het dichtstbijzijnde stiltegebied ligt bij Bunschoten-Spakenburg, op ruim 8 km van het centrum van Nijkerk. In figuur 3.5 zijn de stiltegebieden in de omgeving van Nijkerk weergegeven.

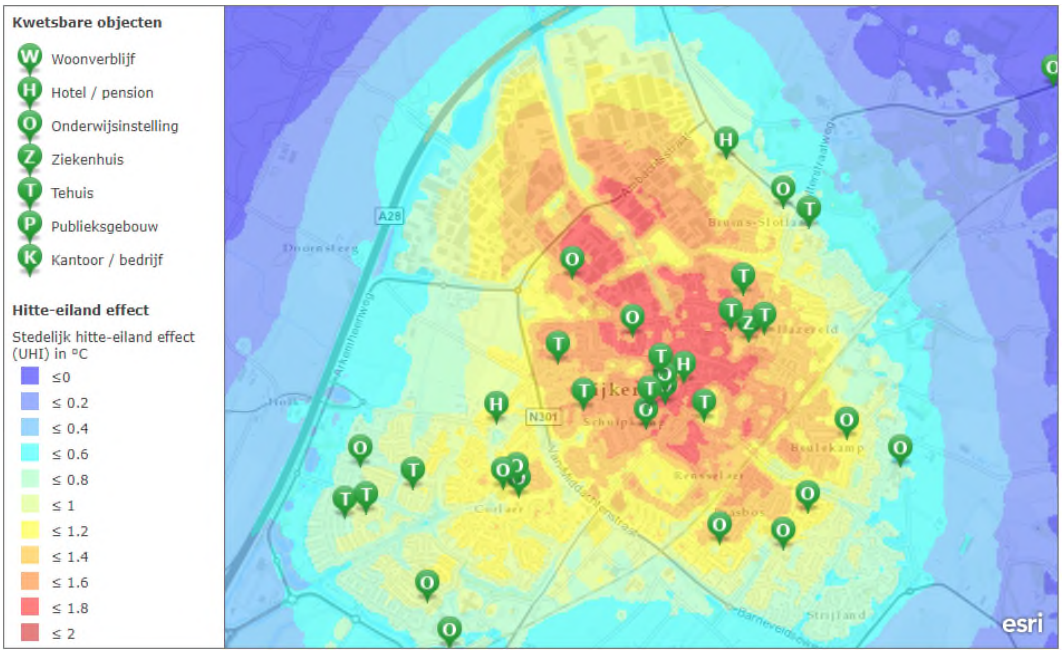

Figuur 3.5: Stiltegebieden rond de gemeente Nijkerk

3.1.3 Hittestress

Door klimaatverandering komen hittegolven steeds vaker voor in ons land. Hitte zorgt vooral bij kwetsbare groepen voor gezondheidsklachten, maar ook andere groepen kunnen last krijgen van benauwdheid of slapeloosheid. Dit staat bekend als ‘hittestress’. De fysieke leefomgeving kan hittestress nog eens verergeren. Met name in stedelijke gebieden kan, door het vasthouden van warmte, de temperatuur nog verder oplopen en in de avond en nacht minder snel dalen. Dit wordt ook wel het hitte-eiland effect genoemd. Dit speelt voornamelijk in (hoog) stedelijke gebieden met dichte bebouwing en relatief weinig groen en water.

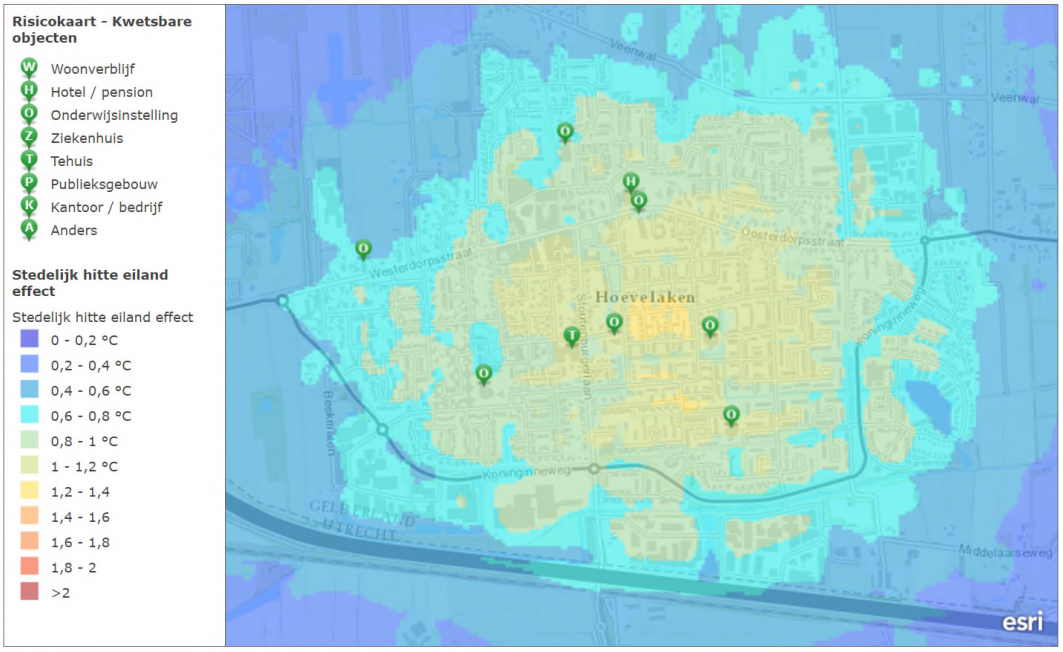
Onderstaande figuur toont het hitte-eiland effect in de kern Nijkerk. Deze kaart is onder andere gebaseerd op het aandeel groen en water in de buurt en de mate van verstedelijking. De kernen Nijkerkerveen en Hoevelaken kennen nauwelijks een hitte-eiland effect vanwege de beperkte mate van verstedelijking.

Figuur 3.6 Hitte-eiland effect in de kern Nijkerk en de ligging van kwetsbare objecten

Figuur 3.7: Hitte-eiland effect in de kern Nijkerkerveen en de ligging van kwetsbare objecten

Figuur 3.8: Hitte-eiland effect in kern Hoevelaken en de ligging van kwetsbare objecten

In stedelijke gebieden wordt de warmte vastgehouden door de verharding en de bebouwing. Het hitte-eilandeffect is dan ook het grootst in steden met veel verharding en dichte bebouwing. Het centrum van Nijkerk ervaart op warme dagen een toename van temperatuur van bijna 2 graden, ten opzichte van de gemiddelde omgevingstemperatuur. Doordat de verharding en bebouwing de warmte vasthoudt is het risico op extreem warme nachten in deze gebieden ook groter. Dit kan leiden tot slapeloosheid en andere gezondheidsklachten. Hittestress kan met name bij kwetsbare groepen, zoals ouderen of zieken tot gezondheidsklachten leiden. Op de kaart is te zien dat er enkele tehuizen in (de nabijheid van) het centrum liggen.

3.1.4 *Stimuleren van gezond gedrag*

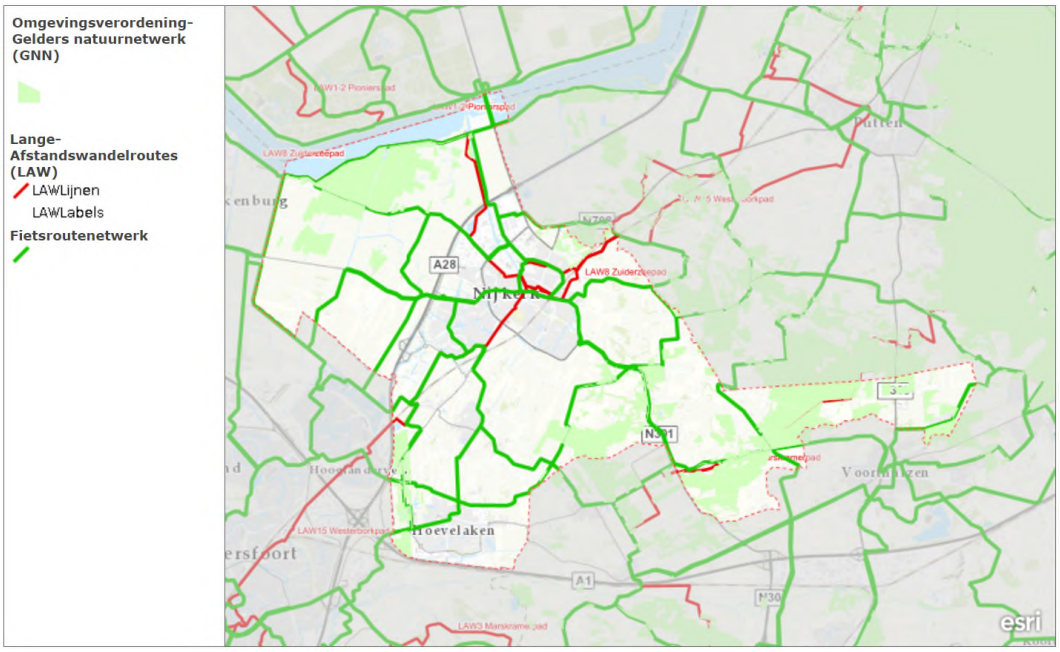
De fysieke leefomgeving heeft invloed op het gedrag en de keuzes die de inwoners maken. De aanwezigheid en toegankelijkheid van parken, recreatiegebieden, sportvoorzieningen en fiets- en wandelroutes draagt hier aan bij.

De beweegvriendelijke omgeving is een indicator die laat zien hoe de publieke ruimte in de fysieke woonomgeving scoort op de mogelijkheid voor mensen om te sporten en te bewegen. Een meer beweegvriendelijke omgeving bijdraagt aan meer sport en bewegen. Gemeente Nijkerk scoort een 2,4 (op een vijfpuntenschaal) op de beweegvriendelijke omgeving. Het gemiddelde in Nederland is 2,61. Nijkerk ligt hier iets onder. De deelindicatoren geven aan waar de score uit opgebouwd is. Dit geeft ook een beeld van waar nog een slag in te slaan is.

Beweegvriendelijke omgeving	Speel-plekken	Sportvoorzieningen	Routes	Buitengebied	Nabijheid
2,40	1,50	2,70	2,70	3,00	3,70

1. Sport- speel- en beweegruimte (o.a. parken, water geschikt voor recreatief gebruik)
2. Publieke sportaccommodaties (o.a. aantallen sporthallen, voetbalaccommodaties), dit is ook de kernindicator sportaccommodaties
3. Routes (o.a. fiets- en wandelpaden)
4. Buitengebied (o.a. bos, heide, zand)
5. Nabijheid van voorzieningen (o.a. gemiddelde afstand tot supermarkt en school)

De deelscores zijn gebaseerd op onderliggende, objectieve waarnemingen. Meer informatie hierover is te vinden op de website van het RIVM.

Figuur 3.5: Natuurnetwerk en routes

Gemeente Nijkerk beschikt over diverse fietspaden die behoren tot het regionale fietsnetwerk. Ook kruist er door de kern Nijkerk een 'Lange Afstandswandelroute' en vallen er diverse groenvoorzieningen binnen de gemeentegrens die tot het Gelderse Natuurnetwerk behoren. Dit is weergeven in figuur 3.5.

3.2 Trends en ontwikkelingen

Gezond en bewegen
Het toenemende belang van een gezonde leefstijl speelt een rol in de mate waarin we sporten en bewegen. Gezondheid is in Nederland één van de grootste motieven om te gaan sporten. Tegenwoordig is er een trend te zien dat mensen steeds meer zelf bepalen wanneer en met wie zij willen sporten. Faciliteiten die altijd beschikbaar zijn, zoals sportvoorzieningen in de openbare ruimte kunnen hier op in spelen.

Vergrijzing
Door de vergrijzing van de bevolking ontstaat er een grotere kwetsbare bevolkingsgroep in de samenleving. Oudere mensen zijn meer gevoelig voor factoren zoals hittestress.

Opwarming
Met de klimaatverandering stijgt de gemiddelde temperatuur en komen (extreem) warme dagen steeds vaker voor. Hittestress wordt in de toekomst een steeds groter probleem. Langdurige warmte heeft een negatieve invloed op kwetsbare bevolkingsgroepen in de samenleving.

Technologische ontwikkelingen op gebied van vervoer
Verkeer en industrie zijn twee vervuilers als het gaat om luchtkwaliteit en geluidsbelasting. Met nieuwe technologische ontwikkelingen kan er steeds schoner en stiller vervoer worden ontwikkeld. Op deze manier zal er een verbetering van de luchtkwaliteit zijn en een afname van geluidbelasting.

Nijkerk Sportief en Gezond
Gemeente Nijkerk is een JOGG (jongeren op gezond gewicht) gemeente en neemt deel aan de buurtsportcoach regeling. JOGG is de beweging voor een gezonde omgeving en een gezonde jeugd. In een JOGG gemeente werken alle lokale partijen uit onderwijs, zorg, bedrijfsleven, sport, recreatie, woningbouw, welzijn en de media samen om gezond eten en dagelijks bewegen voor jongeren gemakkelijk en aantrekkelijk te maken. Het is een aanpak die bewezen effectief is om de stijging van overgewicht bij jongeren (0-19 jaar) om te zetten in een daling.

3.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

Gezondheid is een belangrijk thema binnen de Omgevingswet. De gemeente kan dit thema in de omgevingsvisie ook een prominente plaats geven en het beleid zo insteken dat de gezondheid van de inwoners bevorderd wordt. De belangrijkste aandachtspunten zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Luchtkwaliteit	• Wonen en leven in de nabijheid van de grote wegen • Lokale overlast door houtstook of veehouderijen
Geluid	• Geluidbelasting van rijkswegen, provinciale wegen en het spoor • Creëren van stille, rustige gebieden
Hittestress	• Aandeel groen en water in het stedelijk gebied • Het vergroenen/verkoelen van centrumgebieden • Creëren van meer schaduwrijke plaatsen • Inzetten op het ontharden van tuinen
Stimuleren van gezond gedrag	• Goede, veilige fiets- en wandelpaden naar de natuurgebieden • Wandelroute naar het oosten ontbreekt • Aandacht voor speelplekken (lage score)

4 Veiligheid

Veiligheid is een belangrijk en gevoelig thema. Er bestaan verschillende risico's die de veiligheid in gevaar kunnen brengen. Door in een vroeg stadium veiligheid mee te nemen in de plannen, kunnen risico's worden beperkt en rampen worden voorkomen.

Het thema 'veiligheid' is beschreven aan de hand van de aspecten externe veiligheid, verkeersveiligheid en hoogwaterveiligheid.

4.1 Huidige situatie

Risicoprofiel Gelderland-Midden
Elke vier jaar dient, conform de Wet veiligheidsregio's (WVr), het bestuur van elke veiligheidsregio een regionaal beleidsplan op te stellen, dit is gebaseerd op een regionaal risicoprofiel en capaciteitenanalyse. De Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden heeft daarvoor het 'Regionaal Risicoprofiel Gelderland-Midden' opgesteld voor de periode 2020-2023. In dit beleid wordt inzicht gegeven in het regionale veiligheidsrisico en hoe deze risico's zich tot elkaar verhouden.

Met name ongevallen met betrekking op Verkeer en vervoer, gezondheid en in de natuurlijke omgeving zijn van belang voor de gemeente Nijkerk. Door de ligging in het gebied zijn aspecten verkeer en vervoer en de natuurlijke omgeving van impact op de veiligheid. De veiligheid voor de volksgezondheid kan door de bedrijvigheid in het gebied in het geding komen. Over het algemeen spelen deze aspecten over een grotere regio maar zijn van belang om in acht te nemen wanneer ingrepen in de regio plaatsvinden. Indien incidenten zijn van deze thema's dan kan de impact van zeer ernstig tot catastrofaal zijn.

Externe veiligheid:
Externe veiligheid gaat over de risico's voor mens en milieu, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen. Ook bijvoorbeeld dalende/opstijgende vliegtuigen en windturbine parken kunnen de externe veiligheid in het geding brengen. Activiteiten die dit soort risico's kunnen veroorzaken moeten goed afgestemd worden op andere kwetsbare functies om zo de risico's te beperken. Verscheidene onderwerpen met betrekking tot externe veiligheid worden hieronder uiteengezet.

Hoogspanningslijnen
Geregeld wordt magnetische straling in verband gebracht met gezondheidsklachten. Het RIVM heeft hier geen sluitend antwoord op en verklaring voor, maar stipt dit onderwerp wel aan als aandachtspunt voor ontwikkelingen in de nabijheid van deze stralingsbronnen. Er kunnen twee type kunstmatige bronnen voor elektromagnetische velden worden benoemd namelijk: het bijproduct van het opwekken, transporteren en gebruiken van elektriciteit zoals bij hoog- of middenspanningskabels; of als informatieverzender zoals bij telefoon- en communicatiemasten.

In het meest oostelijke puntje van de gemeente Nijkerk kruist een hoogspanningslijn met een indicatieve magneetveldzone van 150 kV het gebied. Daarnaast loopt er vlak langs de kern Nijkerk een hoogspanningslijn met een indicatieve magneetveldzone van 50 kV door het gebied.

Vaak betekent dit dat er rond deze hoogspanningslijn sprake is van een zakelijke rechtstrook. De breedte van de vrij te houden zakelijke rechtstrook is afhankelijk van de capaciteit en de uitvoering van de hoogspanningslijn. Voor een spanningsniveau van 150 kV betekent dit een afstand van 2x 22,5 m.

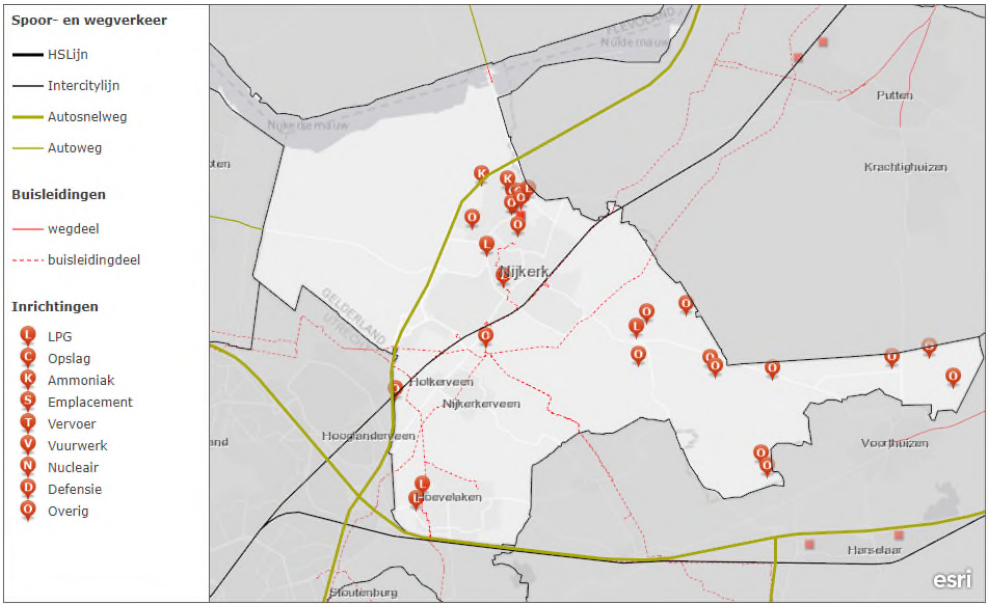

Figuur 4.1: Hoogspanningslijnen.

Buisleidingen
Naast hoogspanningslijnen zijn er ook buisleidingen aanwezig binnen de gemeente Nijkerk. Deze lopen op verschillende plekken door de kernen van de gemeente heen.

Vervoer van gevaarlijke stoffen
Binnen de gemeente Nijkerk bevinden zich twee basisnetroutes waarover brandbare vloeistoffen kunnen worden vervoerd. Een daarvan is een basisroute die over het spoor door de kern van Nijkerk gaat. De tweede is de A28 waarover gevaarlijke stoffen per vrachtwagen kunnen worden vervoerd. Voor deze basisnetroutes geldt een zone van 30 meter naast de infrastructuur, waarin op grond van paragraaf 2.3 van de Regeling bouwbesluit 2012 aanvullende bouweisen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen gelden.

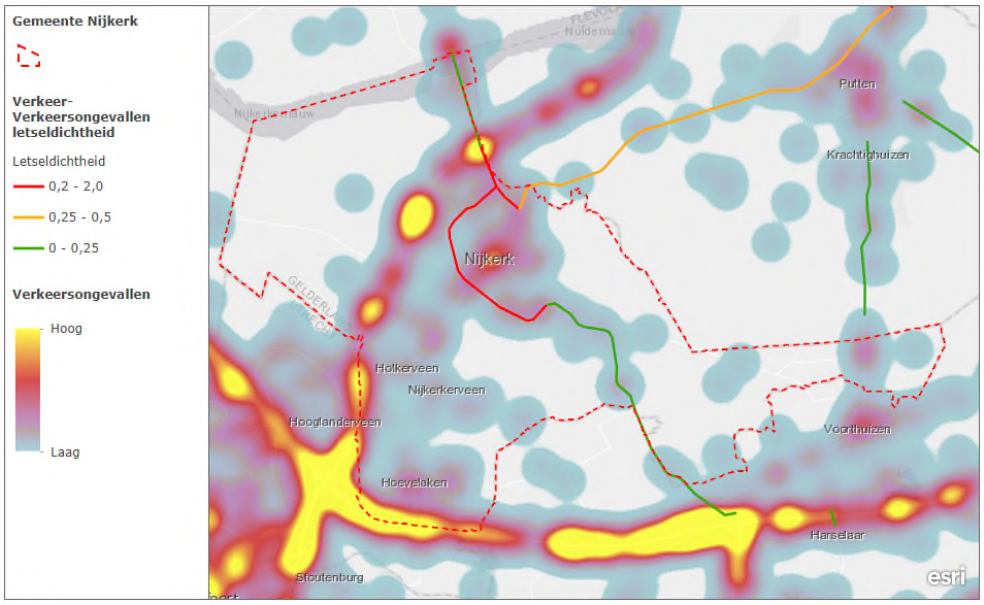
Opslag gevaarlijke stoffen
Opslagplaatsen voor gevaarlijke stoffen zijn eveneens aanwezig. Een deel van deze locaties heeft daarvoor een risicocontour. Het plaatsgebonden risico is hier 10^{-6}. Dit is de kans per jaar dat 1 persoon overlijdt door een ongeluk met een gevaarlijke stof.

Figuur 4.2: Risicocontouren en kwetsbare objecten

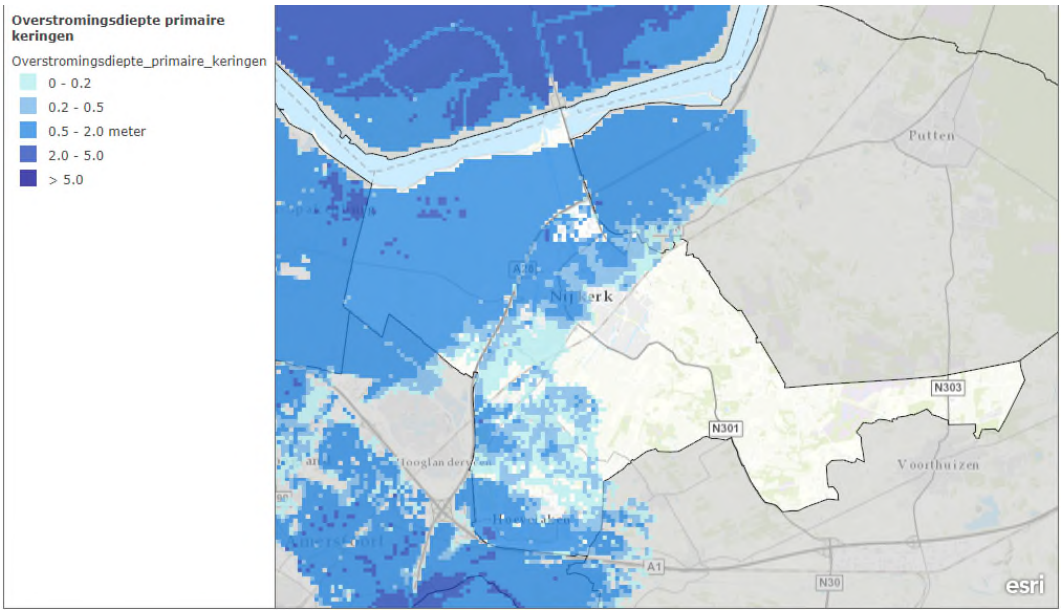
Verkeersveiligheid:

De inrichting van wegen en andere infrastructuur heeft invloed op de verkeersveiligheid. Verkeersongevallen binnen Nijkerk gebeuren voornamelijk op de A28 en op de N301 die om Nijkerk heen loopt. De verkeersintensiteit ligt hoger op deze wegen waardoor de druk toeneemt. Voor de rijkswegen geldt dat de ongevallen met name gebeuren op locaties waar in- en uitvoegmogelijkheden zijn.

Figuur 4.3 Letseldichtheid van verkeersongevallen in en rond de gemeente Nijkerk

Hoogwaterveiligheid:
Door het veranderende klimaat is wateroverlast een urgent thema. Bij waterveiligheid wordt niet alleen gekeken naar de risico's op overstromingen, maar wordt ook expliciet rekening gehouden met de inrichting van gebieden en de gevolgen van eventuele rampen. In onderstaande kaart is de overstromingsdiepte weergeven die verwacht wordt wanneer een primaire kering doorbreekt. Met name Nijkerk en Hoevelaken hebben in deze situatie te maken met wateroverlast van ongeveer 1 meter.

Figuur 4.4 Overstromingsdiepte bij doorbraak van de primaire keringen

4.2 Trends en ontwikkelingen

Het externe veiligheidsbeleid in Nederland wordt gemoderniseerd. Het beleid wordt meer geïntegreerd in het omgevingsbeleid. Daarom wordt gesproken van omgevingsveiligheidsbeleid. Omgevingsveiligheid kijkt naar het risico van de bron, de bescherming van de omgeving én het treffen van omgevingsmaatregelen om de veiligheid te optimaliseren.

Bij het nieuwe omgevingsveiligheidsbeleid wijzigt de normstelling voor het plaatsgebonden risico niet[1]. Het groepsrisico[2] wordt op een andere manier benaderd. Voorbeelden van de nieuwe benadering zijn:

[1] Het plaatsgebonden risico (PR) geeft de kans, op een bepaalde plaats, om te overlijden ten gevolge van een ongeval bij een risicovolle activiteit. De kans heeft betrekking op een fictief persoon die de hele tijd op die plaats aanwezig is. Het PR kan op de kaart van het gebied worden weergeven met zogeheten risicocontouren: Lijnen die punten verbinden met eenzelfde PR.Het plaatsgebonden risico van een activiteit wordt getoetst aan de grenswaarde van 'een op de miljoen jaar' voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties, het basisbeschermingsniveau.

[2] Het groepsrisico (GR) is een maat voor de kans dat bij een ongeval een groep slachtoffers valt met een bepaalde omvang. Het GR is daarmee een maat voor de maatschappelijke ontwrichting bij een calamiteit. Het GR wordt bepaald binnen het invloedsgebied van een risicovolle activiteit. Dit invloedsgebied wordt begrensd door de 1% letaliteitsgrens (tenzij anders bepaald): De afstand waarop nog 1% van de blootgestelde mensen in de omgeving komt te overlijden bij

- Integratie van veiligheid vanaf het eerste ontwerpmoment van een plan;
- Accent op het treffen van beschermingsmaatregelen;
- Minder risicoberekeningen;
- Meer mogelijkheden om maatregelen juridisch te verankeren én af te dwingen.

De volgende *nieuwe of vernieuwde begrippen* vormen het fundament van het omgevingsveiligheidsbeleid:

- Aandachtsgebieden:
  - Brandaandachtsgebieden;
  - Explosieaandachtsgebieden;
  - Gifwolkaandachtsgebieden.
- Brandaandachtsgebieden en explosieaandachtsgebieden zijn automatisch respectievelijk brandvoorschriftengebieden en explosievoorschriftengebieden waarbinnen extra bouwmaatregelen gelden, tenzij een bevoegd gezag besluit om kleinere voorschriftengebieden vast te stellen of voorschriftengebieden 'uit te zetten'[3];
- Omgevingsmaatregelen, dit zijn maatregelen in de openbare ruimte tussen de risicobron en de (zeer, beperkt) kwetsbare gebouwen/locaties. Voorbeelden zijn: Aarden wal, opvangkorven voor brandbare vloeistoffen, rioolmaatregelen, enzovoort;
- (Zeer, beperkt) kwetsbare gebouwen en locaties;

5G-netwerk
De laatste jaren is er steeds meer vraag naar en aandacht voor de uitrol van het 5G-netwerk. Er is behoefte aan snel dataverkeer, maar tegelijkertijd zijn er toenemende zorgen over mogelijke gezondheidseffecten van een uitgebreid 5G-netwerk als gevolg van straling. Het RIVM heeft onderzoek uitgevoerd naar de wetenschappelijke literatuur over blootstelling en eventuele gezondheidseffecten van 5G-systemen. Op dit moment worden Europese normen voor blootstelling niet overschreden, maar het RIVM adviseert bij verdere uitrol van het 5G-netwerk gezondheidseffecten goed te monitoren. Meer hierover is te vinden op de website van het RIVM.

4.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

De transitie naar omgevingsveiligheidsbeleid levert voor gemeenten een beleidsopgave op. Voor de verschillende aandachtsgebieden worden voorschriften van kracht. In de omgevingsvisie kan hier alvast aandacht aan gegeven worden.

Externe veiligheid	•	Knooppunt van gasleidingen tussen Nijkerk en Nijkerkerveen
Verkeersveiligheid	•	Ongevallenconcentratie in het centrum van Nijkerk
Hoogwaterveiligheid	•	Overstromingsrisico westkant van Nijkerk

een calamiteit met gevaarlijke stoffen. Het GR kan niet 'op de kaart' worden weergegeven, maar wordt weergegeven in een grafiek waar de kans (f) afgezet wordt tegen het aantal slachtoffers (N): de fN-curve.

[3] Een voorschriftengebied kan niet worden verkleind of komen te vervallen voor een locatie waar een zeer kwetsbaar gebouw is toegelaten en niet voor een locatie die bij ministeriële regeling als brandvoorschriftengebied is aangewezen en waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd (bijvoorbeeld bepaalde spoorwegen met transport van zeer bandbare vloeistoffen).

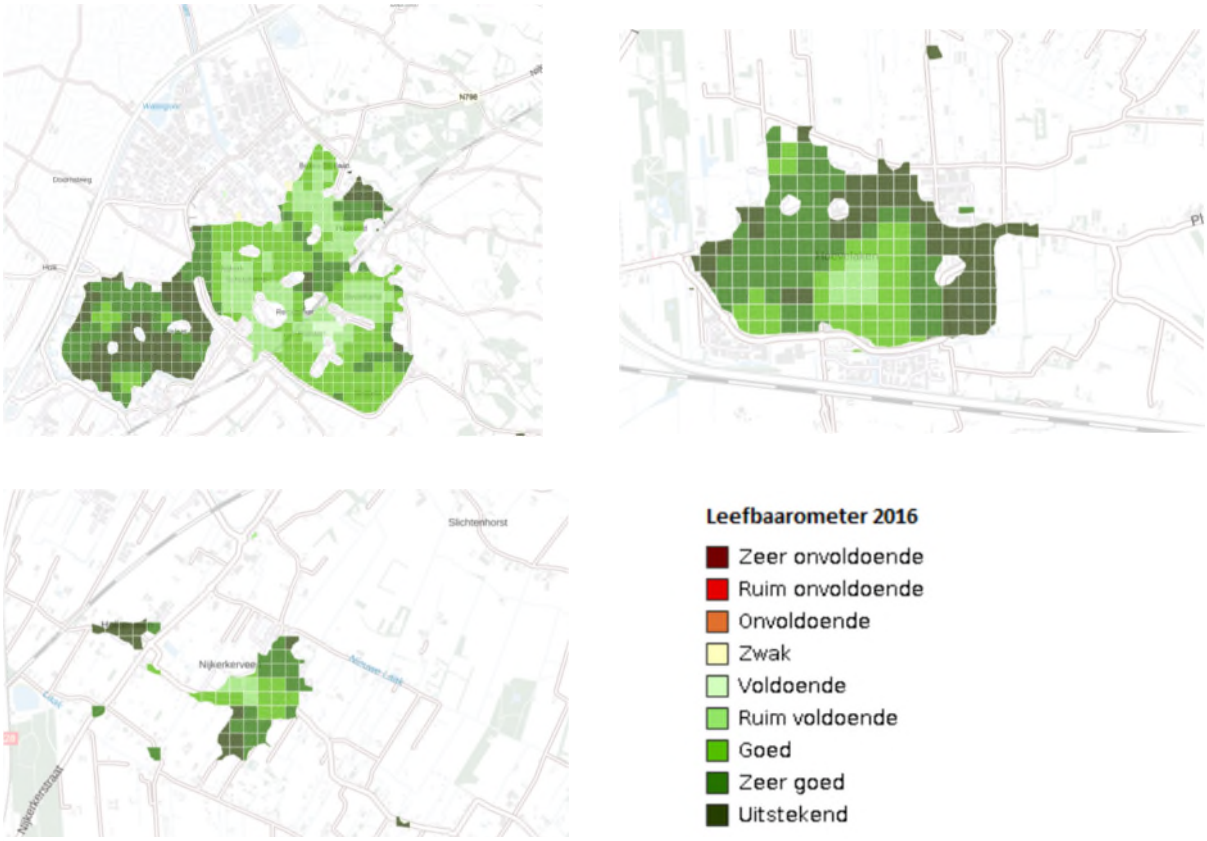
5 Aantrekkelijke leefomgeving

Een aantrekkelijke leefomgeving is van groot belang en zorgt ervoor dat inwoners prettig kunnen wonen, werken en recreëren. Dit hoofdstuk beschrijft het thema 'aantrekkelijke leefomgeving' aan de hand van de aspecten externe veiligheid, verkeersveiligheid en hoogwaterveiligheid.

5.1 Huidige situatie

Hoe beter de 'leefbaarheidssituatie', hoe beter de buurt aansluit bij wat mensen nodig hebben om er te wonen of te werken. Leefbaarheid is een breed begrip; het type huizen, de mensen (jong-oud, arm-rijk, afkomst, opleiding), criminaliteit, parken en voorzieningen in de omgeving.

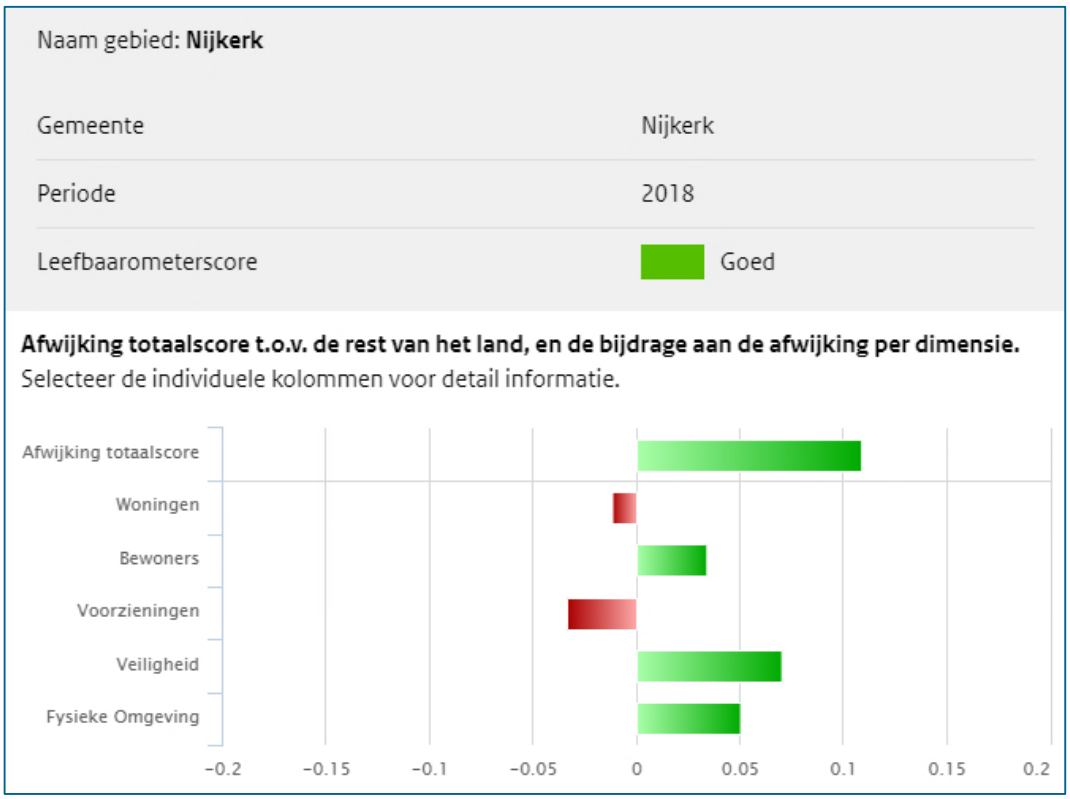
Kwaliteit woongebieden
De leefbaarheid is onder andere gemeten met het rekenmodel van de 'Leefbaarometer'. Factoren zoals eerder genoemd zijn hier in meegenomen. Voor gemeente Nijkerk is ingezoomd op de drie woonkernen Nijkerk, Nijkerkerveen en Hoevelaken.

Figuur 5.1 Uitsnede van de Leefbaarometer voor de drie kernen van Nijkerk (2016)

Alle kernen van gemeente Nijkerk scoren meer dan voldoende op de leefbaarometer. Hiermee kan gesteld worden dat de mate waarin de leefomgeving aansluit bij de voorwaarden en behoeften die door de mens eraan worden gesteld voldoende tot zeer goed is. Op sommige locaties is de leefbaarheid zelfs uitstekend.

De leefbaarometer is gebaseerd op 100 indicatoren. Daarnaast heeft de leefbaarometer vijf onderliggende dimensies, die aangeven waar de leefbaarheid afwijkt van het landelijke gemiddelde. Deze dimensies zijn woningen, bewoners, voorzieningen, veiligheid en de fysieke omgeving. De aandachtspunten voor de gemeente Nijkerk hebben betrekking op de woningen (scoort net onder het landelijk gemiddelde) en de voorzieningen in het gebied. Een lagere waardering voor voorzieningen is kenmerkend voor landelijke gemeenten.

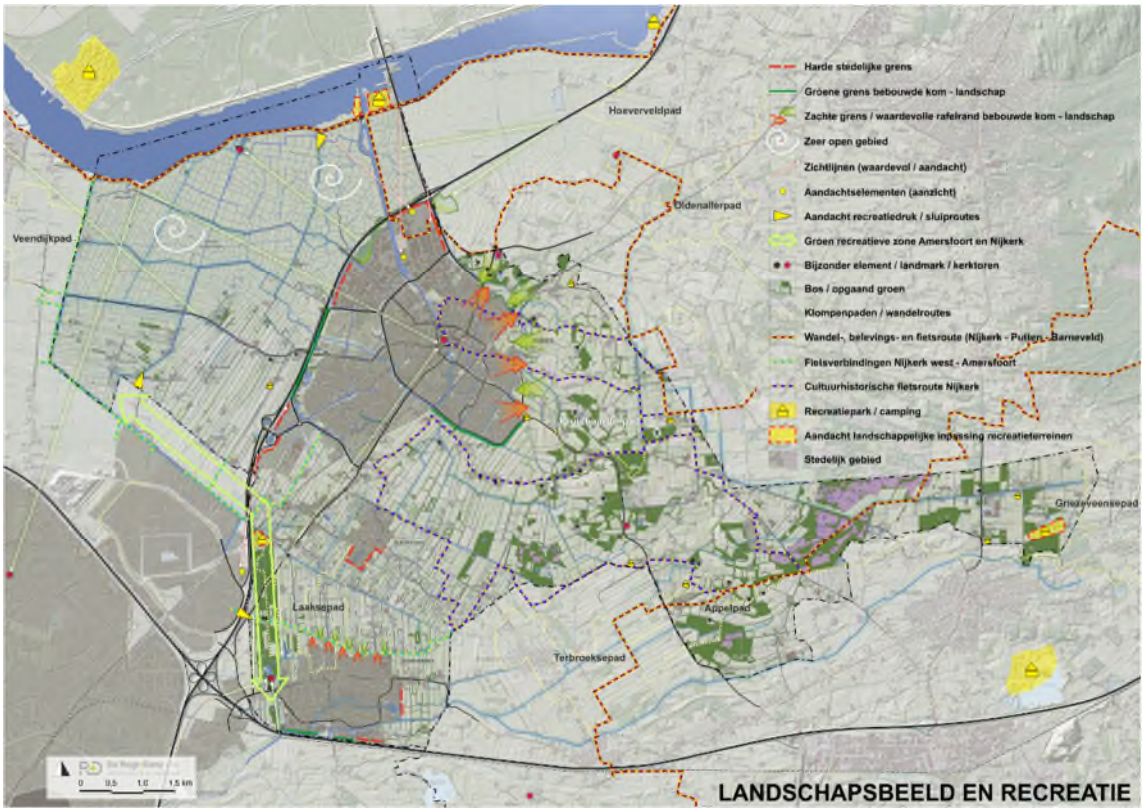

Figuur 5.2 Score van de gemeente Nijkerk op de vijf dimensies van de leefbaarometer

Kwaliteit landelijk gebied
Ook buiten de gebouwde omgeving is een aantrekkelijke leefomgeving van belang. Voor de bewoners van het buitengebied, maar ook voor de inwoners in het stedelijk gebied. Zo is het wenselijk dat inwoners ook voldoende recreatiemogelijkheden buiten de stad hebben. Dit stimuleert mensen om naar buiten te gaan en te bewegen.

Het landelijk gebied van Nijkerk vormt de contramal van het stedelijk gebied, met zijn eigen kracht en eigen identiteit. De (cultuur)historie van Nijkerk is onlosmakelijk aan het landelijk gebied verbonden. Door landschap en cultuurhistorisch erfgoed ontstaat identiteit van een

gebied (herkenbaarheid) die vaak erg gewaardeerd worden. Het landelijk gebied van de gemeente Nijkerk is rijk bedeeld met zowel natuur als cultuurhistorisch erfgoed. In hoofdstuk 10 zijn de cultuurhistorische waarden van het landelijk gebied verder beschreven.

Figuur 5.3 Landschappelijke kwaliteiten binnen de gemeente Nijkerk (bron: landschapsplan Nijkerk)

Het buitengebied van Nijkerk beschikt over verschillende recreatiemogelijkheden. Naast recreatieve routes zoals het klompenpad en wandel-, belevings- en fietsroutes zijn er diverse recreatieparken en campings. Landschappelijke kenmerken en belevingswaarde staan in dit gebied voorop, er ligt geen ambitie om veel recreatietoerisme te trekken. De recreatieve mogelijkheden die er zijn leggen ook de nadruk op de landschappelijke belevingswaarde. Een aantal voorbeelden hiervan zijn de cultuurhistorische fietsroutes en de landgoederen in het gebied.

5.2 Trends en ontwikkelingen

Voorbereiden op klimaatverandering
Een klimaatbestendige stad of gemeente is beter bestendig tegen veranderend weer. De leefomgeving kan klimaatbestendiger worden gemaakt door meer in te zetten op groen- en watervoorzieningen van een stad. Zo wordt er in warme periodes verkoeling gegeven aan stedelijke gebieden en met extreme buien kan meer water worden opgevangen. Daarnaast zien we dat er meer vraag is naar duurzame manieren om onze energie op te wekken. Dit zien we ook

terug in het landschap. Het landschap veranderd en duurzame energie neemt zijn plek in, denk aan windmolens, zonnevelden of zonnepanelen op het dak. Deze verandering in het landschap kan hand in hand gaan met het bevorderen van de aantrekkelijkheid van de leefomgeving, behoud van natuur of openbare ruimtes waar inwoners kunnen samenkomen kunnen dan een dubbelfunctie hebben (RIVM).

Initiatief groenonderhoud
Verschillende groepen inwoners zetten zich in de gemeente Nijkerk in om de omgeving te veranderen of juist te behouden. Dit kan gaan over groenontwerpen, inrichting van speelplaatsen of andere openbare ruimte in de wijk.

Beleid zwerfafval
De laatste jaren zet de gemeente Nijkerk sterk in op het terugdringen van zwerfafval in de gemeente. Zo faciliteert de gemeente bewoners die de wijken schoon houden en worden er regelmatig voorlichtingen op scholen gegeven. Burgerparticipatievormen zoals zwerfafvalbrigades dragen in grote mate bij aan een schone en aantrekkelijke leefomgeving.

Kernwaarden voor een gezonde leefomgeving
Met het intreden van de Omgevingswet in 2021 bereiden veel gemeenten en provincies zich voor op een nieuw proces van integrale belangenafweging. Om overheden handvatten te geven rondom het onderwerp 'Gezonde Leefomgeving' heeft de Raad van Directeuren Publieke Gezondheid samen met de directe van GGD GHOR Nederland verschillende kernwaarde vastgesteld. Deze kernwaarden geven handvatten voor een gezonde leefomgeving rond de onderwerpen woonomgeving, mobiliteit (hoofdstuk 15) en gebouwen (hoofdstuk 11). De kernwaarden voor de woonomgeving zijn:

- Kinderen groeien op in een rookvrije omgeving
- De leefomgeving draagt bij aan een gezond gewicht
- Wonen en druk verkeer gescheiden
- Functies in de woonomgeving zijn goed gemengd en belastende bedrijven zijn op afstand
- Voor iedereen zijn er dichtbij, toegankelijke en aantrekkelijke plekken

5.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

De gemeente Nijkerk moet een gemeente zijn waar het prettig wonen en werken is. De woon- of werkomgeving moet er mooi, aantrekkelijk uitzien. Met de omgevingsvisie kan de gemeente het beleid voor de fysieke leefomgeving inzetten om de uitstraling en kwaliteiten van de leefomgeving te behouden of te versterken.

Kwaliteit woongebieden	• Aanwezigheid van belastende bedrijven in of dichtbij het woongebied
Kwaliteit van het landelijk gebied	• Druk op het landschap door toenemende recreatie • Toenemende ruimtevraag in het buitengebied

6 Sociaal

In dit hoofdstuk beschrijven wij de huidige situatie voor het thema 'sociaal' aan de hand van de aspecten sociale levendigheid, sociale veiligheid en voorzieningsniveau

6.1 Huidige situatie

Sociale levendigheid
Onder sociale levendigheid wordt de organisatie van evenementen en andere sociale activiteiten beschouwd. Evenementen en activiteiten voor zowel op lange en korte termijn zorgen voor levendigheid in het gebied en hebben naast een maatschappelijke betekenis ook een economische waarde. Er worden jaarlijks een aantal evenementen gesubsidieerd door gemeente Nijkerk:

- Atelierroute Nijkerk
- Dorpsdag Hoevelaken
- Kunstroute Hoevelaken
- Pleinpromotie Nijkerk
- Vakantiespektakel Nijkerk
- Veluwe Wandeltocht
- Zomerfeesten Nijkerk
- Nijkerkse Sleepbootdagen
- Wielerronde Nijkerk
- Kidsrun
- Corlaer Filmfestival

Daarnaast zijn in Nijkerk twee jongerencentra, de 'Blits' in Hoevelaken en 'Chill Out' in Nijkerk. Deze jongerencentra richten zich op gezelligheid en activiteiten voor jongeren van 10 tot 18 jaar.

Sociale veiligheid
Het begrip sociale veiligheid kan in twee componenten worden opgedeeld; de mate waarin mensen de (on)veiligheid ervaren of beleven (subjectief) en aan de andere kant de kans dat er daadwerkelijk een delict zal plaatsvinden (objectief), de leefbaarheid en attractiviteit van de omgeving draagt bij aan deze aspecten. Daarnaast kan bij sociale veiligheid ook gedacht worden aan de sociale controle en zichtbaarheid in de buurt en de mate van sociale cohesie.

Misdrijven	Nijkerk	Nederland
Aantal misdrijven per 10.000 inwoners (2018)	301,3	455,8
Misdrijven naar type geweld en seksuele misdrijven (2018)	29,9	48,4
Misdrijven naar type verkeersmisdrijven (2018)	63,8	67,9
Diefstallen per 1.000 inwoners (2018)	11,1	22,1
Criminaliteitsindex	99	81
Onveiligheidsgevoelens	77	92

De misdrijven in Nijkerk liggen beneden het gemiddelde van Nederland. Dit blijkt ook uit de criminaliteitsindex. De criminaliteitsindex is een maat voor sociale veiligheid. Het uitgangspunt is de situatie in 2012 (100) en hoe lager de cijfers in de jaren erop volgend, hoe sterker de verbetering van de sociale veiligheid. De criminaliteitsindex van Nijkerk ligt boven het gemiddeld van Nederland. Dit komt doordat ten opzichte van het voorgaande jaar het totaal aan misdrijven in Nederland gemiddeld sterker is gedaald dan in Nijkerk. In Nijkerk is slechts een lichte daling opgetreden. Het onveiligheidsgevoel geeft inzicht in het gevoel van (on)veiligheid: onveiligheid in de buurt, 's avonds onveilig op straat, voelt zich onveilig alleen thuis. Ook hier blijkt dat Nijkerk beter scoort ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Voorzieningenniveau
Het aantal voorzieningen in de omgeving en de bereikbaarheid van deze voorzieningen heeft eveneens invloed op de kwaliteit van de leefomgeving. Voorzieningen waaraan gedacht kan worden zijn winkels, onderwijs, sportgelegenheden, horecagelegenheden en medische voorzieningen. Naast de aanwezigheid is ook de bereikbaarheid van deze voorzieningen van belang.

In het thema *aantrekkelijke leefomgeving* is verder ingegaan op het voorzieningenniveau. De beleving van het landschap, de leefbaarheid en de winkels voor dagelijkse boodschappen worden in dit hoofdstuk uitgelicht. Ten behoeve van de omgevingsvisie zijn de inwoners van Nijkerk bevraagd hoe zij het voorzieningenniveau beoordelen in de gemeente. De cijfers zijn gegeven op een schaal van 1 (heel slecht) en 10 (heel goed).

Voorziening	Inwoners algemeen	Jongeren (10-20 jaar)
Sport	7.5	7.2
Onderwijs	7.4	7.6
Zorg	6.5	7.4
Vrije tijd	6.3	6.7
Cultuur	6.0	6.2

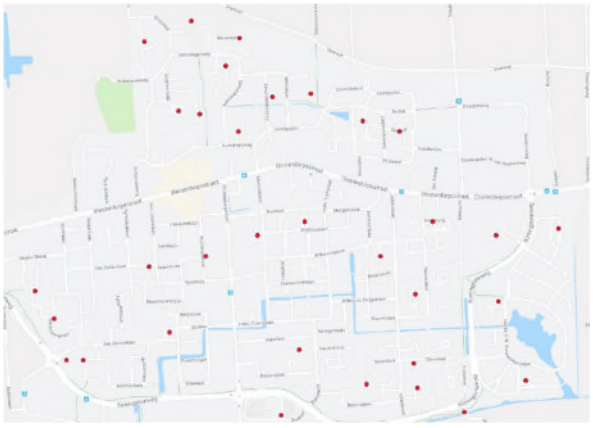
Daarnaast is doormiddel van deze enquête ook inzicht gegeven in welke voorzieningen de inwoners graag meer zouden willen zien binnen de gemeente.

Voorziening	Inwoners algemeen	Jongeren (10-20 jaar)
Sport	14,8%	35,7%
Onderwijs	12,8%	7,1%
Zorg	40,4%	19,0%
Vrije tijd	58,5%	73,8%
Cultuur	51,9%	23,8%

Volgens de inwoners ontbreken de volgende voorzieningen: meer activiteitenplekken voor jongeren van 16 tot 20, meer activiteiten voor kinderen, technische en economische, ondernemersopleidingen op MBO-niveau, meer openbaar onderwijs, meer natuur, betere parkeergelegenheid, meer focus op kinderen met een beperking.

Speelplekken

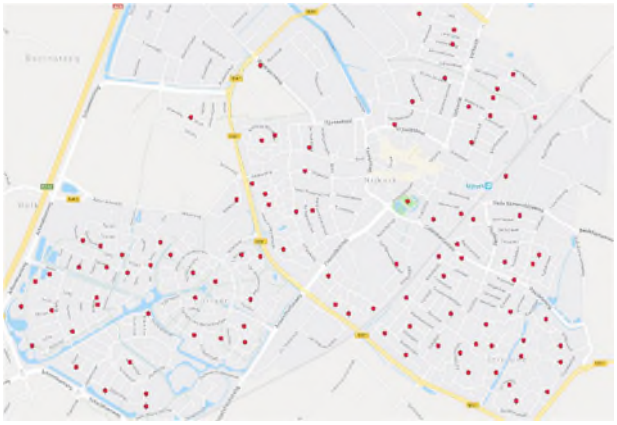
Er is beschikbare informatie over speelplekken voor kinderen in de gemeente Nijkerk, onderverdeeld in de drie kernen.

Figuur 6.2: Speelplekken Hoevelaken

Figuur 6.1: Speelplekken Nijkerkerveen

Figuur 6.3: Speelplekken Nijkerk

Kern	Inwoners (2017)	Jonger dan 15 jaar (%)
Nijkerkerveen	3535	17%
Hoevelaken	9365	19%
Nijkerk	26615	20%

Scholen

De capaciteit van de scholen zit in Nijkerk redelijk op zijn limiet. De gemeente Nijkerk beschikt over achttien basisscholen, één school voor speciaal onderwijs en drie scholen voor voortgezet

onderwijs. Bij groei van de bevolking zal ook uitbreiding van onderwijsvoorzieningen nodig zijn, verspreid over de gemeente.

6.2 Trends en ontwikkelingen

Individualisering
Wanneer er teveel nadruk wordt gelegd op het individu heeft dat een negatief effect op de sociale cohesie. De individualisering neemt nog steeds toe. Men heeft steeds minder binding met een groep, traditionele verbanden worden minder belangrijk en er is een steeds grotere diversiteit in leefstijl. Het feit dat elke inwoners een steeds grotere persoonlijke keuzevrijheid heeft is positief. Het is echter van belang om in het achterhoofd te houden dat sociale cohesie bijdraagt aan de binding van inwoners met de buurt, sociale levendigheid bevordert en eenzaamheid tegen gaat (CBS 2017).

Veiligheid
Zowel de subjectieve als de objectieve veiligheid is de laatste jaren verbeterd. Ondanks deze verbetering ervaren mensen nog steeds onveiligheid in hun dagelijks leven. Een trend in het bevorderen van de veiligheid is dat burgers deelnemen aan de preventie van misdrijven, bijvoorbeeld door middel van WhatsApp-groepen in wijken (kennis openbaar bestuur).

Vastgoed
In de gemeente Nijkerk is voor het onderwijs een inhaalslag gemaakt. Veel schoolgebouwen zijn vervangen of grondig gerenoveerd. De komende jaren volgen nog meer renovaties van scholen, zodat in 2025 alle oude schoolgebouwen vervangen of gerenoveerd zijn. Het sportvastgoed dat de gemeente bezit, wordt ook verduurzaamd, maar hier zit een minder hoge prioriteit op. Het gemeentelijk vastgoed wordt, waar mogelijk, afgestoten of verkocht aan private of semi-private partijen.

Dubbelgebruik
Voorzieningen die overdag een ingevulde functie hebben kunnen in de avond (of op andere vrije momenten) steeds meer gebruikt worden als locatie voor bijeenkomsten. Scholen zijn hier een voorbeeld van.

Voorzieningen voor de sociale levendigheid
Uit de enquête Omgevingsvisie komt naar voren dat inwoners graag meer activiteiten/uitgaansmogelijkheden voor jongeren zouden zien. Op cultureel gebied zou een filmhuis/theater ten goede komen in de gemeente Nijkerk en voor de aller jongste inwoners worden suggesties zoals speeltuintjes, klim-bos of zwembaden genoemd.

De dialoog 'Samen aan Zet'
De gemeente Nijkerk vindt het belangrijk dat inwoners, bedrijven en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties zelf mee kunnen praten over de toekomst van Nijkerk, Hoevelaken en Nijkerkerveen. Inwoners, bedrijven en instellingen/verenigingen hebben hun kennis samengebracht om zo keuzes te kunnen maken voor de komende jaren.

6.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

Het thema ‘sociaal’ valt misschien niet direct onder het begrip ‘fysieke leefomgeving’ maar verschillende aspecten van de fysieke leefomgeving dragen wel bij aan een het sociale karakter van de gemeente. Openbare ruimte, voorzieningen en evenementen kunnen mensen met elkaar in contact brengen en de sociale verbondenheid vergroten. Het is goed om daar met het beleid voor de fysieke leefomgeving rekening mee te houden.

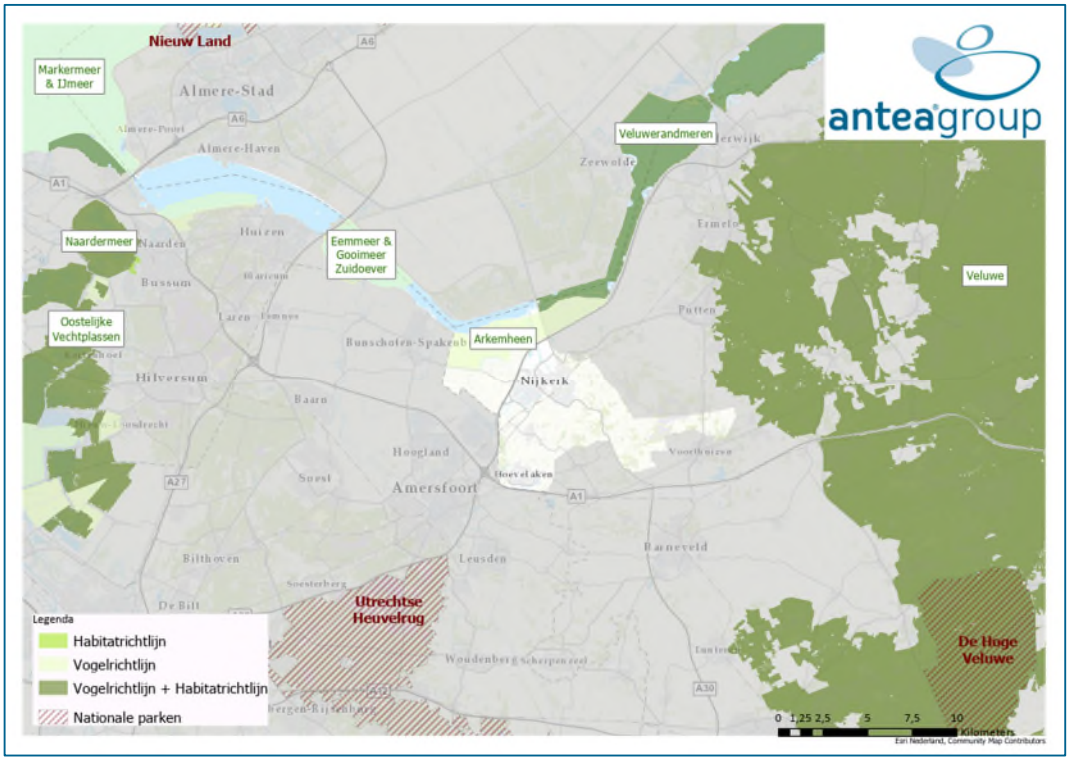
Sociale levendigheid	• Afname van het voorzieningenniveau • Toenemende behoefte aan activiteiten en evenementen
Sociale veiligheid	• Ontstaan van donkere, verlate gebieden als gevolg van leegstand en verloedering
Voorzieningenniveau	• Kwaliteit van de openbare ruimte en het aanbod aan voorzieningen binnen de kernen.

7 Ecologisch kapitaal

Ecologisch kapitaal is de waarde die vanuit de maatschappij wordt toegekend aan de natuur. Hierbij kan zowel aan directe als aan indirecte waarden worden gedacht. Zo draagt natuur bij aan schone lucht, biodiversiteit en heeft het een belangrijke rol in het opnemen van koolstofdioxide. Daarnaast draagt het bij aan het welzijn van de mens. Dit hoofdstuk beschrijft het thema 'ecologisch kapitaal aan de hand van de aspecten Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland, samenhang van het natuurnetwerk en de biodiversiteit.

7.1 Huidige situatie

Natura 2000-gebieden
Nijkerk heeft een aantal Natura 2000-gebieden in de omgeving. Het Natura 2000-gebied Arkemheen ligt zelfs deels binnen de gemeente Nijkerk. Aan het gebied Arkemheen grenst het Natura 2000- gebied de 'Veluwerandmeren', deze ligt net buiten de gemeente Nijkerk. Ten oosten van de gemeentegrens ligt het Natura-2000 gebied 'de Veluwe'.

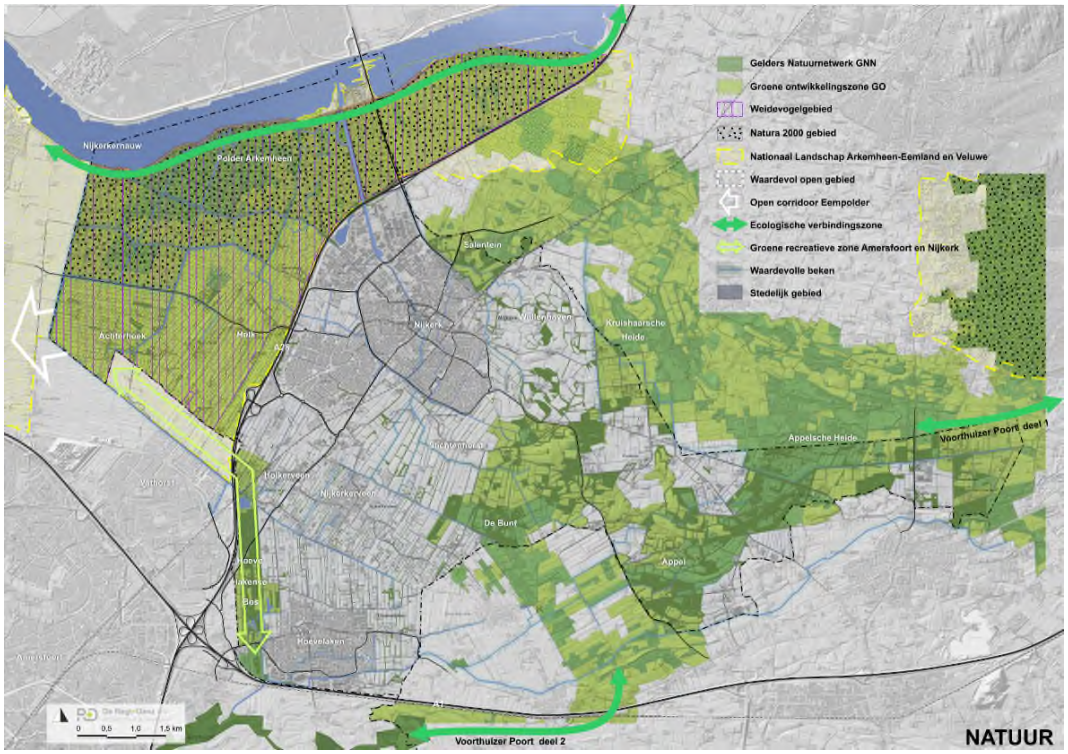

Figuur 7.1: Natura 2000-gebieden rondom Nijkerk

Het Arkenheem gebied dat deels binnen de gemeente ligt is bestemd als Vogelrichtlijn-gebied. De andere twee gebieden zijn bestemd als Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijn-gebieden. Voor het beheer en behoud van de kwaliteit van de Natura 2000-gebieden is de provincie het bevoegd gezag. De gemeente dient wel rekening te houden met (mogelijke) effecten op beschermde

natuurgebieden. Verstoring van het natuurgebied Arkemheen kan optreden door bijvoorbeeld lichthinder of verontreiniging. Voor de gebieden die beschermd zijn onder de Habitatrichtlijn zijn de abiotische omstandigheden van groot belang. Verstoring van deze gebieden door activiteiten binnen de gemeente Nijkerk kan ontstaan door verandering in grondwaterstanden of stikstofdepositie.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)
Ondanks dat de provincie eindverantwoordelijk is voor het natuurnetwerk is het belangrijk om deze mee te nemen. Het natuurnetwerk bestaat uit bestaande en nieuwe (te realiseren) natuurgebieden. De NNN moet ervoor zorgen dat natuurgebieden beter met elkaar en aangrenzende agrarische gebieden zijn verbonden.

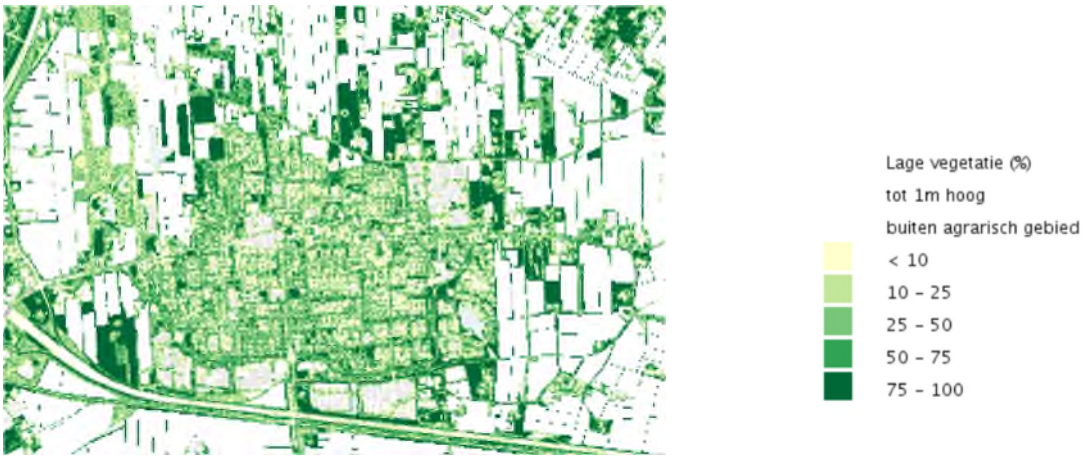

Figuur 7.2: Groenkaart van het buitengebied van de gemeente Nijkerk

Samenhang natuurnetwerk & biodiversiteit
Het is van belang dat er een goede samenhang bestaat tussen de verschillende natuurgebieden. Dit geeft mogelijkheden voor migratie van diersoorten en versterkt de biodiversiteit. Ook wordt het gebied hierdoor versterkt tegen externe invloeden zoals klimaatverandering.

In bovenstaande kaart is te zien dat er rekening gehouden is met de verbinding van de verschillende natuurgebieden. Ten noorden van Nijkerk is een groene ontwikkelzone opgenomen, die de natuurgebieden met elkaar moet verbinden. Hier zijn ook faunapassages bij de A28 aanwezig. Op het grondgebied van de gemeente Nijkerk zijn geen verbindingen tussen de natuurgebieden aanwezig. Ook faunapassages ontbreken hier.

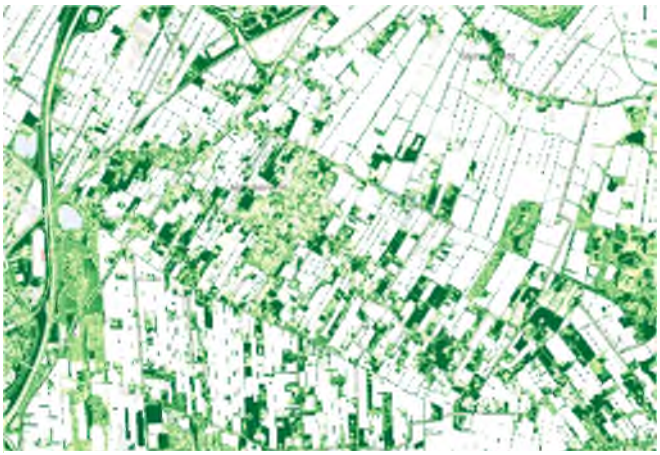
Op de groenkaart is duidelijk te zien dat de drie kernen tussen de natuurgebieden liggen. De kernen vervullen hierdoor een belangrijke functie in (het ontbreken van) een natuurnetwerk. In onderstaande kaarten is het groen in het stedelijk gebied weergegeven.

Figuur 7.3: Lage vegetatie Hoevelaken

Figuur 7.4: Lage vegetatie Nijkerk

Figuur 7.5: Lage vegetatie Nijkerkerveen

In 2018 was het aandeel grasland 64,6% van het gebied. Echter is beheer een bepalende factor als het gaat om beeldkwaliteit van het groen. Goed beheerde groengebieden worden gewaardeerd en verdienen hiermee bestaansrecht. Het omgekeerde geldt voor niet of slecht beheerde gebieden, waardoor deze niet alleen weinig gebruikswaarde hebben, maar ook meer kans maken om te worden 'opgeofferd' voor andere functies zoals woningbouw of parkeren.

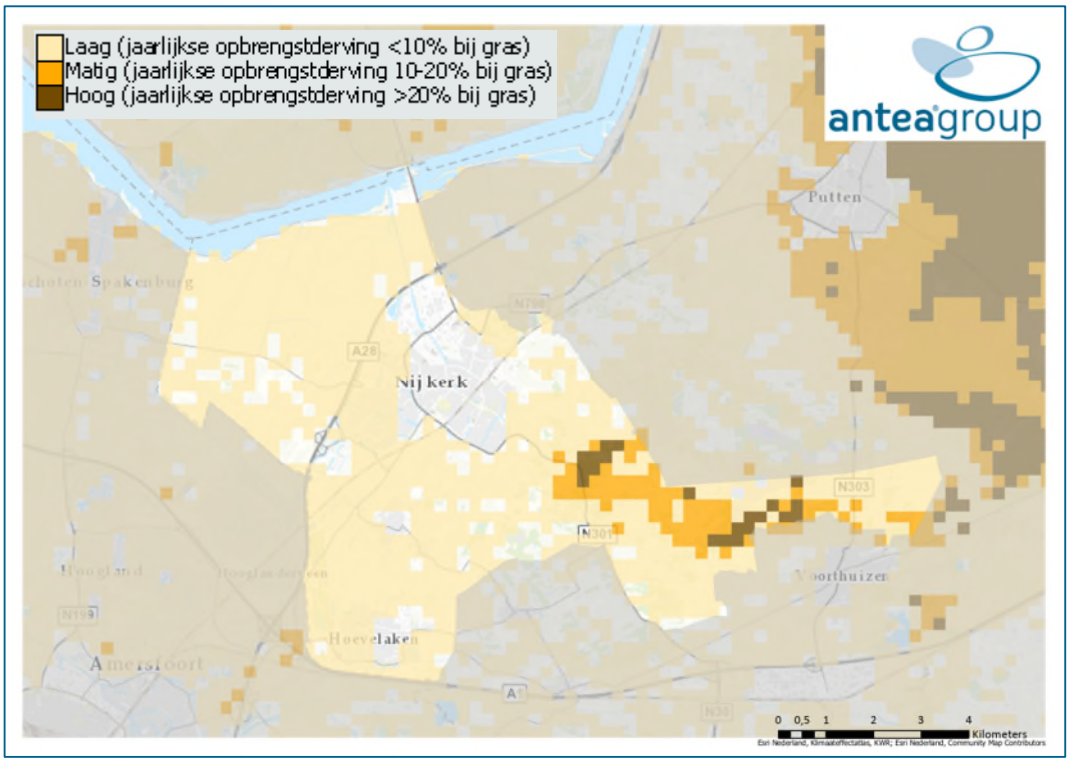
Biodiversiteit
Biodiversiteit is een onderwerp dat steeds meer aandacht krijgt. Biodiversiteit is een term die gebruikt wordt om de rijkdom van de natuur, de verscheidenheid aan dieren en planten, aan te duiden. Het is van belang voor de stabiliteit van de natuur, maar speelt ook een rol bij het houden van gewassen. Zo zorgen bijen en hommels voor het bestuiven van planten en bloesems en hebben hierdoor een directe impact op het voedsel van mensen. Een evenwichtige biodiversiteit is voor onze maatschappij onmisbaar.

In de Conventie voor Biologische Diversiteit (CBD) is wereldwijd afgesproken dat landen ernaar streven hun biodiversiteit te behouden en te beschermen en deze op een duurzame manier te benutten. Voldoende robuuste natuurgebieden en een landelijk en stedelijk gebied dat ruimte biedt aan plant- en diersoorten kunnen bijdrage aan een leefomgeving waar planten en dieren de ruimte krijgen en de biodiversiteit behouden blijft.

7.2 Trends en ontwikkelingen

Algemene, landelijke trends & ontwikkelingen
Behoud van natuur
Momenteel is er landelijk een sterke focus op het behoud van natuur. De natuurkwaliteit staat onder druk. Verdroging en vermesting (stikstofdepositie) zijn de belangrijkste oorzaken van de slechte kwaliteit. De uitspraak van de Raad van State met betrekking tot de PAS zorgt ervoor dat er druk komt te liggen op bouwontwikkelingen die negatieve effecten kunnen veroorzaken op stikstofgevoelige natuur. Voor ontwikkelingen binnen de gemeente Nijkerk is het een noodzaak om hiermee rekening te houden.

Door klimaatverandering neemt ook de kans op langdurige droogte toe. In de afgelopen jaren heeft droogte al geleid tot schade aan gewassen, maar ook de natuur staat onder druk. Op onderstaande kaart is aangegeven in welke gebieden er een hoog risico op droogtestress (2050) is. Om dit tegen te gaan is het meer en langer vasthouden van hemelwater en het verminderen van grondwateronttrekkingen (vernattingsmaatregelen) in deze gebieden nodig.

Figuur 7.6 Risico op droogtestress in 2050 (Klimaateffectatlas.nl)

Transitie naar kringlooplandbouw
Naast natuur en landschap kent de gemeente Nijkerk ook een grote agrarische sector, die nadrukkelijk aanwezig is in het buitengebied. De agrarische sector heeft invloed op de natuurwaarden en het landschap. Uitstoot van stikstofdioxiden en ammoniak leidt tot stikstofdepositie, grondwateronttrekkingen kunnen tot verdroging leiden. Daarnaast bieden grote, monotone akkers of weilanden geen geschikt leefgebied voor flora en fauna.

Transitie van de agrarische sector naar kringlooplandbouw is daarom een belangrijk speerpunt van het huidige kabinet. Maatregelen en subsidies om dit te bevorderen worden in gang gezet. Volledige omvorming naar kringlooplandbouw is echter een grote opgave, waar veel tijd en geld voor nodig is. Het is niet de verwachting dat deze transitie binnen het zichtjaar van de omgevingsvisie (2040) gereed is.

Verduurzaming, windmolens en zonneparken
Er komt steeds meer druk te liggen op de ruimte, in combinatie met de verduurzaming van het energie gebruik heeft dit ook grote impact op de natuur. Voor de energietransitie is veel ruimte

benodigd. Windmolens en zonneparken nemen ruimte in beslag die ook voor natuur noodzakelijk is. De vraag is wat is van groter belang? Kan de benodigde energie voorziening ten koste gaan van het ecologisch kapitaal?

7.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

Aan weerszijde van de kernen van Nijkerk bevindt zich waardevolle natuur. Aan de westkant Arkemheen en verderop het Veluwemeer, aan de oostkant het Gelders natuurnetwerk. Het stedelijk gebied ligt tussen deze kernen. Ondanks dat het beheer en onderhoud van deze natuurgebieden geen taak van de gemeente is, heeft de gemeente wel een belangrijke rol in de bescherming en het behoud van de natuurwaarden. De drie kernen en het tussenliggende vormen een belangrijke schakel in de samenhang van de natuur. In de omgevingsvisie kan de gemeente het beleid zo vormgeven dat bij toekomstige ontwikkeling rekening gehouden wordt met de natuurwaarden in en rond de gemeente.

De gemeente kan met eigen geld, gecombineerd met provinciale subsidies, projecten financieren. Voorbeelden voor Nijkerk zijn de ‘landschapsregeling’’ (plantdagen, ontwerpplannen voor buitengebied, inzaaiakkerranden, werkdagen IVN e.d.), ‘impuls biodiversiteit’ (biodiversiteitsplannen, bijenprojecten), ‘Nijkerkerveen in het groen’, ‘uitvoering visie Hoevelakense Bos’ en het realiseren van (kids)klompenpaden.

Beschermde natuurgebieden	• (Toename van) Stikstofdepositie als gevolg van activiteiten of ontwikkelingen in de gemeente • Effecten op de grondwaterstanden
Samenhang natuurnetwerk & biodiversiteit	• Natuurinclusieve functies in het open gebied tussen de kernen • Doorbreken van barrières tussen de natuurgebieden / creëren van faunapassages of -voorzieningen

8 Energie & grondstoffen

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie voor het thema 'energie & grondstoffen'. De emissie van broeikasgassen en het aandeel duurzame energie, het energiegebruik en het gebruik van primaire grondstoffen van de gemeente Nijkerk zijn hier beschreven.

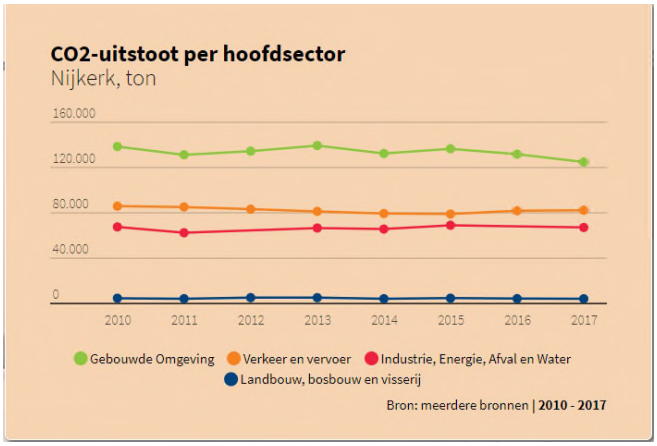
8.1 Huidige situatie

Energie en het gebruik van grondstoffen zijn als thema niet meer weg te denken uit hedendaagse rapporten. De gemeente Nijkerk heeft in de Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050 uitgesproken dat de gemeente in 2050 energieneutraal moet zijn. Hierbij wordt ingezet op het gebruik van duurzame energiebronnen zoals wind- en zonne-energie, maar ook op energiebesparing.

De gemeente Nijkerk is onderdeel van de Regio FoodValley. Deze regio is begonnen met het opstellen van de Regionale Energie Strategie (RES). FoodValley heeft zich verbonden aan het Gelders Energieakkoord. In het Gelders Energieakkoord is opgenomen dat deze regio in 2030 een reductie van CO_2 van 55% ten opzichte van 1990 moet hebben.

Emissie broeikasgassen / aandeel duurzame energie
Het aandeel duurzame energie gaat de komende jaren flink omhoog. In de Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050, zijn de eerste stappen tot 2023 geconcretiseerd. Het is belangrijk om een duidelijk beeld te hebben waar de gemeente Nijkerk nu staat. Hiervoor moeten de volgende indicatoren in kaart worden gebracht:

- CO_2 uitstoot
- Percentage duurzame energie

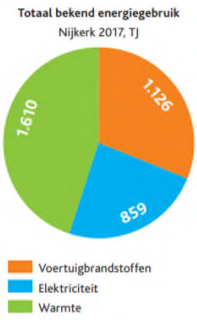
CO_2 uitstoot Nijkerk, Klimaatmonitor

	Energiebron	2015	2016	2017
Elektriciteit	Biogas RWZI	3 TJ	3 TJ	3 TJ
Elektriciteit	Zonne-energie	11 TJ	16 TJ	23 TJ
Warmte	Biomassaketels bedrijven	?	46 TJ	69 TJ
Warmte	Houtkachels woningen	40 TJ	41 TJ	42 TJ
Warmte	WKO utiliteitsbouw	9 TJ	5 TJ	5 TJ
Warmte	Biogas RWZI warmte	6 TJ	6 TJ	5 TJ
Verkeer en vervoer	Biobrandstoffen in wegverkeer	31 TJ	24 TJ	31 TJ
Verkeer en vervoer	Biobrandstoffen mobiele werktuigen	2 TJ	2 TJ	2 TJ
Totaal		102 TJ	143 TJ	180 TJ
% hernieuwbare energie		*2,9 %*	*3,9%*	*5,0%*

Totale energieopwekking, Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050, op basis van klimaatmonitor.databank.nl

Energiegebruik

De gemeente Nijkerk heeft de ambitie om het energiegebruik de komende jaren te verminderen. Zo moet het energiegebruik verminderen door energiezuinigere apparaten te gebruiken, maar ook door gedragsverandering en de warmtevraag van gebouwen. Momenteel is het totaal gasgebruik van woningen in Nijkerk tussen de 600 - 900 TJ en het elektriciteitsgebruik voor woningen tussen de 140 - 210 TJ.

Totaal bekend energiegebruik, Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050

De route van Nijkerk naar energieneutraal in 2050 - energiebesparing

	2017	2023	2030	2035	2040	2045	2050
Duurzame energie (TJ)	180	280	900	1.700	2.300	2.500	2.548
Duurzame energie (%)	5%	8%	28%	60%	85%	96%	100%
Energiegebruik (TJ)	3.594	3.400	2.800	2.300	1.900	1.700	1.631
Energiebesparing t.o.v. 2017 (%)	0%	5%	20%	35%	50%	53%	54%
Woningen transitiegereed	500	1.500	4.400	9.700	13.800	15.500	15.922
Mobiliteit energievraag (TJ)	1.107	1.050	900	700	500	410	400

Tabel 3: spoor energiebesparing naar Energieneutraal Nijkerk in 2050 gebaseerd op het Energietransitiemodel. Er wordt meer duurzame energie opgewekt dan benodigd voor het eindgebruik i.v.m. conversie- en transportverliezen.

Gebruik primaire grondstoffen
Om ervoor te zorgen dat de mens minder grondstoffen gebruikt dan de aarde kan produceren, of in ieder geval niet meer, is het van belang dat we verstandig omgaan met de vergaarde grondstoffen en met ons afval. Het scheiden van afval neemt hier een belangrijk rol in. Daarnaast kan er aan het begin van de keten meer gekeken worden naar hoe een bepaald proces zoals de bouw, maar ook product ontwikkeling, circulair kan worden ingericht. Indicatoren die hiervoor moeten worden bekeken zijn:

- Percentage grondstoffen gebruik
- Percentages gescheiden afval
- Percentages herbruikbaar afval
- Aantal projecten circulariteit

Het beleid van de gemeente ten aanzien van afvalinzameling is er op gericht om maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar te produceren. Vanaf 2019 is het afvalinzamelingsbeleid hiervoor op een aantal punten gewijzigd, onder andere door PMD-inzameling huis aan huis. Het resultaat is een waarde onder de 100 kg. Daarnaast streeft de gemeente naar een recyclepercentage hoger dan 75% voor al het huishoudelijk afval.

Zon op Nijkerk
Zon op Nijkerk is een initiatief voor een door de burgers van Nijkerk. Als coöperatie willen ze het mogelijk en toegankelijk maken van het produceren van schone lokale energie. Sinds januari 2019 beschikt Zon op Nijkerk over 120 leden zijn er al 1.100 zonnepanelen geïnstalleerd.

8.2 Trends en ontwikkelingen

Zoals al naar voren is gekomen, zijn er op het gebied van energie en grondstoffen een aantal lokale en algemene trends te zien. In het kader van de energietransitie is het aannemelijk dat steeds meer burgers zonnepanelen op hun daken realiseren en dat steeds meer mensen elektrisch gaan rijden. Hierdoor is het belangrijk dat de balans op het elektriciteitsnetwerk wordt gewaarborgd, maar ook dat er voldoende mogelijkheden zijn om elektrische vervoersmiddelen op te laden.

- Circulaire economie en recycling
- Nijkerk Energie Neutraal https://nijkerk.nieuws.nl/nieuws/130200/routekaart-op-weg-naar-energieneutraal-nijkerk-staat-voor-vier-jaar-vast/
- Initiatieven duurzaamheid https://nijkerk.nieuws.nl/nieuws/130639/college-blij-met-initiatieven-duurzaamheid-in-de-samenleving/
- RES en allianties binnen FoodValley
- Wat zijn de trends en ontwikkelingen qua gebruik (besparing) en (duurzame) opwekking? Er zijn provinciale prognoses beschikbaar van besparingsmogelijkheden en ontwikkeling van gebruik van verschillende vormen van energie (vanuit analyse van kwetsbaarheden netwerken)
- Expert judgement voor exogene ontwikkelingen. Zie voor trends binnen het thema ook het document van verkenningen binnen Gelderland. Welke trends zijn van invloed op het thema energietransitie? Zie ook CBS data.

8.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

De transitie naar een duurzame energievoorziening is een van de belangrijke maatschappelijke opgave voor de omgevingsvisie. De gemeente Nijkerk heeft de ambitie uitgesproken om in 2040 energieneutraal te zijn.

Emissies broeikasgassen / energiegebruik	• De uitstoot van broeikasgassen komt voornamelijk vanuit de gebouwde omgeving. De opgave voor besparing in bestaand stedelijk gebied is groot
Aandeel duurzame energie	• De huidige inzet op besparen van energie en het opwekken van duurzame energie is onvoldoende om de doelstelling voor 2040 te behalen

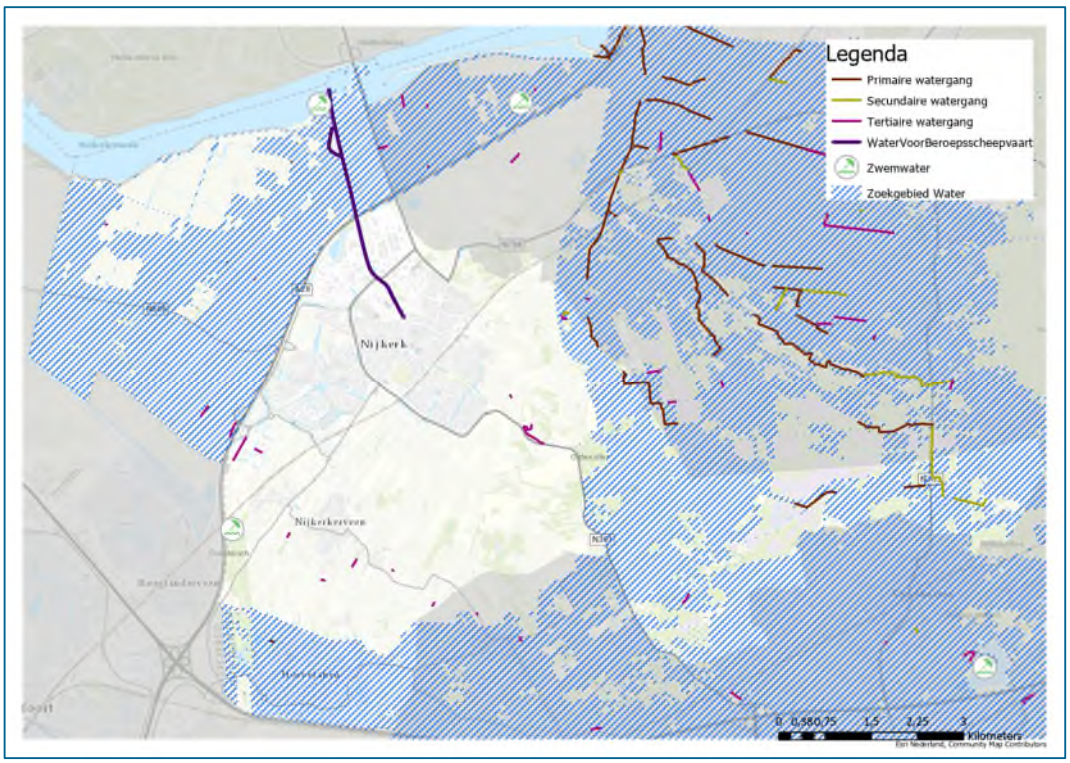
9 Water, bodem & ondergrond

De Omgevingswet heeft betrekking op aspecten van de fysieke leefomgeving, waaronder ook water, bodem en ondergrond. In de omgevingsvisie dient dan ook dit onderwerp behandeld te worden. Dit hoofdstuk beschrijft het thema 'water, bodem & ondergrond' aan de hand van de aspecten waterkwaliteit, waterkwantiteit, geohydrologie en waterbeheer.

9.1 Huidige situatie

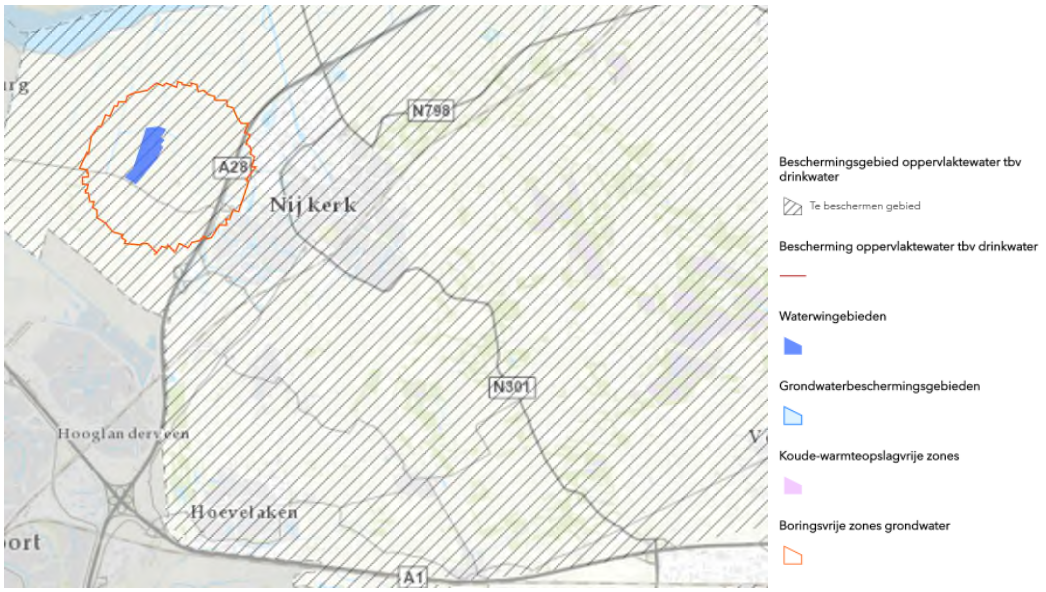
De gemeente Nijkerk grenst aan de noordwestzijde aan het Nijkerkernauw, het water tussen Flevoland en Gelderland. De Arkervaart is de grote watergang die tot het centrum van Nijkerk loopt. Verder kent de gemeente Nijkerk enkele kleine watergangen. Het Nijkerkernauw en het Overbos zijn twee zwemwaterlocaties. In figuur 9.2 zijn de watergangen en de zwemwaterlocaties weergegeven.

In de natuurbeheerplannen van de provincie Gelderland zijn zoekgebieden aangewezen waar water meer en langer vastgehouden moet worden. Voor deze gebieden is het van belang dat hemelwater lokaal geïnfiltreerd wordt en niet direct afgevoerd wordt naar het oppervlaktewater. Voor de gemeente Nijkerk geldt dit voor het gebied aan de westkant van de A28 en het zuiden en oosten van de gemeente. In figuur 9.1 is dit zoekgebied opgenomen.

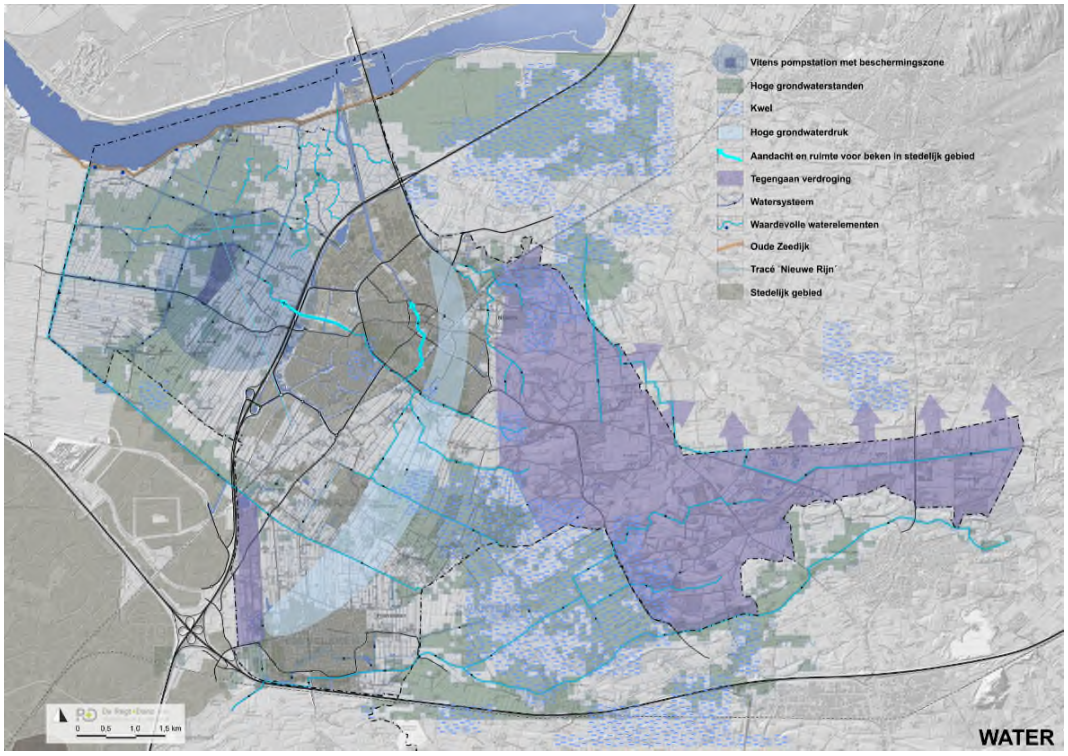
Figuur 9.1 Watergangen, zwemwater en zoekgebied voor het meer vasthouden van water in de gemeente Nijkerk

Ten westen van Nijkerk bevindt zich een waterwingebied. Zie bovenstaande kaart.
Wanneer je binnen de boringsvrije zone wilt boren of graven dan dient deze activiteit gemeld te worden. De boringsvrije zone is mede aangewezen ten behoeve van de beschermde kleilaag in de bodem. Voor de beoogde nieuwebouwwijk Doornsteeg kan dit relevant zijn, met name voor het al dan niet gebruik van bodemwarmte.

Figuur 9.2 Boringsvrijezone en grondwaterbeschermingszone in de gemeente Nijkerk

Rioleringsysteem
Afvalwater van de gemeente Nijkerk wordt deels samen met hemelwater via rioolleidingen naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Nijkerk getransporteerd. Het gezuiverde water wordt vervolgens afgestroomd via de Arkervaart naar de Randmeren. In het merendeel van de gemeente ligt een gemengd rioolstelsel. In de jaren ‘90 is begonnen met de aanleg van een gescheiden stelsel. Het hemelwater dat in het stedelijk gebied van Nijkerk valt wordt verwerkt en afgevoerd richting oppervlaktewater of infiltreerd rechtstreeks in de bodem. De Brede Beek, de Arkervaart, de Hoevelakens beek en de Laak voeren het hemelwater af.

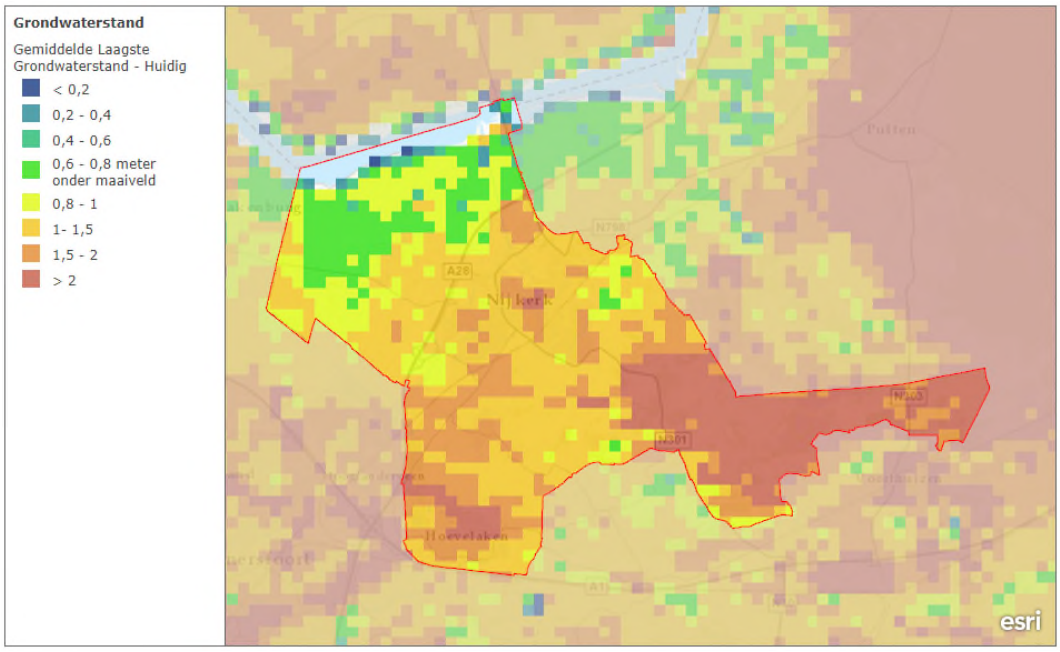
Figuur 9.3 Watersysteemkaart van de gemeente Nijkerk

Grondwaterstanden

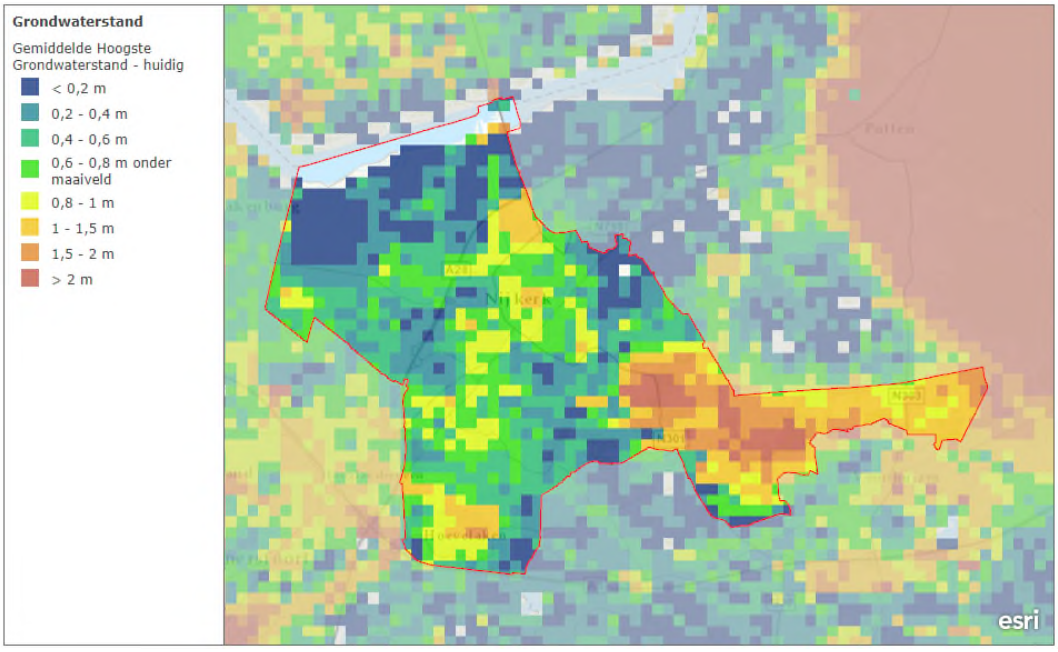
Grondwaterstanden zijn van belang voor onder andere drinkwaterwinning, natuur en de watervoorziening van de landbouw. Er is onderscheid tussen diep en ondiep grondwater. Diep grondwater is met name voor de drinkwaterwinning van belang. Ten westen van de A28 ligt een drinkwaterwingebied met bijbehorende beschermingszone.

Het ondiepe grondwater is van belang voor natuur en landbouw. Dit wordt direct beïnvloed door regenval en het lokale watersysteem. In periode van droogte kan het waterschap een beregeningsverbod instellen, waardoor de opbrengst van gewassen in gevaar komt. Natuur die afhankelijk is van voldoende drinkwater kan hierdoor verdroging en in het ergste geval volledig verdwijnen (omvorming van de natuur). De kaart met de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG) geeft een indicatie van hoe ver het grondwater weg kan zakken in droge perioden.

Hoge grondwaterstanden kunnen juist leiden tot overlast in de omgeving. Als het grondwater dicht onder het maaiveld zit is het waterbergend vermogen van de ondergrond beperkt. Bij hevige regenval blijft het water dan aan de oppervlakte staan. In stedelijk gebied of bij infrastructurele voorzieningen kan dit overlast veroorzaken.

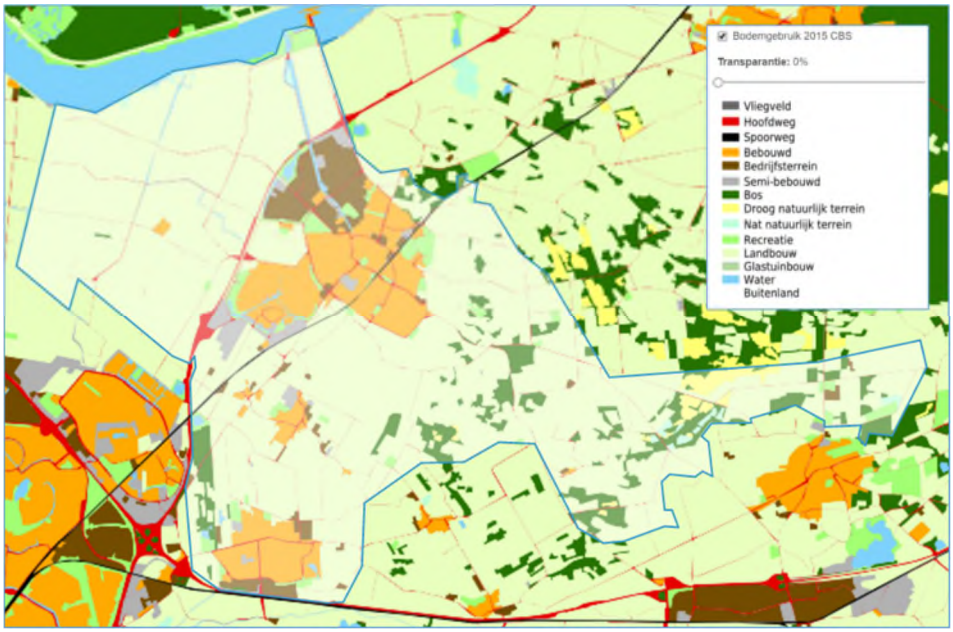
Figuur 9.4: gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG)

Figuur 9.5: gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG)

Bodemgebruik

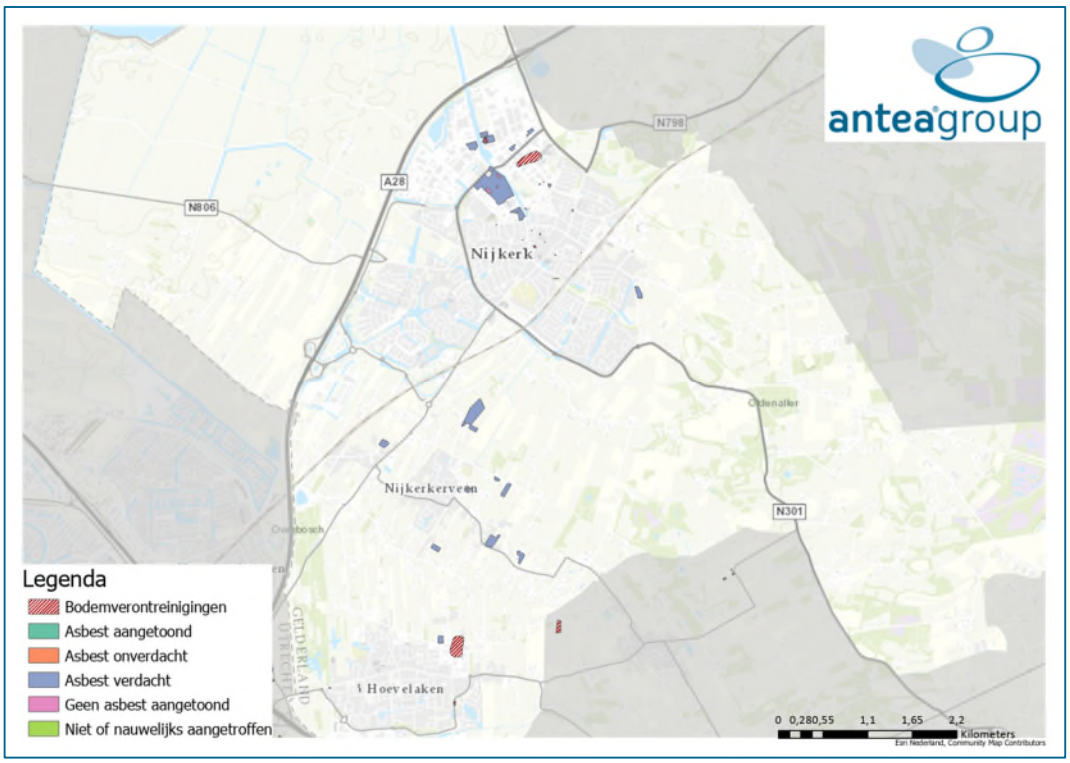
Er zijn een aantal type bodemgebruiken die in Nijkerk met name voorkomen. Dit is bebouwd gebied, hieraan is ook duidelijk het beeld te herkennen waarbij de drie kernen binnen de gemeente naar voren komen. Daarnaast wordt veel grond ingezet voor het gebruik als Landbouw gebied. Zie onderstaande kaart voor het verdere bodemgebruik binnen het gebied.

Figuur 9.6 Bodemgebruik binnen de gemeente Nijkerk

Bodemkwaliteit

De kwaliteit van de bodem is van belang voor mens en natuur. Bodemverontreinigingen kunnen gezondheidsrisico's met zich mee brengen en vormen een gevaar voor de natuur. Verontreinigingen in de bodem kunnen via het grondwater verspreid worden en uiteindelijk ook het diepe grondwater bereiken, waar het een gevaar vormt voor de drinkwatervoorziening.

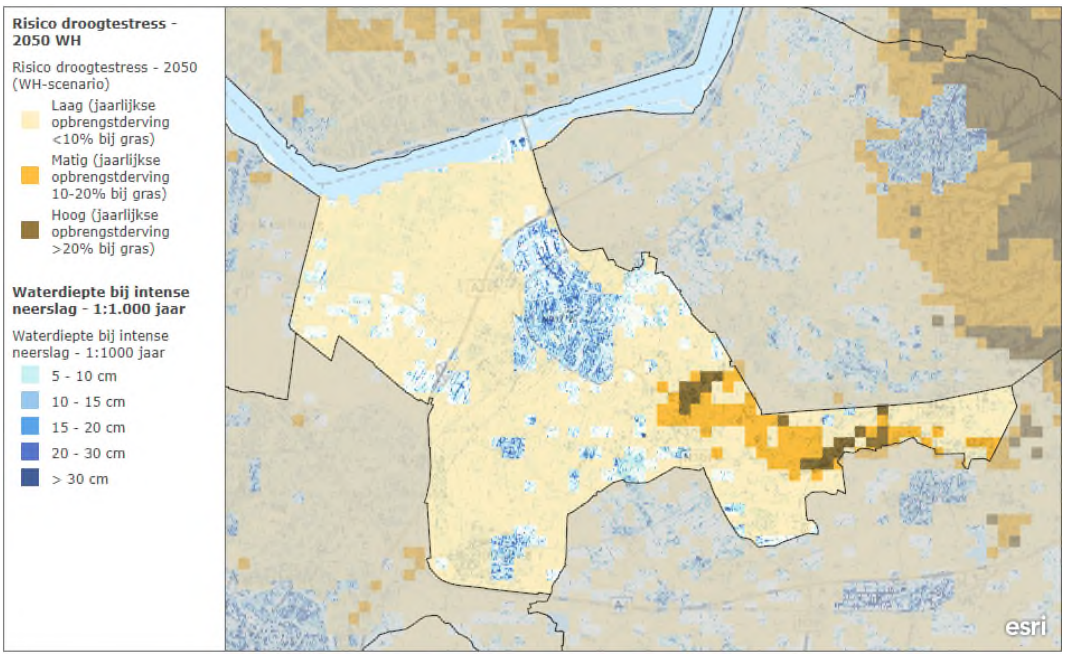

Figuur 9.7 Bekende bodem- en asbestverontreinigingen in de gemeente Nijkerk

9.2 Trends en ontwikkelingen

Met het oog op de klimaatveranderingen is de verwachting dat er langere droge periodes zijn en grotere pieken in extreme neerslag van korte duur. Dit is ook te zien in de bovenstaande kaart. Daarin is te zien dat de kans op droogtestress alleen maar zal toenemen.

De landelijke trends voor watermanagement zijn gerelateerd aan klimaatverandering en beleid om de leefomgeving daarop in te richten (klimaatadaptatie). In alle KNMI'14-klimaatscenario's blijkt dat in de toekomst vaker hevige neerslag verwacht wordt. In de zomer kan vaker kortdurende hevige neerslag optreden en in de winter is er meer kans op langdurige neerslag. Als gevolg hiervan kan wateroverlast optreden. Wateroverlast als gevolg van kortdurende hevige neerslag komt met name voor in bebouwde gebieden. Bij piekbuien kan het riool het water niet meer allemaal afvoeren. Het verzamelt zich in de lage delen op straat. Om schade aan gebouwen als gevolg van klimaatverandering te voorkomen moet waterberging worden gecreëerd.

Figuur 9.8 Risico op droogtestress en de waterdiepte bij intense neerslag (1:1.000 jaar)

Tevens worden in de toekomst drogere en warmere zomers verwacht. Dit zal leiden tot toenemende hittestress in steden en schade aan groen, door te weinig hemelwateraanvoer en daling van grondwaterstanden. Dit risico op droogtestress voor landbouw en natuur is in de Klimaateffectatlas in beeld gebracht (figuur 9.8).

9.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

De laatste jaren staat de (drink)watervoorraad steeds meer in de belangstelling. Het grootste deel van de taken voor ‘water’ ligt bij het waterschap en/of de provincie. Maar de gemeente kan hier een bijdrage aan leveren door in de omgevingsvisie rekening te houden met de kwetsbare gebieden en de aandachtspunten voor bodem en water.

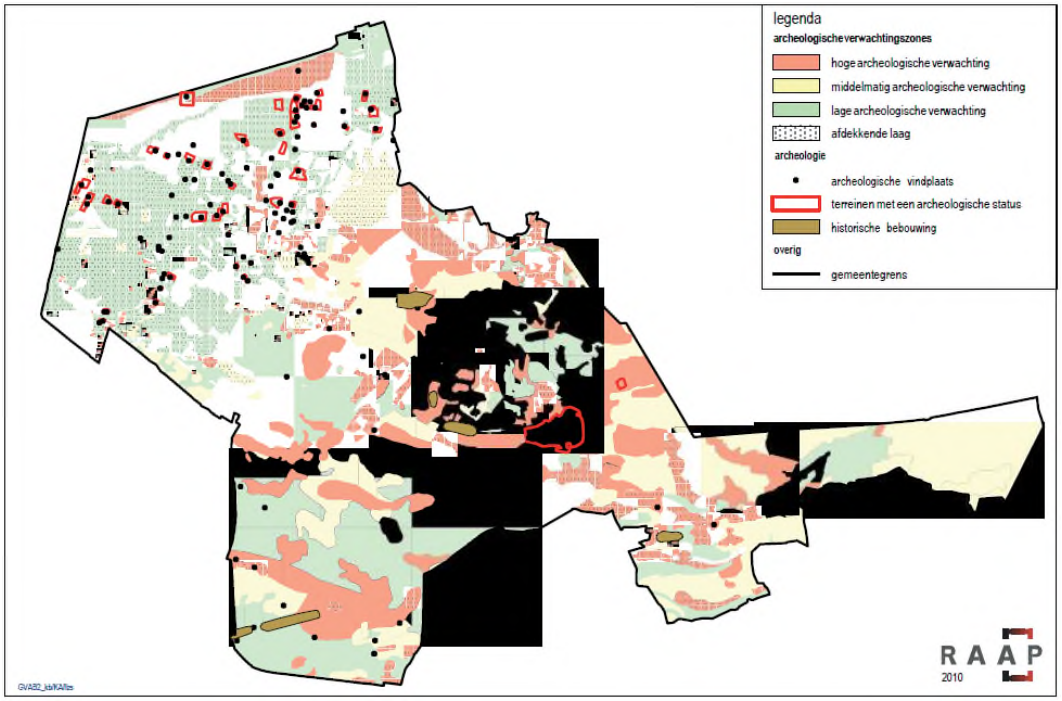
Water	• Door hemelwater gescheiden af te voeren en lokaal te infiltreren kan de gemeente bijdragen aan een robuust watersysteem voor mens en natuur
Bodem	• In en rond het stedelijk gebied van de gemeente Nijkerk zijn diverse (risico’s op) verdachte locaties aanwezig. Dit vormt een aandachtspunt bij eventuele werkzaamheden of (verandering van) grondwaterstromen.

10 Historisch kapitaal

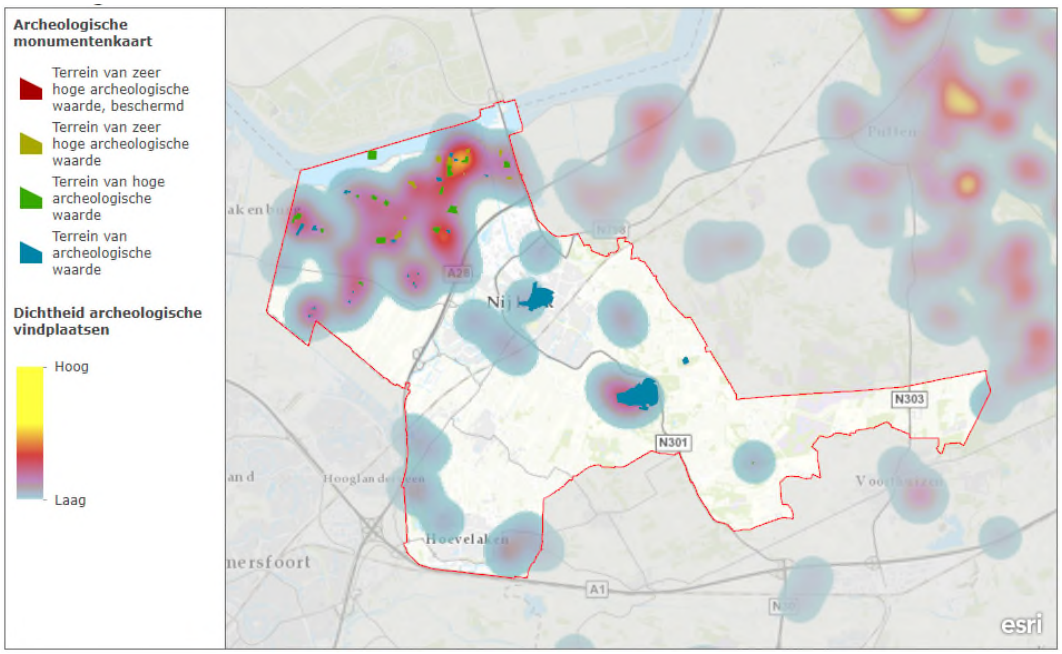
Aan de hand van de indicatoren architectuur, historische-geografische structuren en archeologische vondsten zijn de huidige situatie, trends en ontwikkelingen en de aandachtspunten voor het thema cultureel erfgoed beschreven.

10.1 Huidige situatie

Archeologische waarden
Op basis van de vondstdichtheid per gebied kunnen archeologische waarden aan een gebied worden gegeven. Binnen de gemeente Nijkerk zijn dan ook verschillende gebieden aan te wijzen met een archeologische waarde. Deze waarden rijken van 'terrein van archeologische waarde' tot 'terrein van zeer hoge archeologische waarde'. De archeologische waarden van de gemeente Nijkerk zijn onderzocht door RAAP Archeologisch Adviesbureau BV. Hieruit komt naar voren dat in de gemeente Nijkerk 47 AMK terreinen geregistreerd staan. Deze AMK-terreinen zijn terreinen/vindplaatsen waar een archeologische status aan is toegekend door de rijksoverheid. Deze plekken zijn vanwege de archeologische waarden opgenomen in het Centraal monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed. Duurzaam behoud wordt voor deze terreinen in principe nagestreefd. Naast de AMK-terreinen zijn er dertien vindplaatsen aangewezen als gemeentelijk archeologisch monument. Er is gedeeltelijk overlap tussen de gemeentelijke archeologische monumenten en de AMK-terreinen. Onderstaande kaart toont de archeologische waarden in de gemeente Nijkerk.

Figuur 10.1: Archeologische waarden gemeente Nijkerk (bron: RAAP, 2014)

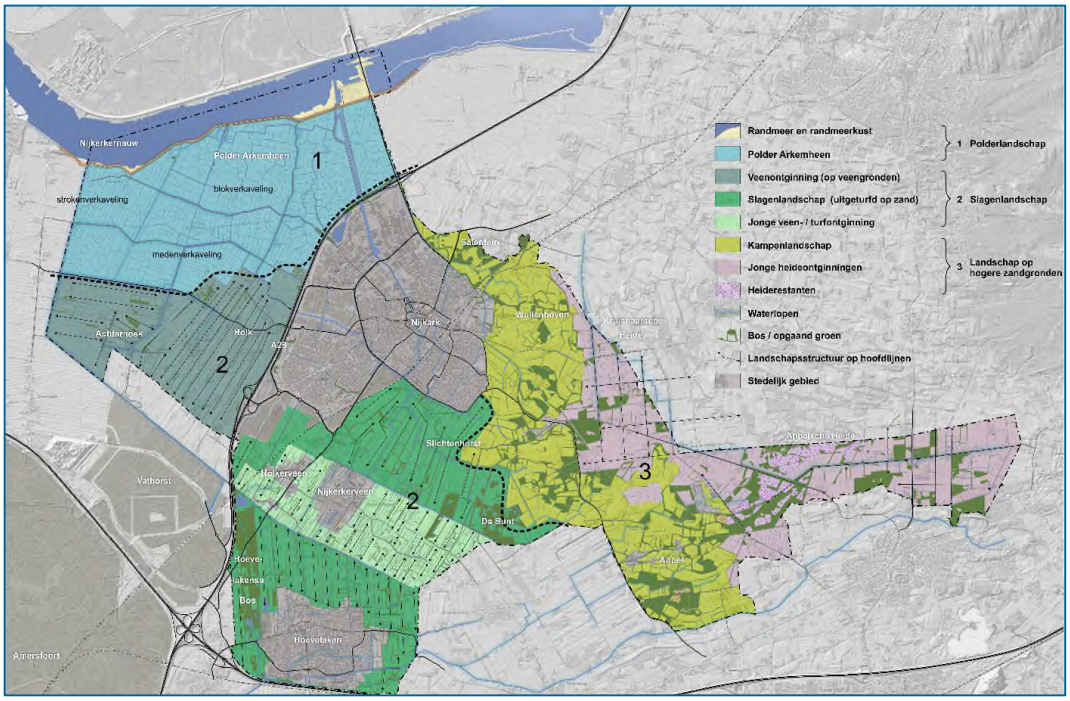
Figuur 10.2 Terreinen van archeologische waarde en dichtheid van archeologische vindplaatsen (bron: open data provincie Gelderland)

Landschappelijke waarden

Het buitengebied van Nijkerk heeft een bovengemiddeld hoge cultuurhistorische waarde, omdat de inrichting van deze gebieden al eeuwen vrij constant is. De oude opzet met historische ontginningstypen is nog vrij goed als zodanig herkenbaar omdat deze niet onder invloed van ruilverkaveling hebben gestaan. Om die reden zijn een veelheid aan ontginningstypen (kampontginningen, heideontginningen en restanten vochtige heide, polderontginningen in het noorden en veenontginningen in het zuidwesten) nog tamelijk goed herkenbaar. Figuur 10.1 toont de aanwezige landschapstypen. Als bijzondere uitingen van deze agrarische ontginningen zijn de cultuurhistorische kernkwaliteiten gedefinieerd. Deze bestaan voor een groot gedeelte uit de meest sprekende vormen van bovenstaande ontginningstypen:

- De polder Arkemheen is één van de oudste polders van Nederland. Het gebied is niet ruil verkaveld en het historisch cultuurlandschap is nog goed bewaard gebleven. In het gebied komen onregelmatige blokverkavelingen, strokenverkavelingen en regelmatige medenverkavelingen voor. Naast de verkavelingen zijn de Zeedijk, het wegenpatroon en de loop van beken en ontwateringssloten waardevolle cultuurhistorische elementen.
- Landgoed Hoevelaken is gelegen in het slagenlandschap dat sinds de 12e eeuw door ontginning is ontstaan. Eén ontginningsstrook is geheel door Huize Hoevelaken en bijbehorend landgoed ingenomen. Het bos is een aangelegd bos met lanen, paden, vijvers en laanbeplanting.
- Buurtschap Appel is een gaaf bewaard buurtschap in een kampenlandschap. Goed herkenbaar zijn de dekzandruggen, kampen, houtwallen, slingerende wegen en bosjes en monumentale boerderijen.

- Het lint van Slichtenhorst verbindt het westelijke slagenlandschap met lange evenwijdige strookvormige verkaveling en het kleinschalige kampenlandschap. Bijzonder zijn de vijf rijksmonumentale boederijen.

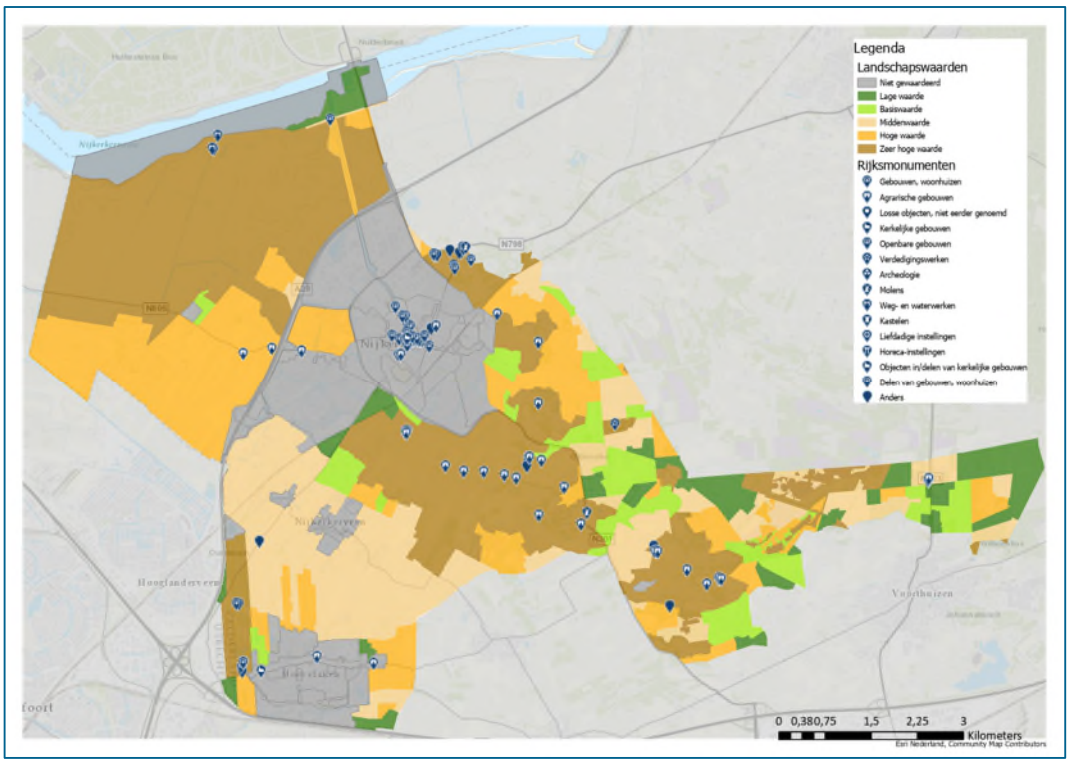

Figuur 10.1: Aanwezige landschapstypen

Bouwhistorisch waarden
Bouwhistorische waarden komen het best tot uiting in de binnenstad van Nijkerk.
De gemeente Nijkerk heeft in haar Nota Eigenheid & Karakter de cultuurhistorische structuren gewaardeerd en heeft in dat kader vijf gebieden gedefinieerd die tot de cultuurhistorische kernkwaliteiten behoren, te weten:

- Polder Arkenheem;
- Buitenplaats de Berencamp
- Buitenplaats de Salentein
- Landgoed Huize Hoevelaken en het Hoevelakense bos
- Historische binnenstad van Nijkerk

De binnenstad van Nijkerk herbergt de meeste bouwhistorische waarden (en behoort op grond van Nota Eigenheid & Karakter tot de “parelgebieden” van de gemeente). De structuur van de oude stad is goed herkenbaar. In het bijzonder waardevol zijn de kerk met witte toren en de overgang naar de Arkervaart, met de havenkom waar de ambachtelijke bedrijfszone met zijn industriële architectuur laat zien waar het economische hart van Nijkerk in de afgelopen eeuwen lag. Figuur 10.2 toont de in de gemeente aanwezige rijksmonumenten. Rijksmonumenten buiten Nijkerk wijzen voornamelijk op de aanwezigheid van agrarisch waardevolle bebouwing. De rode lijn wijst op de ligging van de in WOII aangelegde Pantherstellung. De ruimtelijke weerslag van deze linie is beperkt.

Figuur 10.2: Rijksmonumenten en landschapswaarden in gemeente Nijkerk

10.2 Trends en ontwikkelingen

Voor cultuurhistorische elementen zoals rijksmonumenten en molens is functieverlies een belangrijke ontwikkeling. Oude gebouwen zoals kastelen, molens maar ook kerken verliezen steeds vaker hun originele functie. Het beheer en onderhoud komt hierdoor nog wel eens in het geding. Het behouden en beschermen van monumenten wordt een grote kostenpost voor gemeenten, doordat er geen verdienmodel of exploitatie tegenover staat. Voor de gemeente is het daarom van belang om te kijken naar passende nieuwe functies voor deze monumenten. Dit kan ook de belevingswaarde vergroten.

Verduurzaming van monumenten is ook een punt van zorg. Oude gebouwen zijn vaak niet of minder goed te verduurzamen. Isoleren of het aanbrengen van zonnepanelen tasten al snel het aanzicht van gebouwen aan. Bij de opgave voor verduurzaming van de gebouwde omgeving verdienen monumenten bijzondere aandacht.

Voor het landschap gelden dezelfde trends en ontwikkelingen als voor natuur (hoofdstuk 7). Toenemende ruimtevraag van het stedelijk gebied en de groei van activiteiten in het buitengebied zetten de kwaliteiten van het landschap onder druk.

10.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

In de omgevingsvisie is het belangrijk dat er rekening gehouden wordt met de in stand houding van de culturele en archeologische waarden in het gebied. Gemeentelijk beleid dient erop te sturen dat deze waarden in stand blijven.

Cultuurhistorie	• Functieverlies van monumentale gebouwen • Verduurzaming van monumenten
Landschap	• Druk op landschappelijke kwaliteiten door ruimtebeslag en toenemende activiteiten in het buitengebied

11 Wonen

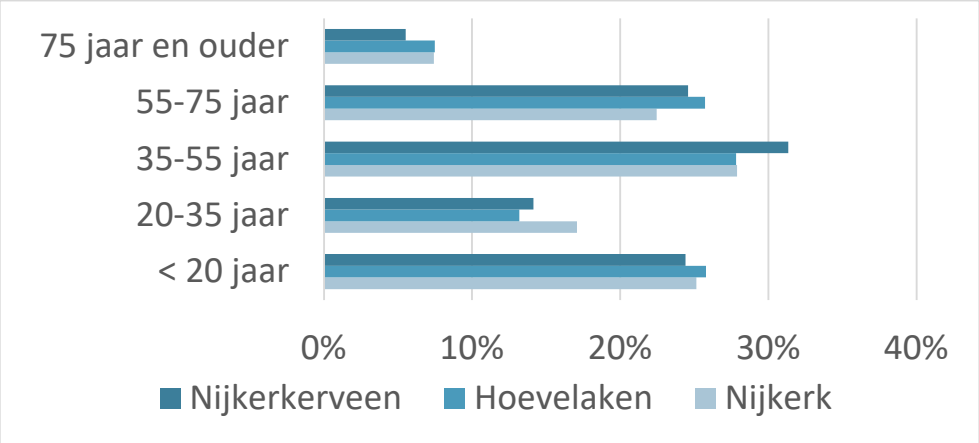
De schaarste op de woningmarkt die vrijwel door heel Nederland te zien is, is ook in de gemeente Nijkerk aan de orde. Naar verwachting blijft de woningbehoefte ook in Nijkerk de komende jaren aanhouden. Dit hoofdstuk beschrijft het thema 'wonen' aan de hand van de balans van de woningvoorraad en de kwaliteit van woningen in de gemeente Nijkerk.

11.1 Huidige situatie

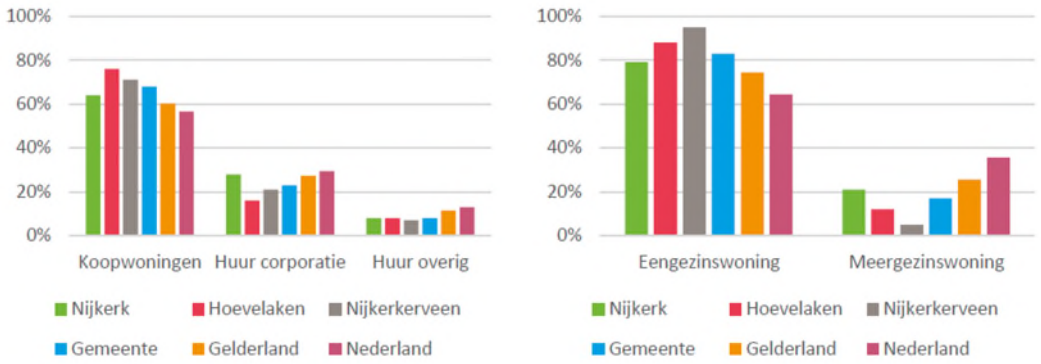
Een goede woningvoorraad kenmerkt zich door de juiste balans tussen vraag en aanbod. Het gaat hierbij niet direct om het aantal woningen, maar juist om de verdeling van de type woningen. Past het aanbod van woningen bij de vraag, de wensen van de inwoners. Ontwikkelingen in de bevolkings- en huishoudenssamenstelling vraagt om aanpassing van de woningvoorraad.

	Gemeente 2019 (CBS)
< 20 jaar	10.785
20 -35 jaar	7.230
35 – 55 jaar	11.320
55 – 75 jaar	9.895
> 75 jaar	3.295
Totaal	**42.525**

In het onderstaande figuur is te zien dat de verdeling van inwoners per leeftijdscategorie in de drie kernen ongeveer gelijk is. De grootste groep betreft de leeftijdscategorie van 35-55 jaar en de kleinste groep 75 jaar en ouder. Daarnaast is het opvallend dat de groep 20-35 jaar ook kleiner is. Daarmee valt te concluderen dat het percentage starters kleiner is binnen de gemeente Nijkerk.

Woningvoorraad in balans
Om inzicht te krijgen in de woningvoorraad wordt gekeken naar het totaal aantal woningen, de verdeling van de woningtypen, de voorraad koop/huurwoningen en de gemiddelde vraagprijs van de woningen in de gemeente Nijkerk.

Figuur 11.1: Verdeling woningvoorraad per woonkern (CBS 2019)

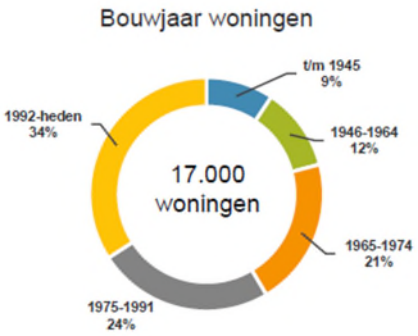
Gemeente Nijkerk beschikt in totaal over 17.125 woningen (CBS, 2019). Het grootste percentage woningen in Nijkerk is een koopwoning. De kern Hoevelaken beschikt over het kleinste aandeel huur (corporatie) woningen; Nijkerk heeft het grootste aandeel huurwoningen. De gemiddelde WOZ-waarde van de woningen in gemeente Nijkerk is € 285.000 (CBS, 2018) en de gemiddelde vraagprijs van de aangeboden woningen is € 433.000 euro. Om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke voorraad van koop/huurwoningen zijn oudere beschikbare gegevens gebruikt.

Regio (CBS 2018)	Totale woningvoorraad	Bewoonde woningen	Niet bewoonde woningen	Totaal Koop	Bewoond koop	Niet bewoond koop	Totaal Huur	Bewoond huur	Niet bewoond huur
Nijkerk	16 669	16 173	496	11 347	11 138	209	5219	4 966	253

Van de leegstaande woningen in gemeente Nijkerk is ruim 50% een huurwoning.

Kwaliteit woningen
Naast de woningvoorraad is ook de kwaliteit van de woningen van belang. Het is belangrijk dat woningen prettig en gezond zijn om in te leven. Een gezond en aangenaam binnenklimaat is van groot belang. De energetische kwaliteit zegt iets over de energieprestaties van de woningen en de mogelijkheid voor besparing. Daarnaast is de levensloopbestendigheid van woningen een twee belangrijk aspect voor de woningkwaliteit. Het gaat hierbij om de mate waarin de woningvoorraad geschikt is voor meerdere levensfasen van bewoners.

Hoe recenter een buurt ontwikkeld is, hoe energiezuiniger het vastgoed van deze buurt is. Daarnaast is dit vastgoed ook gemakkelijker klaar te maken voor nieuwe vormen van energievoorzieningen, bijvoorbeeld all-electric.

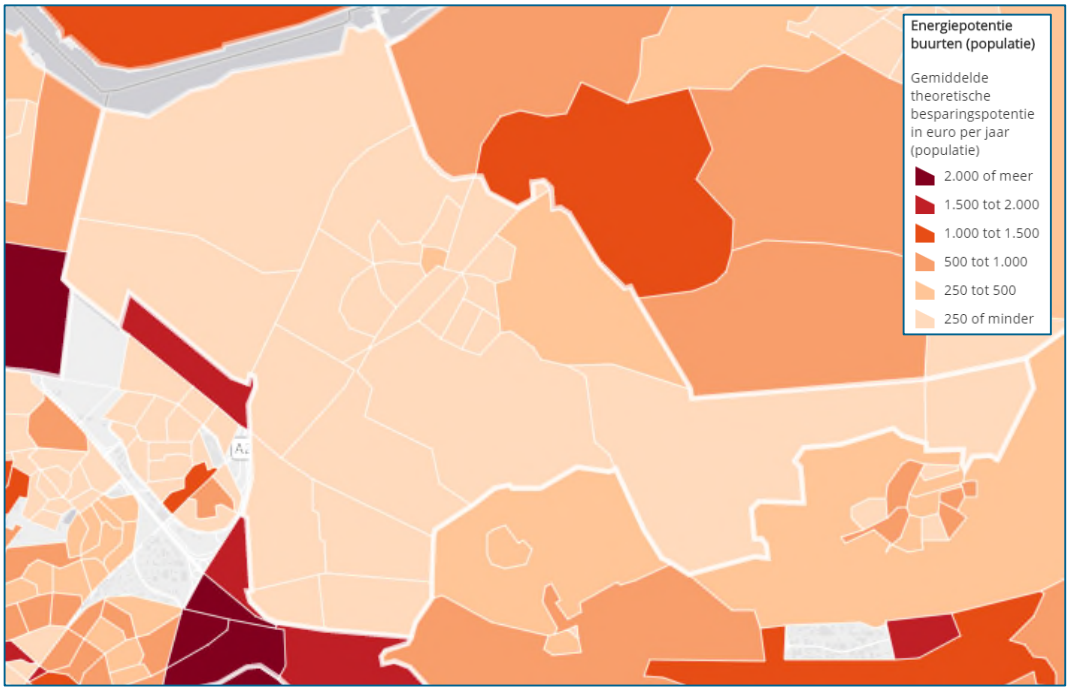

Figuur 11.2: Bouwjaar woningen (bron: Rapport gemeente Nijkerk Aardgasvrij, maart 2019)

Het bouwjaar van de woningen in Nijkerk is zeer gevarieerd. Toch is meer dan één derde van de woningen jonger dan 30 jaar. Deze woningen hebben veelal een goed bouwkundige kwaliteit, wat ook positief is voor de verduurzamingsopgave van de gemeente Nijkerk.

Het CBS heeft in kaart gebracht hoeveel particuliere koopwoningen in de gemeente Nijkerk in aanmerking komen om energiebesparende maatregelen toe te passen. Bij deze filtering zijn er een aantal criteria voor de koopwoningen in deze buurten: het besteedbaar inkomen van het huishouden is normaal tot hoog, de kostwinnaar is tussen de 25-64 jaar oud, de woning heeft een normaal tot hoog gasverbruik, de woning heeft een relatief laag wooncomfort.

In onderstaande figuur is te zien dat de energiebesparingspotentie laag is in Nijkerk.

Figuur 11.3 Gemiddelde energiebesparingspotentie van koopwoningen (bron: CBS 2017)

In het woningmarktonderzoek Nijkerk wordt het huidige woningaanbod voor ouderen met zorg weergegeven.

Soort	Aanbod	Ambitie aanbod 2035
Geclusterd wonen met 24 uurs zorg	288	440
Geclusterd wonen met zorg nabij	239	685
Geclusterd wonen zonder zorg	Geen exacte cijfers beschikbaar	675
Levensloopgeschikte woningen	Geen exacte cijfers beschikbaar	6015 woningen voor ouderen met lichte zorgvraag

Met nieuwbouw is het van belang om na te denken over het realiseren van levensloopgeschikte woningen. De huidige doelgroep voor deze woningen woont nu in een reguliere woning. De meeste woningen zijn met enkele aanpassingen goed bewoonbaar voor mensen met een lichte zorgvraag. Naast het realiseren van levensloopbestendige woningen bij nieuwbouwontwikkelingen, kan hier ook een grote slag geslagen worden door bestaande woningen hiervoor aan te passen.

11.2 Trends en ontwikkelingen

Verduurzamen woningen
De energievoorzieningen van woningen veranderen, veel alternatieven zijn al op de markt en ook woningeigenaren en woningcorporaties zijn zich er van bewust dat duurzame alternatieven de nieuwe manier is om het huis van energie te voorzien. Meer informatie over dit thema komt terug in hoofdstuk 8 Energie & Grondstoffen.

De huurmarkt
Door kabinetten Rutte 1 en 2 zijn er in de huurmarkt een aantal ingrijpende systeemwijzigingen doorgevoerd. Zo is de hypotheekrenteaftrek ingeperkt, hebben verhuurders te maken gekregen met een verhuurdersheffing en is een reeks nieuwe wetten ingevoerd. Ook zijn sinds 2011 de regels rondom sociale huurwoningen aangescherpt. De instroom van hogere inkomens naar de sociale huursector en het aantal dure scheefwoners is daardoor afgenomen, maar de druk op een alternatief voor de middeninkomens is toegenomen. Dit uit zich in een toename van de vraag naar goedkope en middel dure koopwoningen (prijsklasse tot € 200.000) en naar vrije sector huurwoningen met een prijs net boven de liberalisatiegrens.

Levensloopgeschikte woningen
Oudere mensen blijven steeds langer zelfstandig thuis wonen. Dit vraagt om aanpassing van de woning, zodat deze ook geschikt is voor mensen die slecht ter been zijn. Langer thuis blijven wonen zorgt er voor dat woningen minder snel beschikbaar komen. Omdat dit vaak om gezinswoningen gaat, belemmert dit de doorstroming op de woningmarkt.

Onder senioren bestaat de wens om, indien thuis blijven wonen niet meer mogelijk is, in de eigen wijk te kunnen blijven wonen. Dit vraagt om voldoende verzorgingstehuizen binnen (verspreid door) de gemeente Nijkerk.

Vestigers
Er is een sterk toegenomen aantal vestigers in de gemeente Nijkerk. Dit zijn met name jonge huishoudens en gezinnen vanuit Amersfoort. Jonge gezinnen zijn vaak op zoek naar een middeldure rij- of hoekwoning. Daarnaast is er grote vraag naar 2-onder-1 kap en vrijstaande woningen, vooral in Hoevelaken en Nijkerkerveen (autonome vraag).

Huishoudensprognoses (2019-2029)
In de afgelopen 10 jaar kwamen er gemiddeld 178 huishoudens per jaar bij. Met oog op de regionale woonagenda van Foodvalley zal er vraag zijn naar 1.750 tot 2.140 woningen in de aankomende 10 jaar. Dit komt neer op een gemiddeld aantal van 200 nieuwe woningen per jaar. Daarnaast is de verwachting dat de komende 10 jaar een bevolkingsgroei zal zijn naar ruim 45.000 inwoners in 2029 (Bevolkingsprognose 2019 – 2060, CBS).

11.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

De gemeente Nijkerk kent een grote opgave op het gebied van wonen. Niet alleen door de groei van het aantal inwoners, maar ook vanuit de regio is er grote vraag naar (nieuwe) woningen. De omgevingsvisie is het instrument om de hoofdlijnen voor het woonbeleid op te nemen.

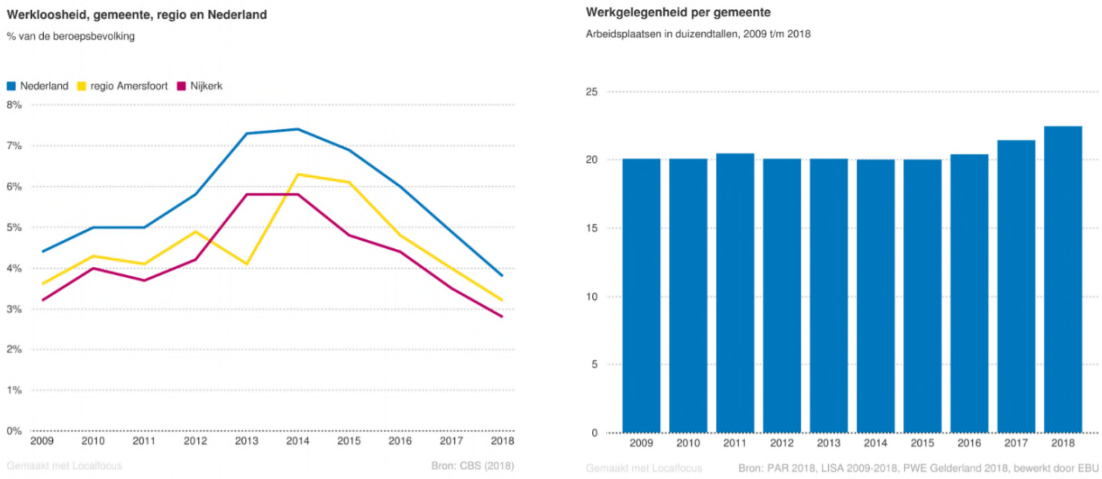
Omvang woningvoorraad	• Er is op dit moment een grote vraag naar woningen in de regio, met name starterswoningen en het lage middensegment koop. Voldoende aanbod en passend bij de kwalitatieve vraag is een grote opgave voor de gemeente.
Kwaliteit van de woningen	• Om te voorzien in de trend van langer thuis blijven wonen, dienen woningen meer levensloopbestendig te zijn • In het kader van verduurzaming is de energetische kwaliteit van woningen een belangrijk aandachtspunt.

12 Werkgelegenheid

12.1 Huidige situatie

Momenteel kent Nederland een hoogconjunctuur, het gaat goed met de economie. De werkloosheid is laag en bedrijven kunnen niet genoeg (goed) personeel vinden. Dit heeft een positieve invloed op de werkgelegenheid. Echter betekent dit ook dat de economische groei wordt beperkt. Daarnaast kent Nederland steeds meer vergrijzing. De balans binnen de beroepsbevolking wordt hierdoor scheefgetrokken en de druk op de werkende bevolking neemt hierdoor toe.

Omvang werkgelegenheid
Met name de laatste jaren (vanaf 2016) nam het aantal arbeidsplaatsen in Nijkerk toe naar ongeveer 23.500 arbeidsplaatsen in 2018. Ook nam in deze periode de werkloosheid sterk af.

Figuur 12.1 Economische monitor regio Amersfoort, Economic Board Utrecht

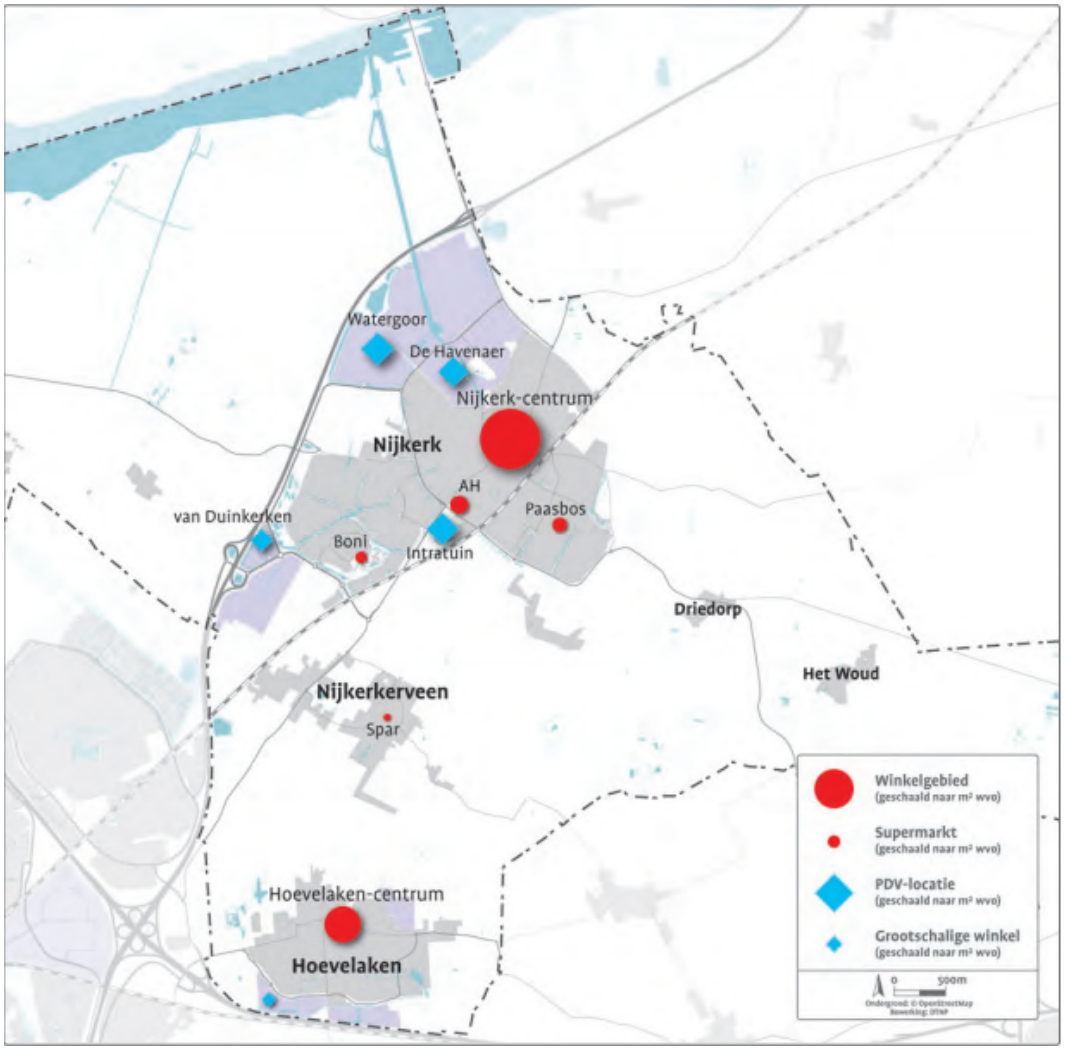
Tabel 1: Banen van werknemers Nijkerk (CBS 2014)

Bedrijfstak	Banen van werknemers (x 1000) (CBS 2014)
Alle economische activiteiten	17,62
Landbouw, bosbouw, visserij	0,20
Nijverheid en energie	3,89
Nijverheid (geen bouw) en energie	2,66
Commerciële dienstverlening	10,35
Handel, vervoer en horeca	6,69
Zakelijke dienstverlening	2,54
Overheid en zorg	2,51

Niet-commerciële dienstverlening	3,17
Cultuur, recreatie, overig	0,66

De gemeente Nijkerk is op dit moment bezig met de inventarisatie en revitalisatie van de bedrijventerreinen. Daarbij wil de gemeente inzicht krijgen in de vervangingsvraag of verplaatsingsvraag van bedrijven. Ook wordt hier rekening gehouden met de bovenregionale vraag. Op het huidige bedrijventerrein de Vlier is nog 16 ha uitgeefbaar terrein beschikbaar. Op de locaties rond de stations wil de gemeente inzetten op toevoeging of uitbreiding van lichte bedrijvigheid. Het uitgangspunten voor werkgelegenheid in de gemeente is om voldoende ruimte voor werken voor de komende 5-10 jaar te hebben, waarvan 50% op de verschillende bedrijventerreinen en de andere 50% verspreid door de gemeente.

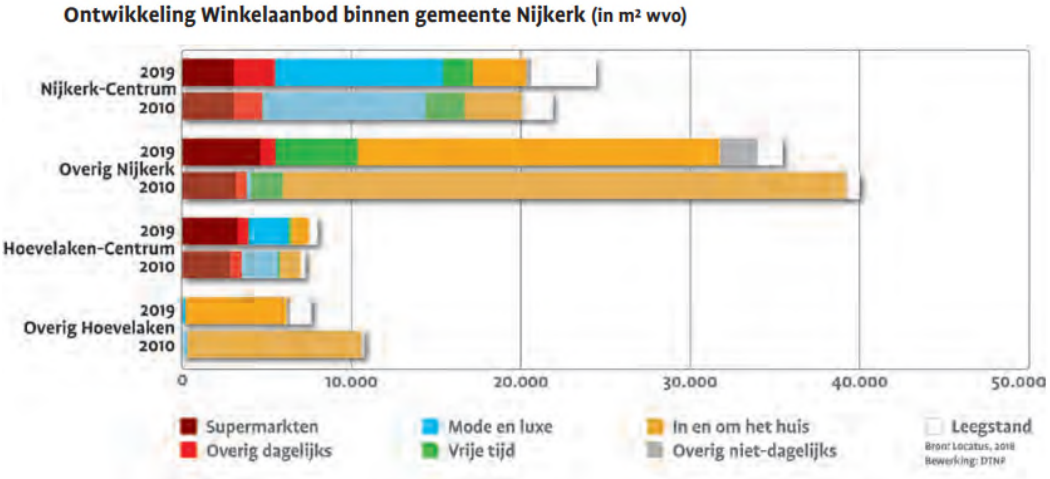
Werklocaties

Figuur 12.1 Overzicht werklocaties in de gemeente Nijkerk (bron: Detailhandelsstructuurvisie gemeente Nijkerk 2019-2025)

Bedrijventerreinen
De werklocaties in de gemeente Nijkerk zijn via meerdere modaliteiten bereikbaar. De gemeente Nijkerk heeft een station deze is gelegen in de kern Nijkerk. Daarnaast lopen de A28 en de N301 door de gemeente heen. Ook de A1 is aanzienlijk goed bereikbaar en loopt net onder de gemeente Nijkerk door. Net ten zuid westen van de gemeente Nijkerk kruizen de A28 en de A1 bij knooppunt Hoevelaken. De bedrijventerreinen zijn gelegen aan snelweglocaties en te bereiken via de A28 of de A1. De werklocaties in de kern Nijkerk liggen op relatief grote afstand van het station (ca. 2 km). Voor de bedrijventerreinen onder Hoevelaken ligt station Hoevelaken zeer gunstig.

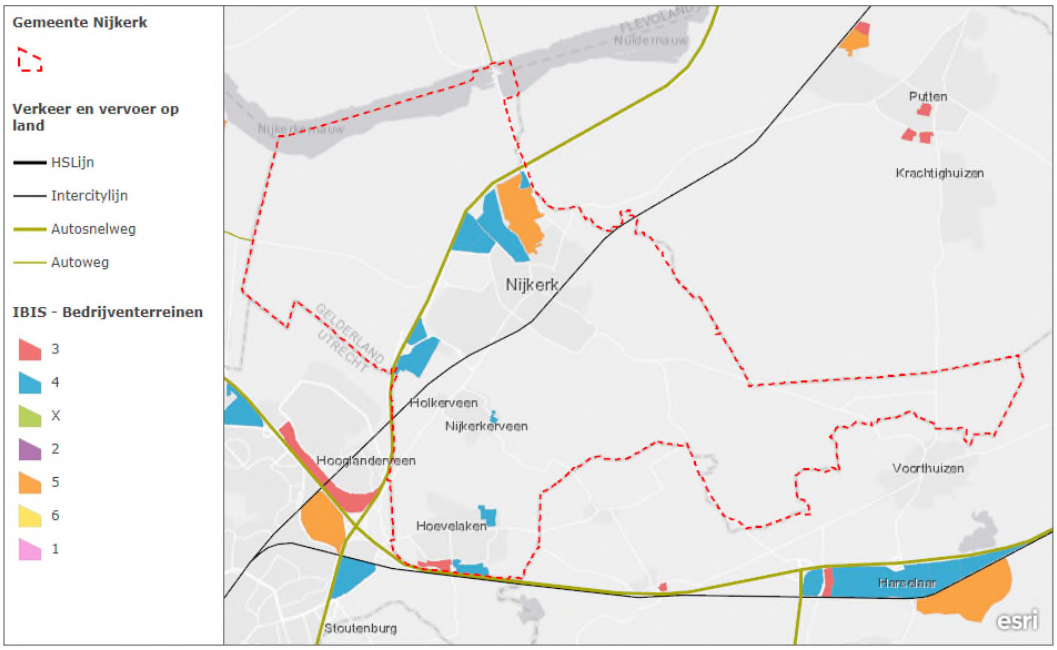
Detailhandel
De centrumgebieden zijn de belangrijkste locaties voor detailhandel in de gemeente Nijkerk. Het hoofdwinkelgebied is het centrum van Nijkerk. De helft van het aantal winkels is hier gevestigd. Ook horecavoorzieningen zijn hier nadrukkelijk aanwezig. In het centrum van Hoevelaken zijn ongeveer 30 winkels gevestigd, met name gericht op dagelijkse boodschappen. Nijkerkerveen is een buurtsupermarkt aanwezig, geflankeerd door enkele kleine voorzieningen.

Figuur 12.2 Overzicht van het winkelaanbod in de gemeente Nijkerk (bron: Detailhandelsstructuurvisie gemeente Nijkerk 2019-2050)

In de detailhandelsstructuurvisie heeft de gemeente Nijkerk het beleid voor het winkelaanbod tot 2025 vastgelegd. De ambitie is om te zorgen voor een aantrekkelijke en heldere voorzieningenstructuur met een aangenaam ondernemersklimaat. Voor de ruimtelijke structuur ligt de focus op clustering van voorzieningen, waarbij zorgvuldig omgegaan wordt met de beperkte ruimte.

Afstand tot werklocaties
Gemiddeld reizen Nederlanders ruim 22 km (enkele reis) tussen woning en werkplaats, blijkt uit cijfers van het CBS (2017). De gemiddelde woonwerkafstand lag voor bewoners van de gemeente Nijkerk in 2016 gemiddeld op 21,3 km, iets onder het landelijk gemiddelde. Voor ruim 33% van de werknemers binnen de gemeente Nijkerk geldt dan ook dat de woonplaats de werkplaats is.

Figuur 12.2 Bedrijventerreinen in de gemeente Nijkerk

12.2 Trends en ontwikkelingen

Economie & arbeidsmarkt
De afgelopen jaren is de economie sterk gegroeid. Dit was ook terug te zien in de cijfers van werkeloosheid en het aantal vacatures. De werkeloosheid daalde in heel Nederland en vacatures worden maar moeizaam gevuld. Er is op dit moment krapte op de arbeidsmarkt. Dit kan omslaan op het moment dat het economisch minder gaat. Het aanbod aan werk neemt dan af, waardoor meer mensen thuis komen te zitten.

Door automatisering zullen veel arbeidsextensieve werkzaamheden worden vervangen. De nadruk van de economie komt steeds verder op diensten te liggen, waardoor de mismatch zal toenemen. Bovendien zijn er verschillende demografische ontwikkelingen die van invloed zullen zijn op de toekomstige arbeidsmarkt.

Detailhandel
Door verdere digitalisering, automatisering en het toenemende aandeel van online shoppen daalt de behoefte aan fysieke winkelruimte (detailhandel). Ontwikkelingen zoals webshops en pick-up points maken winkelen tot een individuele bezigheid, waarbij de traditionele winkelruimte steeds meer naar de achtergrond verdwijnt. De besteding van huishoudens per vierkante meter winkelruimte neemt ieder jaar af, terwijl de omzet per vierkante meter gelijk blijft of zelfs stijgt. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er steeds minder fysieke winkelruimte per huishouden nodig is; de behoefte aan winkels neemt af. Voor de gemeente Nijkerk is het van belang om in de centrumgebieden en op perifere detailhandelslocaties rekening te houden met de veranderende vraag naar winkelruimte.

Groeiende leegstand agrarische bedrijfsgebouwen
Er is in toenemende mate leegstand merkbaar bij agrarische bedrijfsgebouwen. Om hierop in te spelen is er vanuit de samenwerkingsregio FoodValley beleid opgesteld, die agrarische bedrijven in staat stelt om de bedrijfsvoering op een maatschappelijke en verantwoorde wijze te beëindigen. De verwachting is dat tot 2030 de regio zo'n 30 tot 40% aan agrarische bebouwing verloren gaat. Naast het beleid op functieverandering zijn ook ander oplossingen noodzakelijk in de omgang met het verlies aan agrarische bedrijfsbebouwing.

Groeiende afstand tussen wonen en werken
Reistijd wordt steeds minder als last gezien. Werken in de trein of bellen in de auto maken de reistijd niet direct tot verloren tijd. Een grote afstand of lange reistijd tussen wonen en werken wordt hierdoor steeds minder als probleem ervaren. Het zoekgebied voor een woning of een arbeidsplaats wordt dan ook steeds groter. Werkgelegenheid in de (directe) omgeving van de woning is wordt hierdoor minder bepalend in de keuzes van mensen.

12.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

Werkgelegenheid & arbeidspotentieel	• Op de arbeidsmarkt is een mismatch tussen het aanbod en de vraag naar werk. Voor de gemeente is het van belang om in te zetten op werkgelegenheid die aansluit bij het arbeidspotentieel van de gemeente • Afname van de behoefte aan winkels en voorzieningen per inwoner

13 Opleiding & Inkomen

Zoals in het hoofdstuk vestigingsklimaat en werkgelegenheid al naar voren is gekomen, is opleiding en de diversiteit hiervan van belang voor het vestigingsklimaat van de gemeente. Daarnaast heeft opleidingsniveau doorgaans invloed op het gemiddelde inkomen. Dit hoofdstuk beschrijft het thema 'opleiding & inkomen' aan de hand van de aspecten vrij besteedbaar inkomen en opleiding en ontplooiingsmogelijkheden.

13.1 Huidige situatie

Vrij besteedbaar inkomen
Het vrij besteedbaar inkomen is een belangrijke pijler van de economie. Daarom is het belangrijk om de volgende indicatoren in kaart te brengen voor de gemeente Nijkerk. Dit is het inkomen dat overblijft na aftrek van levensonderhoud en belastingen.

In de onderstaande tabel zijn enkele gegevens over het gemiddelde inkomen weergegeven van de inwoners van gemeente Nijkerk (CBS 2015).

Aantal inkomensontvangers	**30 400**
Inkomen per inkomensontvanger	30,5 x 1000 euro
Personen met een laag inkomen	38%
Personen met een hoog inkomen	21%

Via vereniging eigen huis (VEH) is het inzichtelijk gemaakt wat de gemiddelde woonlasten in Nijkerk zijn (2018).

WOZ Waarde	€ 279.524 euro
OZB	€ 284 euro
Afvalheffing	€ 184 euro
Rioolheffing	€ 115 euro

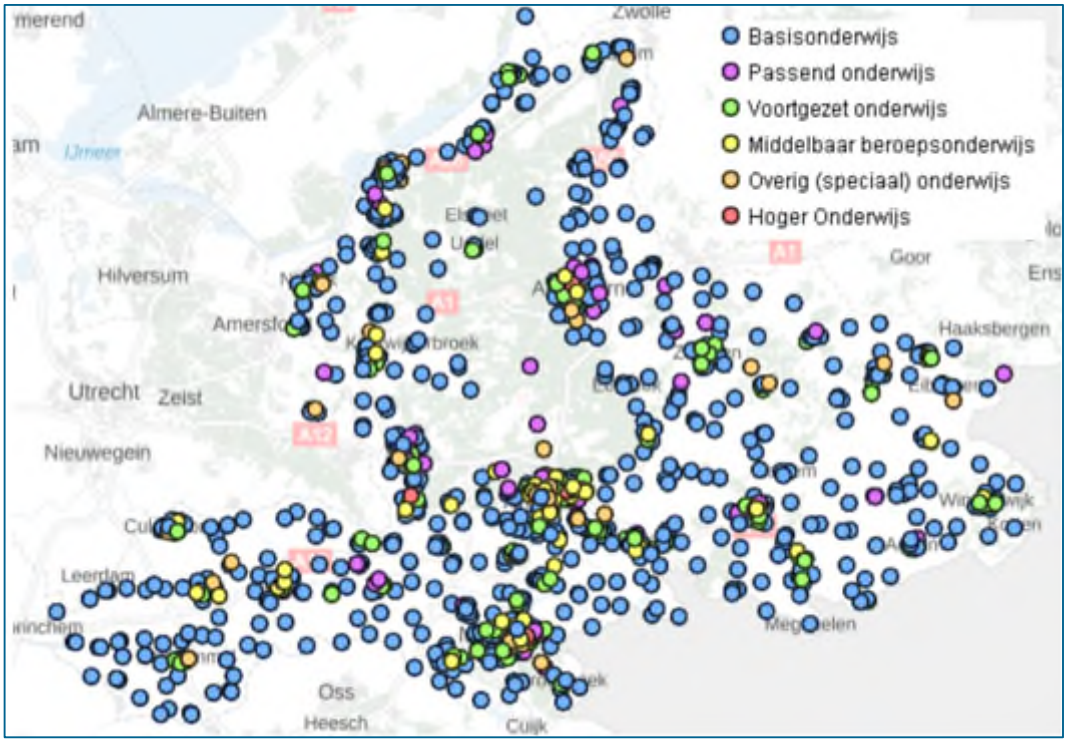
Het gemeentelijk beleid kan indirect het vrij besteedbaar inkomen van inwoners beïnvloeden, door bijvoorbeeld heffingen of baatbelasting(en). Stringent afvalbeleid of investeringen in openbare ruimte kunnen leiden tot stijging van de vaste lasten van inwoners en daardoor een daling van het vrij besteedbaar inkomen. In de omgevingsvisie wordt hier op dit moment geen beleid voor opgesteld. Dit aspect wordt dan ook niet verder meegenomen in de beoordeling in het MER.

Opleidingen en ontplooiingsmogelijkheden
De ruimte en mogelijkheid voor scholing en opleiding is een belangrijk aspect voor de economie. Naast dat dit bijdraagt aan het vesting klimaat, is dit ook voor potentiele inwoners een aspect die meeweegt in de keuze om wel of niet naar Nijkerk de verhuizen.

Het percentage hoogopgeleiden in de gemeente Nijkerk is 23% in 2018 (Compendium voor de Leefomgeving). De definitie van hoogopgeleiden is hierbij een HBO- of WO-opleiding. In de

onderstaande kaart zijn de verschillende onderwijsinstellingen in de provincie Gelderland weergegeven op kaart.

Gemeente Nijkerk ligt grenst aan de provincie Utrecht. De onderwijsinstellingen in die omgeving zijn vanuit Nijkerk dan ook goed bereikbaar. Zo is er de universiteit van Utrecht en ook de hogeschool van Amersfoort.

Figuur 13.1 Overzicht van onderwijsvoorzieningen in de provincie Gelderland (bron: openbare data provincie Gelderland)

13.2 Trends en ontwikkelingen

Groei van de economie zwakt af
Afgelopen jaar is de wereldeconomie met 3 procent gegroeid. Dit is sinds de economische crisis van 2008 de kleinste groei die zich heeft voorgedaan in 10 jaar. De verwachting is dat de groei de komende jaren verder afzwakt. De kans op een recessie neemt hierdoor toe. Dit neemt een afname van de werkgelegenheid en de koopkracht met zich mee. Het vrij besteedbaar inkomen van inwoners zal hierdoor dalen.

Studeren wordt steeds duurder, jeugd blijft langer thuis wonen
Sinds de invoering van het leenstelsel is studeren voor jongeren fors duurder geworden.
Om de kosten te drukken blijven jongeren daarom steeds langer thuis wonen. Dit betekent dat er meer gevraagd wordt van het OV richting de hoge scholen en universiteiten. Vanuit de gemeente Nijkerk zijn veel hogescholen en universiteiten met maximaal een uur reistijd te bereiken. Nijkerk

is daarmee een aantrekkelijke gemeente voor jonge studenten om te (blijven) wonen. Voldoende werkgelegenheid voor deze jongeren is hierbij een aandachtspunt.

13.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

Dalende groei van de wereldeconomie	• Om te kunnen ontwikkelen in de gemeente Nijkerk moet dit ook economisch haalbaar zijn. Aandacht voor de dalende groei van de wereldeconomie is daarom van belang. Mocht dit blijven dalen kan dit leiden tot minder bestedingen van bewoners. Daarnaast heeft dit ook vaak invloed op de woningmarkt.
Studeren steeds duurder	• Doordat de kosten van studeren steeds duurder worden, kiezen meer studenten ervoor om langer thuis te blijven wonen. Goede OV-verbindingen met opleidingen en werkgelegenheid voor jongeren binnen de gemeente is een aandachtspunt.

14 Bereikbaarheid

In dit hoofdstuk beschrijven wij de huidige situatie voor het thema 'bereikbaarheid'. Het gaat hierbij om de doorstroming van het wegennet, multimodale bereikbaarheid en de kwaliteit van logistieke knooppunten in de gemeente Nijkerk.

14.1 Huidige situatie

Doorstroming wegennet
Een goede bereikbaarheid betekent dat er een goede doorstroming op de weg moet zijn. De gemeente is verantwoordelijk voor de lokale wegen en de aansluiting op het provinciale en landelijk wegennet. De omvang van het verkeer op de wegen en de doorstroming op de kruispunten zijn belangrijke graadmeters. Er zijn enkele verbindingen binnen de gemeente Nijkerk die onder de aandacht gebracht zouden moeten worden.

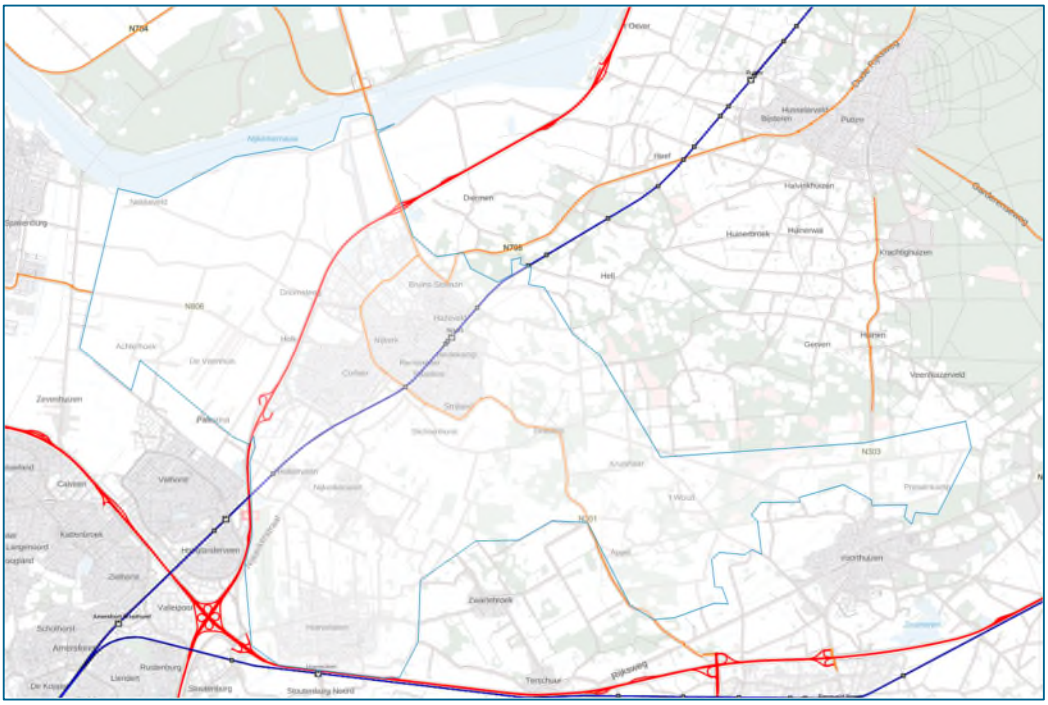
De gemeente Nijkerk heeft de indruk dat de relatie tussen de Oude Barneveldseweg (N301) aan de zuidwestzijde van de kern en Vetkamp (N798) aan de noordzijde van de kern voor een deel verloopt via wegen door de kern in plaats van via de aangewezen route 'buitenom'. Hierdoor worden wegen binnen de kern, waaronder de Stationsweg, extra zwaar belast. BVA verkeersadviezen heeft hier een onderzoek naar gedaan. Uit het onderzoek is te concluderen dat verreweg het grootste gedeelte van de bewegingen tussen de Vetkamp en de Oude Barneveldseweg via de stationsweg wordt gemaakt. Een kwart van het verkeer dat de Oude Barneveldseweg belast doorgaand en neemt dus niet de voorkeursroute 'buitenom'.

Figuur 14.1: Verkeersintensiteit motorvoertuigen werkweek (Atlas Geldersverkeer)

In bovenstaande figuur is de verkeerintensiteit van de N-wegen binnen de provincie Gelderland weergegeven. Hierbij is te zien dat de afrit van de A1 en de A28 op de N-wegen een grotere verkeersintensiteit veroorzaken. Ook rondom de kern van Nijkerk ligt er meer druk op het verkeer.

In het volgende figuur is de wegeninfrastructuur weergegeven. De gemeente Nijkerk is goed ontsloten met een provinciale weg en een rijksweg. Knelpunt in het verkeer is naast de doorstroming rondom het station ook de ontsluiting aan de oostkant van Hoevelaken.

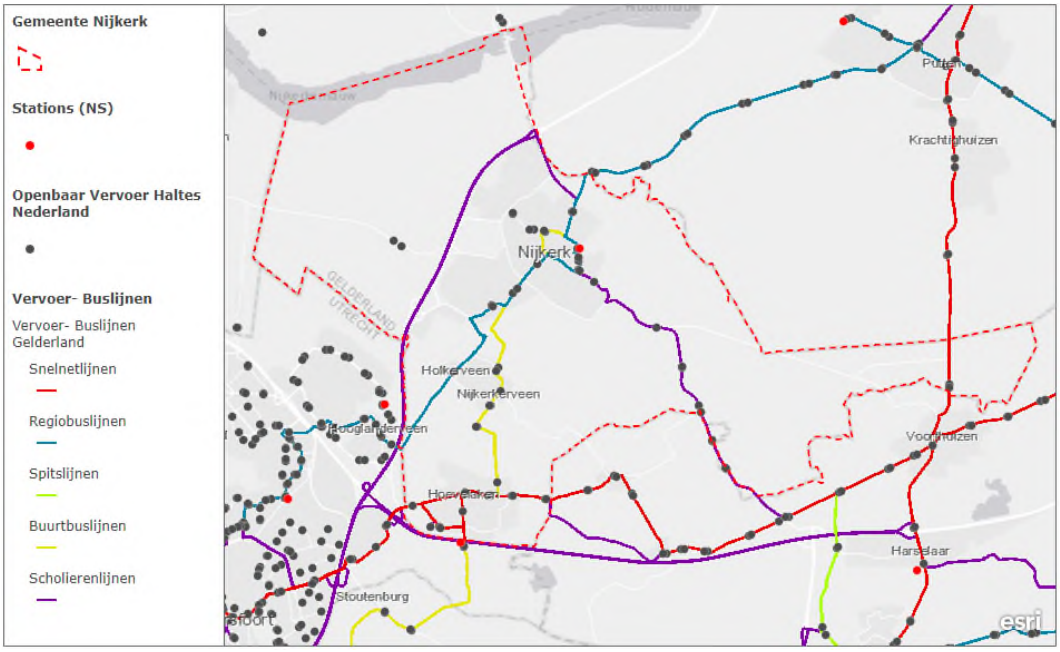
Figuur 14.2 Wegenstructuur in en rond Nijkerk (bron: Atlas Leefomgeving)

Verkeersveiligheid
Gelukkig is zijn er weinig verkeersongevallen in gemeente Nijkerk, per 1.000 inwoners heeft Nijkerk 0,3 verkeersongevallen waarbij de betrokken lichtgewond zijn. In 2017 waren er in totaal 277 verkeersongevallen. Gemeente Nijkerk heeft ook geen zogenaamde ‘black spots’ in het verkeer, maar de ambitie is om een zo veilig mogelijke verkeerssituatie te creëren. Gelijkvloerse spoorwegovergangen blijven een kwetsbaar punt voor de veiligheid. Deze overgangen kunnen ook zorgen voor verkeersverstoppingen.

Carpoolplaatsen
Binnen de gemeente Nijkerk is een kleine carpoolplaats aanwezig bij afslag 9 - Nijkerk. Andere nabijgelegen carpoolplaatsen liggen langs de A1 bij Voorschoten-Barneveld, naar het oosten en bij Bunschoten, naar het westen.

Multimodale bereikbaarheid
Dit aspect betreft de mogelijkheid om zich te verplaatsen met behulp van verschillende vervoersvormen. Multimodale bereikbaarheid geeft mensen de mogelijkheid om andere vervoersmiddelen te kiezen.

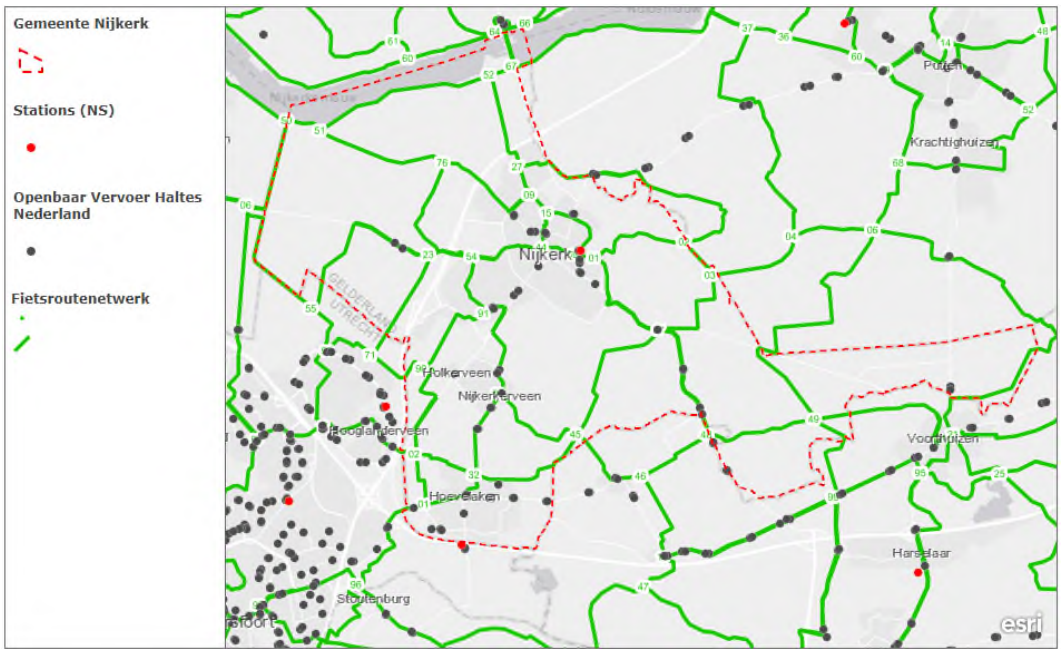
De gemeente Nijkerk beschikt over twee stations: Nijkerk en Hoevelaken. Station Nijkerk ligt op de spoorverbinding tussen Utrecht en Zwolle. Station Hoevelaken ligt op de route van Amersfoort naar Apeldoorn en verder naar het oosten. Vanaf Amersfoort is er ook een verbinding naar het westen via Hilversum en Amsterdam.

Figuur 14.3 Overzicht OV-voorzieningen

De drie kernen van gemeente Nijkerk zijn met elkaar verbonden door een busverbinding. Wanneer ingezoomd wordt op de verschillende kernen is te zien dat buslijnen voornamelijk langs de kern rijden en niet de kern doorkruisen. De kern Hoevelaken wordt ontsloten door een buslijn aan de noordzijde, aan de zuidzijde loopt de spoorlijn, Nijkerkerveen is een kern waar de bushalte wel doorheen gaat. In Nijkerk gaan de bussen voornamelijk langs de woonkernen. De diensttijden van deze bussen zijn beperkt. Lange afstanden of reistijden tot OV-haltes kunnen er toe leiden dat inwoners eerder kiezen voor de auto.

Verschillende OV-verbindingen zijn aanwezig binnen Nijkerk. Verscheidene buslijnen lopen door de gemeente en daarnaast is er een NS-station in Nijkerk zelf. Dit is een station voor stoptreinen. De stations zijn goed bereikbaar met de bus en daarnaast is ook het fietsnetwerk goed aangesloten op de OV-voorzieningen.

Figuur 14.4 Fietsroutenetwerk in en rond de gemeente Nijkerk en de verbinding met stations en bushaltes

Provincie Gelderland heeft gegevens over de modal split van de inwoners van de provincie. Dit is niet onderverdeeld naar gemeente. De modal split geeft inzicht in het gebruik van de verschillende vervoerstypen.

Tabel 2: Model split Gelderland (OViN)

Vervoerswijze	Modal split
Auto	45,8%
Openbaar vervoer	4,4%
Niet-elektrische fiets	26,0%
Elektrische fiets	2,7%
Lopen	18,3%
Overig	2,7%

Het autogebruik in de gemeente Nijkerk is hoog. Dit heeft te maken met het gebrek aan slimme locaties voor de OV-verbindingen. Bussen rijden nu voornamelijk langs de kern in plaats van door de kern. Daarnaast staat het fietsgebruik in de gemeente nu nog niet zo goed op de kaart, terwijl de fietsverbindingen wel op orde zijn.

Zowel door Hoevelaken als door Nijkerk zijn ‘doorfietsroutes’ aanwezig. De verbinding van Nijkerk naar Amersfoort is een snelle fietsroute, echter wordt deze niet als dusdanig ervaren en behoeft verbetering. Tussen de kernen zijn fietsverbindingen aanwezig, maar deze kunnen nog verbeterd worden. Dit kan door bijvoorbeeld het voorrang geven aan de fiets, oude radialen in het centrum terug brengen, zodat ook wijken buiten het centrum een goede verbinding hebben en parkeervoorzieningen voor fietsen te verbeteren.

Kwaliteit logistieke knooppunten
Logistieke knooppunten brengen meerdere vervoersvormen bij elkaar. Bij deze knooppunten kunnen mensen overstappen op andere modaliteiten. De beschikbaarheid van voorzieningen zoals horeca en detailhandel en de uitstraling van deze knooppunten dragen bij aan de kwaliteit van de knooppunten.

Station Nijkerk biedt de mogelijkheden om zowel over te stappen op een OV-fiets, de bus of de NS zonetaxi. Daarnaast is er een P+R-locatie en zijn er fietskluizen aanwezig. Zo kan men makkelijk gebruik maken van verschillende modaliteiten om op de bestemming te komen. Het station is ook aantrekkelijk gemaakt doordat het beschikt over een kiosk, een watertap en een wachtruimte. Station Nijkerk wordt beoordeeld met een 7,1 (Stationsbelevingsmonitor 2018).

Station Hoevelaken biedt de mogelijkheid om de fiets te parkeren in een fietskluis of bij een onbewaakte fietslocatie. Daarnaast kan men overstappen op de bus of de NS zonetaxi. Er is geen wachtruimte of kiosk aanwezig, wel is het station toegankelijk voor mindervaliden. Station Hoevelaken wordt beoordeeld met een 7,4 (Stationsbelevingsmonitor 2018).

14.2 Trends en ontwikkelingen

Verduurzaming
Gezonde verstedelijking vraagt ook om veranderingen in mobiliteit en ruimtegebruik. Op dit moment vindt er een transitie plaats naar gezondere stedelijke gebieden. Nieuwe vervoerswijzen met elektrische ondersteuning kunnen bijdragen aan afname van luchtverontreiniging en geluidoverlast. Denk hierbij aan elektrisch streekvervoer of voorzieningen voor elektrisch (deel)vervoer aanbieden. Schonere en duurzame manieren van vervoer binnen een gemeente dragen ook bij aan het vergroten van de leefbaarheid. Op dit moment is er nog geen duurzaam streekverkeer. Wel is de ambitie om ook als gemeente meer ‘fiets-minded’ te zijn. Daarnaast worden de komende drie jaar zo’n 30 openbare laadpalen voor elektrische voertuigen geplaatst in de gemeente.

Deelsystemen
Het gebruik van deelsystemen, voor bijvoorbeeld auto of fiets, wordt steeds populairder. Bij deelsystemen is het product niet in eigen bezit, maar wordt het gebruikt door meerdere personen. Ook het gebruik van de deelfiets / OV-fiets stijgt (mobiliteitsalliantie). Deelsystemen kunnen de parkeerbehoefte laten dalen, maar zullen niet direct leiden tot minder verkeersbewegingen.

Aantrekkelijk Nijkerk
Gemeente Nijkerk heeft een visie opgesteld waarbij de gemeente een plek is waar men graag verblijft. Bereikbaarheid is een van de actiepunten. Er wordt onder andere ingezet op het reduceren van het autoverkeer en de snelheid binnen de stadsring, een nieuwe parkeergarage ‘huis van de stad’ en een duidelijke bewegwijzering voor parkeerbronpunten voor zowel auto als de fiets. Hierbij ligt de focus op de fiets: autoluwe gebieden, herkenbare fietsroutes, beperken van fietsoverlast (parkeren).

Veranderend parkeerbeleid
Voor de aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van het centrum van Nijkerk zullen de toegangsroutes voor autoverkeer in de toekomst direct naar parkeerplaatsen leiden. Parkeren zal gaan aan de hand van centrale plaatsen (bronpunten), zo veel mogelijk uit het zicht of ondergronds. Gratis parkeren is niet mogelijk, maar er wordt wel ingezet op een laag starttarief. Buiten het centrum zullen ook gratis parkeerlocaties komen (aantrekkelijk Nijkerk).

14.3 Aandachtspunten voor de omgevingsvisie

Autobereikbaarheid	• De N301 is een belangrijke ontsluitingsroute voor het gebied ten oosten van de kern Nijkerk. Al enkele jaren is er behoefte aan een nieuwe ontsluitingsroute naar het oosten
OV-voorzieningen	• De fietsbereikbaarheid en daarbij behorende fietsenstalling van station Hoevelaken is een aandachtspunt.
Fietsvoorzieningen	• De bereikbaarheid van en voorzieningen voor de fiets van stationslocaties en centrumgebieden

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE
T. 0652038538
E. marien.kornet@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

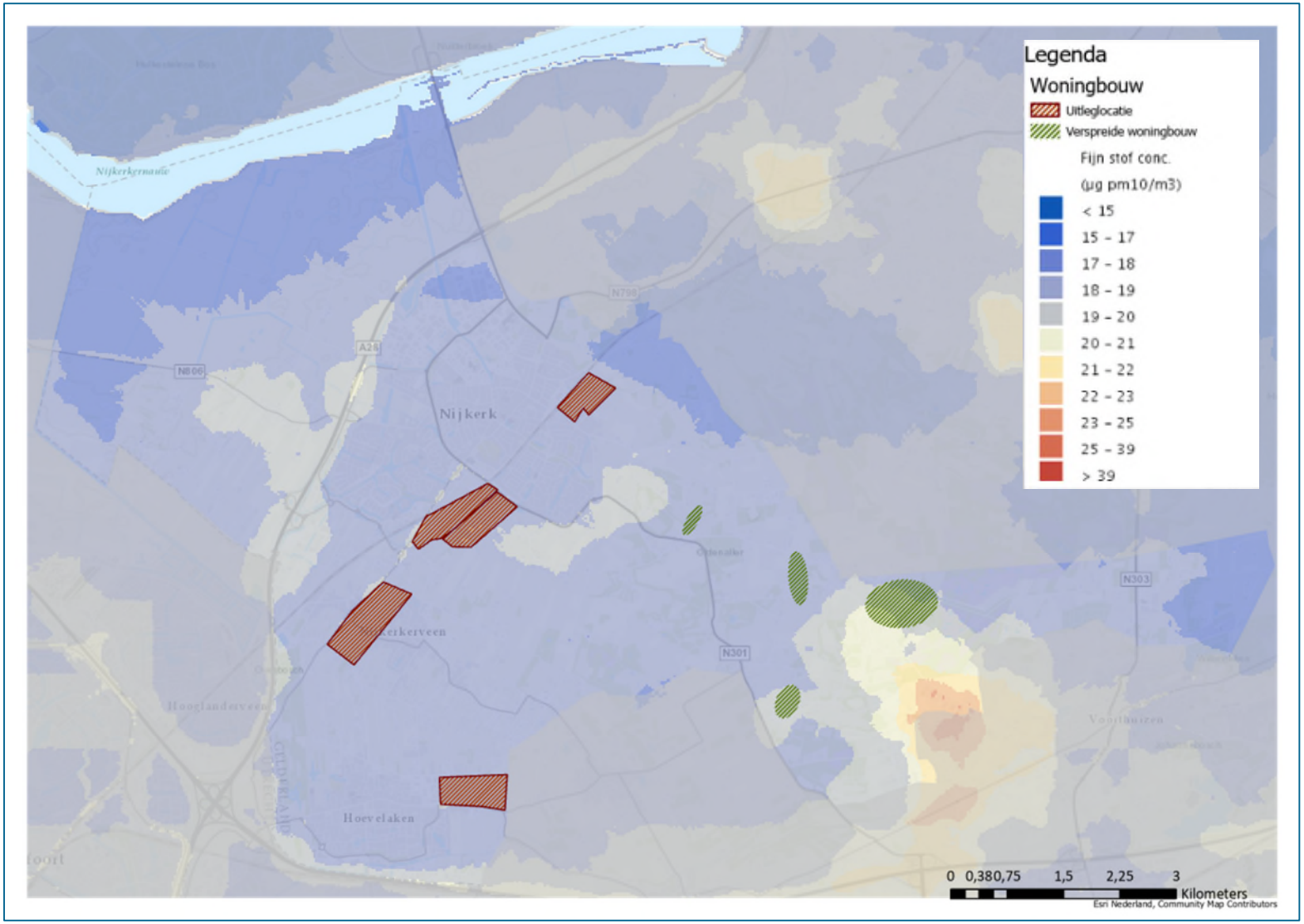
Copyright © 2019
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Bijlage II – Beoordelingskaarten denkrichtingen

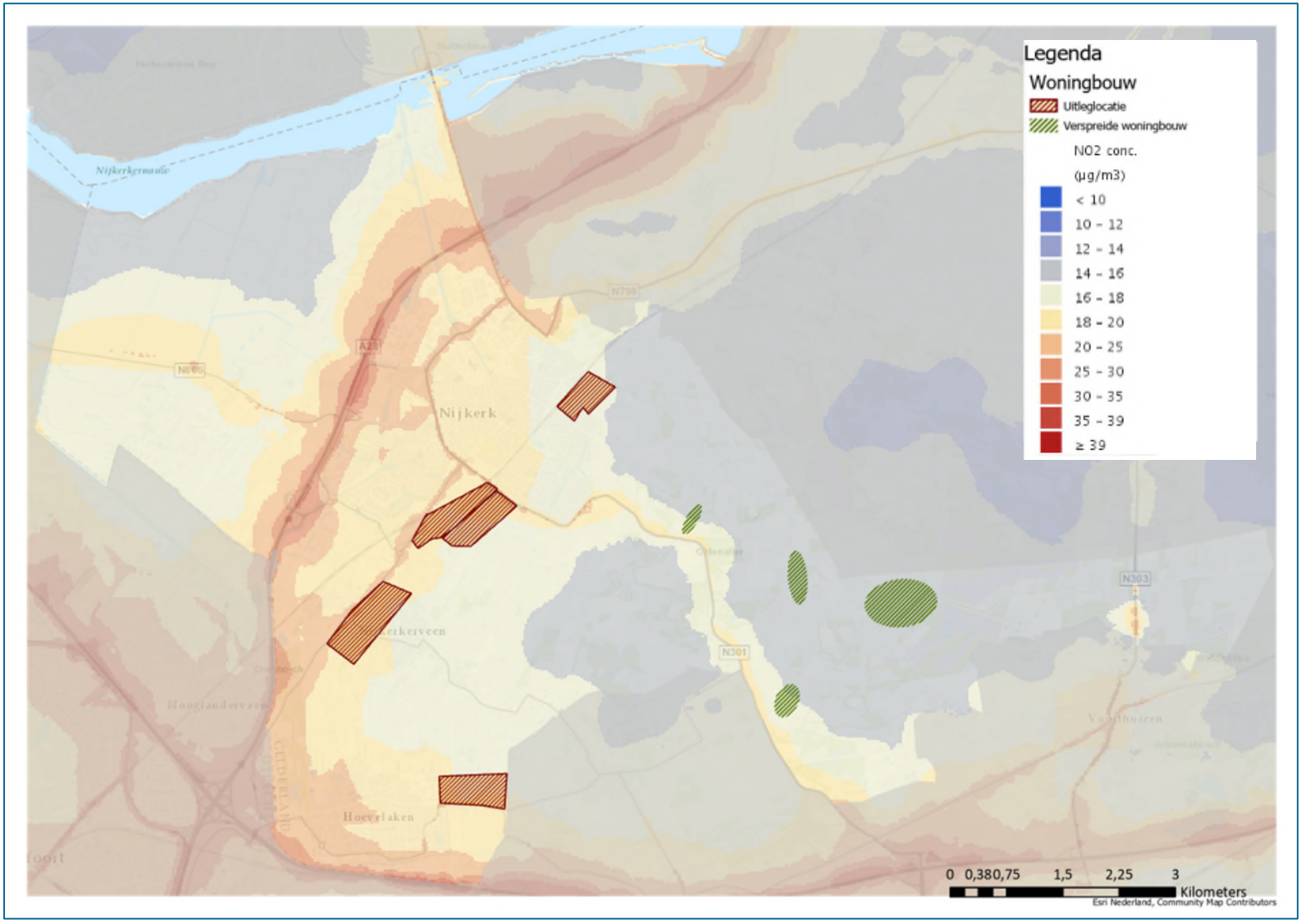
Beoordelingskaarten denkrichtingen

projectnummer 0454455.100
definitief
31 januari 2020

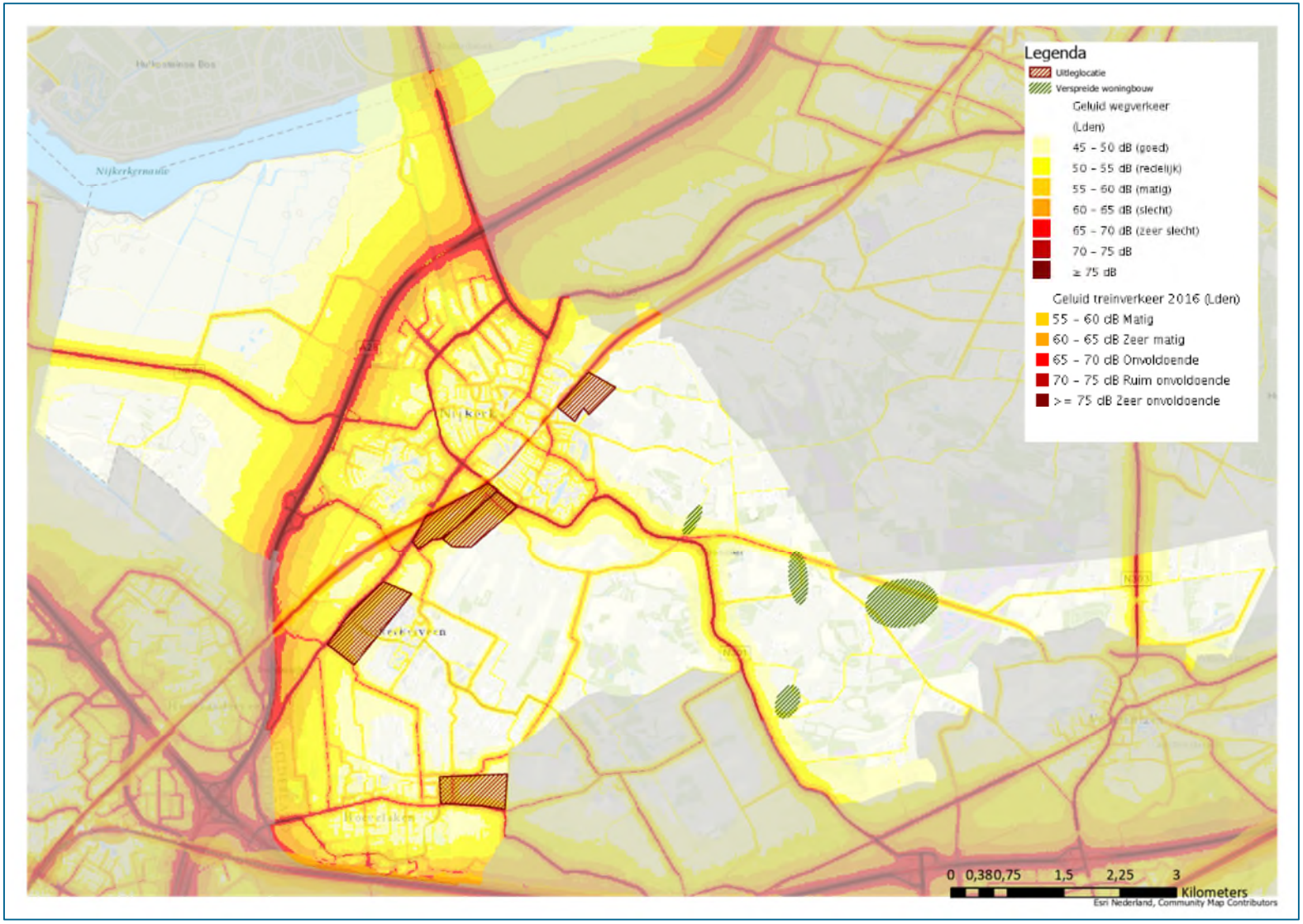
Understanding today.
Improving tomorrow.

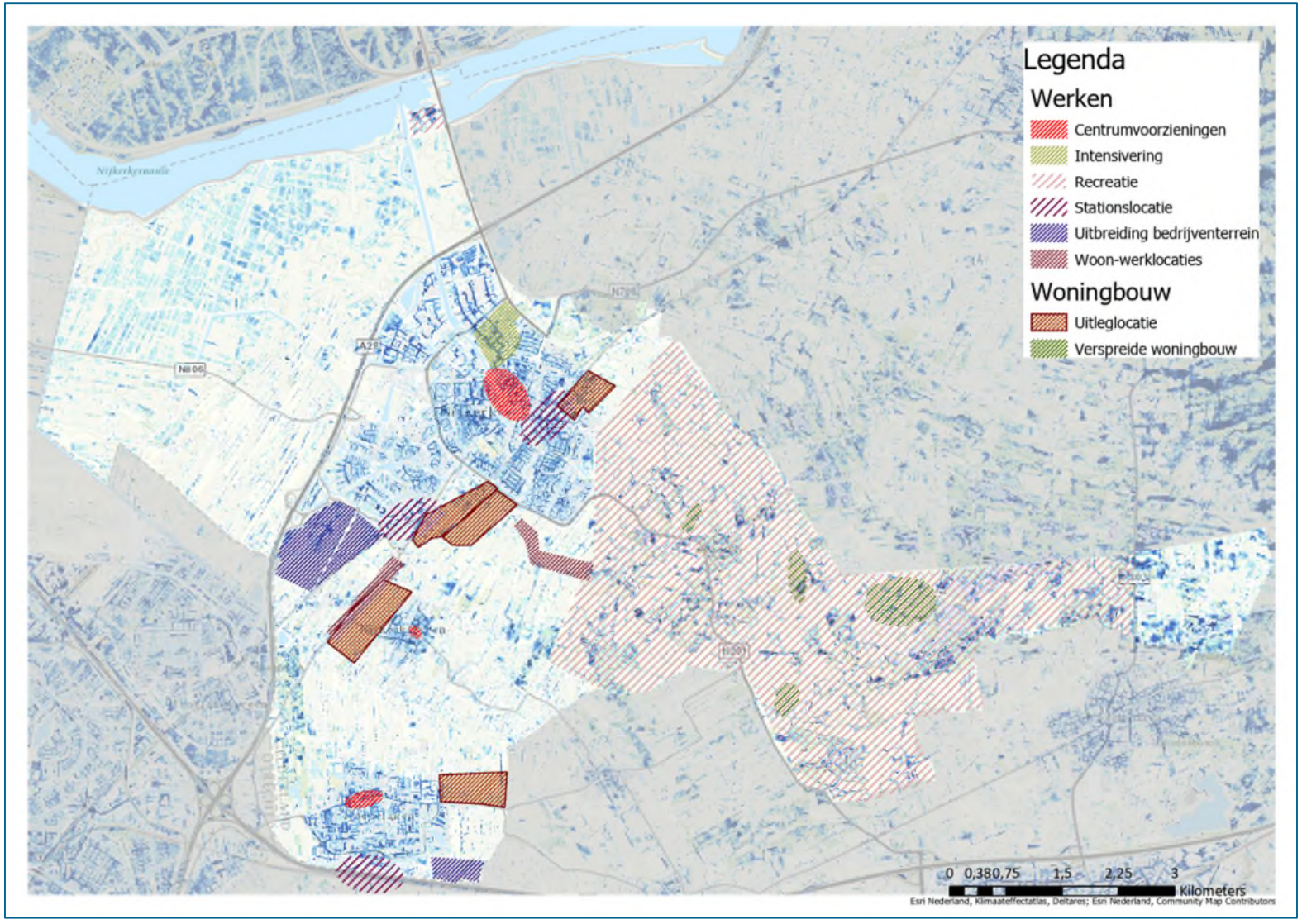
Figuur 1 Potentiële woningbouwlocaties en de jaargemiddelde concentratie PM10

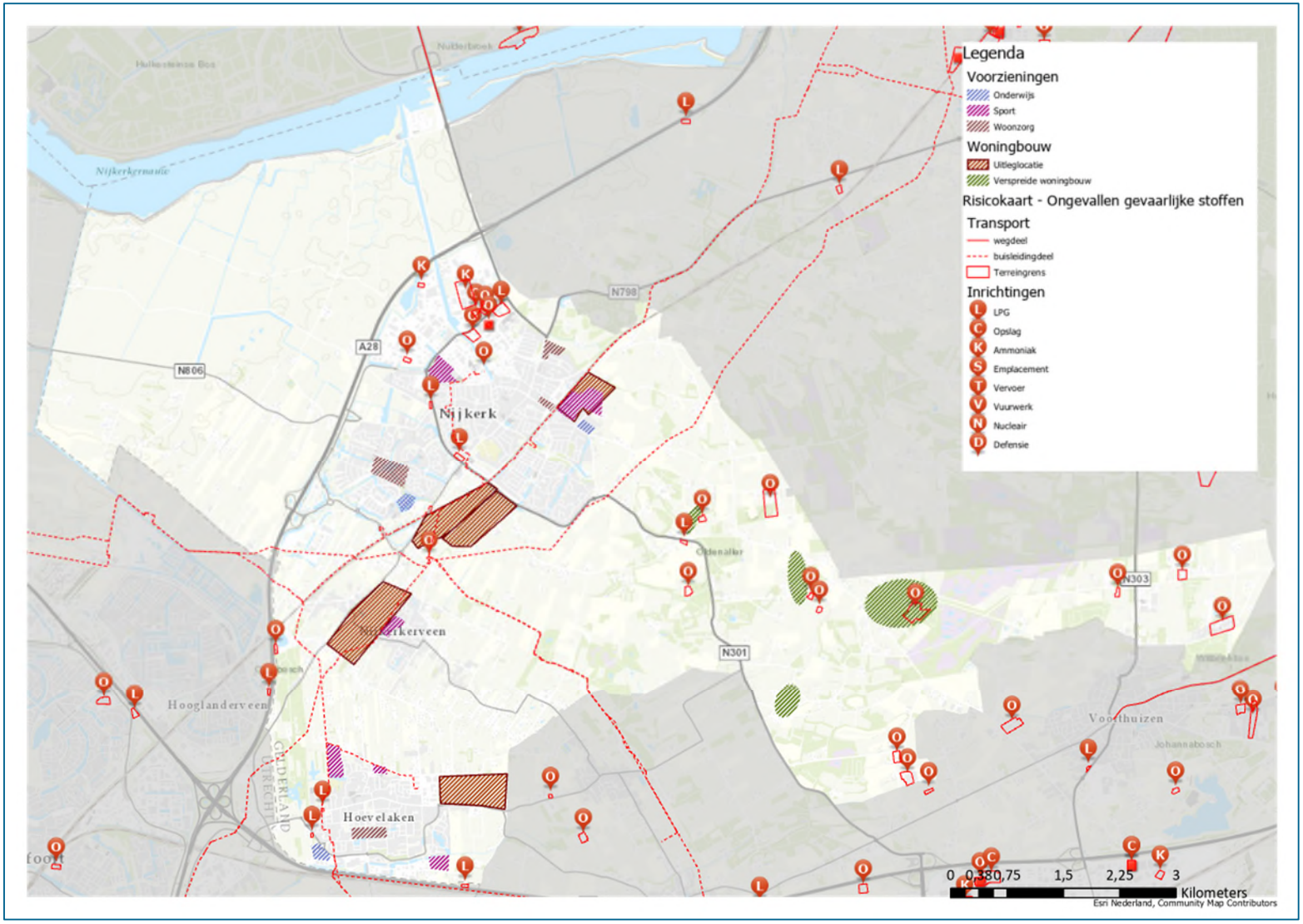
Figuur 2 Potentiële woningbouwlocaties en de jaargemiddelde concentratie NO2 (2017)

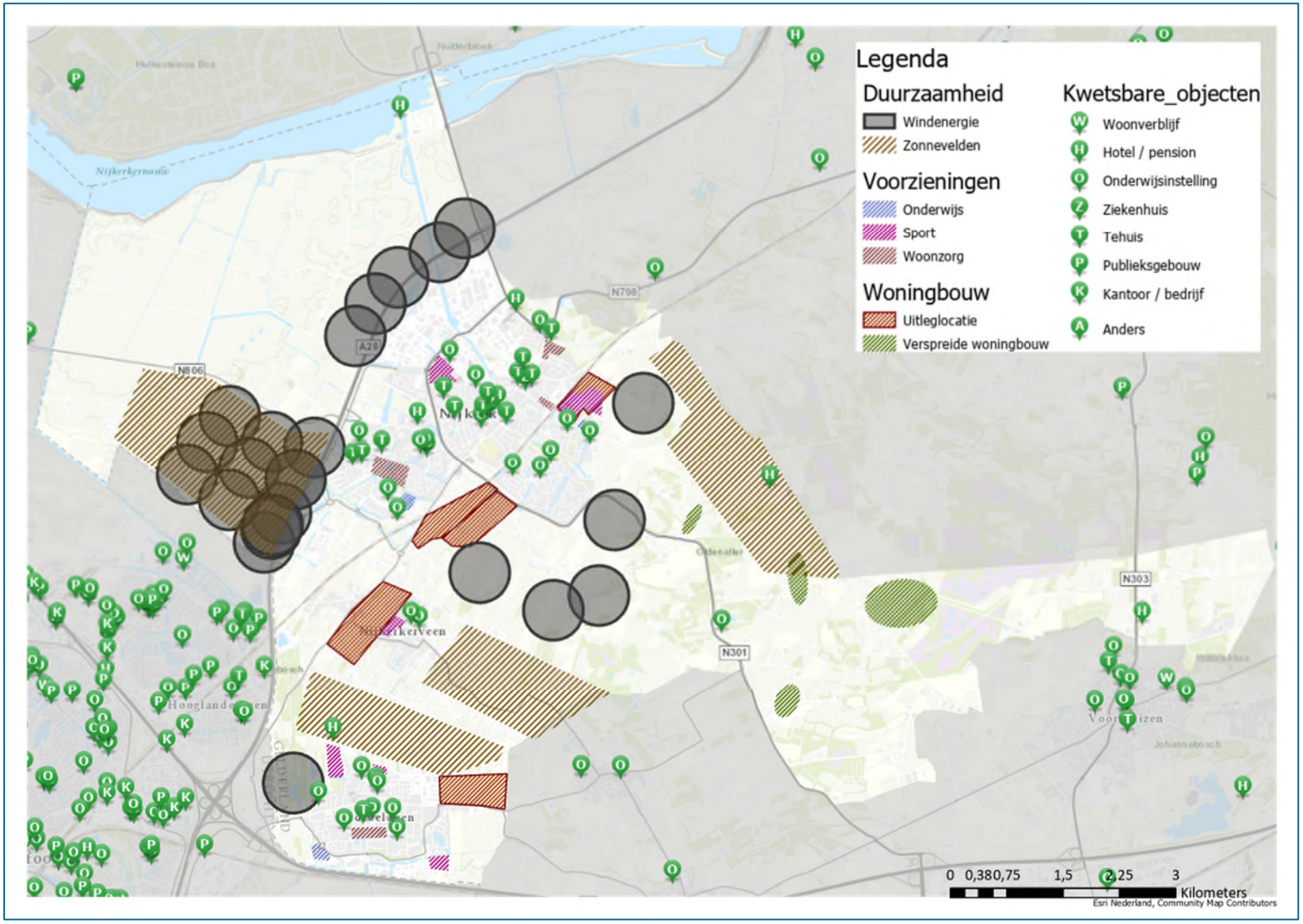
Figuur 3 Potentiële woonlocaties binnen Nijkerk en de gemiddelde geluidbelasting van wegverkeer en spoor

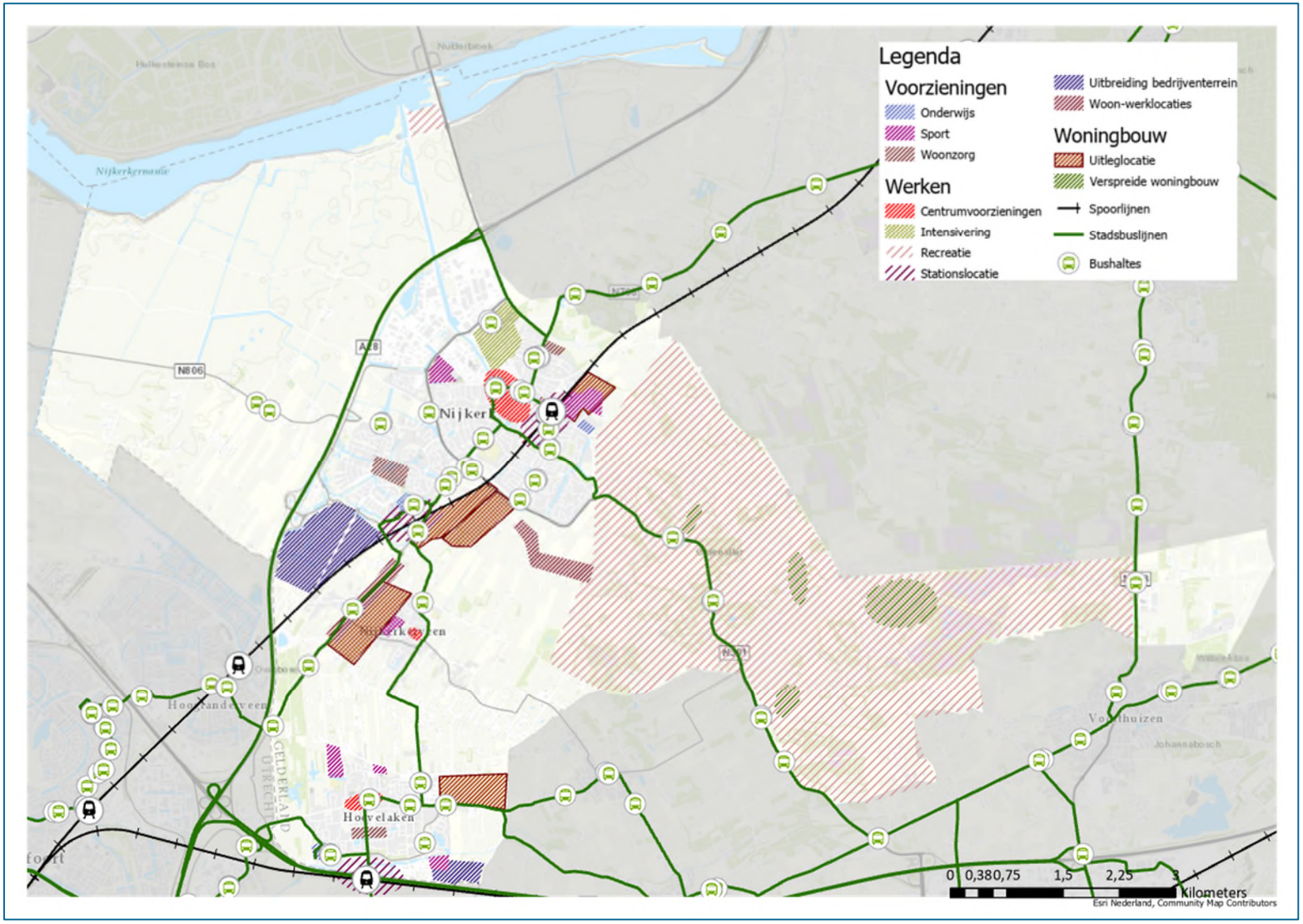
Figuur 4 Voorzieningen, werklocaties en woongebieden en de waterdiepte bij intense neerslag (1:1000 jaar)

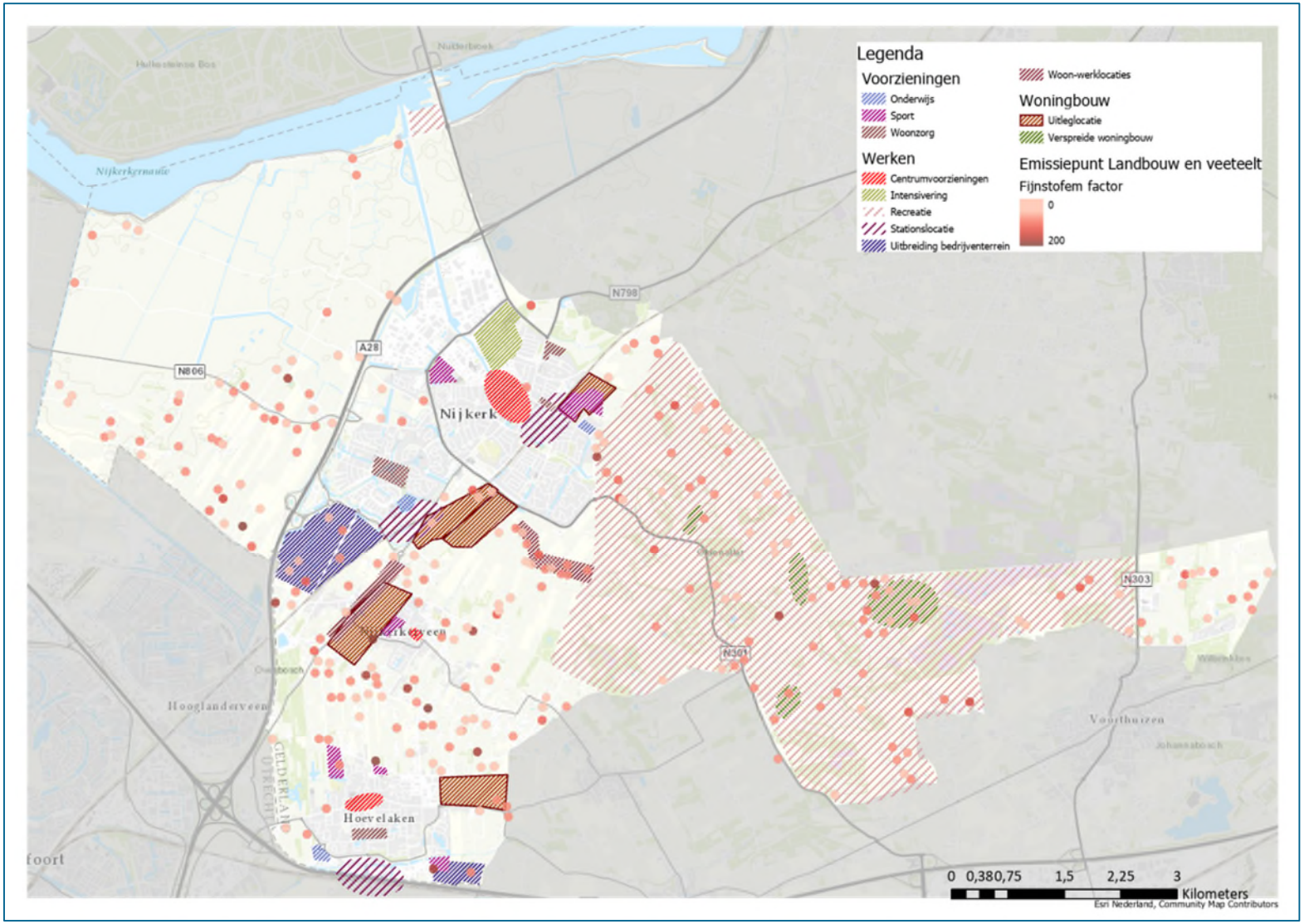
Figuur 5 Wonen en voorzieningen en de relevante risicobronnen binnen de gemeente Nijkerk

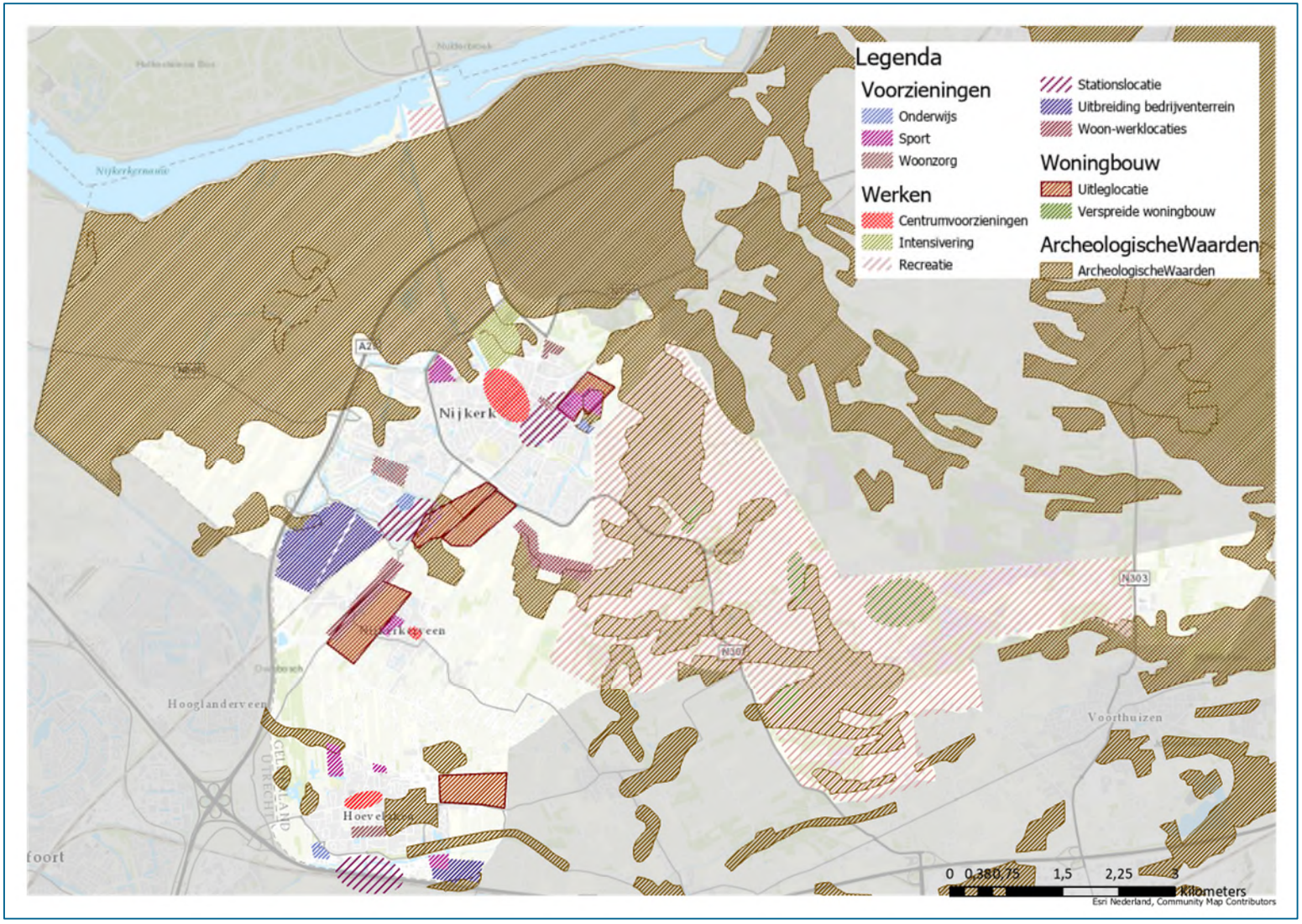
Figuur 6 Kwetsbare objecten in en rond Nijkerk en de mogelijke locaties voor windenergie, woningbouw en voorzieningen

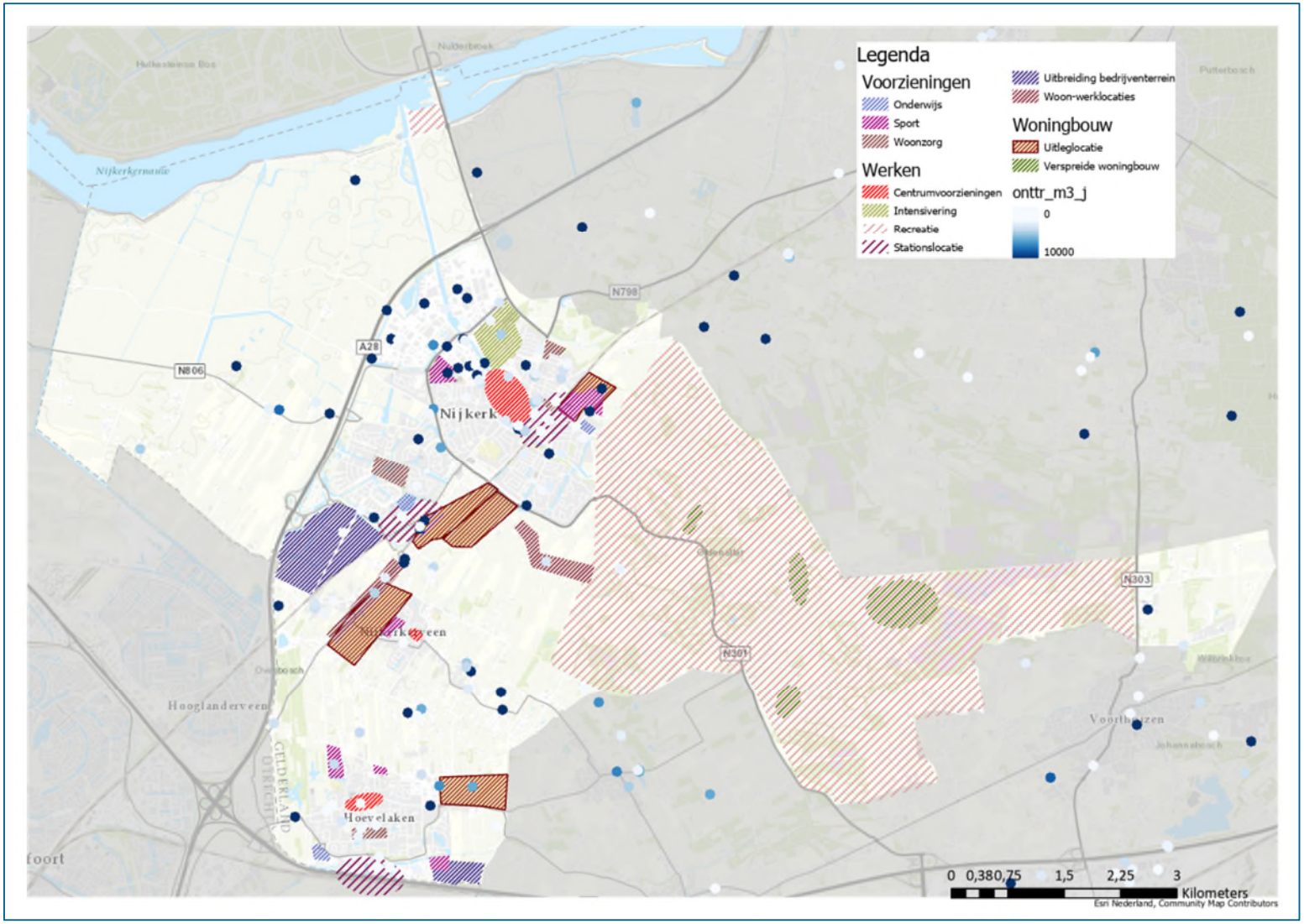
Figuur 7 Potentiële woongebieden en werklocaties en de ov-voorzieningen en het fietsnetwerk (groene lijnen) in en rond Nijkerk

Figuur 8 Ruimtebeslag in en rond Nijkerk en de landbouw en veehouderijen en de fijnstofemissie

Figuur 9 Archeologische verwachtingswaarde (provinciale kaart) en de uitbreidingslocaties voor wonen, werken en voorzieningen

Figuur 10 Grondwateronttrekkingen (in m3 per jaar) in de gemeente Nijkerk en de locaties voor wonen, werken en voorzieningen

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensoring en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE
T. 06-55494890

www.anteagroup.nl

Copyright © 2020
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.